

รูปแบบเชิงพื้นที่ของพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร

น.ส.ปณัฐพรรณ ลัดตากลม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

SPATIAL PATTERNS OF THE CHAO PHRAYA DOCK ALLEY AREAS IN BANGKOK

Miss Panatpan Laddaklom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning in Urban Design
Department of Urban and Regional Planning
Faculty of Architecture
Chulalongkorn University
Academic Year 2018
Copyright of Chulalongkorn University

2579389577

CU Thesisis 5973318925 thesis / recv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

หัวข้อวิทยานิพนธ์

รูปแบบเชิงพื้นที่ของพื้นที่ชอยท่าน้ำเจ้าพระยาใน
กรุงเทพมหานคร

โดย

น.ส.ปณัฐพรรณ ลัดดาภิรมย์

สาขาวิชา

การออกแบบชุมชนเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชศรี ภัคดีสุขเจริญ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะจฤดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติศักดิ์ ธรรมมาภรณ์พิลาศ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชศรี ภัคดีสุขเจริญ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พรสวรรค์ วิเชียรประดิษฐ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิชชา ไตรวิชัย)

ปณัฐพรรณ ลัดดาภรณ์ : รูปแบบเชิงพื้นที่ของพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยาใน
กรุงเทพมหานคร. (SPATIAL PATTERNS OF THE CHAO PHRAYA DOCK ALLEY
AREAS IN BANGKOK) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ไชศรี ภัคดีสุขเจริญ

พื้นที่สองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานครล้วนแต่เป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญ และ
ย่านชุมชนริมน้ำดั้งเดิม ตั้งแต่การเริ่มตั้งถิ่นฐานของกรุงเทพฯ ทำให้มีพื้นที่ท่าหน้าแทรกตัวอยู่ตลอด
พื้นที่ริมแม่น้ำ ทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพื้นที่
ท่าหน้าและบริเวณโดยรอบ มักมีการใช้งานที่ไม่เต็มศักยภาพ ทำให้พื้นที่ท่าหน้าเหล่านี้ไม่เอื้อ
ประโยชน์ต่อคนในพื้นที่ ย่าน และเมืองตามที่ควรจะเป็น

งานวิจัยชิ้นนี้ ต้องการจำแนกประเภทพื้นที่ชอยท่าหน้าและศึกษารูปแบบเชิงพื้นที่ อัน
ประกอบด้วย โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารรูปแบบมวล
อาคารและพื้นที่ว่าง และรูปแบบพื้นที่มุมมอง ที่ส่งผลต่อรูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอเนกประโยชน์
อันประกอบด้วย ความหลากหลายจากกลุ่มคนกิจกรรม และช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ผลการศึกษา
พบว่า พื้นที่ชอยท่าหน้าจำแนกได้ 6 ประเภท และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการใช้พื้นที่อย่าง
อเนกประโยชน์ จะมีรูปแบบเชิงพื้นที่ที่หลากหลายด้วย

ผลการวิเคราะห์พบว่า โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะมีผลต่อการเข้าใช้พื้นที่
อย่างอเนกประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารและรูปแบบมวลอาคาร
และพื้นที่ว่างตามลำดับ กล่าวคือ พื้นที่ชอยท่าหน้าที่มีโครงข่ายที่สานต่อเนื่องเป็นส่วนหนึ่งของย่าน
และเมือง จะมีโอกาสเหนี่ยวนำผู้คนให้เข้ามาใช้งานพื้นที่ได้มากและหากพื้นที่ดังกล่าวมีการใช้
ประโยชน์ที่ดินและอาคารและรูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่างที่หลากหลายด้วยแล้ว จะยิ่งทำให้มี
ความแตกต่างของกลุ่มคน กิจกรรมและช่วงเวลาในการเข้าใช้งาน

สาขาวิชา การออกแบบชุมชนเมือง

ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

2579389577

CD :Thesis 5973318925 thesis / rev: 04082562 19:58:23 / seq: 19

5973318925 : MAJOR URBAN DESIGN

KEYWORD: spatial patterns, multi-use space pattern, The dock alley areas,
multi-use, The Chao Phraya dock alley areas

Panatpan Laddaklom : SPATIAL PATTERNS OF THE CHAO PHRAYA
DOCK ALLEY AREAS IN BANGKOK. Advisor: Asst. Prof. KHAISRI
PAKSUKCHARERN, Ph.D.

The Chao Phraya riverside areas in Bangkok is the location of many famous sites and traditional waterfront communities. Since the beginning of the Bangkok settlement in the past, there were dock alley areas along the riverside, and areas utilized as public space from the past to the present. However, now, the river and surrounding areas cannot be used to its full potential as they should be.

In this research, the dock alley areas were to be classified, and spatial patterns discerned including transportation and open space, as well as space and visibility that affect a multi-use space pattern consisting of inhabitant, activity, and time diversities needed to be studied. The dock alley areas can be classified into sixtypes. It was found that the sample group using multi-use areas would also have various spatial patterns.

The results presented that transportation and open space network had effects on access to multi-use areas, followed by land and building used as well as building mass patterns and open space; that means, the dock alley areas that had a continuous network as part of the city would have the opportunity to induce people to use more space.

Field of Study: Urban Design

Student's Signature

Academic Year: 2018

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้จะเสร็จสมบูรณ์ไม่ได้หากไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และเคียงข้างจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ไชศรี ภักดิ์สุขเจริญ รวมทั้งความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ กลุ่มที่ปรึกษาเดียวกัน และกำลังใจ กำลังทรัพย์ จากครอบครัว และเพื่อนร่วมอาชีพที่คอยไถ่ถามและพร้อมให้ความช่วยเหลือเสมอมา

ปณัฐพรรณ ลัดตากลม

2579389577

CU Thesais 5973318925 thesais / recv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 คำถามงานวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานงานวิจัย	3
1.4 วัตถุประสงค์งานวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตของงานวิจัย.....	4
1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	4
1.5.2 ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา	4
1.6 วิธีดำเนินการศึกษา.....	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.8 คำจำกัดความและนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้งานวิจัย	8
บทที่ 2	10
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10

2579389577

CD IThesis 5973318925 thesis / rev: 04082562 19:58:23 / seq: 19

2.1 รูปแบบเชิงพื้นที่ (space pattern)	10
2.1.1 โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ.....	10
1) นิยามและลักษณะ	10
2) ความสำคัญของโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ	11
3) เทคนิคการวิเคราะห์	12
2.1.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร.....	13
1) นิยามและลักษณะ	13
2) ความสำคัญ	14
3) เทคนิคการวิเคราะห์	14
2.1.3 มวลอาคารและพื้นที่ว่าง	15
1) นิยามและลักษณะ	15
2) ความสำคัญ	15
3) เทคนิคการวิเคราะห์	15
2.1.4 พื้นที่มุมมอง.....	16
1) นิยามและลักษณะ	16
2) ความสำคัญ	16
3) เทคนิคการวิเคราะห์	17
2.2 รูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอเนกประโยชน์ (multi-use space pattern).....	17
2.2.1 นิยามของรูปแบบการใช้พื้นที่ (space use pattern).....	17
2.2.2 ความเป็นอเนกประโยชน์ของรูปแบบการใช้พื้นที่.....	18
2.2.3 เทคนิคการบันทึกรูปแบบการใช้พื้นที่	19
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอเนกประโยชน์	22
2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	24

2579389577

2.4.1	ขั้นตอนการประมวลรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns).....	24
2.4.2	ขั้นตอนประมวลรูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns).....	24
2.4.3	ขั้นตอนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) และ รูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns).....	24
บทที่ 3		26
ระเบียบวิธีวิจัย		26
3.1	ขอบเขตของงานวิจัย.....	26
3.2	ขั้นตอนการวิจัย	26
บทที่ 4		31
รูปแบบเชิงพื้นที่ของพื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยา.....		31
4.1	ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยา	31
4.2	การจำแนกประเภท และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของพื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยา	32
4.2.1	การจำแนกประเภทของพื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยา.....	32
4.2.2	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของพื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยา	47
4.3	รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร	62
4.4	รูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่าง.....	78
4.5	รูปแบบพื้นที่มุมมอง	94
4.6	รูปแบบโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ	109
4.7	ข้อค้นพบจากการศึกษารูปแบบเชิงพื้นที่	128
4.7.1	ข้อค้นพบจากการศึกษารูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร	128
4.7.2	ข้อค้นพบจากการศึกษารูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่าง	129
4.7.3	ข้อค้นพบจากการศึกษารูปแบบพื้นที่มุมมอง.....	129
4.7.4	ข้อค้นพบจากการศึกษารูปแบบการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ	129
บทที่ 5		131

2579389577

รูปแบบการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำเจ้าพระยา 131

 5.1 ความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมในพื้นที่ซอยท่าน้ำ..... 131

 5.2 ความหลากหลายของรูปแบบผู้คนในการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำ..... 145

 5.3 ความหลากหลายของรูปแบบช่วงเวลาในการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำ 159

บทที่ 6 173

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และ รูปแบบการใช้พื้นที่ของพื้นที่ซอยท่าน้ำเจ้าพระยา..... 173

 6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ของพื้นที่ซอยท่าน้ำ 173

 6.2 รูปแบบเชิงพื้นที่ของพื้นที่ซอยท่าน้ำเจ้าพระยาที่มีรูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอเนกประโยชน์ 196

บทที่ 7 201

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ..... 201

 7.1 สรุปผลการวิจัย..... 201

 7.2 ข้อเสนอแนะ 203

บรรณานุกรม..... 2

ประวัติผู้เขียน..... 5

2579389577

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปที่ 1 ตัวอย่างพื้นที่ย่านซอยทำน้ำเจ้าพระยาในเขตกรุงเทพมหานคร	2
รูปที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย	25
รูปที่ 3 วิธีการวิจัย	30
รูปที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ซอยทำน้ำจรัญสนิทวงศ์ 84-86.....	175
รูปที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสะพาน พุทธ	177
รูปที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ซอยทำน้ำพระราม 8.....	179
รูปที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่พื้นที่ซอยทำน้ำซอยพระปิ่น เกล้า.....	181
รูปที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสะพานยาว	183
รูปที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ซอยทำน้ำซอยภิรมย์ ..	184
รูปที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 34	186

2579389577

CU Thesisis 5973318225 thesis / recv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

รูปที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ชอยท่าน้ำชอยเจริญกรุง
 32 187

รูปที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ชอยท่าน้ำชอยถนน
 ราชวงศ์ เข้ม ถนนท่าดินแดง 189

รูปที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ชอยท่าน้ำชอยเทเวศร์
 เข้ม ท่าเรือชอยวัดบวรมงคลา..... 191

รูปที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ชอยท่าน้ำชอยเจริญนคร
 15 เข้ม ชอยท่าเรือสาทร..... 193

รูปที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ชอยท่าน้ำชอยเจริญนคร
 1 เข้ม ชอยเจริญกรุง30..... 195

รูปที่ 16 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ 199

รูปที่ 17 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ 200

รูปที่ 18 รูปแบบเชิงพื้นที่ที่นำไปสู่ความอ่อนโยน 203

CU IThesis 5973318925 thesis / rcv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

2579389577

สารบัญแผนที่

แผนที่ 1	ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา	6
แผนที่ 2	ตำแหน่งพื้นที่ซอยท่าน้ำเจ้าพระยา	33
แผนที่ 3	พื้นที่ซอยท่าน้ำประเภททางสัญจรขนานน้ำ	35
แผนที่ 4	ซอยท่าน้ำประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ	37
แผนที่ 5	ซอยท่าน้ำประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ	40
แผนที่ 6	ซอยท่าน้ำประเภทศาลาท่าน้ำ	42
แผนที่ 7	ซอยท่าน้ำประเภท ท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก	44
แผนที่ 8	ซอยท่าน้ำประเภทพื้นที่โล่งท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟากทางขนานน้ำ	46
แผนที่ 9	ค่าความลึกของพื้นที่ซอยท่าน้ำเจริญสุขทวงศ์ 84-86	51
แผนที่ 10	ค่าความลึกของพื้นที่ซอยท่าน้ำซอยสะพานพุทธ	51
แผนที่ 11	ค่าความลึกของพื้นที่ซอยท่าน้ำพระราม 8	53
แผนที่ 12	ค่าความลึกของพื้นที่ซอยท่าน้ำซอยพระปิ่นเกล้า	53
แผนที่ 13	ค่าความลึกของพื้นที่ซอยท่าน้ำซอยสะพานยาว	54
แผนที่ 14	ค่าความลึกของพื้นที่ซอยท่าน้ำซอยภิรมย์	54
แผนที่ 15	ค่าความลึกของพื้นที่ซอยท่าน้ำซอยเจริญกรุง 32	56
แผนที่ 16	ค่าความลึกของพื้นที่ซอยท่าน้ำซอยเจริญกรุง 34	56

2579389577

CD IThesis 5973318925 thesis / rev: 04082562 19:58:23 / seq: 19

แผนที่ 17	ค่าความลึกของพื้นที่ชอยทำน้ำถนนราชวงศ์เชื่อมถนนท่าดินแดง	57
แผนที่ 18	ค่าความลึกของพื้นที่ชอยทำน้ำเทเวศร์เชื่อมวัดบรมงคล	57
แผนที่ 19	ค่าความลึกของพื้นที่ชอยทำน้ำชอยเจริญนคร 15 เชื่อม ท่าเรือสาทร.....	59
แผนที่ 20	ค่าความลึกของพื้นที่ชอยทำน้ำ ชอยเจริญนคร 1 เชื่อม ชอยกัปตันบุชแยก 2	59
แผนที่ 21	ตำแหน่งตัวแทนพื้นที่ชอยทำน้ำแต่ละประเภท	61
แผนที่ 22	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำเจริญสุขทวงศ์ 84-86.....	63
แผนที่ 23	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำสะพานพุทธ	64
แผนที่ 24	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำพระราม8.....	66
แผนที่ 25	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำชอยพระอาทิตย์.....	67
แผนที่ 26	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานยาว	68
แผนที่ 27	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำชอยภิรมย์.....	69
แผนที่ 28	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำเจริญกรุง 34.....	71
แผนที่ 29	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำเจริญกรุง 32.....	72
แผนที่ 30	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำราชวงศ์ เชื่อมท่าดินแดง	73
แผนที่ 31	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำเทเวศร์เชื่อมวัดบวร	74
แผนที่ 32	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำเจริญนคร 15 เชื่อมสาทร	76
แผนที่ 33	การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยทำน้ำเจริญนคร 1 เชื่อมชอยกัปตันบุชแยก 2	77

แผนที่ 34 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างซอยทำน้ำจรัญสนิทวงศ์ 84-86..... 80

แผนที่ 35 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างซอยทำน้ำซอยสะพานพุทธ 81

แผนที่ 36 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างซอยทำน้ำพระราม 8 82

แผนที่ 37 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างพื้นที่ซอยทำน้ำซอยพระปิ่นเกล้า 83

แผนที่ 38 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างซอยสะพานยาว 84

แผนที่ 39 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างซอยภิรมย์..... 85

แผนที่ 40 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างซอยเจริญกรุง 32..... 87

แผนที่ 41 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างซอยเจริญกรุง 34..... 88

แผนที่ 42 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างซอยทำน้ำซอยถนนราชวงศ์ เชื่อมถนนท่าดินแดง 89

แผนที่ 43 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างซอยเทเวศร์ เชื่อมท่าเรือซอยวัดบวรมงคลฯ..... 90

แผนที่ 44 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างซอยเจริญนคร 15 เชื่อมซอยท่าเรือสาทร 92

แผนที่ 45 รูปแบบมวลาการและพื้นที่ว่างซอยเจริญนคร 1 เชื่อมซอยกับต้นบุษยก 2 93

แผนที่ 46 รูปแบบมุมมองของพื้นที่พื้นที่ซอยทำน้ำจรัญสนิทวงศ์ 84-86..... 95

แผนที่ 47 รูปแบบมุมมองของพื้นที่พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสะพานพุทธ 96

แผนที่ 48 รูปแบบมุมมองของพื้นที่ซอยทำน้ำพระราม 8 98

แผนที่ 49 รูปแบบมุมมองของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยพระปิ่นเกล้า 99

แผนที่ 50 รูปแบบมุมมองของพื้นที่ทำน้ำซอยสะพานยาว 100

2579389577

CU Thesisis 5973318925 thesisis / revv: 04082562 19: 58: 23 / seq: 19

แผนที่ 51	รูปแบบมุมมองของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยภิรมย์.....	101
แผนที่ 52	รูปแบบมุมมองของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 32.....	102
แผนที่ 53	รูปแบบมุมมองของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 34.....	103
แผนที่ 54	รูปแบบมุมมองของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยถนนราชวงศ์ เชื่อมถนนท่าดินแดง	105
แผนที่ 55	รูปแบบมุมมองของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยเทเวศร์ เชื่อมท่าเรือซอยวัดบรมงคลฯ.....	106
แผนที่ 56	รูปแบบมุมมองของพื้นที่ซอยเจริญนคร 15 เชื่อมซอยท่าเรือสาทร	107
แผนที่ 57	รูปแบบมุมมองของพื้นที่ซอยเจริญนคร 1 เชื่อมซอยกัปตันบุชแยก 2	108
แผนที่ 58	ค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำจรูญสนิทวงศ์ 84-86.....	111
แผนที่ 59	ค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำซอยถนนสะพานพุทธ	112
แผนที่ 60	ค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำพระราม 8.....	114
แผนที่ 61	ค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำพระอาทิตย์.....	115
แผนที่ 62	ค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำสะพานยาว	117
แผนที่ 63	ค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำภิรมย์.....	118
แผนที่ 64	ค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำเจริญกรุง 34.....	120
แผนที่ 65	ค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำเจริญกรุง 32.....	121
แผนที่ 66	ค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำ ถนนราชวงศ์ ถนนท่าดินแดง.....	123
แผนที่ 67	ค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำ ซอยเทเวศร์ ซอยวัดบรมมงคลฯ.....	124

แผนที่ 68	ค่าความสัมพันธ์ของชอยทำน้ำ ชอยเจริญนคร 15 สาทร.....	126
แผนที่ 69	ค่าความสัมพันธ์ของชอยทำน้ำ ชอยเจริญนคร 1 ชอยกัปตันบุชแยก 2.....	127
แผนที่ 70	พื้นที่ชอยทำน้ำจรูญสนิทวงศ์ 84-86	133
แผนที่ 71	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานพุทธ.....	134
แผนที่ 73	พื้นที่ชอยทำน้ำพระราม 8	135
แผนที่ 74	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยพระปิ่นเกล้า	136
แผนที่ 75	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานยาว	137
แผนที่ 76	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยภิรมย์.....	138
แผนที่ 77	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเจริญกรุง 32	139
แผนที่ 78	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเจริญกรุง 34	140
แผนที่ 79	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยถนนราชวงศ์เชื่อมถนนท่าดินแดง	141
แผนที่ 80	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเทเวศร์ เชื่อมท่าเรือชอยวัดบวรมงคลฯ.....	142
แผนที่ 81	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเจริญนคร 15เชื่อมชอยท่าเรือสาทร.....	143
แผนที่ 82	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเจริญนคร 1 เชื่อมชอยกัปตันบุชแยก 2.....	144
แผนที่ 83	พื้นที่ชอยทำน้ำจรูญสนิทวงศ์ 84-86	147
แผนที่ 84	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานพุทธ.....	148
แผนที่ 85	พื้นที่ชอยทำน้ำพระราม 8	149

แผนที่ 86	พื้นที่ชอยทำน้ำปิ่นเกล้า.....	150
แผนที่ 87	พื้นที่ชอยทำน้ำสะพานยาว.....	151
แผนที่ 88	พื้นที่ชอยทำน้ำภิรมย์.....	152
แผนที่ 89	พื้นที่ชอยทำน้ำเจริญกรุง 34	153
แผนที่ 90	พื้นที่ชอยทำน้ำเจริญกรุง 32	154
แผนที่ 91	พื้นที่ชอยทำน้ำราชวงศ์ เชื่อม ท่าดินแดง	155
แผนที่ 92	พื้นที่ชอยทำน้ำเทเวศร์ เชื่อม วัดบวรมงคลฯ	156
แผนที่ 93	พื้นที่ชอยทำน้ำเจริญนคร 15 เชื่อมสาทร	157
แผนที่ 94	พื้นที่ชอยทำน้ำเจริญนคร 1 เชื่อมชอยกับต้นบุช	158
แผนที่ 95	พื้นที่ชอยทำน้ำรัฐสนิทวงศ์ 84-86	161
แผนที่ 96	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานพุทธ.....	162
แผนที่ 97	พื้นที่ชอยทำน้ำพระราม 8	163
แผนที่ 98	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยพระปิ่นเกล้า	164
แผนที่ 99	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานยาว.....	165
แผนที่ 100	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยภิรมย์	166
แผนที่ 101	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเจริญกรุง 32	167
แผนที่ 102	พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเจริญกรุง 34	168

2579389577

แผนที่ 103 พื้นที่ซอยท่าน้ำซอยถนนราชวงศ์ เชื่อมถนนท่าดินแดง 169

แผนที่ 104 พื้นที่ซอยท่าน้ำซอยเทเวศร์ เชื่อมท่าเรือซอยวัดบรมงคลฯ 170

แผนที่ 105 พื้นที่ซอยท่าน้ำซอยเจริญนคร 15 เชื่อมซอยท่าเรือสาทร 171

2579389577

CU Theslis 5973318925 thesis / rcv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสายสำคัญของกรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่สาธารณะขนาดใหญ่ของเมือง อีกทั้งตลอดสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาล้วนแต่เป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญทางการตั้งถิ่นฐานของกรุงเทพมหานคร ทั้ง วัด วัง และย่านชุมชนริมน้ำดั้งเดิมก่อนที่จะขยายตัวเข้าสู่พื้นที่ด้านใน ในอดีตกรุงเทพฯ มีโครงข่ายแม่น้ำและคลองเป็นเส้นทางสัญจรหลัก ทำให้มีพื้นที่ท่าหน้า และพื้นที่ชอยท่าหน้า แทรกตัวอยู่ตลอดพื้นที่ริมแม่น้ำ ทำหน้าที่เป็น พื้นที่สาธารณะมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อาทิ พื้นที่รองรับกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม กิจกรรมทางเศรษฐกิจการค้า รวมทั้งการสัญจรโดยเฉพาะการทำหน้าที่เป็นพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างการสัญจร ทั้งในระดับชุมชน ระดับย่าน และระดับเมืองที่เชื่อมโยงถึงกัน ด้วยโครงข่ายการสัญจรทั้งทางบกและทางน้ำ (รูปที่ 1) โดยเฉพาะพื้นที่ท่าหน้า หรือพื้นที่ริมน้ำที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงชุมชน และพื้นที่ย่านสองฝั่งของแม่น้ำให้มีความสัมพันธ์กัน

อย่างไรก็ดีในปัจจุบัน พื้นที่ท่าหน้าและบริเวณโดยรอบ มักมีลักษณะเสื่อมโทรม ขาดการใช้ งาน หรือถูกผูกขาดการใช้งานโดยคนเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง รวมทั้งขาดความปลอดภัยในการใช้งาน หรืออาจมีกิจกรรมใหม่ที่ขัดแย้งกับบริบทสภาพแวดล้อมของพื้นที่เดิม มีโครงการพัฒนาต่างๆ หลายโครงการที่เกิดขึ้นบริเวณริมน้ำเจ้าพระยาที่มุ่งหวังสร้างพื้นที่กึ่งสาธารณะริมน้ำให้คนเข้าไปใช้งาน รวมทั้งบางพื้นที่ที่มีการพัฒนาพื้นที่ฟู หรือการฟื้นฟูบูรณะ แต่กลับรกร้างไร้ผู้คน หรือใช้งานได้ไม่เต็มศักยภาพ ทำให้พื้นที่ที่มีศักยภาพเหล่านี้ ไม่เอื้อประโยชน์ต่อคนในพื้นที่ ย่าน และเมืองตามสมควรจะเป็น กล่าวคือ หากพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในพื้นที่ย่านเศรษฐกิจหลักของเมือง ก็ควรทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะที่สามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ด้วย แต่หากเป็นพื้นที่ที่อยู่ในย่านชุมชน ก็ควรเป็นพื้นที่ทางสังคมที่มีชีวิตชีวาของชุมชน

รูปที่ 1 ตัวอย่างพื้นที่ย่านชอยทำนน้ำเจ้าพระยาในเขตกรุงเทพมหานคร

พื้นที่ชอย่าน้ำที่ตี โดยหลักการแล้วควรเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพการใช้งานทั้งใน ระบาย และระดับเมืองอย่างเหมาะสม กล่าวคือ ควรทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะอย่างแท้จริง เช่นเดียวกับพื้นที่สาธารณะอื่นๆ ของเมือง คือ เป็นพื้นที่ที่บุคคลทั่วไป สามารถเข้าถึงได้สะดวก ปลอดภัย มีกิจกรรมที่ส่งเสริม การเดินเท้าเข้าสู่พื้นที่ที่ริมน้ำอย่างทั่วถึงและมีความหลากหลาย มีมุมมองที่สามารถสร้างให้เกิดการรับรู้ถึงแม่น้ำ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของเมือง รวมทั้งพื้นที่ที่ริมน้ำที่สัมพันธ์กับพื้นที่เมืองในบริเวณอื่นๆ ได้ หากมีท่าเรือด้วยก็ควรสามารถเข้าถึงได้โดยการสัญจรทางบกทุกประเภท โดยเฉพาะการเดินทางอย่างรวดเร็ว ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพื้นที่ที่ริมน้ำที่มีความสำคัญของกรุงเทพมหานคร ควรได้รับการปรับปรุงให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับ ชุมชน ย่าน หรือเมืองที่ทำน้ำนั้นตั้งอยู่

จากที่กล่าวมาข้างต้น พื้นที่ชอย่าน้ำเจ้าพระยา ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงหมายถึง พื้นที่ย่าน โดยรอบชอยที่ตีริมแม่น้ำเจ้าพระยาของกรุงเทพฯ ซึ่งควรเป็นพื้นที่สาธารณะที่ดี กล่าวคือ เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมทางสังคมของชุมชน ย่าน หรือเมืองที่มีชีวิตชีวา มีความเป็นอเนกประโยชน์ หรือเป็นพื้นที่ที่คนหลากหลายประเภทเข้าใช้ประโยชน์ได้ ทำกิจกรรมต่างๆ ได้หลากหลายประเภท ในหลากหลายช่วงเวลาของวัน

1.2 คำถามงานวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตั้งคำถามงานวิจัยในศาสตร์ของการออกแบบชุมชนเมือง คือ รูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial pattern) ของพื้นที่ชอย่าน้ำเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร ที่ส่งผลต่อรูปแบบการใช้งานพื้นที่ (spatial use pattern) อย่างอเนกประโยชน์ กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่สามารถรองรับคนหลากหลายกลุ่ม ทำกิจกรรมหลากหลายประเภท ในหลากหลายช่วงเวลาของวัน ประกอบด้วยองค์ประกอบเชิงพื้นที่สำคัญอะไรบ้าง

1.3 สมมติฐานงานวิจัย

รูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial pattern) ของพื้นที่ชอย่าน้ำเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มวลอาคาร และพื้นที่ว่าง และพื้นที่มุมมอง ส่งผลต่อรูปแบบการใช้งานพื้นที่ (spatial use pattern) อย่างอเนกประโยชน์ คือ มีผลต่อการเข้าใช้งานของคนหลากหลายกลุ่ม ที่ทำกิจกรรมหลากหลายประเภท ในหลากหลายช่วงเวลาของวัน

2579389577

1.4 วัตถุประสงค์งานวิจัย

1.4.1 ประมวลรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) ของพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร ที่มีความหลากหลายตามบริบทที่ตั้ง

1.4.2 ประมวลรูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) ของพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับความเป็นอเนกประโยชน์ที่แตกต่างหลากหลาย

1.4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) และรูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) ของพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร ร่วมกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1.4.4 ระบุรูปแบบเชิงพื้นที่ของพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยาที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอเนกประโยชน์ และสามารถนำไปสู่การเสนอแนวทางเบื้องต้นในการพัฒนาฟื้นฟูพื้นที่ชอยท่าหน้า เพื่อให้เป็นพื้นที่สาธารณะสำคัญของเมืองต่อไป

1.5 ขอบเขตของงานวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประมวลรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) ของย่านชอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร อันประกอบด้วย โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร รูปแบบมวลอาคาร และพื้นที่ว่าง และรูปแบบพื้นที่มุมมอง

ประมวลรูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) ของย่านชอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร อันประกอบด้วย รูปแบบกิจกรรม รูปแบบผู้ใช้พื้นที่ และรูปแบบช่วงเวลาการใช้พื้นที่

1.5.2 ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร (แผนที่ 1.1) โดยกำหนดขอบเขต คือบริเวณสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ในอาณาเขตของพื้นที่ปกครองกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ สะพานพระราม 7 จนถึงสะพานพระราม 9 รวมระยะทางประมาณ 57 กิโลเมตร ผ่านย่านสำคัญที่ตั้งอยู่ตลอดสองฝั่งแม่น้ำจำนวน 29 ย่าน ประกอบด้วย

ย่านที่ตั้งอยู่ฝั่งธนบุรี จำนวน ย่าน 11 ได้แก่

- 1) ย่านบางอ้อ
- 2) ย่านบางยี่ขัน
- 3) ย่านปากคลองบางกอกน้อย
- 4) ย่านวังหลัง-วัดระฆัง
- 5) ย่านวังเดิม-กรมอู่

- 6) ย่านกะดีจีน
 - 7) ย่านทำดินแดง
 - 8) ย่านคลองสาน
 - 9) ย่านตากสิน
 - 10) ย่านเจริญนคร
 - 11) ย่านสุขสวัสดิ์-ราษฎร์บูรณะ
- ย่านที่ตั้งอยู่ฝั่งพระนครจำนวน 18 ย่าน ได้แก่
- 12) ย่านบางโพ
 - 13) ย่านเกียกกาย-บางกระบือ
 - 14) ย่านสามเสน
 - 15) ย่านเทเวศร์
 - 16) ย่านบางขุนพรหม
 - 17) ย่านบางลำพู
 - 18) ย่านท่าพระจันทร์-ท่าช้าง-สนามหลวง
 - 19) ย่านท่าเตียน
 - 20) ย่านปากคลองตลาด
 - 21) ย่านสำเพ็ง
 - 22) ย่านตลาดน้อย
 - 23) ย่านสี่พระยา
 - 24) ย่านบางรัก
 - 25) ย่านสีลม สาทร
 - 26) ย่านสะพานปลา-ยานนาวา
 - 27) ย่านถนนตก
 - 28) ย่านบางคอแหลม
 - 29) ย่านคลองเตย

2579389577

แผนที่ 1 ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

1.6 วิธีดำเนินการศึกษา

1.6.1 ทบทวนวรรณกรรมจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยเกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6.2 รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของพื้นที่ ย่านชอยท่าน้ำเจ้าพระยา เพื่อจัดทำแผนที่และลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์ (observation) เบื้องต้น และบันทึกข้อมูลเชิงพื้นที่ชอยท่าน้ำเจ้าพระยา

1.6.3 วิเคราะห์รูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) ของพื้นที่ชอยท่าน้ำเจ้าพระยา ประกอบด้วย โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร รูปแบบมวลอาคาร และพื้นที่ว่าง และรูปแบบพื้นที่มุมมอง

1.6.4 สำรวจภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลรูปแบบการใช้งานพื้นที่ชอยท่าน้ำในช่วงวัน และเวลาต่างๆ

1.6.5 ประมวลและวิเคราะห์รูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) ของพื้นที่ชอยท่าน้ำเจ้าพระยา จากการทำข้อมูลการสำรวจ

1.6.6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) และรูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) ของพื้นที่ชอยท่าน้ำเจ้าพระยา ร่วมกับปัจจัยอื่นๆ อาทิ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1.6.7 สรุปผลการวิเคราะห์และระบุรูปแบบเชิงพื้นที่ของย่านชอยท่าน้ำ ที่สัมพันธ์กับรูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอเนกประโยชน์ และเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ชอยท่าน้ำเจ้าพระยา เบื้องต้น ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะสำคัญของเมือง

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 เข้าใจนิยาม ความสำคัญ และบทบาทหน้าที่ของพื้นที่ชอยท่าน้ำเจ้าพระยาใน กรุงเทพมหานคร ที่มีความสัมพันธ์ทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1.7.2 เข้าใจรูปแบบเชิงพื้นที่ของพื้นที่ชอยท่าน้ำเจ้าพระยา ที่มีคุณลักษณะของการเป็นพื้นที่สาธารณะที่ดี ผ่านการทำความเข้าใจรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กัน

1.7.3 ผลการศึกษาสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพื้นที่ชอยท่าน้ำที่ควรจะเป็นในอนาคต

1.8 คำจำกัดความและนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้งานวิจัย

1.8.1 รูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพ ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้หมายความถึง โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร รูปแบบมวลอาคาร และพื้นที่ว่าง และรูปแบบพื้นที่มุมมอง

1.8.2 รูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) หมายถึง ตำแหน่ง การกระจุกตัว ความถี่ ของกลุ่มคน การเกิดกิจกรรมการใช้งาน และช่วงเวลาบนพื้นที่นั้นๆ

1.8.3 ทำน้ำ หมายถึง พื้นที่ปลายสุดของซอย ที่เชื่อมโยง กัน ระหว่างพื้นที่สาธารณะประเภททางสัญจรทางบกกับแม่น้ำเจ้าพระยาด้วยรูปแบบใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นท่าเทียบเรือ ศาลาทำน้ำ ศาลาท่าเรือ พื้นที่โล่งว่าง ปลายตัน หรือถนนเลียบบแม่น้ำ

1.8.4 พื้นที่ซอยทำน้ำ หมายถึง พื้นที่โครงข่ายการสัญจรทางบกที่เชื่อมเข้าสู่ทำน้ำ รวมถึงอาณาบริเวณอาคารและกายภาพโดยรอบ ที่ส่งเสริมหรือเอื้อให้เกิดการใช้งาน และเป็นองค์ประกอบของทำน้ำนั้นๆ ในรัศมีพื้นที่ปิดล้อมขนาดใหญ่ (Superblock)

1.8.5 ความอเนกประโยชน์ หมายถึง การใช้งานที่เกิดความหลากหลายจากกลุ่มคนหลากหลาย ประเภท (Users) หลายกิจกรรม (Activities) ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน (Timing)

1.8.7 ความสัมพันธ์ (Integration) หมายถึง ศักยภาพของพื้นที่ในระบบที่อธิบายผ่านการคำนวณโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะที่ถูกแทนค่าด้วย เส้นแนวแกน (axial lines) ออกมาเป็นค่าในเชิงสถิติที่สามารถระบุว่าพื้นที่ใดมีความสัมพันธ์ (integration) กับพื้นที่อื่นๆ ในระบบมากหรือน้อย ด้วยโปรแกรมสเปซซินแทกซ์ (Space Syntax)

1.8.8 ความสัมพันธ์กับเมืองมาก หมายถึง ศักยภาพของพื้นที่ในระบบที่แสดงค่าในเชิงสถิติ โดยค่าความสัมพันธ์ที่สูงกว่าในระบบจะมีนัยยะว่าพื้นที่ดังกล่าว มีศักยภาพในการเข้าถึงและมองเห็นสูง หรือเป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มในการถูกสัญจรผ่านและเข้าถึงสูง

1.8.9 ความสัมพันธ์กับเมืองน้อย หมายถึง ศักยภาพของพื้นที่ในระบบที่แสดงค่าในเชิงสถิติ โดยค่าความสัมพันธ์ที่ต่ำกว่าในระบบจะมีนัยยะว่าพื้นที่ดังกล่าว มีศักยภาพในการเข้าถึงและมองเห็นต่ำนั่นเอง หรือเป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มในการถูกสัญจรผ่านและเข้าถึงน้อย

1.8.10 การสัญจรอิสระ (Natural Movement) หมายถึง การสัญจรโดยเฉพาะคนเดินเท้า ในโครงข่ายพื้นที่สาธารณะของเมือง ที่เกิดขึ้นโดยอิสระเนื่องมาจากรูปแบบโครงข่ายของพื้นที่สาธารณะที่กระจายอย่างเป็นระบบของเมือง โดยแต่ละพื้นที่จะมีระดับการสัญจรอิสระมากน้อย

แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับโครงข่ายพื้นที่สาธารณะ ที่สัมพันธ์อยู่กับระบบโครงข่ายของเมืองมากน้อย
ต่างกันตามแต่ละพื้นที่

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบเชิงพื้นที่ของพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร ได้ทำการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจ และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 รูปแบบเชิงพื้นที่ (space pattern)

รูปแบบเชิงพื้นที่ หรือ รูปแบบลักษณะกายภาพของพื้นที่เมือง สามารถอธิบายผ่านการศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพต่างๆ ของเมือง ผ่านกระบวนการวิเคราะห์พื้นที่เมือง เพื่อทำความเข้าใจลักษณะ รูปร่าง รูปทรง ของโครงข่ายการสัญจร และพื้นที่สาธารณะ พื้นที่สาธารณะที่สัมพันธ์กับอาคาร บล็อกอาคาร ช่วงถนน ที่มีความแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ย่านและเมืองนั้นๆ เป็นศาสตร์ด้าน สันฐานวิทยาเมือง องค์ประกอบที่สำคัญในการวิเคราะห์ประกอบด้วย โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มวลอาคารและพื้นที่ว่าง และพื้นที่มุมมอง เป็นต้น

การวิเคราะห์รูปแบบเชิงพื้นที่ของเมือง เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ดังที่กล่าวไป

2.1.1 โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ

1) นิยามและลักษณะ

โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ ทำหน้าที่เป็นโครงสร้างทางสัญจรหลัก และพื้นที่ว่างของเมือง และเชื่อมส่วนต่างๆ ของพื้นที่เมืองอย่างทั่วถึง แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะมีหลากหลาย ทั้งการจำแนกรูปแบบลักษณะโครงข่าย ขนาด ระดับปริมาณการใช้งาน ฯลฯ

โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ เป็นองค์ประกอบเชิงพื้นที่ของเมืองที่สำคัญ และมีผลต่อเมือง เนื่องจากเส้นทางสัญจรและพื้นที่สาธารณะ สามารถสานเป็นโครงข่ายเพื่อทำหน้าที่เชื่อมพื้นที่ย่อยต่างๆ ของเมืองได้อย่างทั่วถึง จนทำให้เกิดทางเลือกในการสัญจรที่หลากหลาย ส่งผลให้เกิดระดับปริมาณการสัญจรที่มีความแตกต่างกัน ทำให้พื้นที่บางบริเวณมีชีวิตชีวาหรือบางพื้นที่เป็นพื้นที่ร้าง รูปแบบโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ สามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภทหลัก ได้แก่

1.1) โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะแบบบริคมี่ เป็นโครงข่ายที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติจากศูนย์กลางเมืองที่มีความหนาแน่น และกระจายไปตามทิศทางต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นอาคารประเภทที่พักอาศัย เกิดเป็นพื้นที่การใช้งานที่กระจุกตัวอย่างหนาแน่น บริเวณศูนย์กลางเมืองและกระจายตัวบริเวณรัศมี

1.2) โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะแบบวงแหวน เป็นโครงข่ายที่กระจายความหนาแน่นของพื้นที่การใช้งาน จากศูนย์กลางเมืองออกไปยังพื้นที่ชานเมืองหลายจุด โดยเชื่อมถึงกันด้วยโครงข่ายถนนเป็นลักษณะวงแหวน หรือวงกลมรอบพื้นที่ศูนย์กลางเมือง มักพบในบริเวณพื้นที่ชานเมืองที่มีศูนย์กลางการเดินทางหรือการค้าที่สัมพันธ์กับพื้นที่พักอาศัยโดยรอบ

1.3) โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะแบบตารางกริดหรือตารางหมากรุก เป็นโครงข่ายที่สานกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอนจนเกิดเป็นลักษณะคล้ายตาราง เป็นรูปแบบโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะที่ทำให้เกิดพื้นที่การใช้งานที่กระจายตัวอย่างทั่วถึง มักพบในพื้นที่การค้าพาณิชยกรรมศูนย์กลางเมือง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ต้องการทางเลือกในการเดินทางที่สามารถเข้าถึงได้เท่าเทียมกันทั้งบริเวณ

1.4) โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะแบบแนวยาว เป็นโครงข่ายที่กระจุกตัวอยู่บนแนวแกนเดียว มักพบในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์ หรือพื้นที่ชุมชนที่พักอาศัยที่กระจุกตัว และรวมกลุ่มเป็นชุมชนละแวกบ้านอยู่ตลอดสองฝั่งเส้นทางการสัญจร

2) ความสำคัญของโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ

โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะทำหน้าที่หลักคือ การเชื่อมต่อพื้นที่ต่างๆ ของเมืองเข้าด้วยกัน ผ่านการเดินทางทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางด้วยขนส่งมวลชนหรือยานพาหนะส่วนตัว ทั้งรถ ราง เรือ หรือแม้แต่การเดินเท้า ที่ควรครอบคลุมและทั่วถึงพื้นที่เมืองให้ได้มากที่สุด การเดินทางที่เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่เมืองคือการเดินเท้าซึ่งเป็นการเดินทางที่เอื้อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของผู้คนระหว่างทางได้ดี ทำให้เกิดเป็นพื้นที่ทางสังคมที่มีชีวิตชีวาและมีความสำคัญต่อเมือง การสัญจรที่เกิดจากลักษณะของโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะที่มีรูปแบบและการกระจายตัวที่หนาแน่นแตกต่างกัน เรียกว่า การสัญจรอิสระ (natural movement) (Hillier, 1984; ปราณระฟ้า พรหมประวัตติ, 2551) โดยทฤษฎีการสัญจรอิสระ (Theory of Natural Movement) (Hillier, 1999) อธิบายลักษณะการเชื่อมโยงของเส้นทางการสัญจรของเมืองและพื้นที่สาธารณะ พื้นที่ที่มีระดับการสัญจรอิสระสูง มักจะพบว่าเป็นพื้นที่ที่สัมพันธ์กับพื้นที่อื่นในระบบได้เป็นอย่างดี ในขณะที่พื้นที่ที่มีระดับการสัญจรอิสระต่ำ คือพื้นที่ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่อื่นๆ ในระบบมักเป็นระดับการสัญจรอิสระที่ส่งผลต่อกิจกรรมการใช้งานพื้นที่ในเมือง ซึ่งพื้นที่สาธารณะที่มีชีวิตชีวา คือ พื้นที่ที่มีความหลากหลายของกิจกรรมและการใช้ประโยชน์ (Jacobs, 1961) โดยเฉพาะพื้นที่ที่สามารถใช้การเดินเท้าเพื่อการเข้าถึง และเพื่อผ่านของคนอย่างหลากหลายกลุ่ม หลากหลาย

2579389577

วัตถุประสงค์ และหลากหลายช่วงเวลา มักจะส่งผลให้พื้นที่นั้นๆ มีความคึกคักไม่เงียบเหงา ไม่ว่าจะช่วงวันหรือเวลาใดก็ตาม (ไซศรี ภัคดีสุขเจริญ, 2547)

รูปแบบเชิงพื้นที่ของเมืองที่ดีจึงเกิดจากการมีโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะที่สานกันเพื่อทำให้เกิดทางเลือกในการสัญจรหรือการเดินทางที่หลากหลาย มีระดับการสัญจรอิสระที่แตกต่างหลากหลาย ทำให้ผู้คนสามารถเดินทางเชื่อมโยงพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง มีกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นพื้นที่ทางสังคมที่มีชีวิตชีวาของเมือง

3) เทคนิคการวิเคราะห์

ทฤษฎีการสัญจรอิสระ (Theory of Natural Movement) (Hillier, 1984) เสนอการศึกษาโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะที่สามารถระบุพื้นที่ที่มีระดับการสัญจรอิสระที่แตกต่างกัน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เป็นที่ยอมรับและใช้ในการวิเคราะห์โครงสร้างของพื้นที่สาธารณะในงานสถาปัตยกรรมและเมือง (ไซศรี ภัคดีสุขเจริญ, 2541) คือ โปรแกรมสเปซซินแทกซ์ (Space Syntax) กล่าวคือ สเปซซินแทกซ์ เป็นชุดทฤษฎีและเทคนิคทางคอมพิวเตอร์ ที่สามารถแสดงค่าการคำนวณโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ ที่ถูกแทนค่าด้วย เส้นแนวแกน (axial lines) ออกมาเป็นค่าในเชิงสถิติที่สามารถระบุว่าพื้นที่ใดมีความสัมพันธ์ (integration) กับพื้นที่อื่นๆ ในระบบมากหรือน้อย ค่าที่สูงกว่าในระบบจะนิยมนิยกว่าพื้นที่ดังกล่าว มีศักยภาพในการเข้าถึงและมองเห็นสูง หรือเป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มในการถูกสัญจรผ่านและเข้าถึงสูง ในขณะที่เส้นทางใดมีความสัมพันธ์ที่ต่ำกว่า คือพื้นที่ที่มีแนวโน้มในการถูกสัญจรผ่านและเข้าถึงน้อย หรือมีศักยภาพในการเข้าถึงและมองเห็นต่ำนั่นเอง

การแสดงค่าการคำนวณโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะในชุดโปรแกรมสเปซซินแทกซ์ เป็นโปรแกรมที่ใช้ศึกษาพื้นที่ (space) ทางสถาปัตยกรรมและเมืองในเชิงสถิติ และคอมพิวเตอร์ซึ่งจะแสดงค่าผ่านโทนสี สีโทนร้อนแสดงถึงระดับการเข้าถึงและการมองเห็นในระดับสูง และสีโทนสีตามวาระสีสูงจนถึงสีโทนเย็นที่แสดงค่าระดับการเข้าถึงและการมองเห็นในระดับต่ำ ไม่ว่าพื้นที่จะมีลักษณะหรือรูปแบบใด โปรแกรมจะทำการประมวล พื้นที่ในระบบผ่านค่าความลึกรวม (total depth) หรือค่าความสัมพันธ์ (integration value) ทั้งค่าความสัมพันธ์ในระดับเมือง (global integration) หรือ (integration HH) ซึ่งหมายถึง การคำนวณหาค่าเฉลี่ยความลึกของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งจากพื้นที่อื่นๆ ทั้งหมดในระบบของเมืองนั้นๆ พื้นที่ที่มีค่าความสัมพันธ์ในระดับเมืองสูง หมายถึงพื้นที่ที่คนนิยมใช้ในการสัญจรผ่านระดับเมืองสูง ในขณะที่ค่าความสัมพันธ์ระดับย่าน (local integration) หรือ (integration R3) หมายถึงการคำนวณด้วยวิธีเดียวกัน แต่เทียบจากพื้นที่

อื่นๆ ที่อยู่ถัดไปทุกๆ 2 เลี้ยว ซึ่งพื้นที่ ที่มีความสัมพันธ์ในระดับย่านสูง คือพื้นที่ที่คนนิยมใช้ในการสัญจรในระดับย่าน

นอกจากนี้ โปรแกรมสเปซซินแทกซ์ ยังสามารถวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลออกมาเป็นค่าสัมประสิทธิ์ (Relativity-R) ที่สามารถอธิบายได้ตามหลักสถิติ โดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ค่าความสัมพันธ์ระดับเมือง (global integration value) หรือ (integration HH) กับค่าความสัมพันธ์ระดับย่าน (local integration value) หรือ (integration R3) คือค่าสัมประสิทธิ์ความผสาน (synergy coefficient) ที่สามารถ อธิบายว่าพื้นที่หนึ่งๆ ได้ผสานเป็นส่วนหนึ่งของระบบเมืองได้ดีหรือไม่ ผ่านการแสดงผลเป็นกราฟ (scattergram) และค่าสัมประสิทธิ์ (R) ที่แสดงเป็นเลขทศนิยมตามหลักการทางสถิติ ซึ่งสามารถอธิบายตามนัยยะสำคัญได้ว่า หากค่าสัมประสิทธิ์ (R) มีค่ามากกว่า 0.5 จะถือว่า มีนัยยะสำคัญทางสถิติ และถ้ายิ่งค่าเข้าใกล้ 1 จะถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีการผสานเป็น ส่วนหนึ่งของย่านและเมืองได้ดี แต่หากค่าสัมประสิทธิ์ (R) มีค่าต่ำกว่า 0.5 จะถือว่าไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ หรือหมายความว่าพื้นที่ไม่ได้ผสานเป็นส่วนหนึ่งกับเมือง โปรแกรมสเปซซินแทกซ์ ยังสามารถวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์ความสามารถในการเข้าใจเมือง (intelligibility coefficient) หรือการที่ผู้ใช้งานสามารถเข้าใจโครงสร้างการสัญจรและพื้นที่สาธารณะได้อย่างไม่หลงทางหรือไม่ รวมทั้งค่าสัมประสิทธิ์อื่นๆ ที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่ได้กล่าวถึง เนื่องจากไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบเชิงพื้นที่

การศึกษาโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ ใช้วิธีการศึกษาโครงข่ายดังกล่าวผ่านโปรแกรมสเปซซินแทกซ์ เพื่อระบุค่าระดับการสัญจรอิสระภายในโครงข่าย โดยสามารถวิเคราะห์ ค่าความสัมพันธ์ระดับเมือง (global integration) หรือ (integration HH) ค่าความสัมพันธ์ระดับย่าน (local integration) หรือ (integration R3) และค่าสัมประสิทธิ์ความผสาน (synergy coefficient) เพื่อวิเคราะห์ว่าพื้นที่ใดๆ ผสานกับพื้นที่โดยรอบได้ดีหรือไม่ ทั้งในระดับย่านและเมือง และพื้นที่ใดมีแนวโน้มในการเป็นเส้นทางที่ผู้คนนิยมใช้มากทั้งในระดับย่านและเมือง ซึ่งน่าจะอนุมานเป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มในการเกิดการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์ด้วย

2.1.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

1) นิยามและลักษณะ

การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร คือรูปแบบเชิงพื้นที่อย่างหนึ่ง การใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายถึง รูปแบบกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ประกอบอยู่บนพื้นที่ดิน เหนือพื้น ดิน หรือใต้พื้นดิน และไม่ว่าจะอยู่ภายในหรือภายนอกอาคารที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ดินแปลงนั้น ส่วนการใช้ประโยชน์อาคาร หมายความว่า การประกอบกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่อยู่บนพื้นที่ดิน เฉพาะภายในขอบเขตอาคารนั้นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงรูปแบบ (pattern) การกระจุก หรือ

กระจายตัวของกิจกรรมต่างๆ รวมถึงแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของแต่ละย่าน อาทิ ศูนย์กลางเมือง มักพบการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นย่านการค้า มีกิจกรรมการบริการ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างหนาแน่น ย่านชานเมือง มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นกิจกรรมพักอาศัย และการใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การค้าท้องถิ่น โรงเรียน เป็นต้น (ธนกร อุดมทรัพย์, 2554) การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร สามารถคาดการณ์และอธิบายรูปแบบเชิงพื้นที่ของกิจกรรมประเภทต่างๆ ของย่านหรือเมืองได้

2) ความสำคัญ

พื้นที่ที่มีความหลากหลายหรือความหนาแน่นของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มีแนวโน้มที่จะทำให้พื้นที่นั้นๆ มีชีวิตชีวา เนื่องจากสามารถดึงดูดให้ผู้คนหลากหลายกลุ่มเข้ามาใช้พื้นที่และเป็นที่น่าสังเกตว่า พื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์อาคารประเภทร้านค้า ร้านอาหาร มักจะส่งผลให้พื้นที่ว่างสาธารณะในบริเวณนั้นมีการสัญจรอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการเดินทาง (กำแพง อติโพธิ, 2552) รวมทั้งรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน จะมีผลให้พื้นที่ดังกล่าวมีการใช้งาน บ่อยที่สุด (กาญจน์ นทีวุฒิกุล, 2550) เพราะจะเกิดการทับซ้อนสอดประสานกันของกิจกรรม ที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละรูปแบบ รวมไปถึงความหลากหลายของช่วงเวลาในการใช้งาน อันจะเป็นผลที่ทำให้เกิดความมีชีวิตชีวาของเมือง ไม่เงียบเหงา โดยเฉพาะการผสมผสานการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร จะทำให้พื้นที่เมืองมีความหนาแน่นที่เหมาะสม เกิดความหลากหลายของกิจกรรม และการใช้งานบนพื้นที่สาธารณะโดยรอบ จากคุณสมบัติบางประการของสิ่งแวดล้อมเมือง อาทิ จำนวนประตูของอาคารที่หันออกสู่ถนน หรือช่วงอาคารที่เอื้อให้มีการเลี้ยวบ่อยครั้งในการเดิน ซึ่งล้วนแต่เป็นคุณสมบัติที่ทำให้ถนนหรือพื้นที่สาธารณะมีชีวิตชีวา (Jacobs, 1985)

3) เทคนิคการวิเคราะห์

การวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มีเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย อาทิ การวิเคราะห์รูปแบบความหลากหลายของกลุ่มอาคาร ขนาด ความสูง รูปร่างอาคาร ที่สัมพันธ์กับสัดส่วนของประเภทกิจกรรมการใช้งาน การวิเคราะห์สัดส่วนของประเภทต่างๆ ของกิจกรรมการใช้งานเป็นการวิเคราะห์รูปแบบเชิงพื้นที่ของการพัฒนาแบบผสมผสานที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด ความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มีนัยยะถึงพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารมากกว่า 3 ประเภทในสัดส่วนเท่าๆ กัน โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีการเชื่อมต่อกับการเดินทางที่ต่อเนื่องมากกว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารประเภทอื่นๆ (Schwanke, 2003)

2579389577

2.1.3 มวลอาคารและพื้นที่ว่าง

1) นิยามและลักษณะ

มวลอาคารและพื้นที่ว่าง เป็นรูปแบบเชิงพื้นที่ที่หมายถึง รูปแบบการ กระจุกหรือ การกระจายตัวของเนื้อเมือง การจัดวางตำแหน่งของกลุ่มอาคารกับพื้นที่ว่าง ที่ส่งผลให้เกิด ความแตกต่างกันในแต่ละย่าน (กำแหง อดิโพธิ, 2552) ผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างส่วนทึบ (figure) ที่แสดงอาคารหรือสิ่งก่อสร้างกับส่วนโปร่ง (ground) ที่แสดงพื้นที่ โล่งพื้นที่ว่าง (Trancik, 1986) ที่ประกอบกันเป็นกลุ่มก้อน การกระจายตัวที่สัมพันธ์หรือไม่ สัมพันธ์กัน ตามแต่ละพื้นที่ของเมือง ตามทฤษฎีภาพและพื้น (Figure & Ground Theory) ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจรูปแบบ การกระจายตัวหรือการกระจุกตัวของเมืองที่มีลักษณะเด่น ขึ้นมา เรียกว่า เนื้อเมือง (urban fabric) ลักษณะของมวลอาคาร ใช้อธิบายหรือคาดการณ์ ย่านแต่ละย่านในเมืองได้ อาทิ พื้นที่ที่มีลักษณะมวลอาคารขนาดเล็ก กระจุกตัว มีการจัดวาง อย่างเป็นระบบ มีพื้นที่โล่งว่างขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่เชื่อมโยงกัน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่พัก อาศัยในลักษณะของหมู่บ้าน หรือพื้นที่ที่มีมวลอาคารขนาดกลางถึงใหญ่ที่ค่อนข้างหนาแน่น มีความสัมพันธ์ระหว่างมวลอาคารและพื้นที่ว่างที่ชัดเจน เป็นลักษณะของพื้นที่ย่านอาคาร สำนักงาน อาคาร พาณิชยกรรม ศูนย์กลางเมือง เป็นต้น (ชนิษฐา ซ่อกลาง, 2558)

2) ความสำคัญ

รูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่าง จากทฤษฎีภาพและพื้น (Figure & Ground Theory) ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ของอาคารหรือภาพ (figure) และ พื้นที่ว่าง ระหว่างอาคารหรือพื้นที่ (ground) กล่าวได้ว่า บริเวณที่มีการกระจุกตัว ของ อาคาร หรือมีความหนาแน่นของมวลอาคารมาก มักเป็นพื้นที่ที่มีกิจกรรมจำนวนมาก อันจะ ส่งผลต่อการเข้าใช้พื้นที่ของผู้คน (กำแหง อดิโพธิ, 2552) หรือการมีมวลอาคาร และพื้นที่ ว่างที่หนาแน่นและสมดุลสัมพันธ์กันจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อปัจจัยระดับความอ่อนโยน (ชนิษฐา ซ่อกลาง, 2558) กล่าวคือ นอกจากพื้นที่ดังกล่าวจะมีการใช้งานของผู้คนภายใน อาคารที่มีความหนาแน่นแล้ว ยังมีความต้องการใช้พื้นที่ว่างที่สัมพันธ์กับกลุ่มอาคารด้วย

3) เทคนิคการวิเคราะห์

การวิเคราะห์มวลอาคารและพื้นที่ว่าง ด้วยแผนที่ภาพและพื้น (figure & ground map) ของพื้นที่ย่านหรือเมือง ใช้ศึกษาและอธิบายความหนาแน่น การกระจุกตัวของมวล อาคารและพื้นที่ว่าง ในพื้นที่ขนาดใหญ่ ประกอบกับการใช้โปรแกรมแผนที่จีไอเอส (A Geographic Information System-GIS) ในการคำนวณมวลอาคารและพื้นที่ว่าง ที่แสดง ออกมาเป็นโทนสีของการกระจุกตัวหรือกระจายตัวของมวลอาคาร และพื้นที่ว่าง ในขอบเขตพื้นที่ที่กำหนด ที่สามารถเรียกดูชุดข้อมูลตารางการคำนวณสัดส่วนได้อีกด้วย

2.1.4 พื้นที่มุมมอง

1) นิยามและลักษณะ

พื้นที่มุมมอง เป็นรูปแบบเชิงพื้นที่ ที่เกิดจากลักษณะกายภาพของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่สัมพันธ์กับพื้นที่โล่งว่าง ทำให้เกิดช่องมองหรือมุมมองสู่พื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะพื้นที่ว่างสาธารณะ โดยมุมมองมีทั้งมุมมองทางธรรมชาติ คือ มุมมองที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ออกแบบ อาทิ มุมมองของพื้นที่ ที่เกิดจากความต่อเนื่องตามแนวนอนหลัก ในพื้นที่ย่านเมือง รวมทั้งมุมมองที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจ หรือการสร้างขึ้น อาทิ มุมมองในพื้นที่ปิดล้อม สู่อาคารหรือสถานที่สำคัญ เป็นต้น ทั้งนี้มุมมองมีความสำคัญต่อการรับรู้ การเดินทาง และการใช้งานพื้นที่ กล่าวคือ หากพื้นที่สาธารณะที่มีการเชื่อมต่อกัน เมื่อมีการเปลี่ยนทิศทางจะทำให้มุมมอง เปลี่ยนไปเช่นกัน ส่งผลต่อการรับรู้ของแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน (ชริตา ชาตรีกุล, 2555) พื้นที่ขนาดเล็กที่มีชั้นเชิง มีลำดับศักดิ์ เลื่อนไหลต่อเนื่องเชื่อมถึงกัน เป็นคุณลักษณะของพื้นที่ว่างสาธารณะของไทย ที่มีมุมมองที่ไม่สามารถมองเห็นได้ภายในคราวเดียว แต่เป็นการมองอย่างมีลำดับชั้นและชั้นเชิง (ขวัญสุรวง อดิโพธิ, 2548)

มุมมองยังเป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งของเมืองที่มีผลต่อการรับรู้สุนทรียภาพ ที่บ่งบอกความเป็นชุมชน พื้นที่ที่มีความสำคัญ หรือจุดหมายตาของพื้นที่ ซึ่งเกิดขึ้นในขณะที่รับรู้อยู่กับที่ โดยมีรูปแบบของการรับรู้ (Duerksen, 1968) ดังนี้ มุมมองแบบพาโนรามา (panoramas) หรือแบบมูกว้าง เป็นภาพรวมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวเมือง สถานที่ที่ตั้ง สามารถมองได้จากระดับพื้นหรือมองจากพื้นที่สูง การมองเห็นแบบพาโนรามา ทำให้เกิดการสร้างการรับรู้องค์ประกอบของเมืองที่เป็นรูปทรงสามมิติชัดเจน มองเห็นได้มากสร้างการรับรู้ของผู้คนได้ดีว่าอยู่ในพื้นที่ใดของเมือง และหากพื้นที่มุมมองดังกล่าวมีทัศนียภาพที่สวยงาม ก็จะเป็นการดึงดูดให้มีผู้เข้าถึงและใช้งานพื้นที่มากขึ้น อาทิ พื้นที่มุมมองริมทะเล ริมทะเลสาบ ริมแม่น้ำธรรมชาติ หรือโค้งแม่น้ำ ที่ไร้สิ่งก่อสร้างบดบัง หรือจำกัดมุมมอง หรือมุมมองแบบวิสต้า (vista) เป็นภาพเฉพาะบริเวณของเมืองซึ่งมีแนวการมอง ที่มีองค์ประกอบต่างๆ ขนาบแนวการมองไปยังจุดสนใจ ส่วนใหญ่มักถูกขนาบมุมมองด้วยอาคาร สิ่งปลูกสร้างที่เป็นเสมือนกำแพง การมองเป็นการนำสายตา ไปสู่จุดสนใจก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวจากจุดมอง ไปยังพื้นที่ปลายตาที่ถูกรอบการมอง มุมมองประเภทนี้ทำให้เกิดการสัญจรเคลื่อนที่ของผู้คนบนเส้นทางที่นำไปสู่ขอบการมอง หากพื้นที่ดังกล่าวเป็นจุดสนใจ (landmark) ที่เห็นได้ในระยะไกลและสามารถรับรู้ได้ทันที

2) ความสำคัญ

พื้นที่มุมมอง มีความสำคัญต่อการเข้าถึงและการใช้งานพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ว่างสาธารณะ พื้นที่ที่มีมุมมองกว้าง มีแนวโน้มที่จะมีคนใช้งานพื้นที่นั้นมากกว่าพื้นที่ว่างที่อยู่ห่าง

2579389577

CU_Thesis 5973318925 thesis / rev: 04082562 19:58:23 / seq: 19

จากสายตาหรือลับตาคน (Dornbusch and Gelb, 1977) เนื่องจากคนหรือผู้ใช้งานมักชอบมองผู้คนที่ผ่านไปมา (Gehl's, 1987) มุมมองยังเป็นสิ่งจูงใจในการเข้าถึงพื้นที่ ที่มองเห็นได้ชัดเจนมากกว่าพื้นที่ที่ไม่สามารถมองเห็นได้ เมื่อผู้คนที่เข้าถึงและเข้าใช้งานมากขึ้น พื้นที่ดังกล่าวก็จะดึงดูดกิจกรรมเข้ามาในพื้นที่มากขึ้นและเมื่อกิจกรรมหนาแน่นขึ้นก็จะยิ่งดึงดูดให้ผู้คนที่เข้ามาเพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นผลทำให้เกิดการใช้งานที่ หลากหลายอย่างอ่อนกประโยชน์ในพื้นที่นั้นๆ

3) เทคนิคการวิเคราะห์

การวิเคราะห์พื้นที่ที่มุมมอง ทำได้โดยการกำหนดจุดมอง และทำการบันทึกภาพตามมุมมองต่างๆ การศึกษาในรูปแบบสามมิติ ซึ่งเป็นการศึกษาการมองเห็น ช่องมอง ที่ได้เป็นรูปร่าง รูปทรงของภาพมองที่ชัดเจน รวมทั้งการศึกษาพื้นที่ที่มีศักยภาพของการมองเห็น จากจุดใดจุดหนึ่งหรือเรียกอีกอย่างว่า พื้นที่สนามทัศน (isovist area) ซึ่งเป็นการศึกษาศักยภาพการมองเห็น จากจุดหนึ่งๆ สู่อพื้นที่โดยรอบ ผ่านโปรแกรมสเปซอินแทกซ์ ศักยภาพของพื้นที่ในการมองเห็นหรือมีสนามทัศนที่กว้างไกล จะเอื้อต่อการเข้าใช้งานพื้นที่ที่ หลากหลายวัตถุประสงค์มากกว่าพื้นที่ที่มีสนามทัศนแคบ เนื่องจากพื้นที่ที่มีสนามทัศนกว้างหรือศักยภาพการมองเห็นสูง จะดึงดูดการใช้งานมากกว่า

จากการทบทวนวรรณกรรมด้านรูปแบบเชิงพื้นที่ พบว่า รูปแบบเชิงพื้นที่ที่มีแนวโน้มดึงดูด การเข้าใช้งานของผู้คนควรประกอบด้วย โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะที่สัมพันธ์ (integration) กับเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่หลากหลายประเภท การมีมวลอาคารและพื้นที่ว่างที่กระจุกตัวอย่างหนาแน่น รวมทั้งการมีพื้นที่มุมมองเปิดกว้างรับรู้ถึงแม่น้ำ ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เนื่องจากในประเด็นของสัญญาณเมืองตามการทบทวนงานวิจัยพบว่า ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 4 ปัจจัยเป็นปัจจัยหลักที่มีแนวโน้มทำให้เกิดการเข้าใช้งานของผู้คน ทั้งนี้ในอนาคตมีปัจจัยทางกายภาพอื่นๆ ที่ส่งผลให้เกิดการเข้าใช้งานของผู้คน อาทิ คุณภาพของพื้นที่ รมเงา แสงสว่าง ซึ่งเป็นปัจจัยของความรู้สึกให้เกิดความปลอดภัยในการเข้าใช้งาน ที่ผู้วิจัยไม่ได้นำมาเป็นปัจจัยหลักในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

2.2 รูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอ่อนกประโยชน์ (multi-use space pattern)

2.2.1 นิยามของรูปแบบการใช้พื้นที่ (space use pattern)

รูปแบบการใช้พื้นที่ (space use pattern) หมายถึง รูปแบบการใช้งานของผู้คนในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง อาจเกิดจากกลุ่มผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่ม เกิดกิจกรรมการใช้งานในพื้นที่ตามกลุ่มคน หรือตามช่วงเวลาที่หลากหลาย (พัลยมล หางนาค, 2557) และแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ โดยส่วนใหญ่แล้ว รูปแบบการใช้พื้นที่ (space use pattern) มักมีความสัมพันธ์กับรูปแบบเชิงพื้นที่ (space

pattern) ของพื้นที่นั้นๆ อย่างมีนัยยะ ความเป็นอเนกประโยชน์ของรูปแบบการใช้พื้นที่ หมายถึง การใช้พื้นที่ที่มีความหลากหลายของกิจกรรม ความหลากหลายของผู้คน ความหลากหลายของช่วงเวลานั้นเอง

2.2.2 ความเป็นอเนกประโยชน์ของรูปแบบการใช้พื้นที่

พื้นที่สาธารณะที่สามารถรองรับกิจกรรม ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มคนหลากหลายประเภท ถือว่าเป็นพื้นที่สาธารณะที่ดีมีความอเนกประโยชน์ หรือประสบความสำเร็จ เป็นนิยามของรูปแบบการใช้พื้นที่เชิงพฤติกรรมนิยม กล่าวคือ พื้นที่ว่างที่สามารถทำให้ผู้ใช้งานเกิดพฤติกรรมการแสดงออก การเข้าใช้งานพื้นที่อย่างแตกต่างหลากหลาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความเป็นอเนกประโยชน์ (multi-use)

ดังนั้น ความเป็นอเนกประโยชน์ (multi-use) สามารถวัดได้จากระดับความหลากหลายของกลุ่มคน (user types) ความหลากหลายของกิจกรรม (types of activity) ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน หลากหลาย (times) ทั้งนี้ คน กิจกรรม เวลา ที่หลากหลาย เป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จของ พื้นที่ว่างสาธารณะในเชิงพฤติกรรมนิยม กาญจน์ นทีวุฒิกุล (2550) และ ชาริตา ชาตรีกุล (2554) ได้ศึกษาพื้นที่สาธารณะที่มีความอเนกประโยชน์ พบว่า พื้นที่ที่มีกิจกรรมการใช้งานหลากหลาย จะดึงดูดผู้คนจำนวนมากและหลากหลายเพื่อเข้าใช้งาน ทำให้พื้นที่มีชีวิตชีวา ดึงดูดเศรษฐกิจ เป็นพื้นที่ที่ผู้คนมีปฏิสัมพันธ์กัน มีคุณลักษณะเชิงกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจที่เหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองยังกล่าวว่า พื้นที่ว่างสาธารณะมีการใช้งานที่แตกต่างกัน โดยบางแห่งมีการใช้ประโยชน์ ในลักษณะเดียว หรือไม่ได้มีความอเนกประโยชน์นั่นเอง

ความหลากหลายของคน (Diversities of People) หมายถึง ความหลากหลายของกลุ่มคน วัย เพศ สถานะ อาชีพ ระดับรายได้ เป็นต้น

ความหลากหลายของกิจกรรม (Diversities of Activities) หมายถึง การมีกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมจำเป็น กิจกรรมทางเลือก และกิจกรรมทางสังคม ที่แตกต่างกันตามหน้าที่ใช้สอย (functionally) ของพื้นที่ว่างสาธารณะ โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นอาจเป็นกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ที่ไม่ได้วางแผนไว้ (the daily unplanned activities) การสัญจรผ่านของ คนเดินถนน (pedestrian traffic) แม้แต่การหยุดสั้นๆ เพื่อทำกิจกรรมบางอย่าง อาทิ หยุดซื้อของ หยุดพักคอย เป็นต้น พื้นที่สาธารณะที่ดีควรมีทั้งกิจกรรมจำเป็นภายนอกอาคาร (necessary outdoor activities) กิจกรรมทางเลือก หรือกิจกรรมพักผ่อน (optional, recreation activities) และกิจกรรมทางสังคม (social activities)

ความหลากหลายของเวลา (Diversities of Time) หมายถึง การใช้งานหลากหลาย ช่วงเวลาแตกต่างกัน ความหลากหลายของเวลา มักสัมพันธ์กับผู้คนและกิจกรรมที่ได้กล่าวมาแล้ว เนื่องจากระบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่มีทั้งในระดับบุคคล (individual level) และระดับกลุ่ม (group

level) ซึ่งมีการใช้งานตามกิจกรรมในช่วงเวลาที่ต่างกัน เวลาหมายถึงทั้งระยะเวลาของ การทำ กิจกรรม (duration) และช่วงเวลาที่ทำกิจกรรม (time of occurrence) ซึ่งสัมพันธ์กับความถี่ของ การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ เนื่องจากพื้นที่ว่างที่มีความถี่ในการใช้งานมาก ก็จะมีหลากหลายของ เวลาตามเช่นกัน

จึงกล่าวได้ว่า เมื่อพื้นที่สาธารณะใดมีคุณลักษณะทั้งสามประการตามนัยยะของความเป็น อเนกประโยชน์ หมายถึง พื้นที่สาธารณะนั้นมีคุณลักษณะของการเป็นพื้นที่สาธารณะที่ดี หรือมีความ อเนกประโยชน์ รวมทั้งพื้นที่สาธารณะดังกล่าว อาจทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางสังคมที่ดีของเมือง ย่าน หรือชุมชนโดยรอบ อีกด้วย

2.2.3 เทคนิคการบันทึกรูปแบบการใช้พื้นที่

เทคนิคการบันทึกรูปแบบการใช้พื้นที่ (space use patterns) มีเครื่องมือและวิธีการที่ หลากหลาย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย อาทิ การตั้งจุดนับ (gate count) คือการบันทึกปริมาณการ สัญจรผ่านของคนเดินเท้า ในพื้นที่ที่ผ่านจุดนับที่กำหนด การสะกดรอย (movement trace) คือการ บันทึกรูปแบบเส้นทาง พฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ของคนกลุ่มต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ยังมีวิธีการจับภาพ ชั่วขณะ (static snapshots) คือการบันทึกรูปแบบการจับจองพื้นที่ว่างของคนเดินเท้า (pedestrian's static activity) โดยการถ่ายภาพ ซึ่งเป็นการบันทึกรูปแบบกิจกรรม การจับจองพื้นที่ ของคนเดินเท้า ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งพื้นที่ที่จะทำ การเก็บข้อมูล ออกเป็นสวณย่อยๆ ที่สามารถทำการบันทึกกิจกรรมที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลานั้นทีละสวณ โดยที่บริเวณ ถ่ายภาพอยู่ในขอบเขตที่สามารถมองเห็นได้ พรอมกันภายในชั่วขณะเดียว เสมือนกับการ กดชัตเตอร์ ของกล้องถ่ายรูป (snapshot) โดยจะทำการบันทึกตำแหน่งของคนที่ทำกิจกรรมต่างๆ ลงในแผนที่ โดยแยกสัญลักษณ์ตามประเภทของคน และกิจกรรม

การบันทึกรูปแบบกิจกรรมของคนเดินเท้า ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะอย่างเป็นระบบ จะ ทำให้ทราบถึงศักยภาพการใช้งานของบริเวณต่างๆ ในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการนั่ง ยืน หรือหยุด เพื่อทำ กิจกรรม ซื้อขายแลกเปลี่ยน สินค้า บริการ หรือพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนบทสนทนา ตามช่วงเวลาต่างๆ ของวัน การบันทึกอย่างเป็นระบบและซ้อนทับกันหลายช่วงเวลา จะทำให้พบ บริเวณพื้นที่ ที่เป็นที่นิยมใช้งานเพื่อทำกิจกรรมภายในและนอกพื้นที่ เพื่อทำกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งข้อมูลที่ได จากการบันทึกรูปแบบกิจกรรม การจับจองพื้นที่ของคนเดินเท้าตามช่วงเวลาต่างๆ ของวัน แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ในบริเวณใดที่มีการจับจอง เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ มากที่สุด และสามารถ นำไปวิเคราะห์หา ไดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะที่พบรูปแบบกิจกรรมการจับจอง (static activity) และกิจกรรมการสัญจร (moving activity) โดยกลุ่มผู้ใช้ประเภทต่างๆ มีลักษณะอย่างไร

2579389577

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัย พบว่ามีนักวิจัยหลายท่านที่ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

2.3.1 กาญจน นทีวุฒิกุล (2550) ตรรกะของการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ในเมืองเชียงใหม่

การวิจัยของกาญจนเป็นการค้นหาเหตุผลการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ในเมือง เชียงใหม่ โดยการพิจารณาองค์ประกอบความหลากหลายของคน ความหลากหลายของเวลา ความหลากหลายของกิจกรรมการใช้พื้นที่ มีสมมุติฐานการวิจัยว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการใช้อย่างอเนกประโยชน์ มี 3 ประการ คือ คุณลักษณะเฉพาะทางสิ่งแวดล้อมเมืองและผู้ใช้งาน ซึ่งมีปัจจัยรองได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางสังคม และ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ผลของการวิจัยของกาญจนพบว่า คุณลักษณะของพื้นที่โครงสร้างเชิงสิ่งแวดล้อมของเมือง และผู้ใช้งาน มีความสัมพันธ์กัน ทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะมีการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์แตกต่างกัน 3 ระดับ คือ ระดับแรก ปัจจัยพื้นฐาน คือ คุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่ด้านกายภาพ ระดับที่สอง ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ปัจจัยคุณลักษณะเฉพาะพื้นที่ด้านสังคม เศรษฐกิจ รวมทั้งปัจจัยด้านโครงสร้างเชิงสิ่งแวดล้อมเมือง ได้แก่ ความหนาแน่น การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร และขนาดบล็อกที่ดิน ระดับสุดท้ายที่มีอิทธิพลสูงสุดคือปัจจัยดึงดูด ได้แก่ คุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่ด้านสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่ และปัจจัยด้านโครงสร้างเชิงสิ่งแวดล้อมเมืองด้านโครงข่าย และที่ตั้งของกิจกรรม

งานวิจัยของกาญจน สามารถนำแนวคิดและกระบวนการวิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพที่มีผลต่อความอเนกประโยชน์ในการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่เป็นการศึกษาระหว่างปัจจัยทางพื้นที่ และปัจจัยการใช้พื้นที่ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และพิสูจน์ เพื่อหาปัจจัยร่วมหรือปัจจัยต่างที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้ เนื่องจากปัจจัยทางกายภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานหลักของการใช้งานพื้นที่สาธารณะอย่างอเนกประโยชน์โดยทั่วไป ส่วนปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่นำมาพิจารณาร่วม เนื่องจากเป็นปัจจัยรอง ที่ไม่ได้มีผลเสมอไปในงานวิจัย

2.3.2 ปราณระฟ้า พรหมประวดี (2550) การศึกษาสนามทัศนและรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนเมือง กรณีศึกษา ชุมชนย่านเสาชิงช้า กรุงเทพมหานคร

การวิจัยของปราณระฟ้าเป็นการศึกษาระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่ในมิติของสนามทัศนและรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนเมือง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ สนามทัศน (isovists field analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีศักยภาพ กับรูปแบบการใช้พื้นที่ของคนเดินเท้า (pedestrian space use patterns)

ผลการศึกษาของปราณระฟ้าพบว่า ปริมาณสนามทัศนียภาพไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความอ่อนแอ ประโยชน์ในพื้นที่ว่างสาธารณะในพื้นที่กรณีศึกษา ชุมชนย่านเสาชิงช้า กรุงเทพมหานครเสมอไป หรือกล่าวได้ว่าการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนย่านเสาชิงช้า ไม่ได้ขึ้นอยู่กับศักยภาพการเข้าถึงและมองเห็น แต่ต้องมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีคุณภาพเชิงภูมิทัศน์ เช่น ร่มเงา และกิจกรรมหมุนเวียน อาทิ การค้าขาย และการมีความต่อเนื่องของทางเดินเท้าไปยังหลายๆ พื้นที่

งานวิจัยของปราณระฟ้าสามารถนำกระบวนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสนามทัศนียภาพ และรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชน ที่เป็นการศึกษาระหว่างปัจจัยทางพื้นที่ และปัจจัยการใช้พื้นที่ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และพิสูจน์ เพื่อหาปัจจัยร่วมหรือปัจจัยต่างที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้

2.3.3 ศุภฤกษ์ รังสิโรจน์ (2554) การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมเมืองเพื่อพัฒนาการใช้พื้นที่ถนนคนเดิน: กรณีศึกษาถนนคนเดินกลางเวียงเชียงใหม่

การวิจัยของศุภฤกษ์เป็นการหาความสัมพันธ์ของรูปแบบสิ่งแวดล้อมเมืองกับลักษณะการใช้พื้นที่สำหรับกิจกรรมถนนคนเดินกลางเวียงเชียงใหม่ โดยศึกษาปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมเมือง ได้แก่ โครงข่ายความสัมพันธ์ของที่ว่าง ความหนาแน่นของมวลอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่เป็นสัดส่วนต่อพื้นที่ว่าง การใช้ประโยชน์อาคาร ลักษณะเส้นทางการสัญจรภายในเมือง ภูมิสัญลักษณ์ และการศึกษาลักษณะการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะจากการบันทึกปริมาณการสัญจรผ่านของคนเดินเท้า

ผลจากวิจัยของศุภฤกษ์พบว่ารูปแบบสิ่งแวดล้อมเมือง มีผลกับลักษณะการใช้พื้นที่สำหรับกิจกรรมถนนคนเดิน ส่วนกิจกรรมบนถนนคนเดินไม่ใช่ปัจจัยหลักของการใช้งานพื้นที่ เช่น บางพื้นที่มีกิจกรรมบนถนนคนเดินมากแต่อยู่ในตำแหน่งที่มีสิ่งแวดล้อมเมืองไม่เหมาะแก่การใช้ประโยชน์ จะพบการใช้งานของคนเดินเท้าน้อยกว่าบริเวณที่สิ่งแวดล้อมเมืองมีความเหมาะสม เป็นต้น

งานวิจัยของศุภฤกษ์สามารถนำแนวคิดและกระบวนการวิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพที่มีผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่เป็นการศึกษาระหว่างปัจจัยทางพื้นที่ และปัจจัยการใช้พื้นที่ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และพิสูจน์ เพื่อหาปัจจัยร่วมหรือปัจจัยต่างที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้

2.3.4 ชริตา ชาตรีกุล (2555) พื้นที่ว่างสาธารณะอ่อนแอประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์

การวิจัยของชริตาเป็นการหาความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีแบบไทย ที่มีผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอ่อนแอประโยชน์ รวมทั้งการหาปัจจัยอื่นนอกเหนือจากแนวคิดที่จะส่งเสริมให้เกิดพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความอ่อนแอประโยชน์ในบริบทของประเทศไทย

ผลการศึกษาของชริตาพบว่าพื้นที่ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์มีพื้นที่ว่างประเภทรอกชอยหรือบาทวิถี เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความอ่อนแอประโยชน์มากที่สุด เนื่องจากกายภาพของพื้นที่ที่

สอดคล้องกับบริบทของไทย เช่น ขนาดของพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก แคบ ยาว เป็นสัดส่วนที่เกิดร่มเงาได้ง่ายกว่าพื้นที่สาธารณะประเภทลาน ที่เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมการจัดงานในระดับเมือง รวมทั้งปัจจัยอย่างไทยของขั้วสูตรวงทั้ง 5 ประการ ส่วนมากสอดคล้องกับการเกิดพื้นที่ว่างสาธารณะ แต่ไม่ได้มีผลกับทุกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ เช่น พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทสวน ปัจจัยด้านการผูกติดกับการกินมีผลต่อการใช้งานพื้นที่น้อยมาก และพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทบาทวิถี ปัจจัยการผูกติดริมน้ำแทบจะไม่มีผลต่อพื้นที่หากพื้นที่ริมน้ำนั้นไม่มีจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร เป็นต้น

งานวิจัยของชริตา สามารถนำแนวคิดและกระบวนการวิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพที่มีผลต่อความอ่อนโยนในการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่เป็นการศึกษาระหว่างปัจจัยทางพื้นที่ และปัจจัยการใช้พื้นที่ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และพิสูจน์ เพื่อหาปัจจัยร่วมหรือปัจจัยต่างที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้

จากการทบทวนงานวิจัยที่ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ พบว่าส่วนใหญ่มีวิธีการวิเคราะห์ที่คล้ายกัน คือ วิเคราะห์ปัจจัยหรือองค์ประกอบทางพื้นที่หรือทางกายภาพ และลงพื้นที่เก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์และยืนยันผลการวิเคราะห์ทางกายภาพว่า เครื่องมือทางสัมมนาเมืองที่ใช้สามารถอ่านพฤติกรรมการใช้งานของคนในเมือง รวมทั้งคาดการณ์การใช้งานในพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบในแง่ของการใช้งานบนพื้นที่สาธารณะทั่วไปของเมือง

ในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้พื้นที่สาธารณะที่หมายถึงพื้นที่ชอยทำน้ำหรือพื้นที่ทำน้ำในทุกรูปแบบ ถึงแม้พื้นที่ริมน้ำของกรุงเทพมหานครจะไม่ได้ถูกออกแบบหรือวางผังให้เชื่อมกับโครงข่ายพื้นที่สาธารณะอื่นๆ ของเมืองอย่างเป็นระบบ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าหากพื้นที่ดังกล่าวได้ขึ้นชื่อว่าเป็นพื้นที่สาธารณะแล้ว การศึกษาโดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ จะเป็นเครื่องมือเบื้องต้นที่จะสามารถทำความเข้าใจพื้นที่ชอยทำน้ำและการใช้งานพื้นที่ชอยทำน้ำในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกับพื้นที่สาธารณะและการทำงานพื้นที่สาธารณะอื่นๆ ของเมือง

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอ่อนโยน

จากการทบทวนงานวิจัยที่กล่าวมา ในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เลือกใช้โปรแกรมสเปซซินแทกซ์เป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์เชิงพื้นที่และการใช้พื้นที่ รวมทั้งความอ่อนโยนของแต่ละพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่สาธารณะในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งอยู่คนละสถานที่ มีขนาดแตกต่างกัน การสังเกตการณ์หรือการสัมภาษณ์เพียงอย่างเดียว ไม่สามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้อย่างเป็นระบบ แต่ในชุดเครื่องมือสเปซซินแทกซ์สามารถจัดทำแผนที่ที่สามารถเปรียบเทียบกันได้ เนื่องจากสเปซซินแทกซ์ไม่ได้คิดพื้นที่สาธารณะใน

ระบบปิด แต่ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยทางสถิติว่าพื้นที่นั้นๆ สัมพันธ์ (integration) กับบริบทโดยรอบอย่างไร ผ่านค่าความสัมพันธ์ในระดับเมือง (global integration) และค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ฉะนั้นโปรแกรมสเปซซินแทกซ์จึงเป็นเครื่องมือและวิธีการที่สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบได้ไม่ว่าพื้นที่สาธารณะจะอยู่ตำแหน่งไหนของเมือง

ถึงแม้ผู้วิจัยจะใช้โปรแกรมสเปซซินแทกซ์เป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย ผู้วิจัยก็ได้ละเอียดองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองในประเด็นอื่นๆ รวมทั้งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงพิสูจน์ค่าความสัมพันธ์ (integration) ร่วมกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มวลอาคารและพื้นที่ว่าง และพื้นที่มุ่มมอง และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่หรือในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เรียกว่ารูปแบบการใช้พื้นที่อันประกอบด้วย ความหลากหลายของกลุ่มคน ความหลากหลายของกิจกรรมการใช้งาน และความหลากหลายของช่วงวันเวลาในการใช้งาน ซึ่งเป็นสองส่วนที่ทำให้NYSEของความเป็นอเนกประโยชน์สมบูรณ์ขึ้นมากกว่าใช้สเปซซินแทกซ์ หรือใช้การสังเกตการณ์เพียงอย่างเดียว จึงเกิดการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอเนกประโยชน์

จากการทบทวนวรรณกรรมในหัวข้อ 2.1 รูปแบบเชิงพื้นที่ (space patterns) พบว่า การมีโครงข่ายการสัญจรที่ครอบคลุมเป็นส่วนหนึ่งของย่านและเมือง ประกอบกับพื้นที่โดยรอบมีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารมากกว่า 3 ประเภทการใช้งาน ในอาคารที่มีมวลอาคารเกาะกลุ่มกันอย่างหนาแน่น เรียงตัวกันทำให้เกิดมุมมองที่เปิดกว้าง จะมีผลต่อการเข้าใช้งานของผู้คนที่หลากหลาย เมื่อมีผู้คนเข้าใช้งานจะนำมาซึ่งกิจกรรม การใช้งานที่หลากหลายในช่วงเวลาที่แตกต่างกันมีหลากหลาย เช่นเดียวกับนักวิจัยหลายท่านที่ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ต่างให้ความสำคัญกับรูปแบบเชิงพื้นที่ (space patterns) ที่ส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ อาทิ มุ่มมองหรือสนามทัศน์ มีผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่าง สาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ (อิติมา กลางกำจัด , 2551) ที่กล่าวว่าระดับของมุมมองมีผลต่อระดับความอเนกประโยชน์ของคนเดินเท้า รวมทั้งโครงข่ายการสัญจร ความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่าง การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่หลากหลายมีศักยภาพ มีผลต่อการใช้พื้นที่ของคนเดินเท้า รวมทั้งเป็นปัจจัยทางกายภาพที่มีผลต่อการใช้งานพื้นที่สาธารณะของเมืองอย่างอเนกประโยชน์ด้วย (ศุภฤกษ์ รังสิโรจน์, 2554)

ซึ่งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มักกล่าวถึงคือการเปรียบเทียบความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบระหว่างชุดข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ อีกทั้งยังสามารถวิเคราะห์หาปัจจัยทางกายภาพที่สำคัญที่สัมพันธ์หรือไม่สัมพันธ์กับการใช้งานพื้นที่ ผ่านการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ชุดข้อมูลในหน่วยเดียวกัน

2579389577

CU Thesisis 5973318925 thesisis / revv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในกระบวนการวิจัย แบ่งกระบวนการในการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอนหลักๆ คือ

2.4.1 ขั้นตอนการประมวลรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) ของพื้นที่ย่าน ซอยท่าหน้าเจ้าพระยา ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มวลอาคารและพื้นที่ว่าง และพื้นที่มุมมอง โดยการระบุผลการศึกษาค่าสี หากมีความหลากหลายหรือศักยภาพของรูปแบบเชิงพื้นที่มาก ค่าสีจะมีสีเข้ม แต่ถ้ามีความหลากหลายน้อย ค่าสีจะมีสีอ่อน

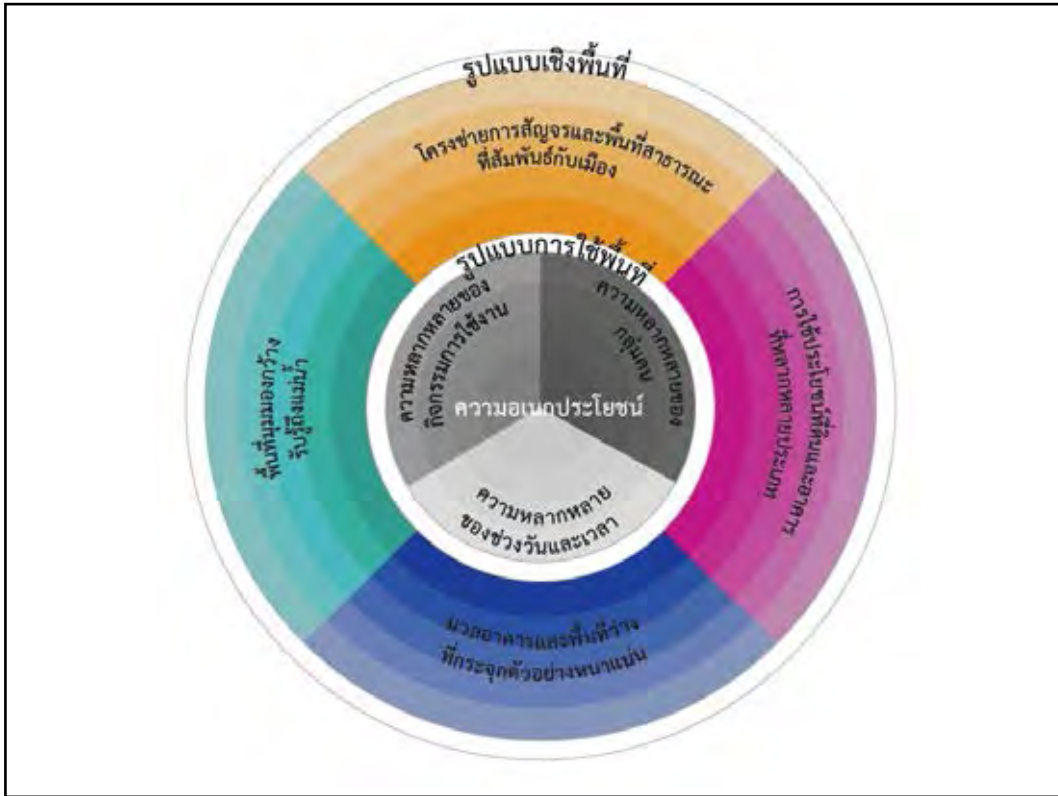
2.4.2 ขั้นตอนประมวลรูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) ของพื้นที่ซอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับความเป็นอเนกประโยชน์ ประกอบด้วย ความหลากหลายของกลุ่ม ผู้ใช้งาน ความหลากหลายของกิจกรรม และความหลากหลายของช่วงเวลา โดยการระบุผลการศึกษาค่าสี หากมีความหลากหลายหรือศักยภาพของรูปแบบการใช้เชิงพื้นที่มากค่าสีจะมีสีเข้ม แต่ถ้ามีความหลากหลายน้อยค่าสีจะมีสีอ่อน

2.4.3 ขั้นตอนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) และรูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) ของพื้นที่ซอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร เป็นการเปรียบเทียบค่าสีระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) และรูปแบบ การใช้พื้นที่ (spatial use patterns) ที่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ พื้นที่ที่มีรูปแบบเชิงพื้นที่ที่มีความหลากหลาย ของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มีการกระจุกตัวของมวลอาคารและพื้นที่ว่างอย่างเป็นระบบ มีพื้นที่มุมมองที่กว้าง มีโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะที่สัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก ค่าสีที่เข้มของแต่ละรูปแบบเชิงพื้นที่จะเข้มขึ้น มีแนวโน้มเข้าใกล้ความเป็นพื้นที่ที่มีการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์ กล่าวคือ มีการใช้งานพื้นที่ที่หลากหลายกลุ่มผู้ใช้งาน หลากหลายกิจกรรม และหลากหลายของช่วงเวลา แต่ถ้าพื้นที่มีแนวโน้มที่จะพบการใช้งานที่มีความอเนกประโยชน์น้อย คือ มีการเข้าใช้งานเฉพาะกิจกรรม จากกลุ่มผู้ใช้งานเฉพาะกลุ่ม ในบางช่วงเวลา ก็ควรมีรูปแบบเชิงพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่มีความหลากหลายน้อย มีการกระจายตัวของมวลอาคารและพื้นที่ว่าง มีพื้นที่มุมมองจำกัด มีโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะที่สัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย ค่าสีของรูปแบบเชิงพื้นที่จะอ่อน ไม่มีแนวโน้มเข้าใกล้ความเป็นอเนกประโยชน์ เป็นความสัมพันธ์ที่ควรสอดคล้องกันเสมอ

2579389577

CU Thesisis 5973318925 thesisis / recv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ขอบเขตของงานวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษารูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) ของย่านชอยท่าหน้าเจ้าพระยา ที่ครอบคลุมการวิเคราะห์รูปแบบโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร รูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่าง และรูปแบบพื้นที่มุมมอง ในมิติของความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้งานพื้นที่ (spatial use patterns) ที่มีความเป็นอเนกประโยชน์ ในนัยยะของความหลากหลายของประเภทผู้คนที่เข้าใช้พื้นที่ ความหลากหลายของกิจกรรม และความหลากหลายของช่วงเวลาการใช้งานของพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร

3.2 ขั้นตอนการวิจัย

3.2.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัย

3.2.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษาที่ครอบคลุมมิติทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ รวมทั้งข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจพื้นที่

3.2.3 สำรวจพื้นที่ศึกษาเพื่อทำการบันทึกรูปแบบเชิงพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างฐานข้อมูลแผนที่โครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ รวมทั้งการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

3.2.4 จำแนกประเภทพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยา ตามลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ริมน้ำ

3.2.5 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างกรณีศึกษาพื้นที่ชอยท่าหน้าตามลำดับค่าความลึกในระบบ (step depth) ด้วยโปรแกรมสเปซซินแทกซ์ ผ่านการแทนค่าด้วยตัวเลข คือ ให้พื้นที่ท่าหน้าแทนค่าด้วย 0 ทุกๆ เลี้ยวถัดไปเพิ่มขึ้นทีละ 1 ตามจำนวนเลี้ยวและจุดตัดในระบบ ตามหลักการแล้วพื้นที่ที่มีจำนวนเลี้ยวน้อย คือพื้นที่ที่สามารถเดินทางกลับสู่ที่เดิมได้หรือมีทางเลือกในการเดินทางเนื่องด้วยพื้นที่ดังกล่าวสานกันเป็นระบบตาตาราง (Grid) ขนาดเล็กในระดับพื้นที่ นั้นหมายถึงพื้นที่ดังกล่าวมีโอกาสที่ผู้คนในละแวกชอยท่าหน้าจะเลือกเข้าใช้งานมากกว่าพื้นที่ที่มีจำนวนเลี้ยวหรือค่าความลึกในระบบ (step depth) มาก

โดยคัดเลือกตัวแทนพื้นที่ชอยท่าหน้าประเภทละ 2 ตัวแทนตามข้อ 3.2.4 ได้แก่ พื้นที่ชอยท่าหน้าที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) น้อยเป็นตัวแทนของพื้นที่ชอยท่าหน้าที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่และมีความเป็นอเนกประโยชน์ และพื้นที่ที่มีค่าความลึกใน

ระบบ (step depth) มาก เป็นตัวแทนของพื้นที่ชอยท่าน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ และไม่มีความเป็นอเนกประโยชน์

3.2.6 จัดทำแผนที่และแผนภูมิการวิเคราะห์รูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) ของพื้นที่กรณีศึกษาที่เลือกตามข้อ 3.2.5 ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์รูปแบบโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ

การวิเคราะห์รูปแบบโครงข่ายการสัญจร เพื่อระบุลำดับศักดิ์ของโครงข่ายการสัญจรและการเข้าถึงพื้นที่ โดยใช้โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) และ กูเกิลเอิร์ธ (Google Earth) ร่วมกับข้อมูลการสำรวจ

การวิเคราะห์โครงข่ายการสัญจร ในมิติของศักยภาพการเข้าถึงและมองเห็น เพื่อระบุระดับการสัญจรอิสระ (natural movement) ด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์สเปซซินแทกซ์ (space syntax) ซึ่งเป็นแผนภูมิสี่เหลี่ยมระดับตามศักยภาพจากมากไปน้อยตามวรรณะสี่รัฐ (แดงถึงน้ำเงิน) และข้อมูลเชิงสถิติที่สามารถระบุค่าความสัมพันธ์ (integration value) ของโครงข่ายเส้นทางการสัญจรและพื้นที่สาธารณะในระบบทั้งหมด ทั้งค่าความสัมพันธ์ในระดับเมือง (global integration value) และค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration value) ผ่านการอ่านค่าตัวเลขของแต่ละพื้นที่ จากนั้นนำค่าความสัมพันธ์ทั้งค่าความสัมพันธ์ในระดับเมือง (global integration value) และค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration value) มาหาค่าความสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ผ่านแผนภูมิ (scattergram) เพื่อแสดงความเกี่ยวเนื่อง (correlation) ผ่านการอ่านค่ากลาง (R-square) ที่ระบุค่าสัมประสิทธิ์ความผสาน (synergy coefficient) ซึ่งเป็นดัชนี ความสัมพันธ์ของค่าความสัมพันธ์ระดับย่าน (local integration value) และค่าความสัมพันธ์ ระดับเมือง (global integration value) ค่ากลาง (R-square) ที่แสดงผลค่าความสัมพันธ์ดังกล่าว หากมีค่ามากกว่า 0.5 และเข้าใกล้ 1 จะถือว่ามียยะสำคัญทางสถิติ และหากน้อยกว่า 0.5 จะถือว่ามียยะสำคัญทางสถิติน้อย และเข้าใกล้ 0 จะถือว่า ไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ

2) การวิเคราะห์รูปแบบพื้นที่มุมมอง

การวิเคราะห์รูปแบบพื้นที่มุมมองของพื้นที่สาธารณะริมน้ำ โดยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์สเปซซินแทกซ์ (space syntax) โดยกำหนดจุดมองสำคัญ 2 จุดในพื้นที่สาธารณะริมน้ำ และโปรแกรมจะระบุขอบเขตของพื้นที่ทั้งหมดที่สายตาคอนสามารถมองเห็นได้จากจุดนั้นๆ และนำมาเปรียบเทียบว่าพื้นที่ใดมีพื้นที่มุมมองออกสู่น้ำที่มากหรือน้อยกว่ากัน

3) การวิเคราะห์รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

การวิเคราะห์รูปแบบการใช้ประโยชน์อาคาร โดยใช้โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) ในรูปแบบของแผนที่และตารางแสดงสัดส่วนของประเภทกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารประเภทต่างๆ หากพื้นที่ใดมีประเภทกิจกรรมการ

ใช้ประโยชน์อาคารมากกว่า 2 ประเภทในสัดส่วนเท่าๆ กันจากการคำนวณเปรียบเทียบสัดส่วนในตารางแสดงผล จะพิจารณาได้ว่า พื้นที่ดังกล่าวมีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

4) การวิเคราะห์รูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่าง

การวิเคราะห์รูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่าง โดยใช้แผนที่แสดงความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่างจากสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2558 และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) โดยกำหนดค่าการคำนวณเปรียบเทียบความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่างทุกๆ 1,600 ตารางเมตร จากนั้นโปรแกรมจะหาค่าเฉลี่ยตามขนาดขอบเขตพื้นที่ที่ซอยทำน้ำนั้นๆ และแสดงผลเป็นสัดส่วนระหว่างพื้นที่ว่างและมวลอาคาร รวมทั้งแสดงผลการวิเคราะห์เป็นแผนที่แสดงความหนาแน่นของมวลอาคารตามเขตสีกล่าวคือ บริเวณที่มีความหนาแน่น ของมวลอาคารมากจะถูกแสดงด้วยโทนสีเข้ม และบริเวณที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารน้อยจะถูก แสดงด้วยโทนสีอ่อน

3.2.7 การวิเคราะห์รูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) ดำเนินการดังนี้

1) สำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลรูปแบบการใช้งานพื้นที่เบื้องต้น ในช่วงวันและเวลาต่าง ๆ ด้วยวิธีการถ่ายภาพต่อเนื่อง (serial photo snapshots) เพื่อระบุตำแหน่งและประเภทกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่จากภาพ และนำมาบันทึกลงแผนที่

2) การบันทึกข้อมูลมีการกำหนดกลุ่มประชากรและช่วงเวลาดังนี้

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่สัญจรโดยการเดินเท้าและเข้ามใช้งานในพื้นที่ซอยทำน้ำ ทั้งนี้บางพื้นที่เป็นพื้นที่ท่าเรือสำหรับรองรับชาวต่างชาติ และเป็นท่าเรือข้ามฟากเพื่อเชื่อมเปลี่ยนถ่ายการสัญจรประเภทอื่นๆ ด้วย กลุ่มคนจึงมีทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ คนในและคนนอกชุมชน จึงทำการจำแนกประชากรในการวิจัย เพื่อทำการบันทึกข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ คนในพื้นที่ ได้แก่ ประชากรที่เป็นคนในชุมชน คนที่ใช้งานพื้นที่เป็นประจำ เช่น พนักงานท่าเรือ เป็นต้น คนนอกพื้นที่ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รวมทั้งคนทำงานที่ใช้พื้นที่ เป็นทางผ่านในการเปลี่ยนถ่ายการสัญจร

ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล กำหนดการเก็บข้อมูลทั้งในวันระหว่างสัปดาห์และวันสุดสัปดาห์ โดยทำการเก็บข้อมูลจากวันในระหว่างสัปดาห์ (วันอังคาร-วันพฤหัสบดี) ยกเว้นการเก็บข้อมูล ในวันจันทร์และวันศุกร์ เนื่องจากเป็นวันต้นและท้ายสัปดาห์ อาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้เส้นทางพื้นที่ซอยทำน้ำ และเก็บข้อมูลเป็นช่วงๆ ตลอดวัน โดยกำหนดช่วงเวลา ในการบันทึกออกเป็น 3 ช่วงเวลาที่ครอบคลุมช่วงเวลาหลักของการดำเนินกิจกรรม ได้แก่

ช่วงที่ 1 เวลา 07.30-9.30 น. ช่วงเวลาเขาทำงาน เรียน หรือเดินทาง

ช่วงที่ 2 เวลา 11.30-13.30 น. ช่วงเวลาพักกลางวัน

2579389577

CU Thesisis 5973318925 thesisis / revv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

ครั้งที่ 3 เวลา 17.30-19.30 น. ช่วงเวลาเลิกทำงาน หรือเรียน และช่วงเวลากิจกรรมพิเศษ

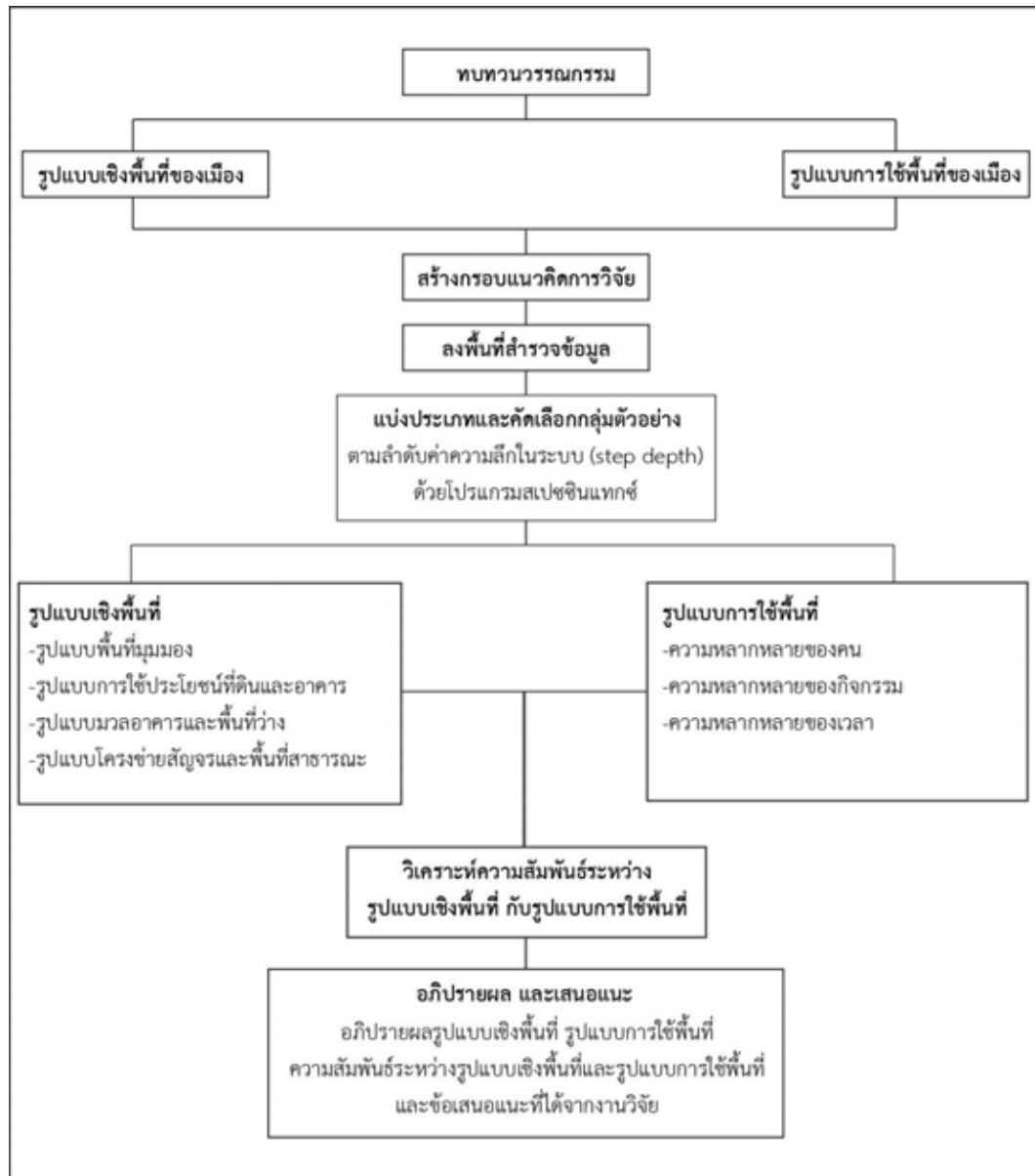
3.2.8 วิเคราะห์รูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) กับรูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) ของพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยา โดยการเปรียบเทียบค่าสีในกราฟวงกลมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) และรูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) โดยพื้นที่ที่มีรูปแบบเชิงพื้นที่ที่มีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มีการกระจุกตัวของมวลอาคารและพื้นที่ว่างอย่างเป็นระบบ มีพื้นที่มุมมองที่กว้าง มีโครงข่ายการสัญจร และพื้นที่สาธารณะที่สัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก จะถูกแทนค่าด้วยโทนสีเข้มเข้าหารูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอเนกประโยชน์ คือ พื้นที่ที่มีการใช้งานจากหลากหลายกลุ่มผู้ใช้งาน หลากหลายกิจกรรม และหลากหลายของช่วงเวลา แต่ถ้าพื้นที่มีแนวโน้มที่จะพบการใช้งานที่มีความอเนกประโยชน์น้อย คือ มีการเข้าใช้งานเฉพาะกิจกรรม จากกลุ่มผู้ใช้งานเฉพาะกลุ่ม ในบางช่วงเวลา ก็ควรมีรูปแบบเชิงพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่มีความหลากหลายน้อย มีการกระจายตัวของมวลอาคารและพื้นที่ว่าง มีพื้นที่มุมมองจำกัด มีโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะที่สัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย ค่าสีจะเป็นสีโทนอ่อน และอยู่ห่างจากความเป็นอเนกประโยชน์

จากนั้นนำกราฟของแต่ละพื้นที่มาเปรียบเทียบและสรุปการอธิบายผลความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) และรูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns) ที่เกิดขึ้นว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่

3.2.9 ระบุรูปแบบเชิงพื้นที่ของย่านชอยท่าหน้า ที่พบในทุกพื้นที่ที่มีการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์ เพื่อสรุปเป็นข้อค้นพบจากการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เกิดจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่ (spatial patterns) และรูปแบบการใช้พื้นที่ (spatial use patterns)

2579389577

รูปที่ 3 วิธีการวิจัย

บทที่ 4

รูปแบบเชิงพื้นที่ของพื้นที่ชอยท่าน้ำเจ้าพระยา

4.1 ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ชอยท่าน้ำเจ้าพระยา

แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายหลักของประเทศที่เชื่อมต่อพื้นที่สำคัญหลากหลายจังหวัดหนึ่งในพื้นที่ที่พาดผ่านและมีความสำคัญพื้นที่หนึ่ง แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงกรุงเทพมหานคร ที่มีอาณาเขตในพื้นที่การปกครองของกรุงเทพมหานคร มีทิศเหนือติดกับจังหวัดนนทบุรี และทิศใต้ติดกับจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งในอดีตแม่น้ำเจ้าพระยาทำหน้าที่เป็นเส้นทางคมนาคมหลักที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นรองรับการเดินทาง การขนส่งสินค้า การค้าขาย รวมทั้งการตั้งบ้านเรือนเพื่ออยู่อาศัย เป็นพื้นที่ที่รุ่งเรือง และได้รับการพัฒนามาตั้งแต่ตั้งกรุงเทพมหานคร แต่เมื่อเมืองเริ่มเกิดการเปลี่ยนแปลง เริ่มมีการตัดถนน และผู้คนใช้รถแทนการสัญจรโดยเรือ จึงทำให้พื้นที่แม่น้ำเจ้าพระยาค่อยๆ ลดบทบาทลงจนบางพื้นที่กลายเป็นพื้นที่ที่ไม่มีการใช้งานในที่สุด

การที่พื้นที่สองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเคยเป็นพื้นที่ที่มีการใช้งานอย่างหนาแน่นจากการทำหน้าที่หลักเป็นเส้นทางคมนาคม จึงส่งผลให้พื้นที่ตลอดสองฝั่งเป็นที่ตั้งของอาคาร ชุมชน และย่านเก่าที่มีความสำคัญ อาทิ ย่านที่พักอาศัยของชาวมุสลิมบางอ้อ ชุมชนแขกแพดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ตอนบนของแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งธนบุรี ย่านชาวไทยในพื้นที่ดุสิต เทเวศร์ ย่านชุมชนที่พักอาศัยกะตี่จีน ย่านการค้าชาวจีนบริเวณทรงวาด สำเพ็ง หรือแม้แต่พื้นที่วัด วัง ศาสนสถานสำคัญ อาทิ พื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ วัดอรุณราชวราราม โบสถ์กาลหว่าร์ เป็นต้น ซึ่งจากการเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญกับการคมนาคมทางน้ำในอดีตส่งผลให้พื้นที่ตรอก ซอย หรือพื้นที่ถนนในอดีตที่เชื่อมตรงสู่พื้นที่ริมน้ำทั้งที่โล่ง อาคาร ศาลา ที่ทำหน้าที่เป็นท่าเรือรับส่งสินค้า พื้นที่พักผ่อน พื้นที่ค้าขาย เชื่อมสู่พื้นที่บกต่อไปยังย่านสำคัญอื่นๆ มีขนาดเล็ก แคบ แต่รายล้อมด้วยพื้นที่ชุมชนหรือพื้นที่สำคัญๆ พื้นที่ริมน้ำเจ้าพระยาจึงเรียกได้ว่าเป็นพื้นที่ที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิต และความเป็นเมืองในยุคสมัยหนึ่งไม่ได้ถูกวางแผนหรือออกแบบอย่างเป็นระบบ ทำให้เมื่อพื้นที่ดังกล่าวดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน จึงเกิดลักษณะทางกายภาพที่ไม่สอดคล้องกับการใช้งานในปัจจุบัน อาทิ ถนนที่แคบ ไม่สามารถใช้เพื่อการขนส่งหรือสัญจรได้ ส่งผลให้การใช้งานด้านเศรษฐกิจหรือสังคม ที่เคยเกิดไม่สามารถใช้งานต่อไปได้ เกิดเป็นการปล่อยพื้นที่ให้รกร้างไร้การใช้งานไร้ผู้คน หรือลดบทบาทของพื้นที่ลงตามกาลเวลา ในทางกลับกันบางพื้นที่ที่มีทางสัญจรที่สอดคล้องกับการใช้งาน ก็เกิดการเข้าใช้งานพื้นที่บางส่วน รวมทั้งบางพื้นที่ยังคงถูกใช้เพื่อการสัญจรทางน้ำ อาทิ การเป็นท่าเรือข้ามฟากเชื่อมโยงสองฝั่งแม่น้ำ หรือพื้นที่เรือด่วน เรือท่องเที่ยว ที่เชื่อมโยงพื้นที่ตามแนวเส้นแม่น้ำเจ้าพระยาในแนวเหนือใต้ด้วยเช่นกัน รวมทั้งในอดีตและ

ปัจจุบันมักพบเห็นโครงการทั้งของภาครัฐและเอกชนที่มุ่งหวังในการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาจำนวนมาก

พื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาจึงเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทั้งประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน จนถึง การเป็นพื้นที่สาธารณะที่สำคัญของเมืองรวมถึงชุมชนโดยรอบ แต่ถึงอย่างไรก็ตามพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา หรือที่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เรียกว่า พื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยา เนื่องจากพื้นที่ริมน้ำไม่ได้มีความสำคัญและสัมพันธ์อยู่เพียงแค่วัฒนธรรมแม่น้ำ ที่เป็นที่ตั้งของพื้นที่ริมน้ำ ทั้งที่โล่ง อาคาร ศาลา เพราะพื้นที่ไม่ได้ตั้งอยู่โดดๆ แต่เชื่อมโยงเป็นโครงข่ายทั้งในระดับชุมชน ย่าน และเมือง ไม่ว่าจะโครงข่ายการสัญจรทางบกหรือทางน้ำ

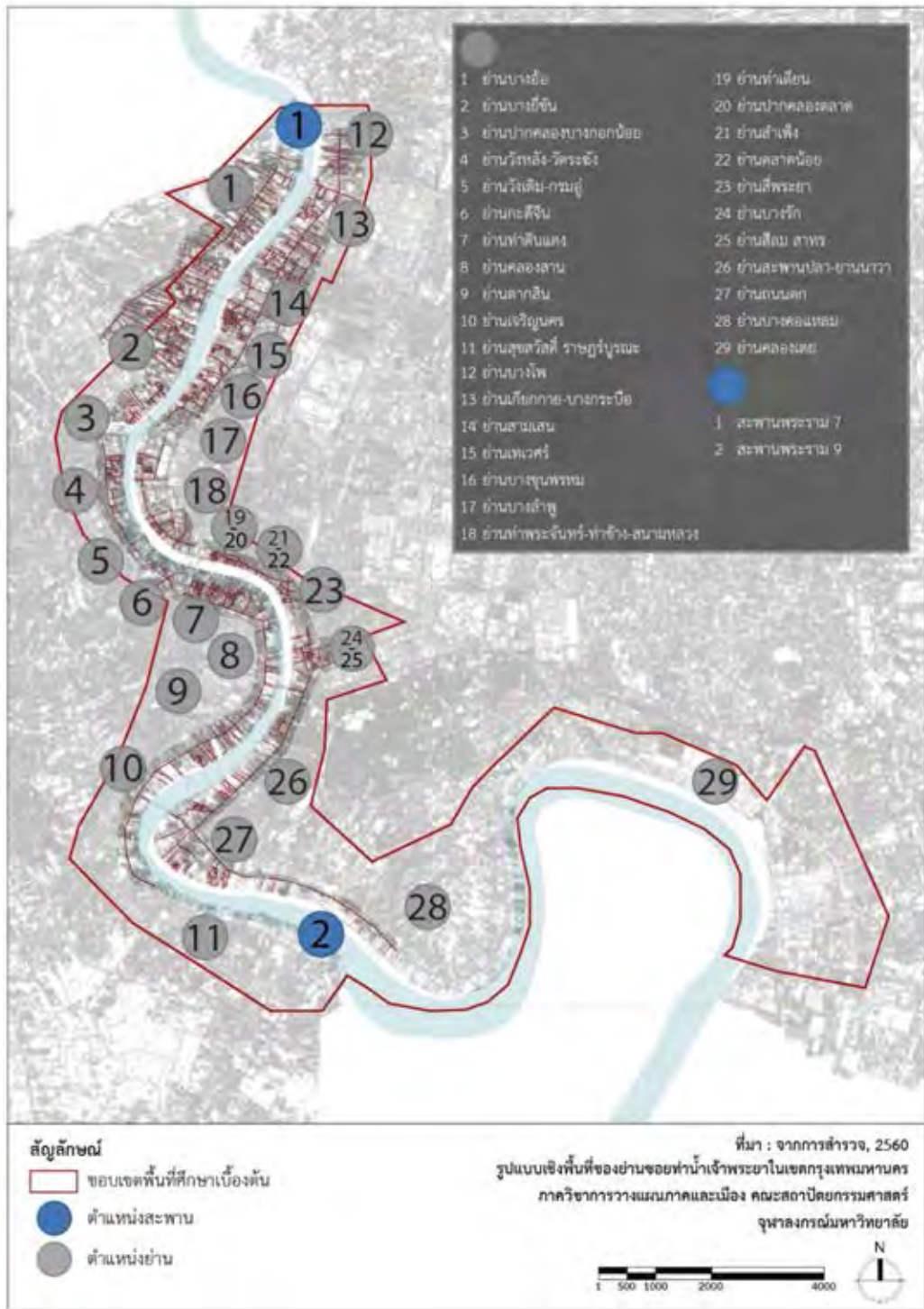
4.2 การจำแนกประเภท และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของพื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยา

4.2.1 การจำแนกประเภทของพื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยา

พื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยามีลักษณะทางกายภาพที่สามารถจำแนกได้หลากหลายรูปแบบ ตามลักษณะพื้นที่ที่อยู่ติดริมแม่น้ำที่เป็นสาธารณะ ดังนี้ พื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยาประเภทที่โล่งริมน้ำ พื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยาประเภทท่าเรือข้ามฟาก พื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยาประเภทศาลาริมน้ำ พื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยาประเภททางสัญจร ขนาน้ำ และพื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยาประเภททางสัญจรบรรจบน้ำหรือปลายต้นบรรจบ ริมแม่น้ำที่มีความเชื่อมโยงกับถนน ตรอก ซอย หรือพื้นที่สาธารณะ อย่างเป็นระบบ ซึ่งจากการสำรวจพบว่าทั้งหมด 71 แห่ง

2579389577

แผนที่ 2 ตำแหน่งพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยา

ทั้งนี้สามารถจำแนกพื้นที่ย่านตามประเภทดังกล่าวได้ดังนี้

1) ซอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรขนานน้ำ

ซอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรขนานน้ำ หมายถึง ถนน หรือ ซอยที่เชื่อมสู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีถนน ซอย หรือทางเดิน ขนานริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นพื้นที่สาธารณะรับปลายถนนหรือซอยนั้น ในพื้นที่ศึกษามี จำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย

- 1.1) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวัดวิมุตยาราม
- 1.2) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยจรัญสนิทวงศ์ 84
- 1.3) พื้นที่ซอยทำน้ำทางเลียบบ่อมพระสมุทร
- 1.4) พื้นที่ซอยทำน้ำพระปิ่นเกล้า
- 1.5) พื้นที่ซอยทำน้ำทางเลียบบกะดีจีน
- 1.6) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสะพานพุทธ
- 1.7) พื้นที่ซอยทำน้ำทางเลียบบคลองสาน

2579389577

แผนที่ 3 พื้นที่ชอยท่าหน้าประเภททางสัญจรขนานน้ำ

2) ซอยทำน้ำประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ

ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ คือ ถนน หรือ ซอยที่เชื่อมสู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีพื้นที่โล่งริมน้ำ ไม่ว่าจะมีการออกแบบเพื่อการใช้งานหรือไม่ก็ตาม แต่เป็นพื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่รับปลายถนนหรือซอยทำน้ำนั้น ในพื้นที่ศึกษามีซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ จำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย

- 2.1) พื้นที่ซอยทำน้ำวัดแก้วแจ่มฟ้า
- 2.2) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยพระราชราษฎร์สาย 1-บางโพ
- 2.3) พื้นที่ซอยทำน้ำวัดศุภหบดี
- 2.4) พื้นที่ซอยทำน้ำพระราม 8
- 2.5) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวิสุทธิกษัตริย์
- 2.6) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสะพานพระปิ่นเกล้า
- 2.7) พื้นที่ซอยทำน้ำชุมชนบางลำพู

2579389577

แผนที่ 4 ขอยทำน้ำประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ

3) ซอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ

ซอยทำน้ำประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ คือ ถนน หรือ ซอยที่เชื่อมสู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยตรง โดยที่ไม่มีพื้นที่สาธารณะใดเป็นปลายรับในพื้นที่ ยกเว้นเขื่อนกันน้ำ โดยในพื้นที่ศึกษามี ซอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ จำนวน 29 แห่ง ประกอบด้วย

- 3.1) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวัดอนัมนิกายาราม
- 3.2) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเกียกกาย
- 3.3) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยพลาธิการทหารบก
- 3.4) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยบุญช่วย
- 3.5) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเขียวไข่กา
- 3.6) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยจรูญสุนทวงศ์ 74/1
- 3.7) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสามเสน 23
- 3.8) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยจรูญสุนทวงศ์ 68/7
- 3.9) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยซังฮี 1/5
- 3.10) พื้นที่ซอยทำน้ำสามเสน
- 3.11) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสามเสน 9
- 3.12) พื้นที่ซอยทำน้ำวัดเทวราชกุญชร
- 3.13) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสามเสน 5
- 3.14) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสันติชัยปราการ
- 3.15) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยบ้านปูน 4
- 3.16) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยบ้านปูน 2
- 3.17) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสวนสมเด็จพระเจ้าพระยา
- 3.18) พื้นที่ซอยทำน้ำทางเลียบบคลองโองอ่าง
- 3.19) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยชุมชนภิรมย์
- 3.20) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสะพานยาว
- 3.21) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยจักรวรรดิ
- 3.22) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเผยอิง
- 3.23) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวัดปทุมคงคา

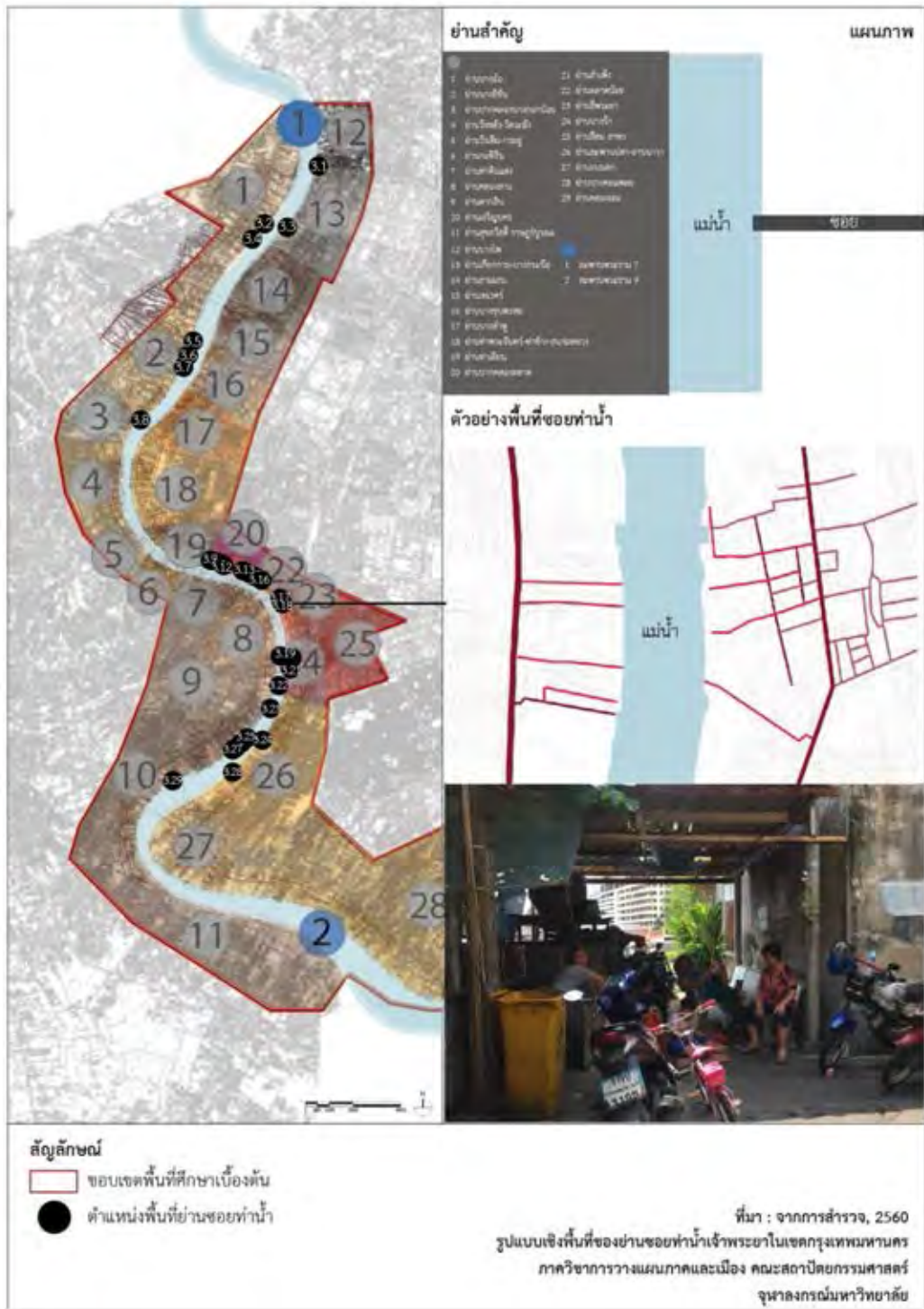

- 3.24) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยดวงตะวัน
- 3.25) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยโรงเกือก
- 3.26) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 13
- 3.27) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 17
- 3.28) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 49
- 3.29) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 55

2579389577

CU Thesais 5973318925 thesais / recv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

แผนที่ 5 ซอยหน้าประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ

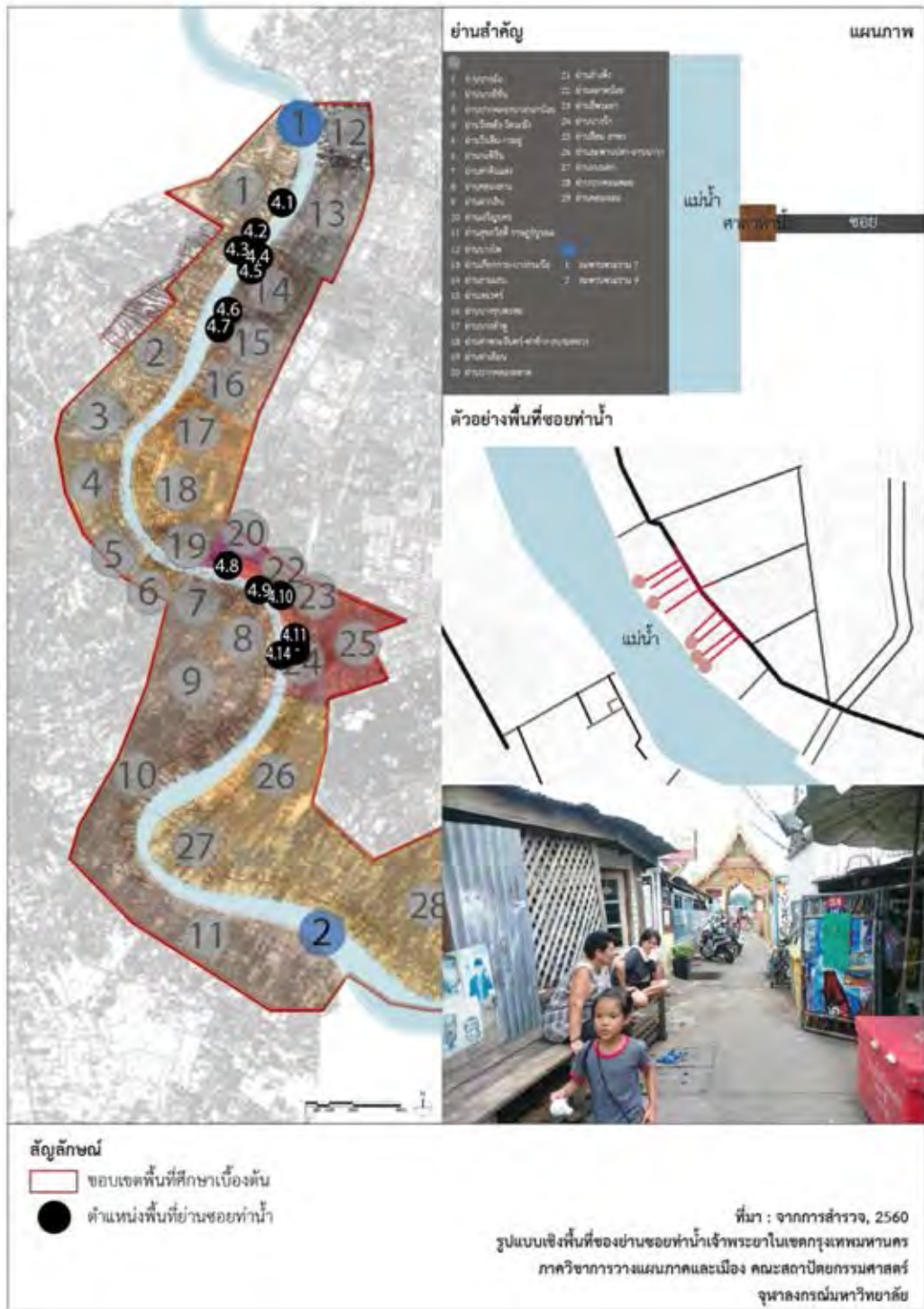
4) ซอยทำน้ำ ประเทศาลาทำเรือ

ซอยทำน้ำ ประเทศาลาทำน้ำ คือ ถนน หรือ ซอยที่เชื่อมสู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีศาลาทำเรือเป็นปลายรับอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาของถนนหรือซอยนั้น ในพื้นที่ศึกษามีพื้นที่ซอยทำน้ำ ประเทศาลาทำเรือ จำนวน 14 แห่ง ประกอบด้วย

- 4.1) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยชุมชนวัดสร้อยฟ้า
- 4.2) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยชุมชนเคหะเกียกกาย
- 4.3) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยชุมชนเขียวไข่กา
- 4.4) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยชุมชนใต้สะพานกรุงธนบุรี
- 4.5) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยชุมชนศาลเจ้าเหนือ
- 4.6) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยชุมชนบ้านล่าง
- 4.7) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยชุมชนนาง
- 4.8) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยราชีนี
- 4.9) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่ากลาง
- 4.10) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 32
- 4.11) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 34
- 4.12) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวัดสวนพลู
- 4.13) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวัดจรรยาवास
- 4.14) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวัดราชสิงขร

2579389577

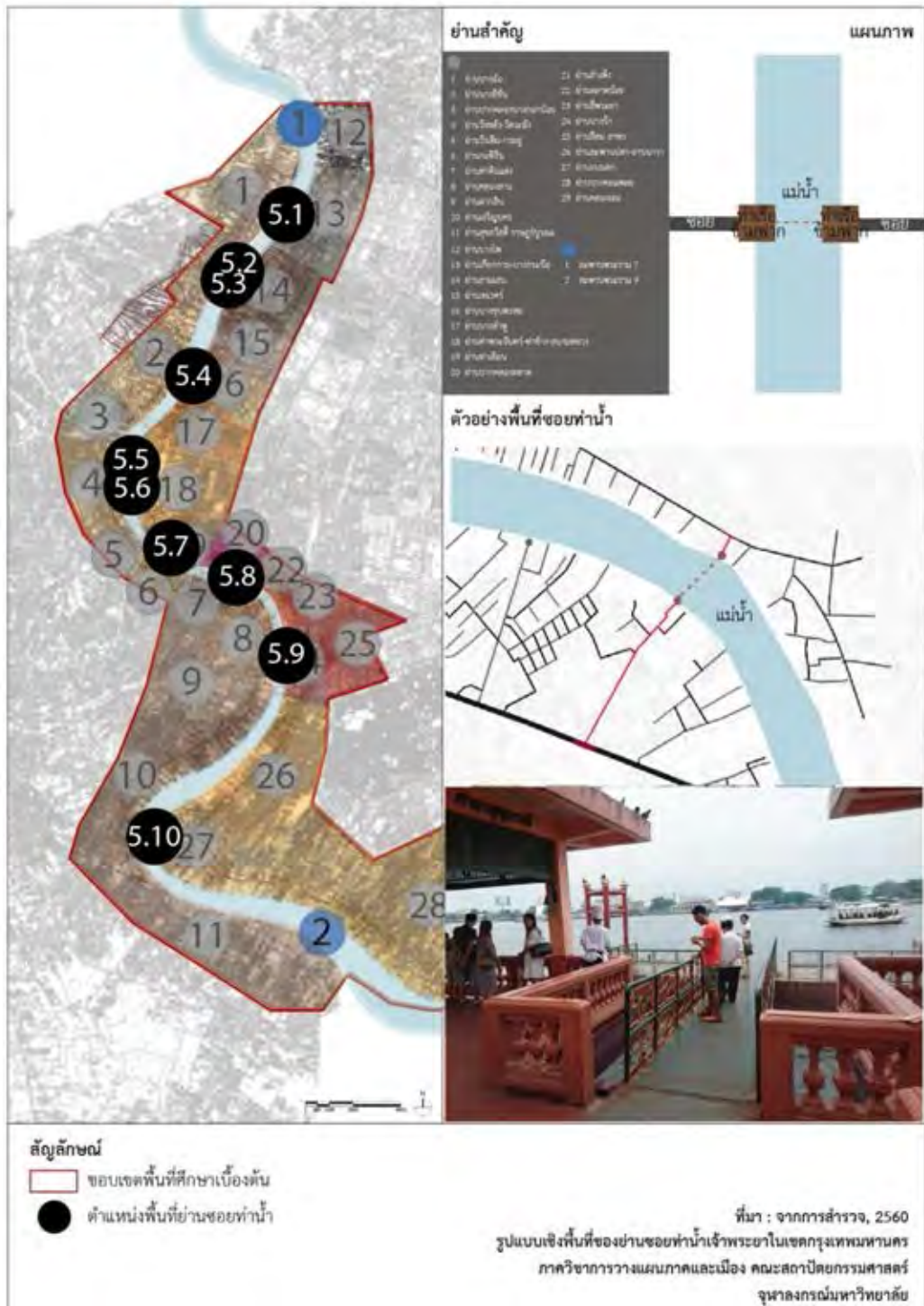
แผนที่ 6 ขอยทำน้ำประเภทศาลาท่าน้ำ

5) ซอยทำน้ำ ประเภทซอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก

ซอยทำน้ำ ประเภทซอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก คือ ถนน หรือ ซอยที่เชื่อมสู่อริมน้ำเจ้าพระยา โดยมีท่าเรือข้ามฟากเป็นปลายรับอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาของถนน หรือซอยนั้น และทำหน้าที่เชื่อมข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาไปยังท่าเรือข้ามฟากที่เชื่อมต่อกับถนนหรือ ซอยของอีกฝั่งหนึ่งด้วย ในพื้นที่ศึกษามีซอยทำน้ำ ประเภทซอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก จำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วย

- 5.1) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่าเรือวัดอนงค์ เชื่อมซอยท่าเรือพายัพ
- 5.2) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่าเรือวัดบวรมงคล เชื่อมซอยท่าเรือเทเวศร์
- 5.3) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่าเรือวัดคฤหบดี เชื่อมซอยท่าเรือเทเวศร์
- 5.4) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวังหลัง เชื่อมซอยท่าพระจันทร์
- 5.5) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวังหลัง เชื่อมซอยมหาราช
- 5.6) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวังหลัง เชื่อมซอยท่าช้าง
- 5.7) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่าเรือชุมชนวัดอรุณฯ เชื่อมซอยท่าเรือท่าเตียน
- 5.8) พื้นที่ซอยทำน้ำท่าดินแดง เชื่อมท่าราชวงศ์
- 5.9) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่าเรือวัดทองธรรมชาติ เชื่อมท่าเรือสวัสดิ์
- 5.10) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 9 เชื่อมท่าเรือโอเรียนเต็ล

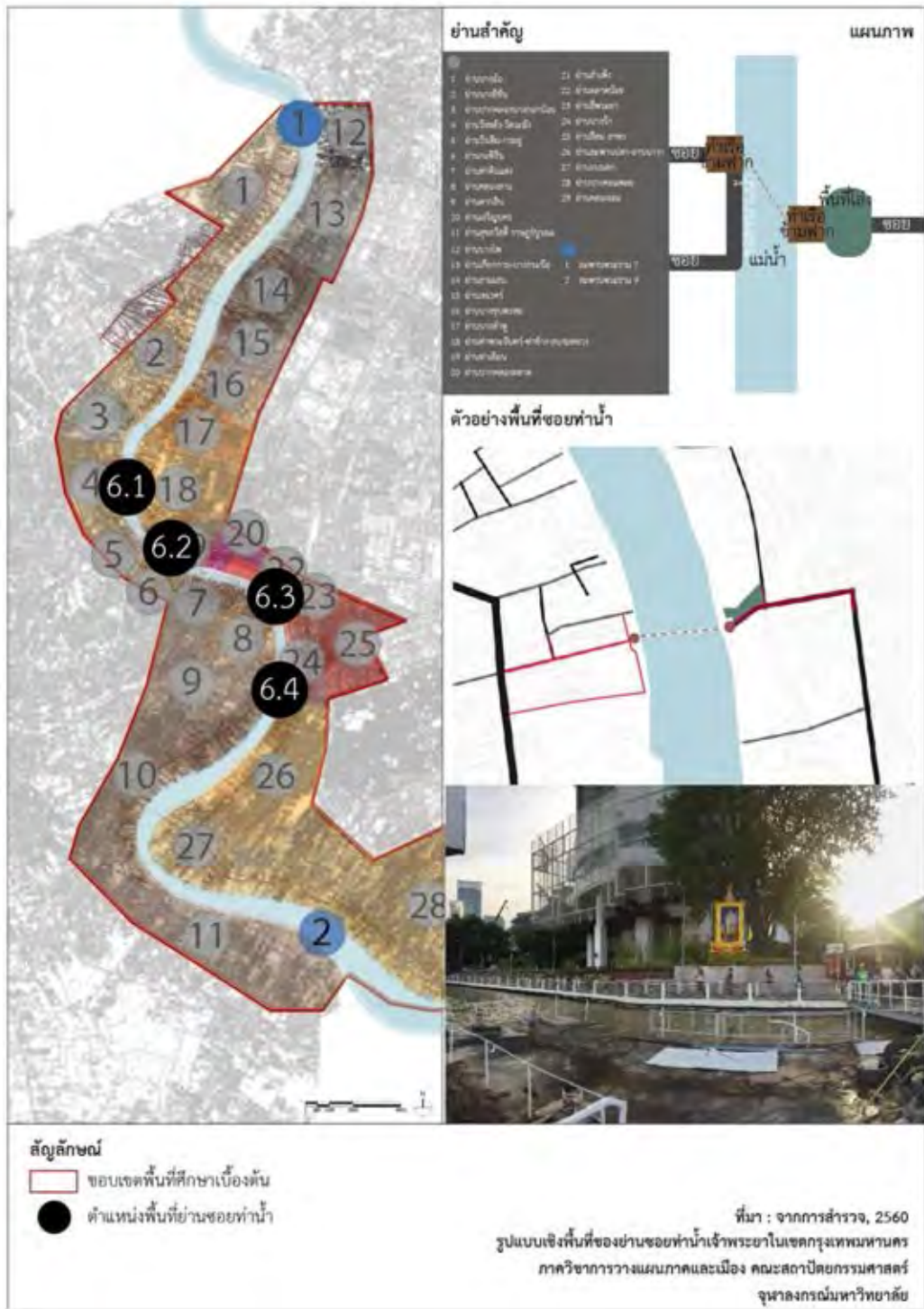
แผนที่ 7 ขอยทำน้ำประเภท ท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ขอยท่าเรือข้ามฟาก

6) ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟากทางขนานน้ำ
 ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟากทางขนานน้ำ คือ ถนน
 หรือ ซอยที่เชื่อมสู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีพื้นที่โล่งที่มีท่าเรือข้ามฟากเป็นปลายรับอยู่ริม
 แม่น้ำเจ้าพระยา ของถนนหรือซอยนั้น และทำหน้าที่เชื่อมข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาไปยังท่าเรือข้ามฟากที่
 เชื่อมต่อกับถนนหรือซอยของอีกฝั่งหนึ่งด้วย ในพื้นที่ศึกษามีซอยทำน้ำประเภทพื้นที่โล่งท่าเรือ
 ข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟากทางขนานน้ำ จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย

- 6.1) พื้นที่ซอยทำน้ำท่าเรือวัดกัลยาฯ เชื่อมท่าเตียน
- 6.2) พื้นที่ซอยทำน้ำวัดระฆังฯ เชื่อมท่าช้าง
- 6.3) พื้นที่ซอยทำน้ำทางเลียบบคลองสาน เชื่อมท่าเรือสี่พระยา
- 6.4) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 1 เชื่อมซอยกัปตันบุชแยก 1

2579389577

แผนที่ 8 ขอย่านน้ำประเภทพื้นที่โล่งท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ขอย่านน้ำเรือข้ามฟากทางขนานน้ำ

4.2.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของพื้นที่ชอยทำน้ำเจ้าพระยา

งานวิจัยฉบับนี้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างกรณีศึกษาพื้นที่ชอยทำน้ำตามลำดับค่าความลึกในระบบ (step depth) ด้วยโปรแกรมสเปซอินแทกซ์ ผ่านการแทนค่าด้วยตัวเลข คือ ให้พื้นที่ทำน้ำแทนค่าด้วย 0 ทุกๆ เลี้ยวถัดไปเพิ่มขึ้นทีละ 1 ตามจำนวนเลี้ยวและจุดตัดในระบบ ตามหลักการแล้วพื้นที่ที่มีจำนวนเลี้ยวน้อย คือพื้นที่ที่สามารถเดินทางกลับสู่ที่เดิมได้หรือมีทางเลือกในการเดินทางเนื่องด้วยพื้นที่ดังกล่าวสานกันเป็นระบบตาราง (Grid) ขนาดเล็กในระดับพื้นที่ นั้นหมายถึงพื้นที่ดังกล่าวมีโอกาสที่ผู้คนในแนวชอยทำน้ำจะเลือกเข้าใช้งานมากกว่าพื้นที่ที่มีจำนวนเลี้ยวหรือค่าความลึกในระบบ (step depth) มาก โดยพื้นที่ชอยทำน้ำทั้ง 71 แห่งมีค่าความลึกในระบบ (step depth) ดังนี้

พื้นที่ชอยทำน้ำ	ค่าความลึกในระบบ (step depth)
1) ชอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรขนานน้ำ	
1.1) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยวัดวิมุตยาราม	6
1.2) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยจรูญสุนิวงศ์ 84	5
1.3) พื้นที่ชอยทำน้ำทางเลียบบ้อมพระสุเมรุ	6
1.4) พื้นที่ชอยทำน้ำพระปิ่นเกล้า	10
1.5) พื้นที่ชอยทำน้ำทางเลียบบกะดีจีน	6
1.6) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานพุทธ	13
1.7) พื้นที่ชอยทำน้ำทางเลียบบคลองสาน	6
2) ชอยทำน้ำประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ	
2.1) พื้นที่ชอยทำน้ำวัดแก้วแจ่มฟ้า	4
2.2) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยประชากรราษฎร์สาย 1-บางโพ	4
2.3) พื้นที่ชอยทำน้ำวัดคฤหบดี	5
2.4) พื้นที่ชอยทำน้ำพระราม 8	3
2.5) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยวิสุทธิกษัตริย์	4
2.6) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานพระปิ่นเกล้า	8
2.7) พื้นที่ชอยทำน้ำชุมชนบางลำพู	7
3) ชอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ	
3.1) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยวัดอนันนิกายาราม	7
3.2) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเกียกกาย	8
3.3) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยพลาธิการทหารบก	7

3.4)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยบุญช่วย	10
3.5)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยเขียวไข่กา	8
3.6)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยจรูญสนิทวงศ์ 74/1	6
3.7)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยสามเสน 23	8
3.8)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยจรูญสนิทวงศ์ 68/7	10
3.9)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยซังฮี 1/5	7
3.10)	พื้นที่ซอยทำนน้ำสามเสน	7
3.11)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยสามเสน 9	7
3.12)	พื้นที่ซอยทำนน้ำวัดเทวราชกุญชร	8
3.13)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยสามเสน 5	6
3.14)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยสันติชัยปราการ	8
3.15)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยบ้านปูน 4	10
3.16)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยบ้านปูน 2	8
3.17)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยสวนสมเด็จพระเจ้าพระยา	8
3.18)	พื้นที่ซอยทำนน้ำทางเลียบบคลองโอง่าง	10
3.19)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยชุมชนภิรมย์	11
3.20)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยสะพานยาว	5
3.21)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยจักรวรรดิ	6
3.22)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยเผยอิง	7
3.23)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยวัดปทุมคงคา	6
3.24)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยดวงตะวัน	10
3.25)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยโรงเกือก	9
3.26)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยเจริญนคร 13	10
3.27)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยเจริญนคร 17	9
3.28)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยเจริญนคร 49	10
3.29)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยเจริญนคร 55	9
4) ซอยทำนน้ำ ประเภทศาลาท่าเรือ		
4.1)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยชุมชนวัดสร้อยฟ้า	7
4.2)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยชุมชนเคหะเกียกกาย	8
4.3)	พื้นที่ซอยทำนน้ำซอยชุมชนเขียวไข่กา	8

2579389577

CU :Thesis 5973318925 thesis / revv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

4.4)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยชุมชนใต้สะพานกรุงธนบุรี	7
4.5)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยชุมชนศาลเจ้าเหนือ	10
4.6)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยชุมชนบ้านล่าง	8
4.7)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยขุนนาง	7
4.8)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยราชินี	6
4.9)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่ากลาง	9
4.10)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 32	5
4.11)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 34	11
4.12)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวัดสวนพลู	6
4.13)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวัดจรรยาवास	10
4.14)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวัดราชสิงขร	9
5) ซอยทำน้ำ ประเภทซอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก		
5.1)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่าเรือวัดอนงค์ เชื่อมซอยท่าเรือพายัพ	9
5.2)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่าเรือวัดบวรเมงคล เชื่อมท่าเรือเทเวศร์	12
5.3)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่าเรือวัดคฤหบดี เชื่อมซอยท่าเรือเทเวศร์	11
5.4)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวังหลัง เชื่อมซอยท่าพระจันทร์	8
5.5)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวังหลัง เชื่อมซอยมหาราช	8
5.6)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยวังหลัง เชื่อมซอยท่าช้าง	8
5.7)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่าเรือชุมชนวัดอรุณฯ เชื่อมท่าเรือท่าเตียน	11
5.8)	พื้นที่ซอยทำน้ำท่าดินแดง เชื่อมท่าราชวงศ์	5
5.9)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่าเรือวัดทองธรรมชาติ เชื่อมท่าเรือสวัสดิ์	11
5.10)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 9 เชื่อมท่าเรือโอเรียนเตล	7
6) ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟากทางขนานน้ำ		
6.1)	พื้นที่ซอยทำน้ำท่าเรือวัดกัลยาฯ เชื่อมท่าเตียน	6
6.2)	พื้นที่ซอยทำน้ำวัดระฆังฯ เชื่อมท่าช้าง	6
6.3)	พื้นที่ซอยทำน้ำทางเลียบบคลองสาน เชื่อมท่าเรือสี่พระยา	8
6.4)	พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 1 เชื่อมซอยกัปตันบุชแยก 1	5

ตารางที่ 1 ค่าความลึกในระบบ (step depth) ของพื้นที่ซอยทำน้ำทั้ง 71 แห่ง

2579389577

โดยคัดเลือกตัวแทนพื้นที่ชอยทำน้ำประเภทย่อย 2 กรณีศึกษาตามประเภทข้อ 4.2.1 ได้แก่

กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก คือ ตัวแทนพื้นที่ชอยทำน้ำที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) น้อย หรืออธิบายได้ว่า พื้นที่ที่มีจำนวนเลี้ยวน้อยเป็นพื้นที่ชอยทำน้ำที่มีแนวโน้มมีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่และมีความเป็นเอกประโยชน์

กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับน้อย คือ ตัวแทนพื้นที่ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) มาก หรืออธิบายได้ว่า พื้นที่ที่มีจำนวนเลี้ยวมากเป็นพื้นที่ชอยทำน้ำที่ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ และไม่มีความเป็นเอกประโยชน์

ได้กรณีศึกษาตามประเภทชอยทำน้ำ ดังนี้

1) ชอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรขนานน้ำ

ชอยทำน้ำประเภททางสัญจรขนานน้ำ ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) น้อยที่สุด จำนวน 5 เลี้ยว คือ ชอยทำน้ำจรัญสนิทวงศ์ 84-86 ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก เป็นชอยทำน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความมอกประโยชน์ของประเภททางสัญจรขนานน้ำ (แผนที่ 9)

ชอยทำน้ำประเภททางสัญจรขนานน้ำ ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) มากที่สุด จำนวน 13 เลี้ยว คือ ชอยทำน้ำชอยสะพานพุทธ ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย เป็นชอยทำน้ำตัวแทนที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่ไม่มีความมอกประโยชน์ของประเภททางสัญจรขนานน้ำ (แผนที่ 10)

2579389577

แผนที่ 9 ค่าความลึกของพื้นที่ชอยทำน้ำจรัญสนิทวงศ์ 84-86

แผนที่ 10 ค่าความลึกของพื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานพุทธ

2) ซอยทำน้ำประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ

ซอยทำน้ำประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) น้อยที่สุดจำนวน 3 เลี้ยว คือ ซอยทำน้ำพระราม 8 ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก เป็นซอยทำน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิง พื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ ของซอยทำน้ำประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ (แผนที่ 11)

ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) มากที่สุดจำนวน 8 เลี้ยว คือ ซอยทำน้ำซอยพระปิ่นเกล้า ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย เป็นซอยทำน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิง พื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่ไม่มีความอเนกประโยชน์ของประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ (แผนที่ 12)

3) ซอยทำน้ำประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ

ซอยทำน้ำประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) น้อยที่สุดจำนวน 6 เลี้ยว คือ ซอยทำน้ำซอยสะพานยาว ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก เป็นซอยทำน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิง พื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ของซอยทำน้ำประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ (แผนที่ 13)

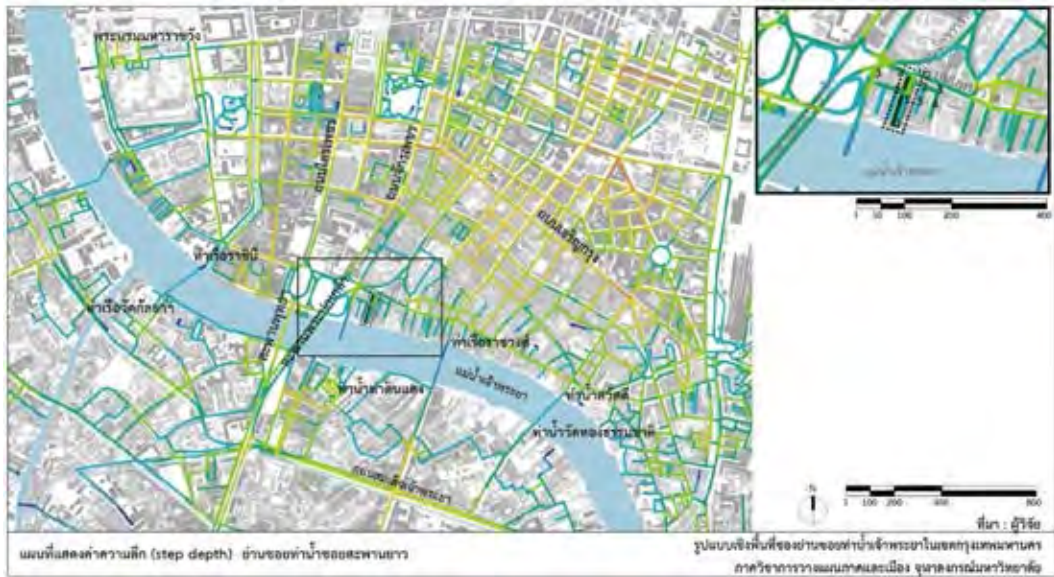
ซอยทำน้ำประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) มากที่สุดจำนวน 11 เลี้ยว คือ ซอยทำน้ำซอยภิรมย์ ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย เป็นซอยทำน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิง พื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่ไม่มีความอเนกประโยชน์ของประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ (แผนที่ 14)

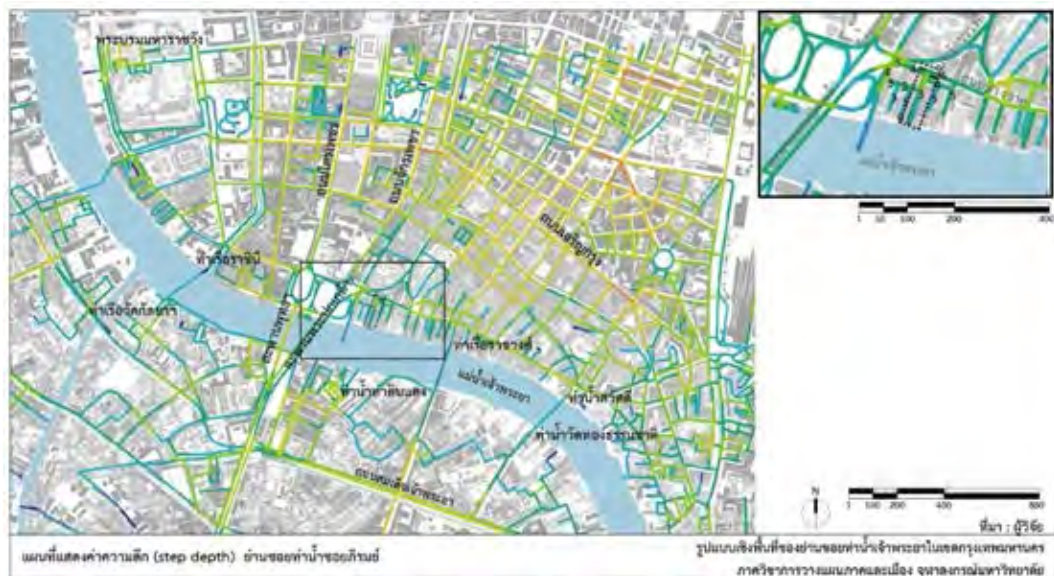
แผนที่ 11 ค่าความลึกของพื้นที่ชอชน้ำพระราม 8

แผนที่ 12 ค่าความลึกของพื้นที่ชอชน้ำชอยพระปิ่นเกล้า

แผนที่ 13 ค่าความลึกของพื้นที่ชอชน้ำซอยสะพานยาว

แผนที่ 14 ค่าความลึกของพื้นที่ชอชน้ำซอยกริมย์

4) ซอยทำน้ำประเภตศาลาท่าเรือ

ซอยทำน้ำประเภตศาลาท่าเรือ ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) น้อยที่สุดจำนวน 5 เลี้ยว คือ ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 34 ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก เป็นซอยทำน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิง พื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ ของซอยทำน้ำประเภตศาลาท่าเรือ (แผนที่ 15)

ซอยทำน้ำประเภตศาลาท่าเรือ ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) มากที่สุดจำนวน 11 เลี้ยว คือ ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 32 ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย เป็นซอยทำน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิง พื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่ไม่มีความอเนกประโยชน์ ของประเภตศาลาท่าเรือ (แผนที่ 16)

5) ซอยทำน้ำประเภตซอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก

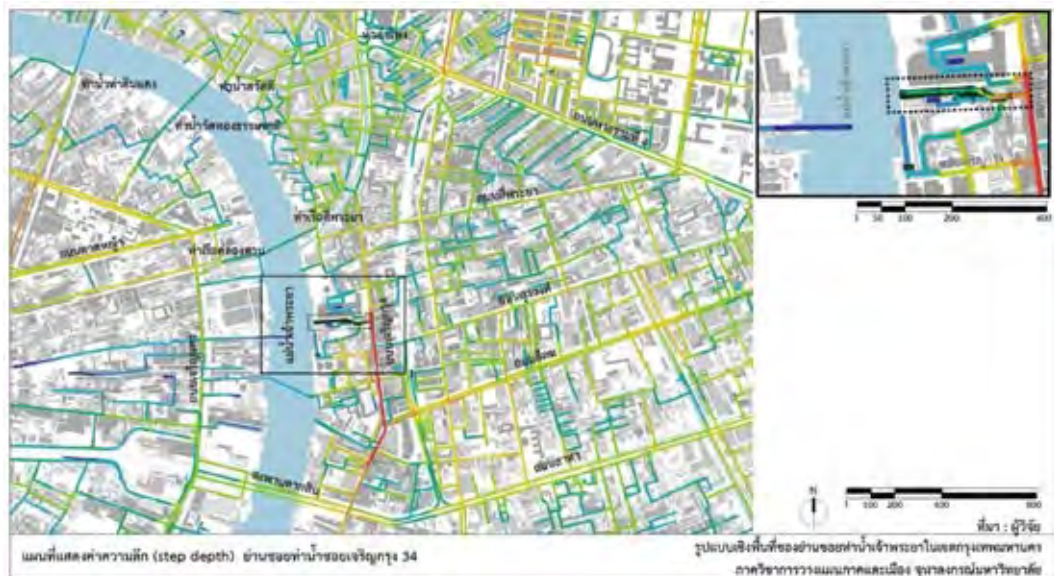
ซอยทำน้ำประเภตซอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) น้อยที่สุดจำนวน 5 เลี้ยว คือ ซอยทำน้ำซอยถนนราชวงศ์ เชื่อมถนนท่าดินแดง ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก เป็นซอยทำน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิง พื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ ของซอยทำน้ำประเภต ซอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก (แผนที่ 17)

ซอยทำน้ำประเภตซอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก ที่มีค่าความลึก (step depth) มากที่สุดจำนวน 12 เลี้ยว คือ ซอยทำน้ำซอยเทเวศร์เชื่อมซอยวัดบรมวงศา ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย เป็นซอยทำน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิง พื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่ไม่มีความอเนกประโยชน์ของประเภตซอยทำน้ำประเภต ซอยท่าเรือ ข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก (แผนที่ 18)

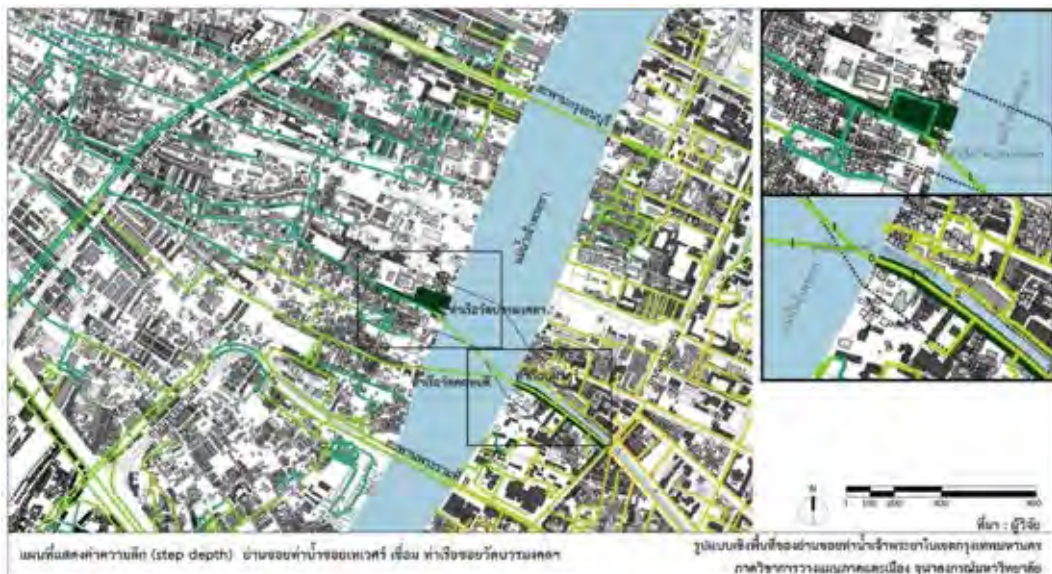
แผนที่ 15 ค่าความลึกของพื้นที่ชานเมืองหน้าซอยเจริญกรุง 32

แผนที่ 16 ค่าความลึกของพื้นที่ชานเมืองหน้าซอยเจริญกรุง 34

แผนที่ 17 ค่าความลึกของพื้นที่ช้อปปิ้งย่านถนนราชวงศ์เชื่อมถนนท่าดินแดง

แผนที่ 18 ค่าความลึกของพื้นที่ช้อปปิ้งย่านชอว์เวทรีเชื่อมวัดบรมมงคล

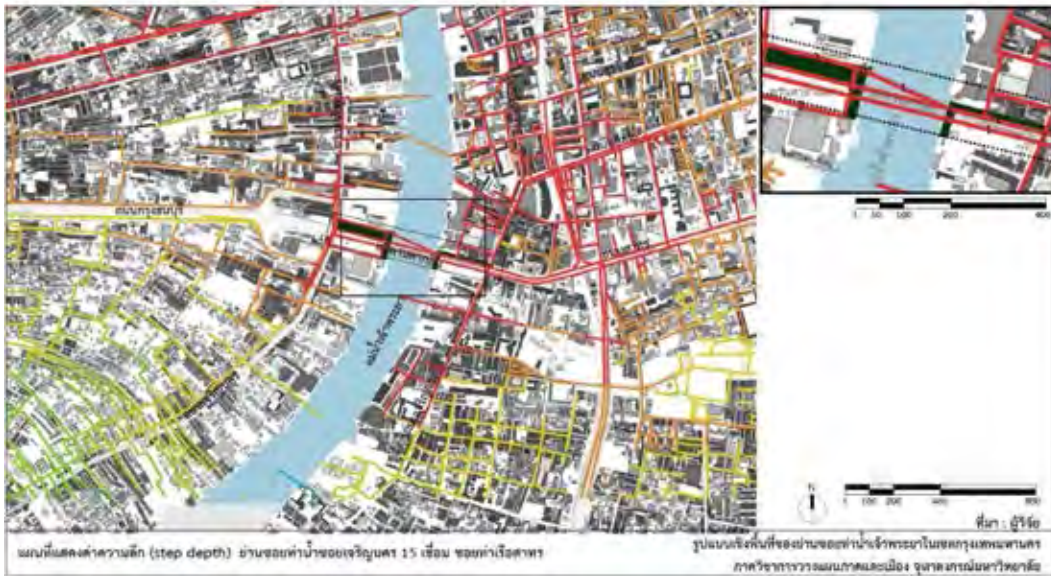
6) ซอยทำน้ำประเภที่พื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก

ซอยทำน้ำประเภที่พื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) น้อยที่สุดจำนวน 5 เลี้ยว คือ ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 15 เชื่อมซอยเจริญกรุง ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก เป็นซอยทำน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิง พื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ของซอยทำน้ำประเภที่พื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก (แผนที่ 19)

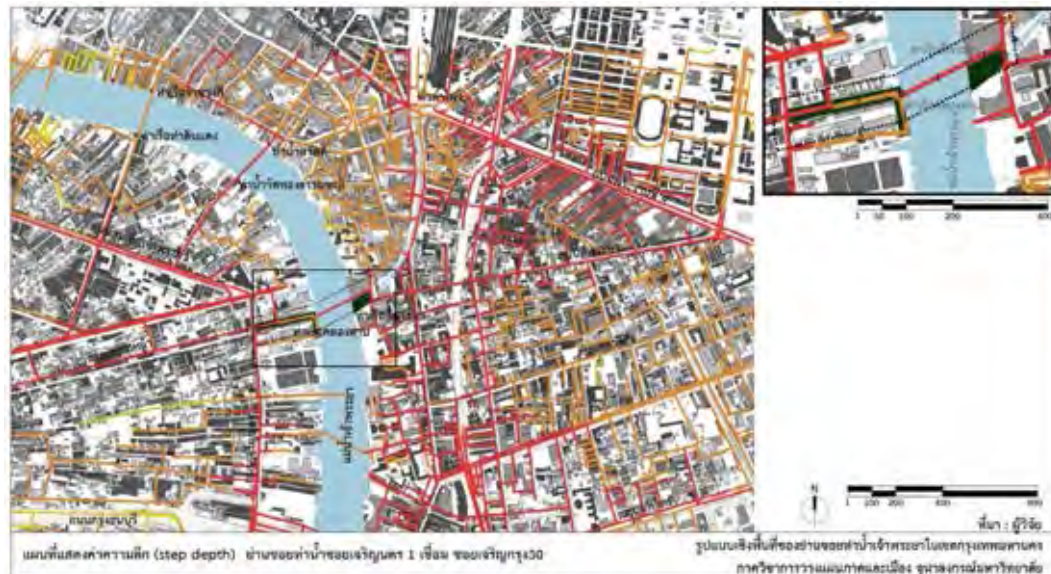
ซอยทำน้ำประเภที่พื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก ที่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) มากที่สุดจำนวน 8 เลี้ยว คือ ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 1 เชื่อมซอยกัปตันบุชแยก 2 ซึ่งถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก เป็นซอยทำน้ำที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิง พื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่ไม่มีความอเนกประโยชน์ของประเภที่พื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก (แผนที่ 20)

2579389577

แผนที่ 19 ค่าความลึกของพื้นที่ซอยท่าน้ำซอยเจริญนคร 15 เชื่อม ท่าเรือสาทร

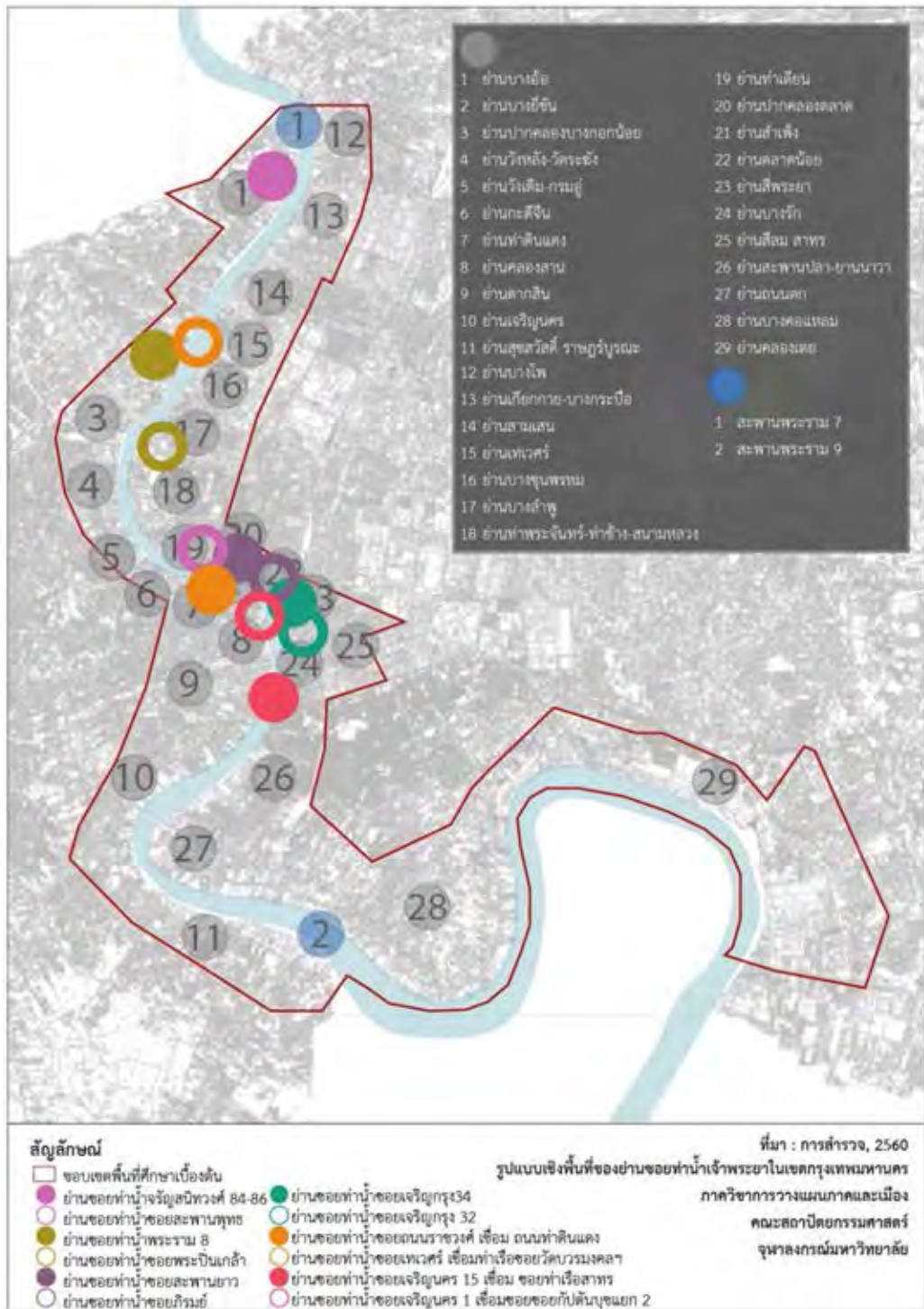
แผนที่ 20 ค่าความลึกของพื้นที่ซอยท่าน้ำ ซอยเจริญนคร 1 เชื่อม ซอยกัปตันบุชแยก 2

สรุปผลการคัดเลือกกรณีศึกษา 12 พื้นที่ จาก 6 ประเภทซอยทำน้ำ ประกอบด้วย

กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก	กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย
1) พื้นที่ซอยทำน้ำประเภททางสัญจรขนานน้ำ	
1.1) พื้นที่ซอยทำน้ำจรูญสนิทวงศ์ 84-86	1.2) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสะพานพุทธ
2) พื้นที่ซอยทำน้ำประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ	
2.1) พื้นที่ซอยทำน้ำพระราม 8	2.2) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยพระปิ่นเกล้า
3) พื้นที่ซอยทำน้ำประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ	
3.1) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยสะพานยาว	3.2) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยภิรมย์
4) พื้นที่ซอยทำน้ำประเภทศาลาท่าเรือ	
4.1) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 32	4.2) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 34
5) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยท่าเรือข้ามฟากเชื่อมซอยท่าเรือข้ามฟาก	
5.1) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยถนนราชวงศ์ เชื่อมถนนท่าดินแดง	5.2) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเทเวศร์ เชื่อมท่าเรือซอยวัดบวรเม่งคลา
6) พื้นที่ซอยทำน้ำท่าเรือพื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก	
6.1) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 15 เชื่อมซอยท่าเรือสาทร	6.2) พื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 1 เชื่อมซอยกับต้นบุษยก 2

ตารางที่ 2 กรณีศึกษา

ข้อค้นพบเบื้องต้น พบว่า พื้นที่ซอยทำน้ำกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมากส่วนใหญ่มีค่าความลึกในระบบ (step depth) โดยเฉลี่ยที่ 5 เลี้ยว ยกเว้นซอยทำน้ำพระราม 8 ที่มีค่าความลึกในระบบน้อยที่สุด เท่ากับ 3 จึงสันนิษฐานไว้ในเบื้องต้นตามทฤษฎีที่ว่าพื้นที่ที่มีจำนวนเลี้ยวน้อยในกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก คือพื้นที่ที่สามารถเดินทางกลับสู่ที่เดิมได้หรือมีทางเลือกในการเดินทางเนื่องด้วยพื้นที่ดังกล่าวสานกันเป็นระบบตาราง (Grid) ขนาดเล็กในระดับพื้นที่ นั้นหมายถึงพื้นที่ดังกล่าวมีโอกาสที่ผู้คนในละแวกซอยทำน้ำจะเลือกเข้าใช้งานมากกว่าพื้นที่ที่มีจำนวนเลี้ยวหรือค่าความลึกในระบบ (step depth) มาก โดยเฉพาะซอยทำน้ำซอยท่าเรือเทเวศร์-วัดบวรเม่งคล ที่มีค่าความลึกในระบบมากที่สุดถึง 12 หน่วย จึงน่าจะมีการเลือกใช้งานน้อยกว่าพื้นที่ย่านซอยทำน้ำอื่นๆ

แผนที่ 21 ตำแหน่งตัวแทนพื้นที่ชอนท่าน้ำแต่ละประเภท

4.3 รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

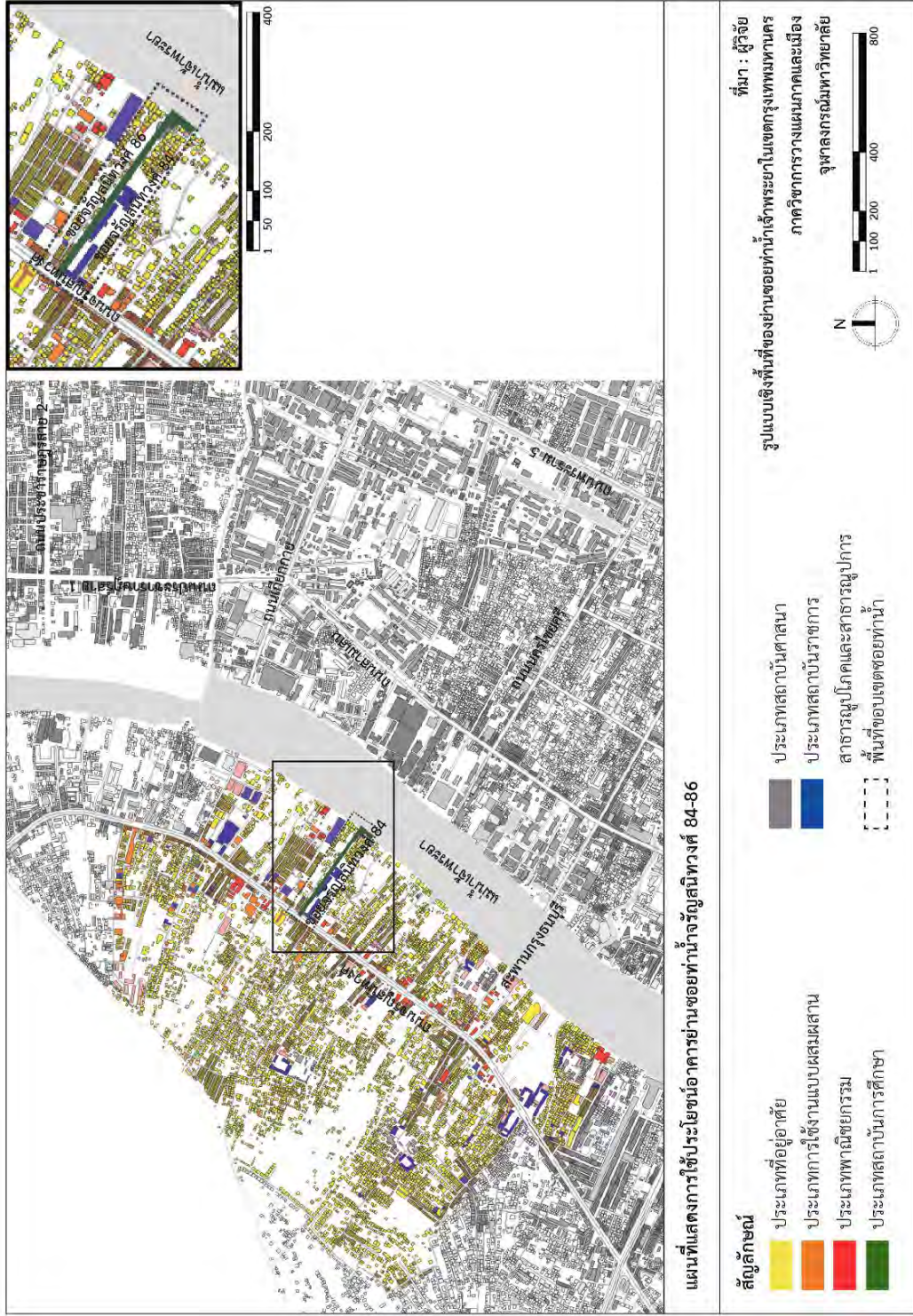
จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า พื้นที่ที่มีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มีแนวโน้มในการเป็นพื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ โดยความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารใช้ตัวชี้วัดจากการวิเคราะห์รูปแบบการใช้ประโยชน์อาคาร โดยใช้โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) ในรูปแบบของแผนที่และตารางแสดงสัดส่วนของประเภทกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารประเภทต่างๆ หากพื้นที่ใดมีประเภทกิจกรรมการใช้ประโยชน์อาคารมากกว่า 2 ประเภทในสัดส่วนเท่าๆ กันจากการคำนวณเปรียบเทียบสัดส่วนในตารางแสดงผล จะพิจารณาได้ว่า พื้นที่ดังกล่าวมีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร จึงสามารถอธิบาย ความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารตามแต่ละประเภทขอยทำหน้าที่เจ้าพระยา ได้ดังนี้

1) ขอยทำหน้าที่ ประเภททางสัญจรขนานน้ำ

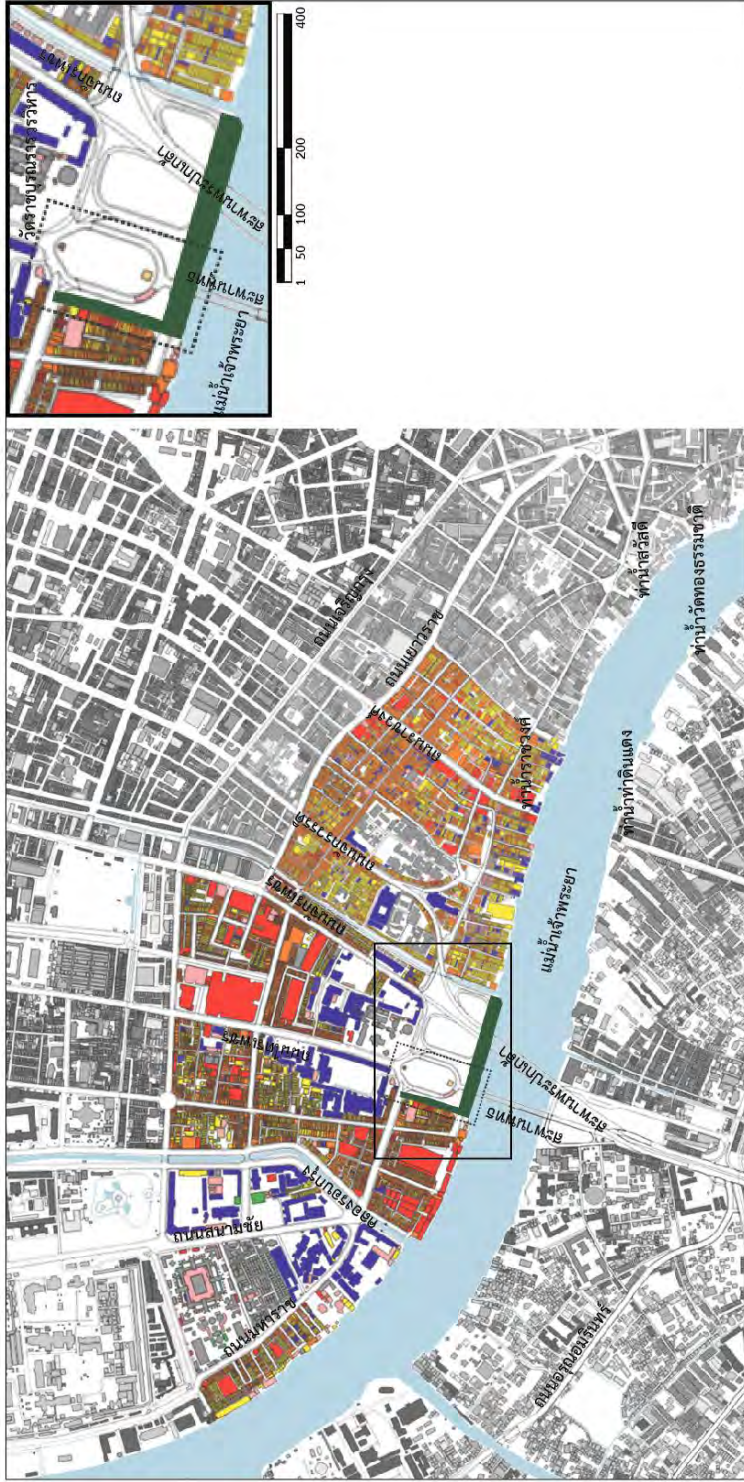
1.1) ขอยทำหน้าที่จรรัฐสนทวงศ์ 84-86 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมากมีการใช้ประโยชน์อาคารประเภทเดียว เนื่องจากมีสัดส่วนของที่พักอาศัยมากกว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอื่น และหากพิจารณา เฉพาะการใช้ประโยชน์อาคารบนขอยทำหน้าที่ พบว่ามีการใช้ประโยชน์อาคารประเภทที่อยู่อาศัยมากที่สุด รองลงมาคือศาสนสถาน (มัสยิดบางอ้อ) และสถาบันการศึกษา ตามลำดับ (แผนที่ 22)

1.2) ขอยทำหน้าที่ถนนสะพานพุทธ กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อยมีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร เนื่องจาก มีสัดส่วนของการใช้งานประเภทพาณิชยกรรม และ การใช้งานแบบผสม (ประกอบด้วยพาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัย) และหากพิจารณาเฉพาะการใช้ประโยชน์อาคารบน ขอยทำหน้าที่ พบว่ามีการใช้ประโยชน์อาคารประเภท พาณิชยกรรมมากที่สุด รองลงมาคือผสมผสาน (แผนที่ 23)

แผนที่ 22 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ของย่านท่าช้างรังสิตทวงศ์ 84-86

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์อาคารย่านรอบนอกของย่านหน้าของสะพานพุทธ

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ประเภทที่อยู่อาศัย ประเภทกาใช้งานผสมผสาน ประเภทพาณิชย์ยกรรม ประเภทสถาบันการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ประเภทสถาบันศาสนา ประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ พื้นที่ขอบเขตซอยท่าหน้า 	<p>ที่มา : ผู้วิจัย รูปแบบเชิงพื้นที่ของย่านหน้าเจ้าพระยาในเขตกรุงเทพมหานคร ภาควิชาการวางผังเมืองและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>
---	---	--

แผนที่ 23 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ซอยท่าหน้าสะพานพุทธ

2) ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ

2.1) ซอยทำน้ำซอยพระราม 8 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก มีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์อาคาร เนื่องจากมีสัดส่วนของการทำงานประเภทที่อยู่อาศัย และสถานที่ราชการ (แผนที่ 24)

2.2) ซอยทำน้ำซอยพระอาทิตย์ กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย มีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์อาคาร เนื่องจาก มีสัดส่วน ของการทำงานประเภทที่อยู่อาศัย และ การใช้งานแบบผสม (พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย) และหากพิจารณาเฉพาะการใช้ประโยชน์อาคารบนซอยทำน้ำ พบว่ามีการใช้ประโยชน์ อาคารประเภทสถาบัน ราชการ (แผนที่ 25)

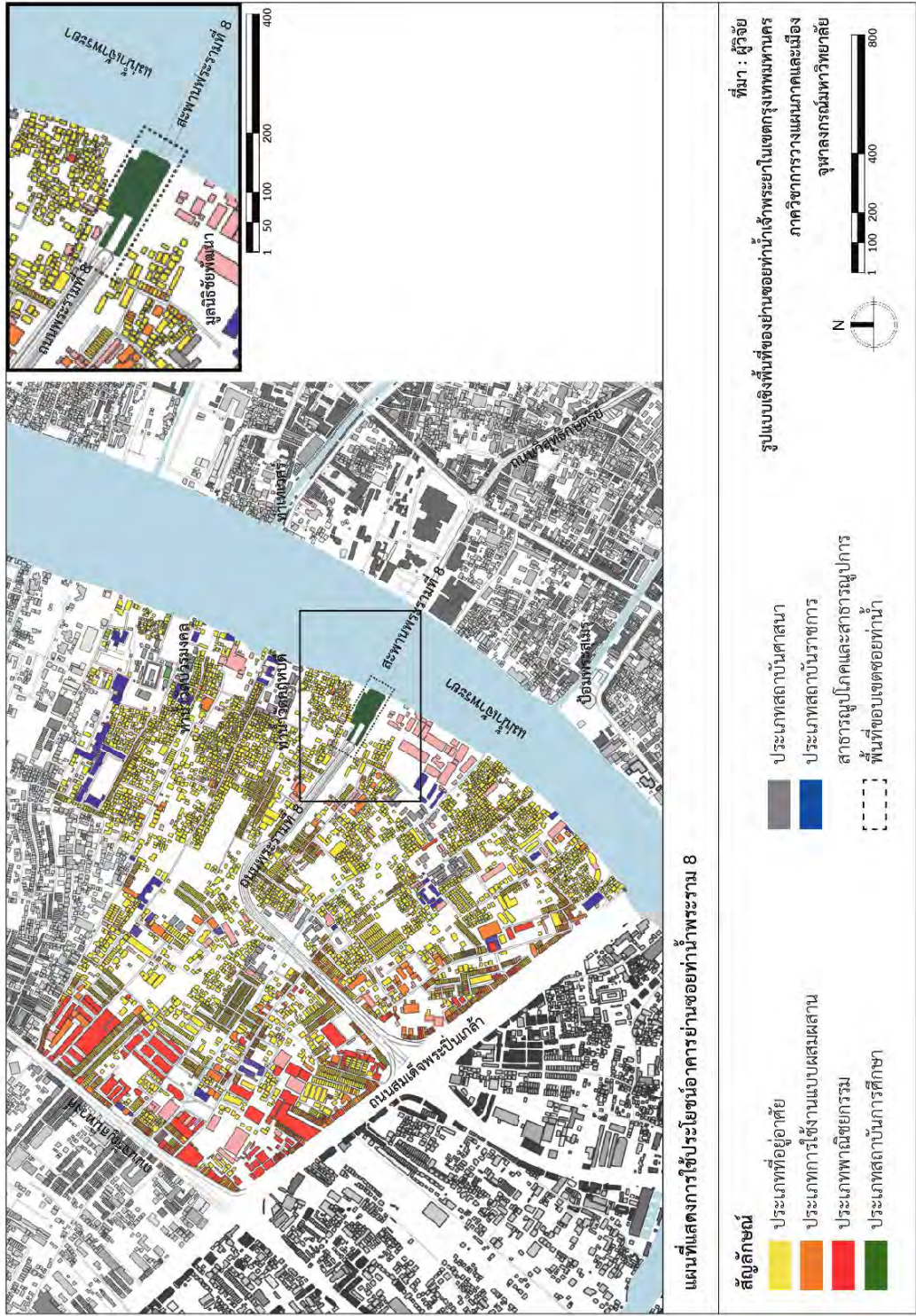
3) ซอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ

3.1) ซอยทำน้ำซอยสะพานยาว กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก ไม่มีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร เนื่องจากมีสัดส่วนของการทำงานประเภทโกดังเพียงสัดส่วนเดียว (แผนที่ 26)

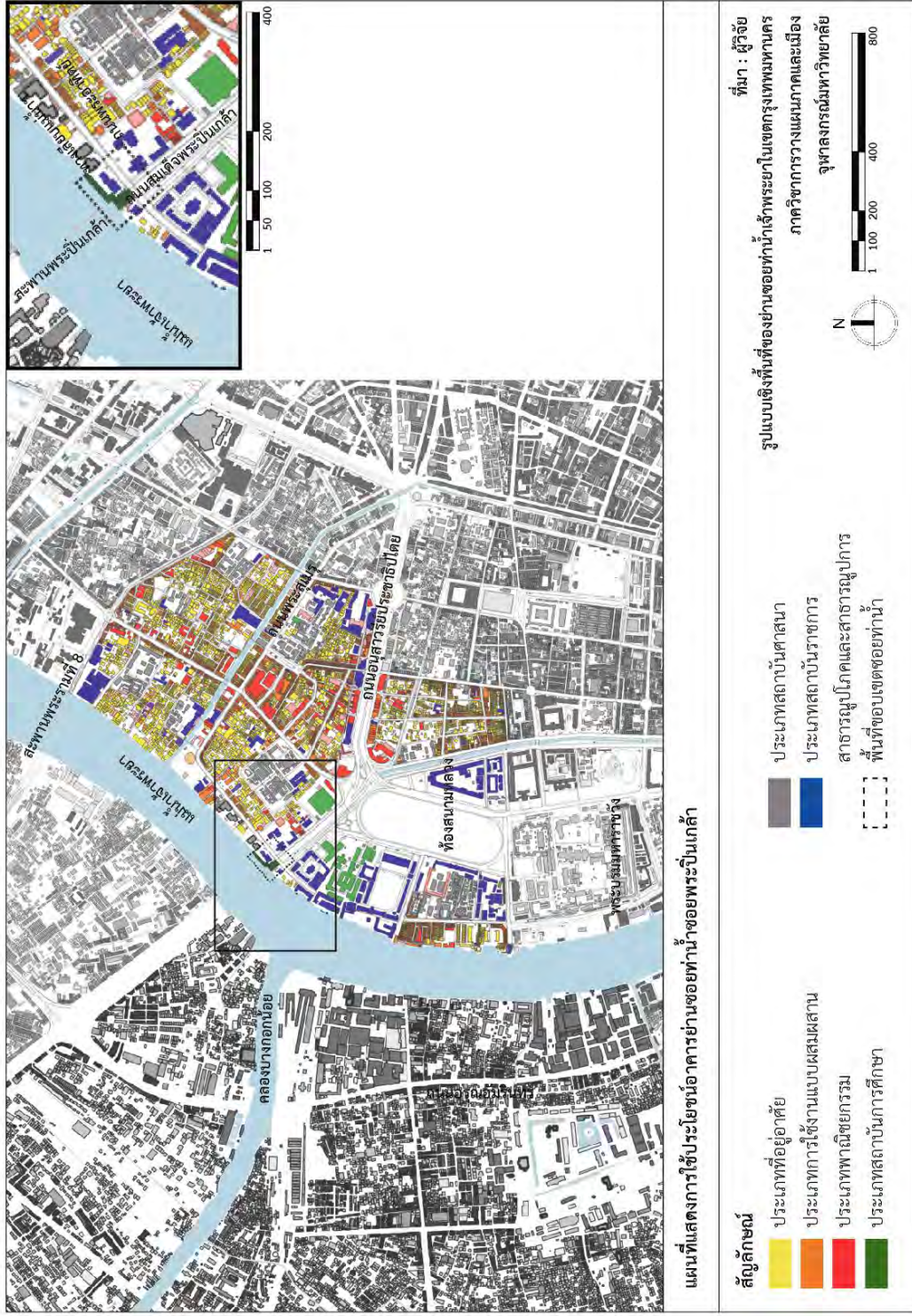
3.2) ซอยทำน้ำ ซอยภิรมย์ กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย ไม่มีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร เนื่องจากมีการใช้งานประเภทที่อยู่อาศัย เพียงสัดส่วนเดียว (แผนที่ 27)

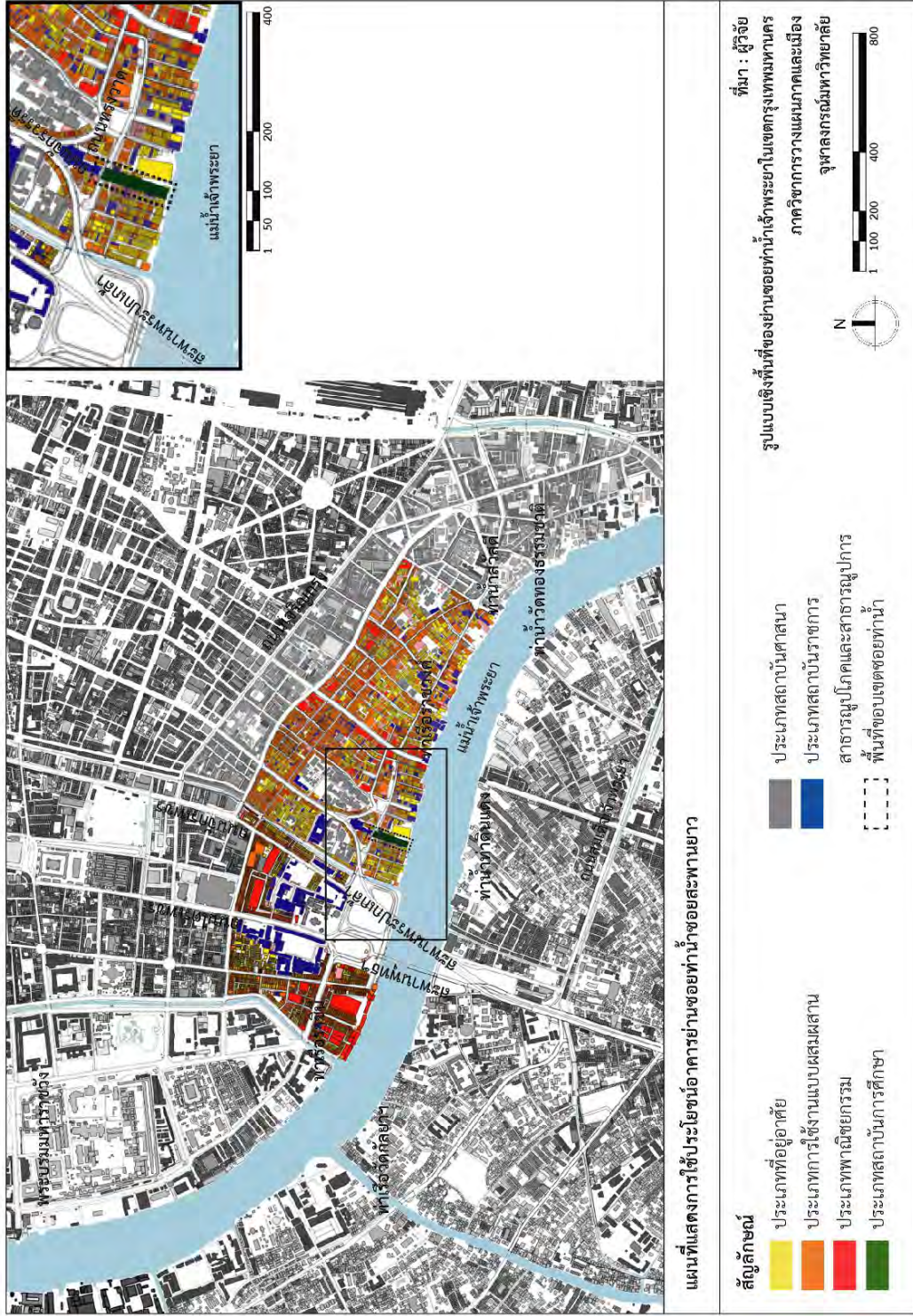
2579389577

แผนที่ 24 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยท่าหน้าพระราม 8

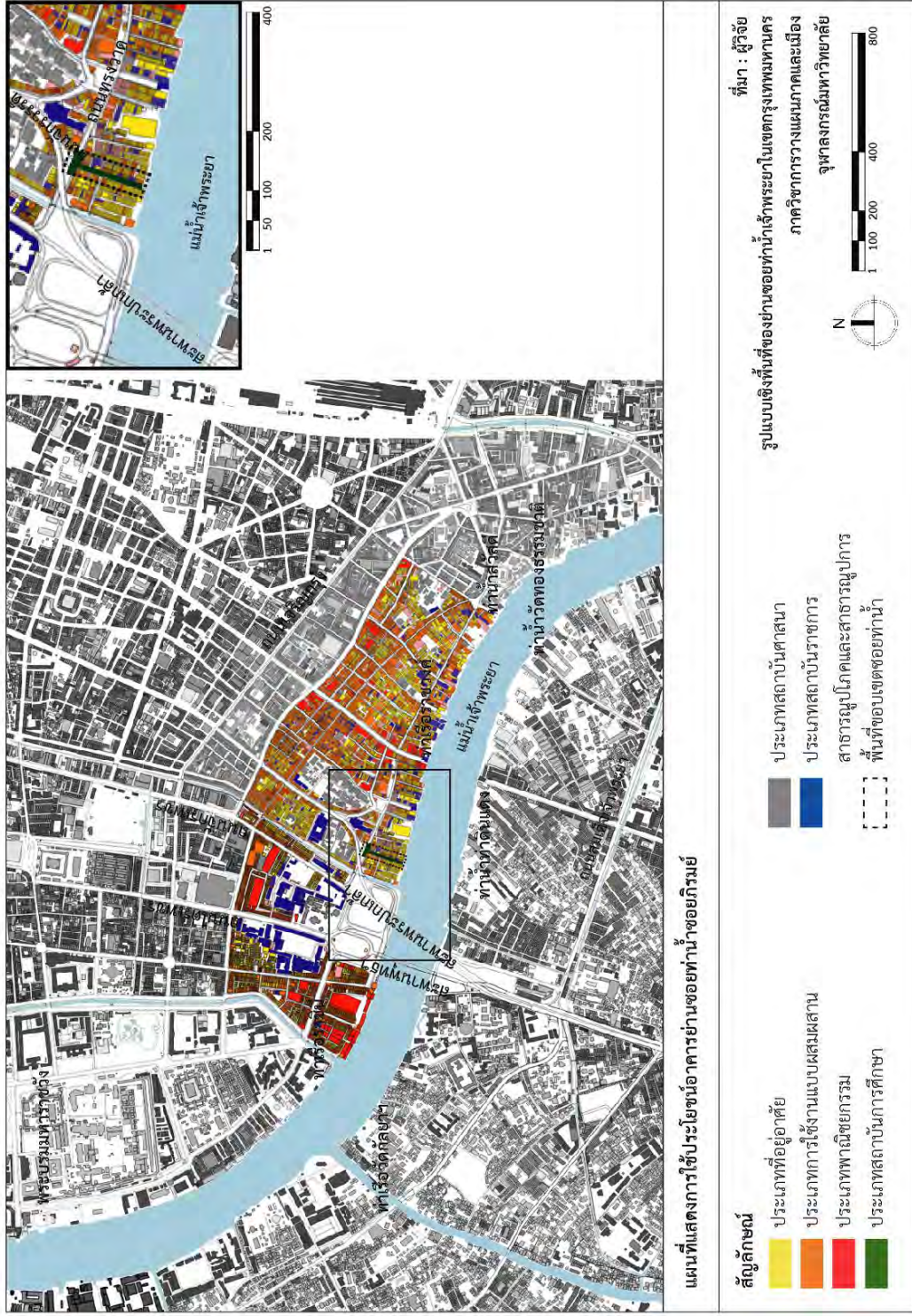

แผนที่ 25 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยท่าช้างนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ของเขตนครออกอ้อยหน้า

แผนที่ 26 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ของเขตนครออกอ้อยหน้า

แผนที่ 27 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชานเมืองหน้าซอยภิรมย์

4) ซอยทำน้ำ ประเทศาลาทำเรือ

4.1) ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 34 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก มีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดิน และอาคาร เนื่องจากมีสัดส่วนของ การใช้งานประเภท พาณิชยกรรม และ การใช้งานแบบผสม (คือพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย) และหากพิจารณาเฉพาะ การใช้ประโยชน์อาคารบนซอยทำน้ำ พบว่า มีการใช้ประโยชน์อาคารประเภท ที่อยู่อาศัย มีสัดส่วนมาก เป็นลำดับแรก ศาสนสถานเป็นลำดับสอง และสถาบันราชการเป็นลำดับรอง ลงมาตามลำดับ (แผนที่ 28)

4.2) ซอยทำน้ำ ซอยเจริญกรุง 32 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย มีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดิน และอาคาร เนื่องจากมีสัดส่วนของ การใช้งานประเภท พาณิชยกรรม และ การใช้งานแบบผสม (พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย) และหากพิจารณาเฉพาะ การใช้ประโยชน์อาคาร บนซอยทำน้ำ พบว่ามีการใช้ประโยชน์อาคารประเภท พาณิชยกรรม เป็นสัดส่วนมากที่สุด ตามด้วยที่อยู่อาศัย สถาบันราชการ และผสมผสาน ตามลำดับ (แผนที่ 29)

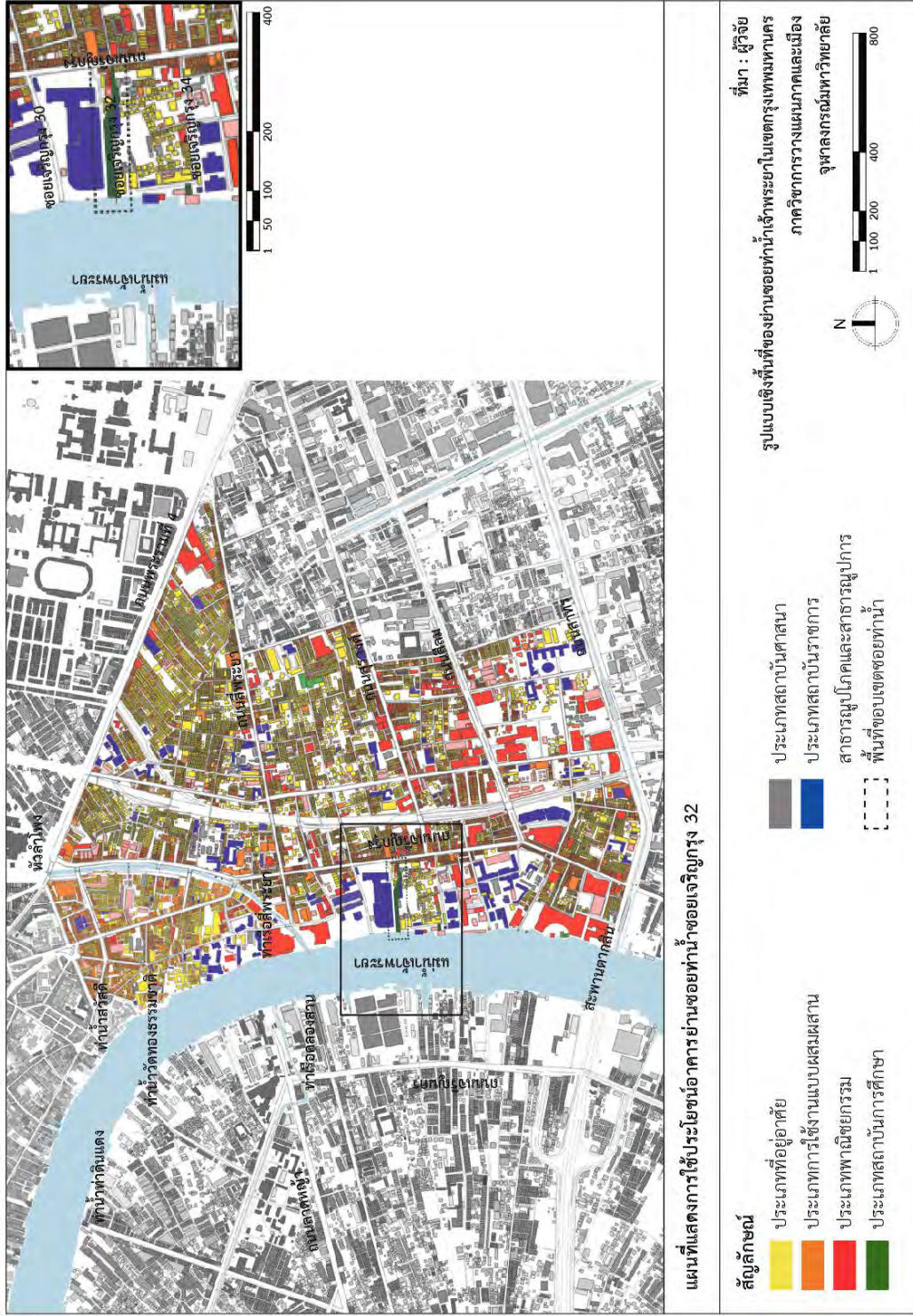
5) ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก

5.1) ซอยทำน้ำ ถนนราชวงศ์ ถนนท่าดินแดง กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับ เมืองมาก มีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ ที่ดินและอาคาร เนื่องจากมีสัดส่วนของการใช้งาน ประเภทที่อยู่อาศัย และ ประเภทผสมผสาน (พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย) และหากพิจารณาเฉพาะ การใช้ประโยชน์อาคารบนซอยทำน้ำ พบว่า มีการใช้ประโยชน์อาคารประเภทพาณิชยกรรมมากที่สุด รองลงมาคือผสมผสาน และที่อยู่อาศัย ตามลำดับ (แผนที่ 30)

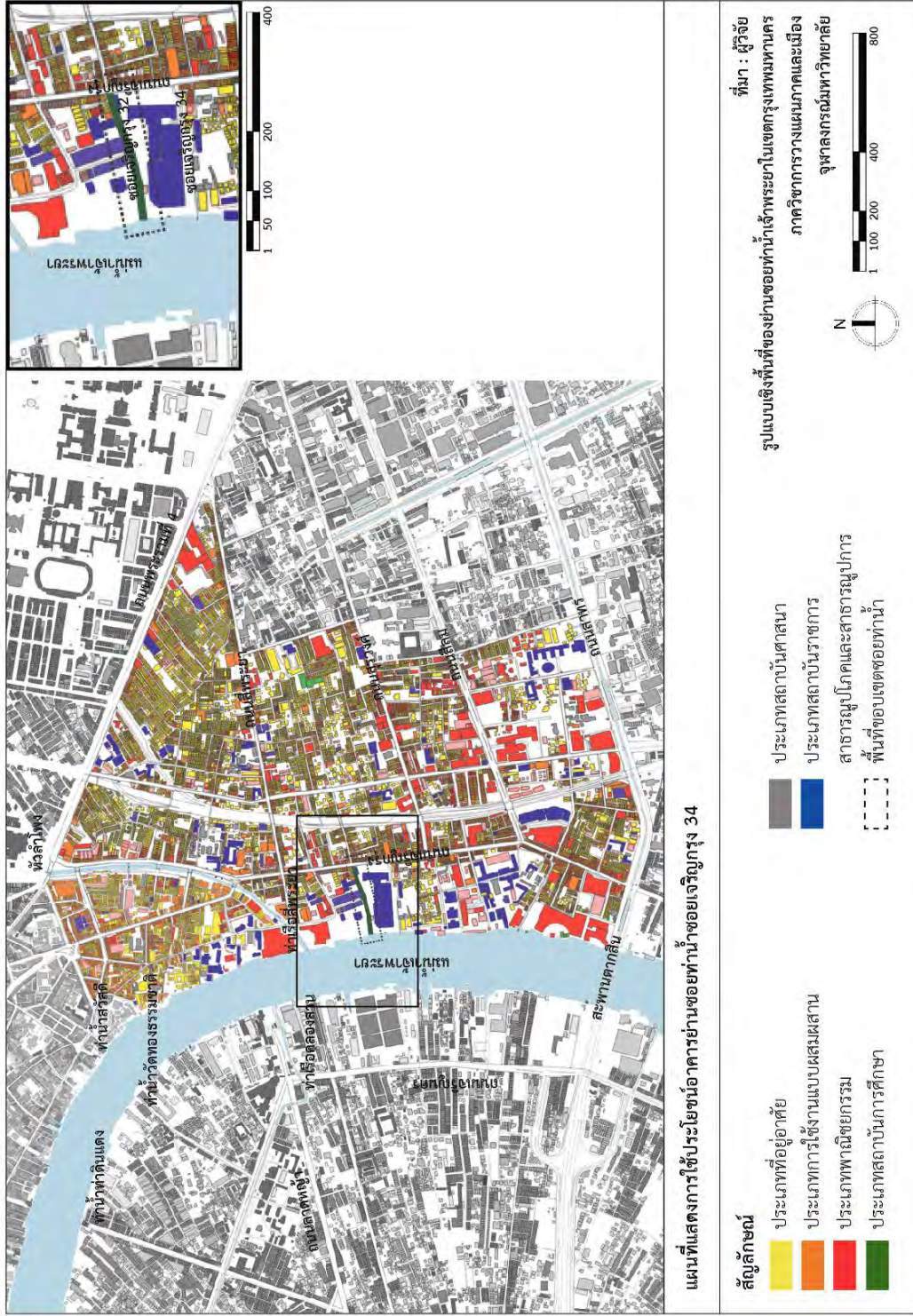
5.2) ซอยทำน้ำ ซอยเทเวศร์ ซอยวัดบวรเมณฑลฯ กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย ไม่มีความหลากหลายของการใช้อาคาร เนื่องจากมีสัดส่วนของการใช้งานประเภทเดียว คือที่อยู่อาศัย และหากพิจารณาเฉพาะการใช้ ประโยชน์อาคาร บนซอยทำน้ำ พบว่ามีการใช้ ประโยชน์อาคารประเภทที่อยู่อาศัย สถาบันราชการ และศาสนา ตามลำดับ (แผนที่ 31)

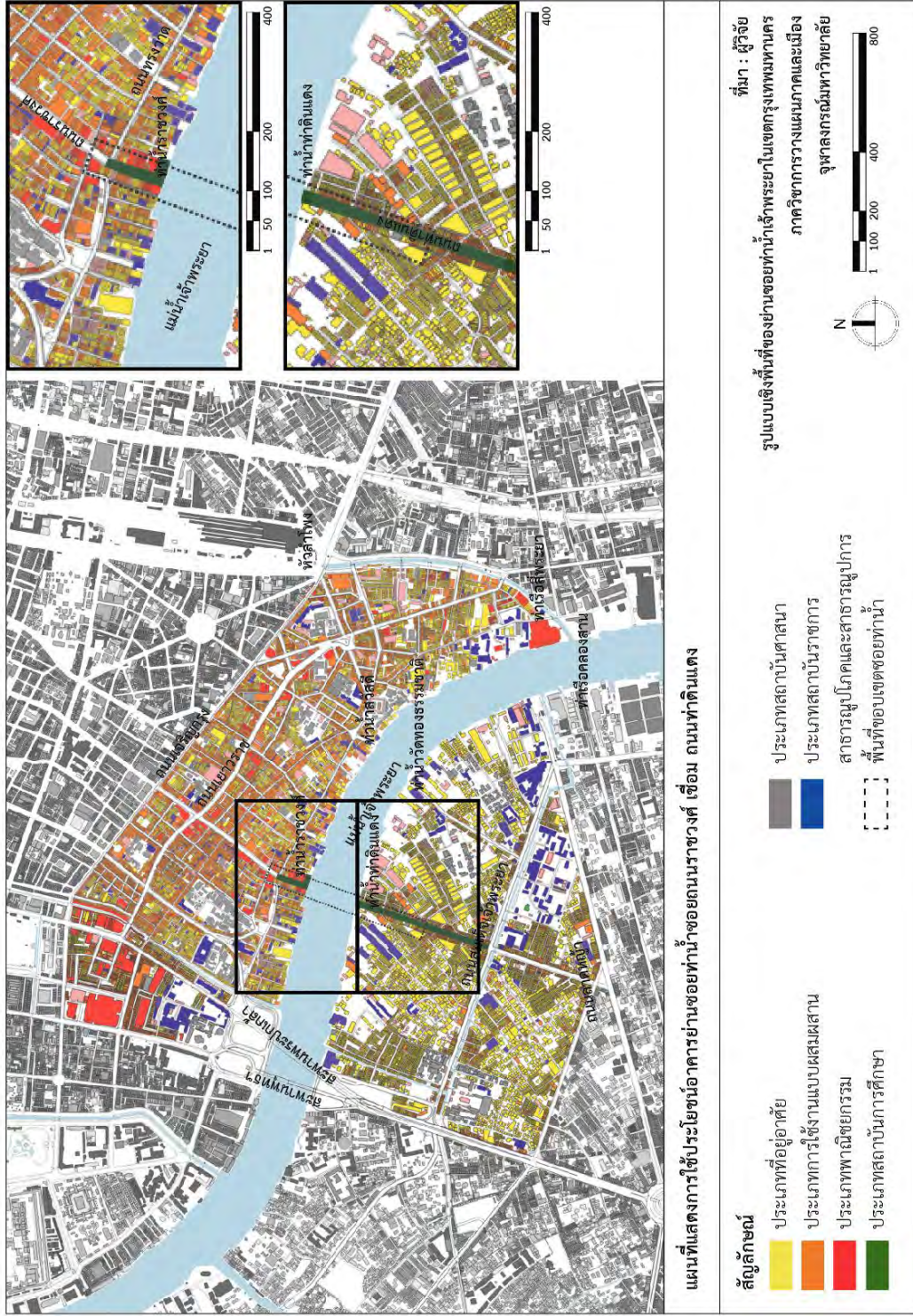
2579389577

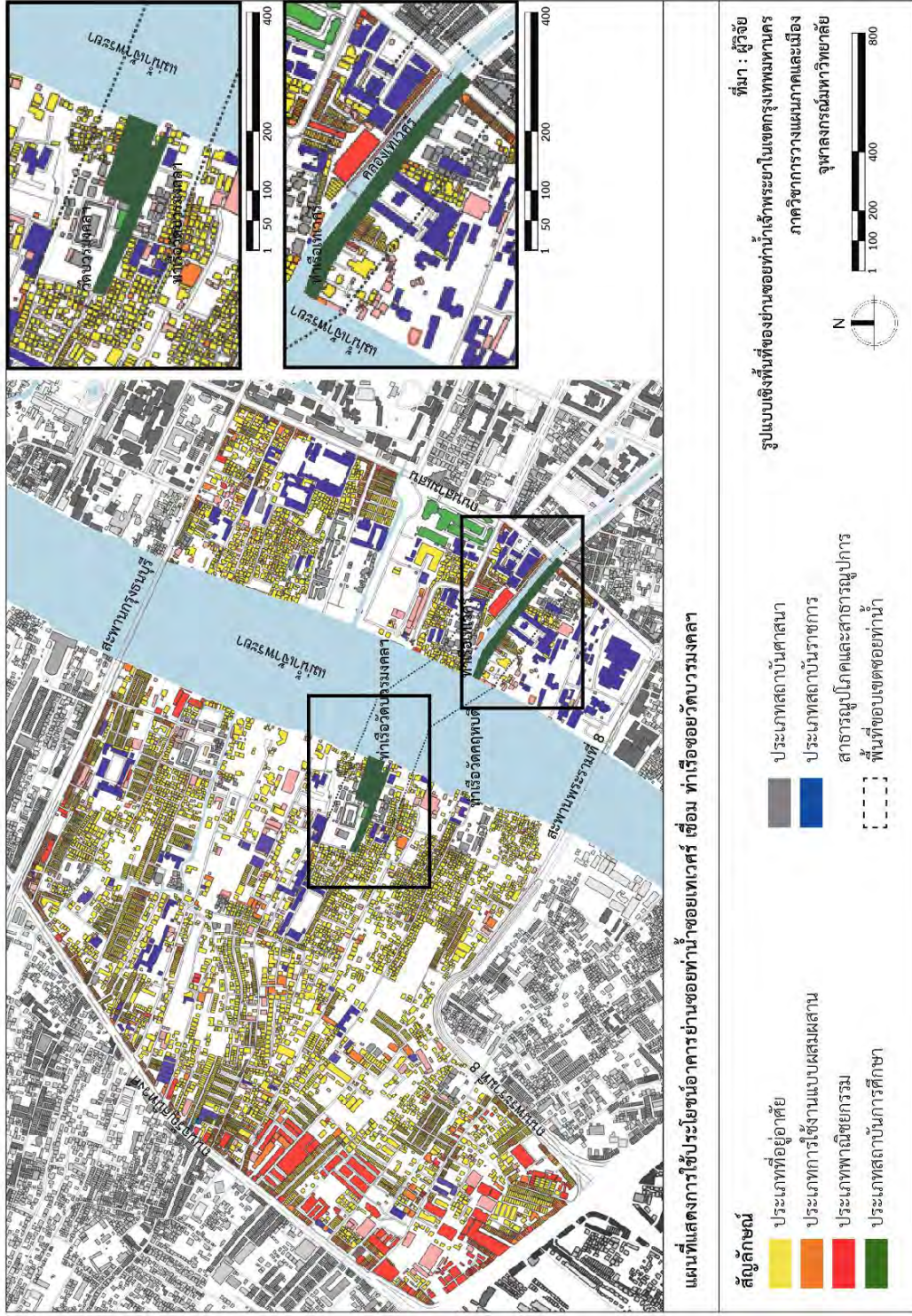
แผนที่ 28 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอชยทำน้ำเจริญกรุง 34

แผนที่ 29 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยท่าหน้าเจริญกรุง 32

แผนที่ 30 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยย่านถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร เชื่อมท่าดินแดง

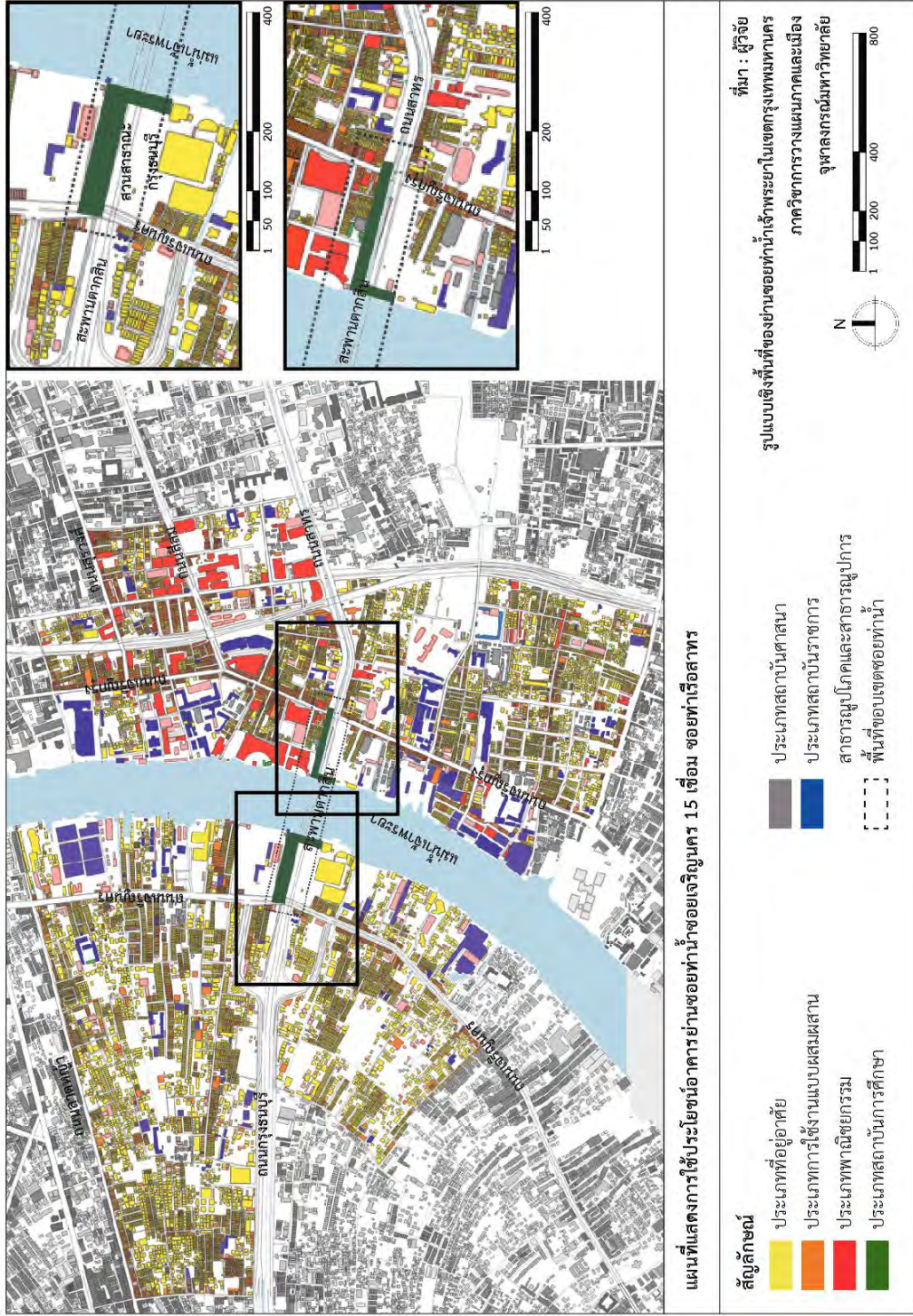
แผนที่ 31 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชานน้ำท่วมเขตราชวัตรนครปฐม

6) ซอยทำน้ำ ประเภทซอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก

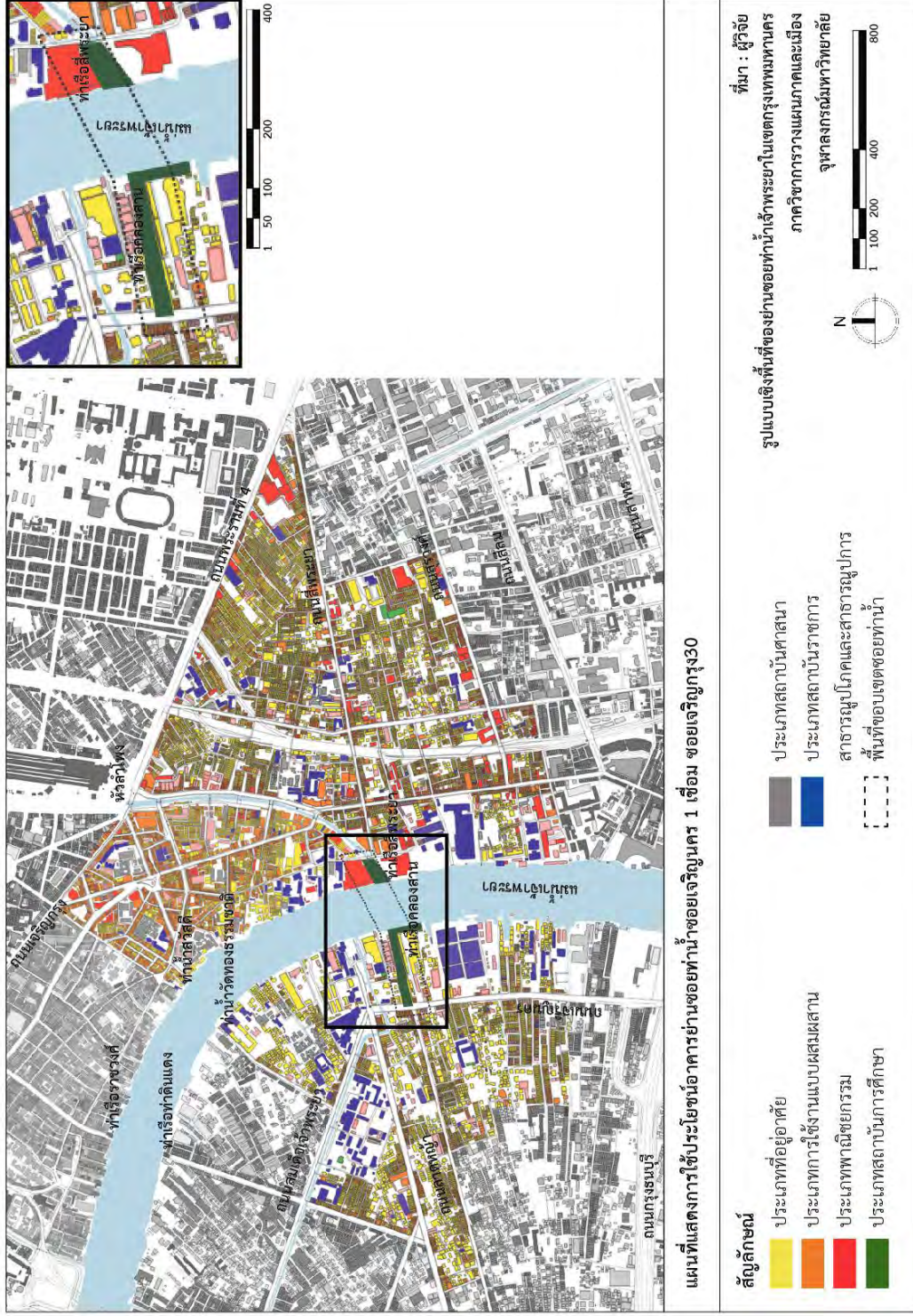
6.1) ซอยทำน้ำ ซอยเจริญนคร 15 สาทร กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก มีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดิน และอาคาร เนื่องจากมีสัดส่วนของการใช้งานประเภทที่อยู่อาศัย การใช้งานแบบผสม (พาณิชยกรรมและอาคารสำนักงาน) และประเภทพาณิชยกรรม และหากพิจารณาเฉพาะการใช้ประโยชน์อาคารบนซอยทำน้ำ พบว่ามีการใช้ประโยชน์อาคารประเภท พาณิชยกรรม ผสมผสาน และที่อยู่อาศัย ตามลำดับ (แผนที่ 32)

6.2) ซอยทำน้ำ ซอยเจริญนคร 1 ซอยกัปตันบุชแยก 2 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย มีความหลากหลาย ของการใช้ประโยชน์ ที่ดิน และอาคาร เนื่องจากมีสัดส่วนของการใช้งานประเภทผสมผสาน (พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย) และประเภทพาณิชยกรรม และหากพิจารณาเฉพาะการใช้ประโยชน์อาคารบนซอยทำน้ำ พบว่ามีการใช้ประโยชน์อาคารประเภท ผสมผสาน พาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัย ตามลำดับ (แผนที่ 33)

แผนที่ 32 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชอยท่าหน้าเจริญนคร 15 เชื่อมสห

แผนที่ 33 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่ชานอ้อยท่าหน้าเจริญนคร 1 เชื่อมซอยกับต้นซุญแยก 2

เบื้องต้น พบว่า กรณีศึกษาพื้นที่ชอยท่าน้ำที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมากและน้อย ส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่หลากหลาย ยกเว้นพื้นที่ชอยท่าน้ำจรัญสนิทวงศ์ 86 พื้นที่ชอยท่าน้ำสะพานยาว พื้นที่ชอยท่าน้ำภิรมย์ ที่มีการใช้ประโยชน์อาคารเพียงสัดส่วนเดียว และพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารมากที่สุด คือ ชอยท่าน้ำชอยเจริญนคร 15 – สาทร ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารมากที่สุดถึง 3 ประเภทจึงสันนิษฐานไว้ในเบื้องต้นว่า พื้นที่ชอยท่าน้ำที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่หลากหลายน่าจะเป็นพื้นที่ที่ได้รับความนิยม มีการใช้งานในพื้นที่อย่างอเนกประโยชน์มากกว่า พื้นที่ชอยท่าน้ำอื่นๆ

4.4 รูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่าง

การวิเคราะห์รูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่างเป็นอีกปัจจัยเชิงพื้นที่ที่สามารถอธิบายได้ว่าพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารมาก มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ เนื่องจากความหนาแน่นของมวลอาคารมักสัมพันธ์กับปริมาณของผู้คนที่เข้าใช้งานพื้นที่นั้นๆ โดยวิเคราะห์รูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่าง ด้วยการใช้แผนที่แสดงความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่าง จากสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2558 และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) โดยกำหนดค่าการคำนวณเปรียบเทียบความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่างทุกๆ 1,600 ตารางเมตร จากนั้นโปรแกรมจะหาค่าเฉลี่ยตามขนาดขอบเขตพื้นที่ชอยท่าน้ำนั้นๆ และแสดงผลเป็นสัดส่วนระหว่างพื้นที่ว่างและมวลอาคาร รวมทั้งแสดงผลการวิเคราะห์เป็นแผนที่แสดงความหนาแน่นของมวลอาคารตามเขตสี กล่าวคือ บริเวณที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารมากจะถูกแสดงด้วยโทนสีเข้ม และบริเวณที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารน้อยจะถูก แสดงด้วยโทนสีอ่อนในแต่ละพื้นที่ชอยท่าน้ำ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) พื้นที่ชอยท่าน้ำ ประเภททางสัญจรขนานน้ำ
 - 1.1) ชอยท่าน้ำจรัญสนิทวงศ์ 84-86 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก มีความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างน้อย เนื่องจากมีลักษณะระบบอาคารและพื้นที่ว่างวางอย่าง กระจัดกระจาย พื้นที่ว่างไม่มีการเชื่อมต่ออย่างเป็นระบบ ส่วนใหญ่มวลอาคารหนาแน่น เกาะอยู่ตามแนวเส้นทางการสัญจรถนนจรัญสนิทวงศ์และบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นหลัก รองลงมาคือตาม ตรอกชอย (แผนที่ 34)
 - 1.2) ชอยท่าน้ำชอยสะพานพุทธ กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย มีความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างน้อย เนื่องจากลักษณะระบบอาคารและพื้นที่ว่างวางตัวอย่างเป็นระบบ มีพื้นที่ว่างที่แสดงออกอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่มวล

2579389577

CU Thesisis 5973318925 thesisis / revv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

อาคารกระจายเป็นกลุ่ม ตามขนาด บล็อกในแต่ละพื้นที่ และบริเวณโดยรอบซอยทำ
น้ำชอยสะพานพุทธมีความหนาแน่นของมวล อาคารน้อย (แผนที่ 35)

2) พื้นที่ชอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ

2.1) ชอยทำน้ำพระราม 8 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก มี
ความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างหนาแน่น เนื่องจากมีลักษณะระบบ
อาคารและพื้นที่ว่างกระจุกตัว แต่พื้นที่ว่างไม่มีการเชื่อมต่ออย่างเป็นระบบ ส่วน
ใหญ่มวลอาคารมีความหนาแน่นของมวลอาคารกระจายและกระจุกตัวในบางพื้นที่
และบริเวณโดยรอบชอยทำน้ำพระราม 8 มีความหนาแน่นของมวลอาคารปานกลาง
จนถึงมาก (แผนที่ 36)

2.2) ชอยทำน้ำชอยพระปิ่นเกล้า กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมือง
น้อย มีความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างน้อยเนื่องจากมีลักษณะระบบ
อาคารและพื้นที่ว่างวางตัวอย่างเป็นระบบ มีพื้นที่ว่างที่ชัดเจน ส่วนใหญ่มวลอาคาร
มีความหนาแน่นกระจุกตัวอยู่บริเวณริมคลองผดุงกรุงเกษม และคลองรอบกรุง
รวมทั้งริมแม่น้ำเจ้าพระยา แต่บริเวณโดยรอบ ชอยพระปิ่นเกล้า มีความหนาแน่น
ของมวลอาคารน้อย (แผนที่ 37)

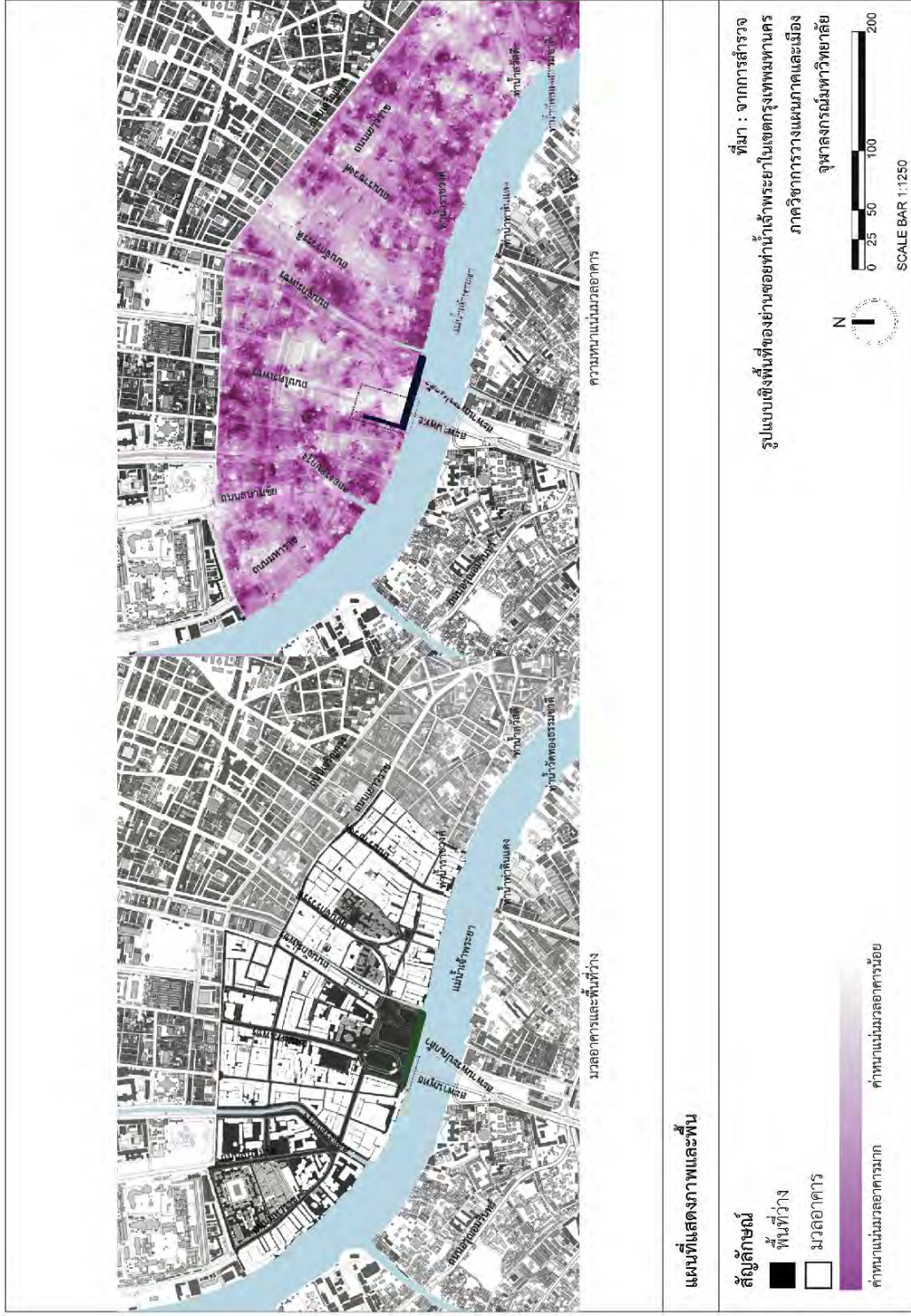
3) พื้นที่ชอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ

3.1) ชอยทำน้ำชอยสะพานยาว กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก
มีความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างหนาแน่น เนื่องจากมีลักษณะระบบ
อาคารและพื้นที่ว่างวางตัวอย่างเป็นระบบ มีพื้นที่ว่างที่แสดงชัดเจน ส่วนใหญ่มวล
อาคารกระจุกตัวอยู่บริเวณคลองรอบกรุง และบริเวณ ริมแม่น้ำเจ้าพระยา รวมทั้ง
บริเวณโดยรอบชอยสะพานยาวมีความหนาแน่นของมวลอาคารหนาแน่น (แผนที่
38)

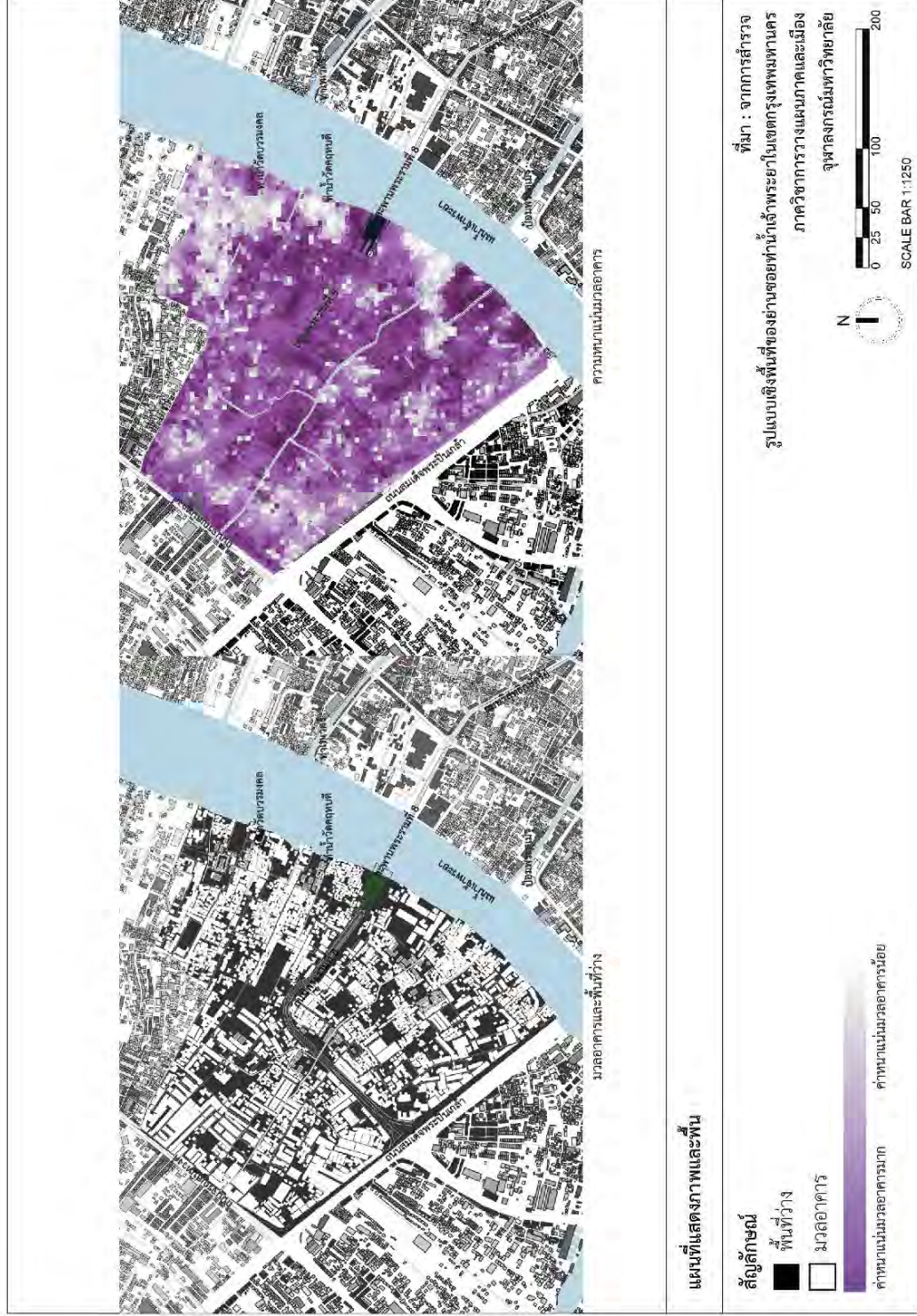
3.2) ชอยทำน้ำชอยภิรมย์ กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย มี
ความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างหนาแน่น เนื่องจากมีลักษณะระบบ
อาคารและพื้นที่ว่างวางตัวอย่างเป็นระบบ มีพื้นที่ว่างที่แสดงชัดเจน ส่วนใหญ่มวล
อาคารกระจุกตัวอยู่บริเวณคลองรอบกรุง และบริเวณ ริมแม่น้ำเจ้าพระยา รวมทั้ง
บริเวณโดยรอบชอยภิรมย์มีความหนาแน่นของมวลอาคารมาก (แผนที่ 39)

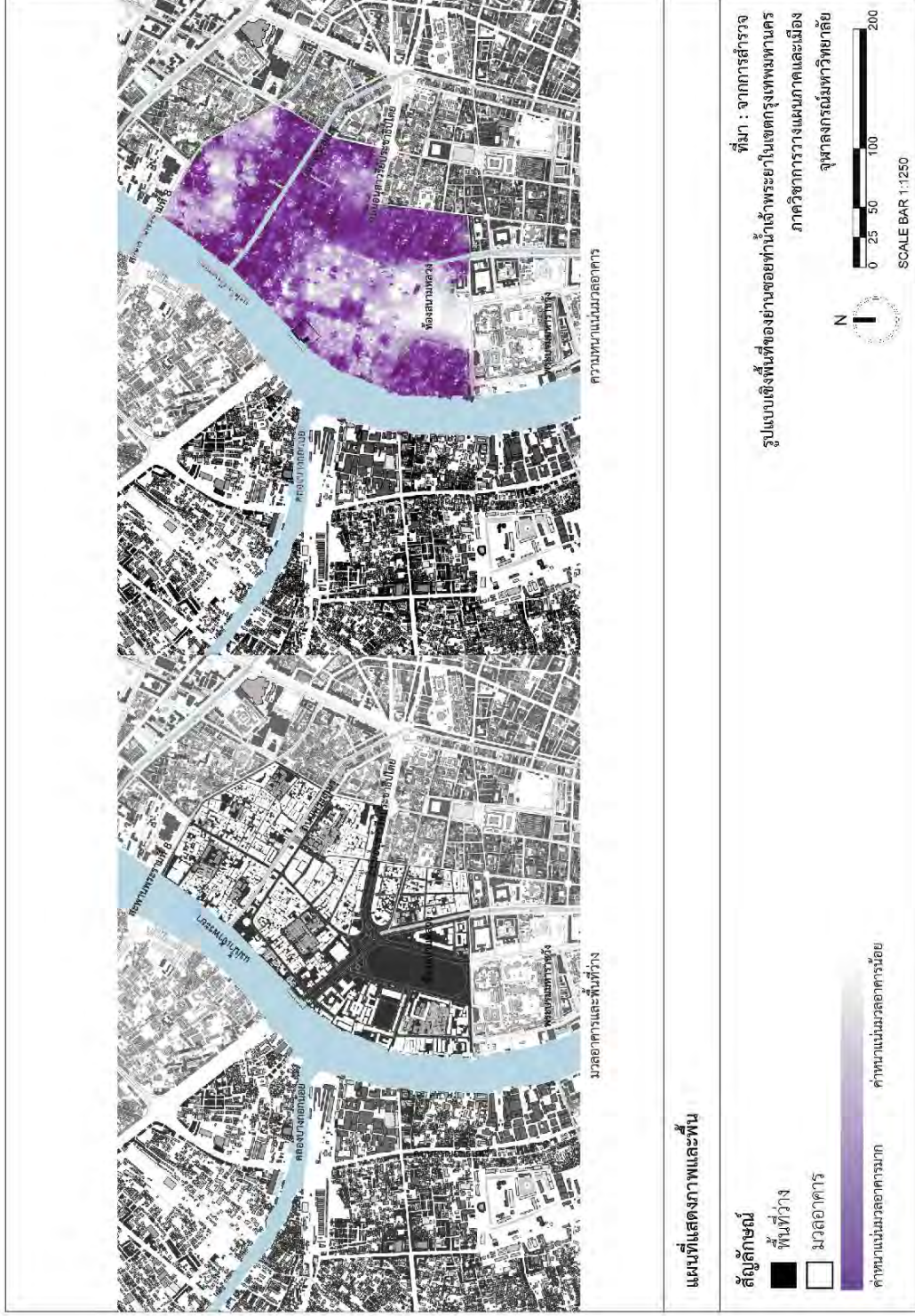
2579389577

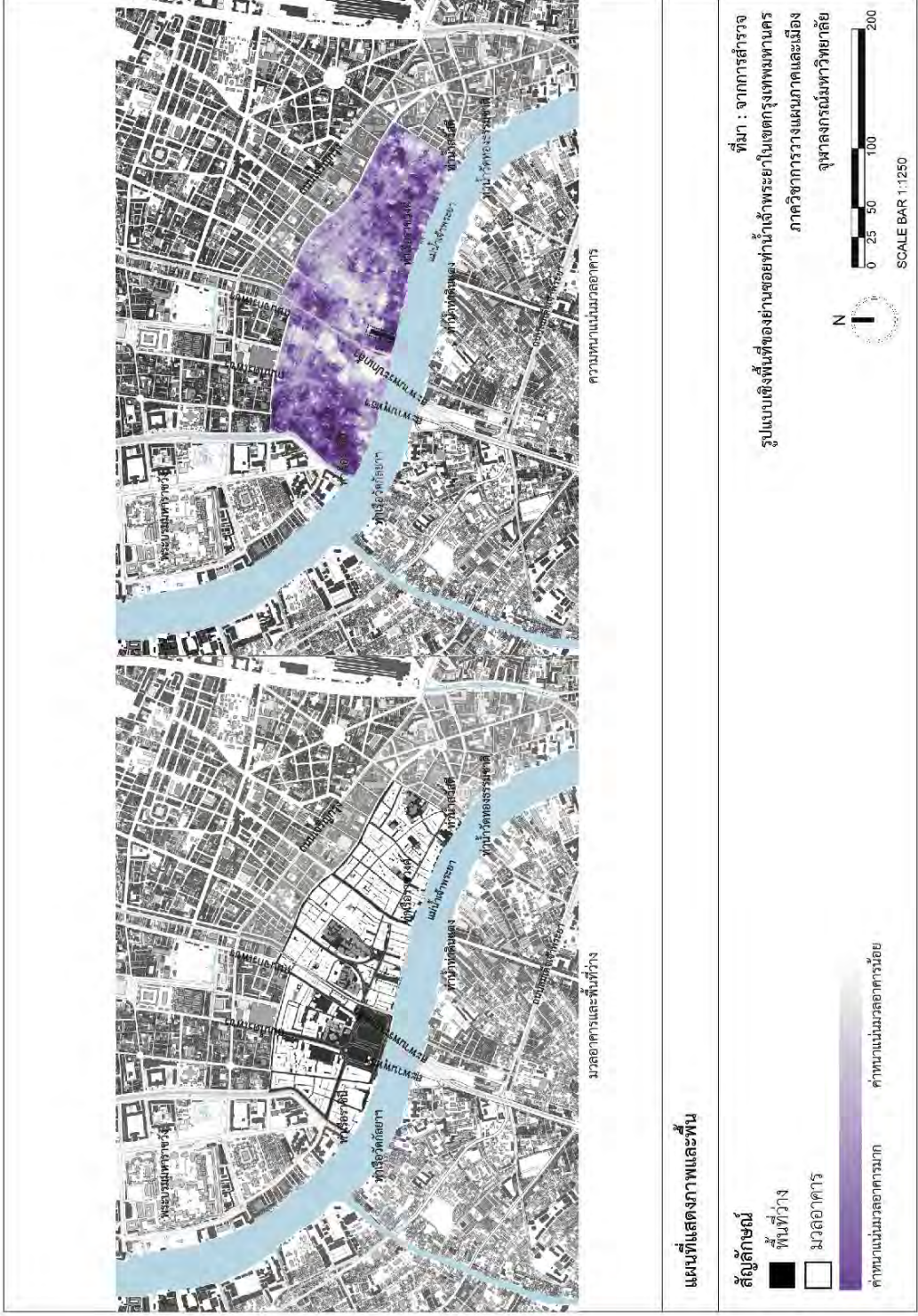

แผนที่ 35 รูปแบบอาคารและพื้นที่น้ำท่วมของถนนตากสิน

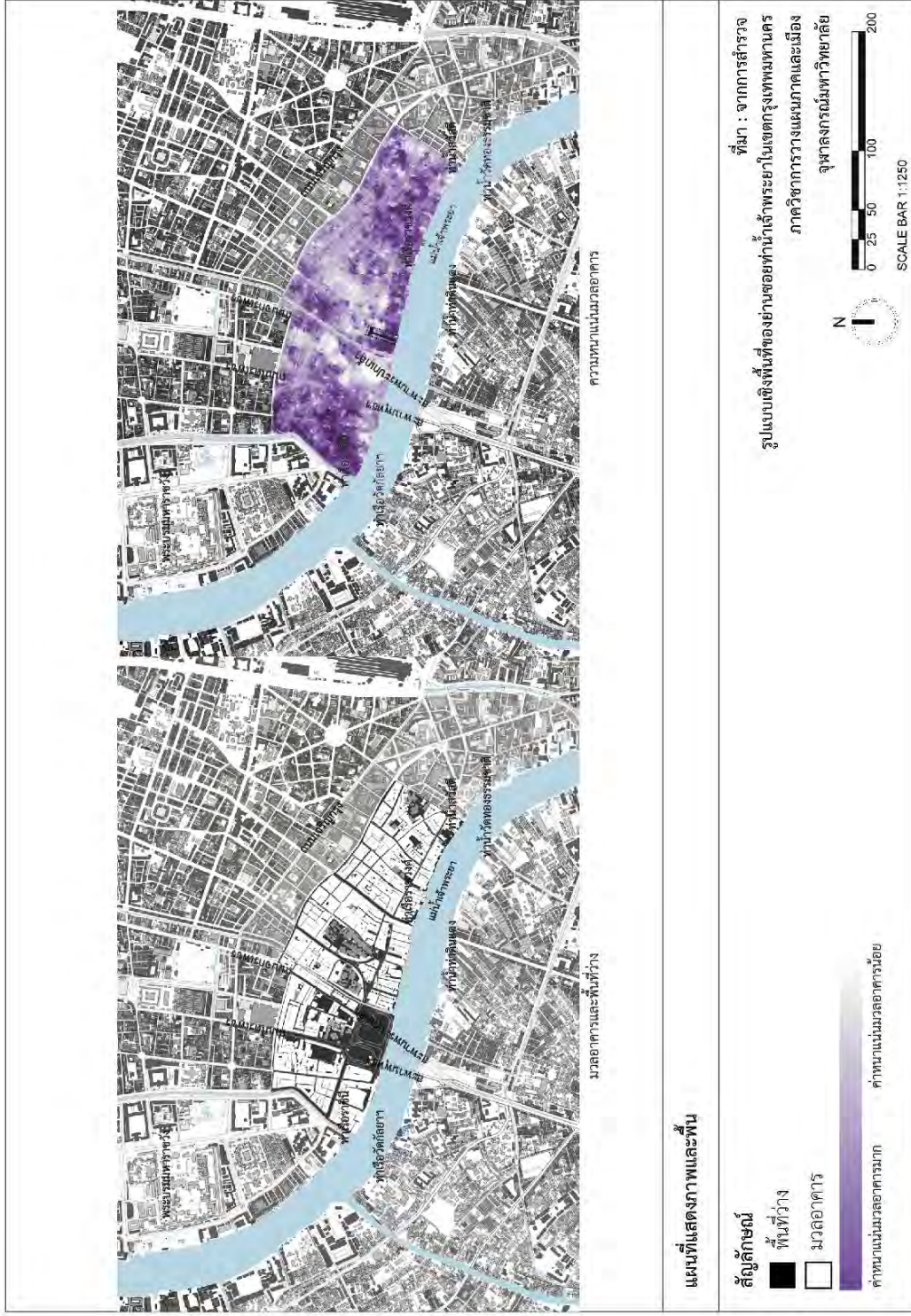

แผนที่ 36 รูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่างของย่านท่าพระราม 8

แผนที่ 38 รูปแบบแนวเขตน้ำท่วมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของสะพานยาว

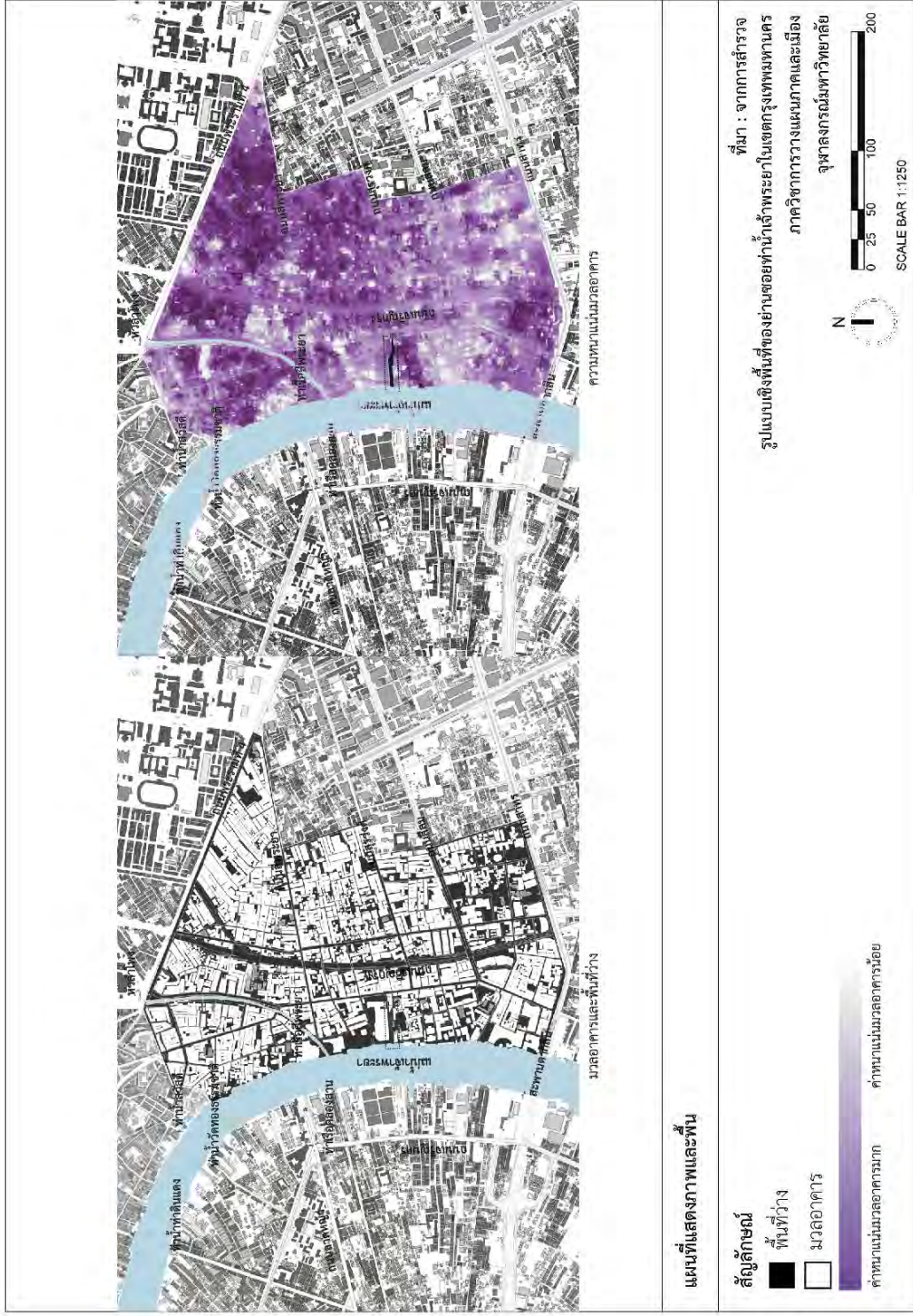

แผนที่ 39 รูปแบบอาคารและพื้นที่ว่างของวิกรมย์

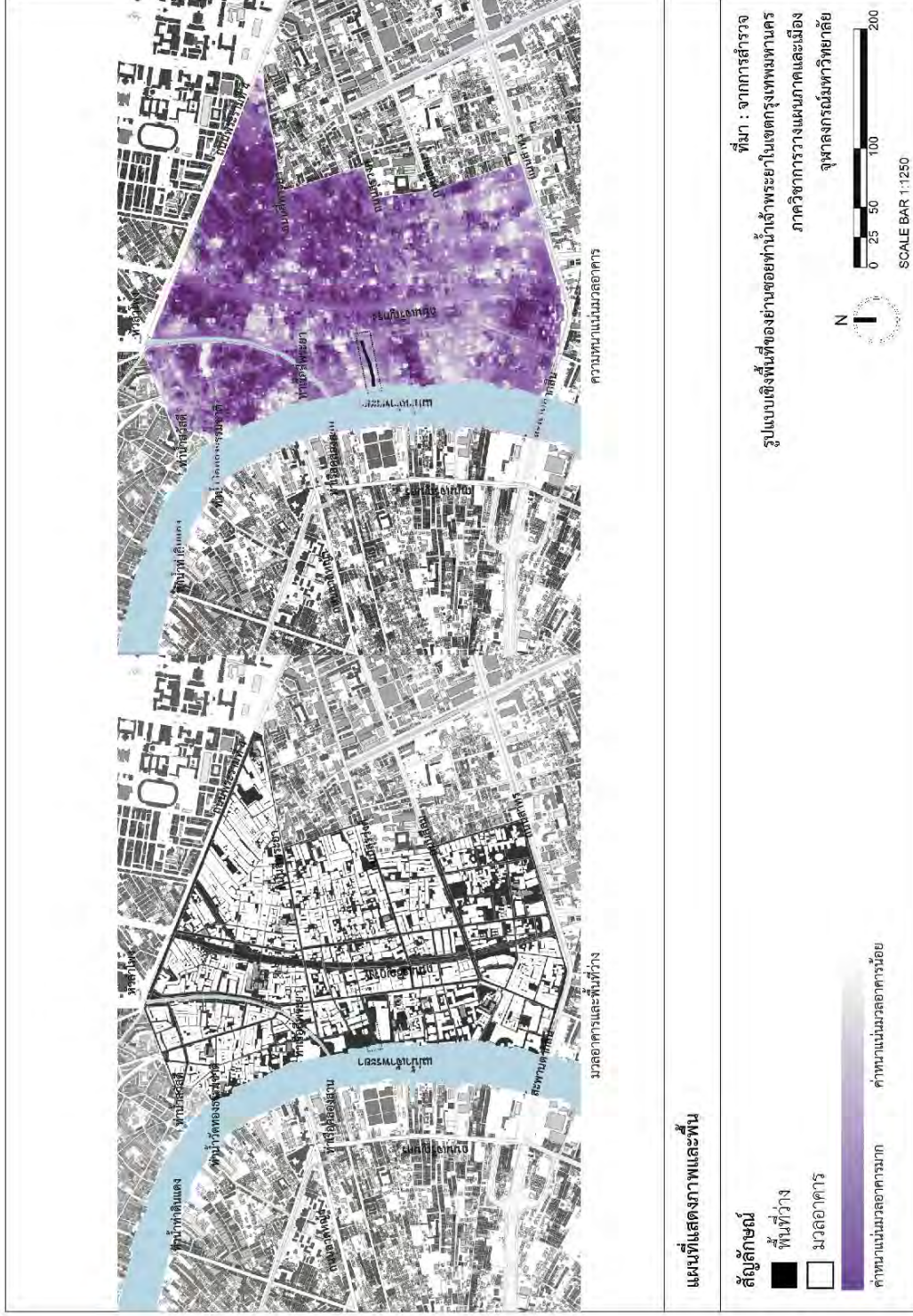
- 4) พื้นที่ชอยทำน้ำ ประเภทศาลาท่าเรือ
- 4.1) ชอยทำน้ำชอยเจริญกรุง 34 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก มีความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างหนาแน่นมาก เนื่องจากมีลักษณะระบบอาคารและพื้นที่ว่างกระจัดกระจาย มีความหนาแน่นของมวลอาคารกระจุกตัวอยู่บริเวณถนนพระรามที่ 4 และถนนสีลม บริเวณ ริมน้ำเจ้าพระยา มีการกระจุกตัวน้อย รวมทั้งบริเวณโดยรอบชอยทำน้ำชอยเจริญกรุง 34 มีความหนาแน่นของมวลอาคารมาก (แผนที่ 40)
- 4.2) ชอยทำน้ำชอยเจริญกรุง 32 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย มีความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างหนาแน่นมาก เนื่องจากมีลักษณะระบบอาคารและพื้นที่ว่างวางตัวอย่างกระจัด กระจาย มีความหนาแน่นของมวลอาคารกระจุกตัวอยู่บริเวณถนน พระรามที่ 4 และถนน สีลม บริเวณริมน้ำเจ้าพระยา มีการกระจุกตัวน้อย รวมทั้งบริเวณโดยรอบชอยทำน้ำ ชอยเจริญกรุง 32 มีความหนาแน่นของมวลอาคารมาก (แผนที่ 41)
- 5) พื้นที่ชอยทำน้ำ ประเภทชอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ชอยท่าเรือข้ามฟาก
- 5.1) ชอยทำน้ำชอยถนนราชวงศ์ เชื่อม ถนนท่าดินแดง กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก มีความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างหนาแน่นมาก เนื่องจากมีลักษณะระบบอาคารและพื้นที่ว่างวางตัว อย่างกระจัดกระจาย มีความหนาแน่นของมวลอาคารกระจุกตัวอยู่ฝั่งถนนท่าดินแดงมากกว่าฝั่งถนนราชวงศ์ รวมทั้งพื้นที่ริมน้ำเจ้าพระยาที่มีการกระจุก ตัวของมวลอาคารกระจาย เป็นกลุ่มๆ เช่นเดียวกับบริเวณ โดยรอบถนนราชวงศ์และถนนท่าดินแดง ที่มีมวลอาคารหนาแน่นและเบาบาง สลับกัน (แผนที่ 42)
- 5.2) ชอยทำน้ำชอยเทเวศร์ เชื่อม ท่าเรือชอยวัดบวรมงคลฯ กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย มีความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างหนาแน่นน้อย เนื่องจากมีลักษณะระบบอาคารและพื้นที่ว่าง วางตัวอย่างกระจัดกระจาย มีความหนาแน่นของมวลอาคาร กระจุกตัวอยู่บริเวณริมสะพานพระราม 8 และบริเวณริมน้ำใกล้สะพานกรุงธนบุรี ส่วนพื้นที่ริมน้ำในบริเวณอื่นก็มีมวลอาคารเบาบาง เช่นเดียวกับ บริเวณโดยรอบชอยทำน้ำชอยเทเวศร์ และชอย ท่าเรือวัดบวรมงคลฯ ที่มีมวลอาคาร หนาแน่นน้อย (แผนที่ 43)

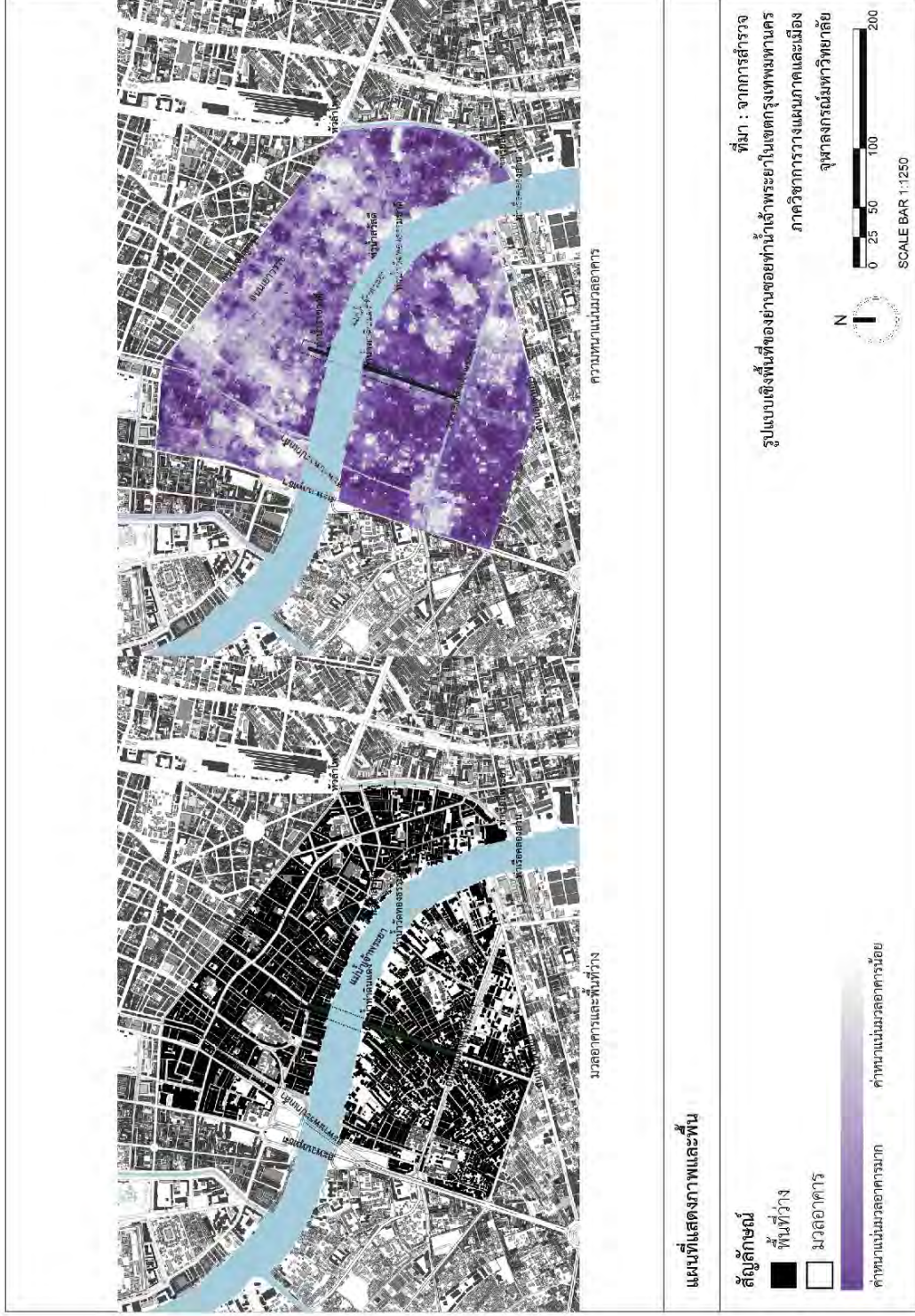
2579389577

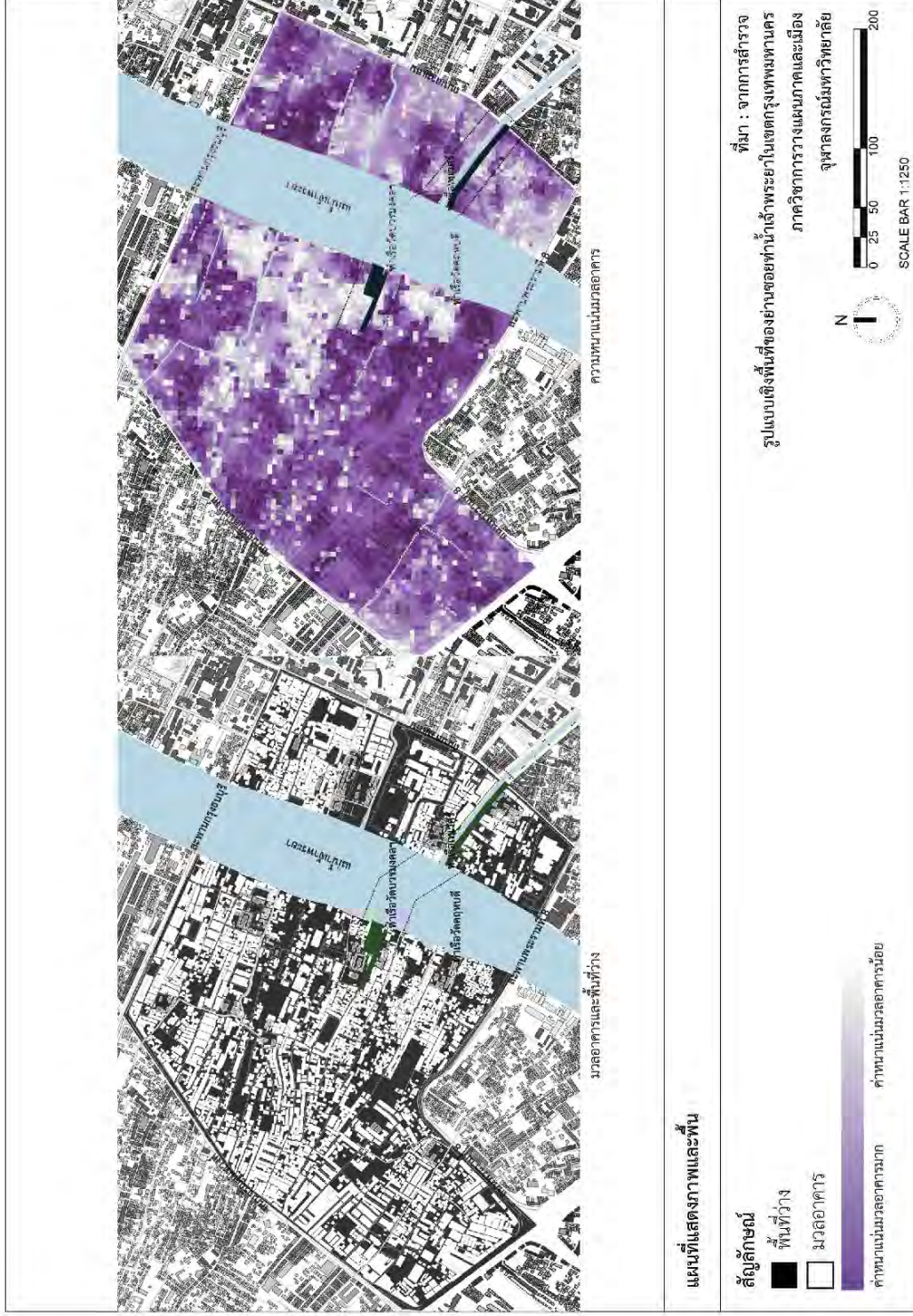
แผนที่ 40 รูปแบบมาลาการและพื้นที่ว่างของเจริญกรุง 32

แผนที่ 41 รูปแบบมวลดาคารและพื้นที่ว่างของเจริญกรุง 34

แผนที่ 42 รูปแบบอาคารและพื้นที่ว่างของย่านน้ำขอมถนนราชวงศ์ เข็มถนนหน้าดินแดง

แผนที่ 43 รูปแบบมวออาคารและพื้นที่ว่างของเขตเวสต์ เชื่อมท่าเรือซอยวัดบรมงคลฯ

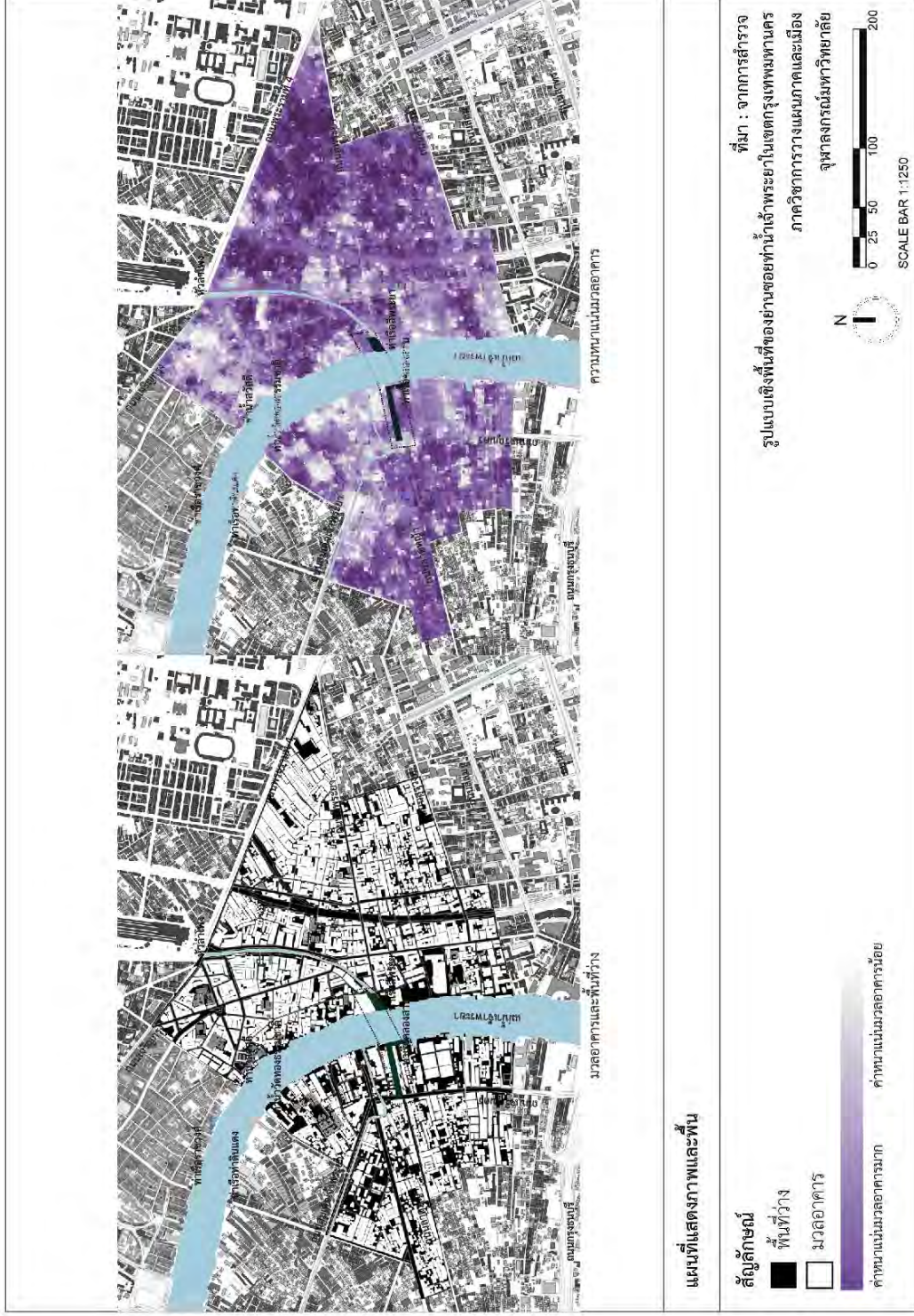
6) พื้นที่ชอยท่าหน้า ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ชอยท่าเรือข้ามฟาก

6.1) ชอยท่าหน้าชอยเจริญนคร 15 เชื่อม ชอยท่าเรือสาทร กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก มีความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างหนาแน่นมาก เนื่องจากมีลักษณะระบบอาคารและพื้นที่ว่าง วางกระจัดกระจาย มีความหนาแน่นของมวลอาคารกระจุก ตัวอยู่ฝั่งเจริญนคร 15 แต่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยามีความหนาแน่นของมวลอาคารน้อย เช่นเดียวกับโดยรอบชอยเจริญนคร 15 และชอยท่าเรือสาทร ที่มีมวลอาคารหนาแน่นปานกลาง (แผนที่ 4.36)

6.2) ชอยท่าหน้าชอยเจริญนคร 1 เชื่อม ชอยชอยกัปตันบุชแยก 2 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก มีความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่างหนาแน่นมาก เนื่องจากมีลักษณะระบบอาคารและพื้นที่ ว่างวางตัวอย่างกระจัดกระจาย มีพื้นที่ว่างที่แสดงชัดเจน มีความหนาแน่นของมวลอาคารกระจุกตัว หนาแน่นอยู่บริเวณถนนพระรามที่ 4 และริมคลองผดุงกรุงเกษม ส่วนบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยามีความ หนาแน่นของมวลอาคารเบาบาง เช่นเดียวกับโดยรอบชอยเจริญนคร 1 และชอยชอยกัปตันบุชแยก 2 ที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารน้อย (แผนที่ 4.37)

2579389577

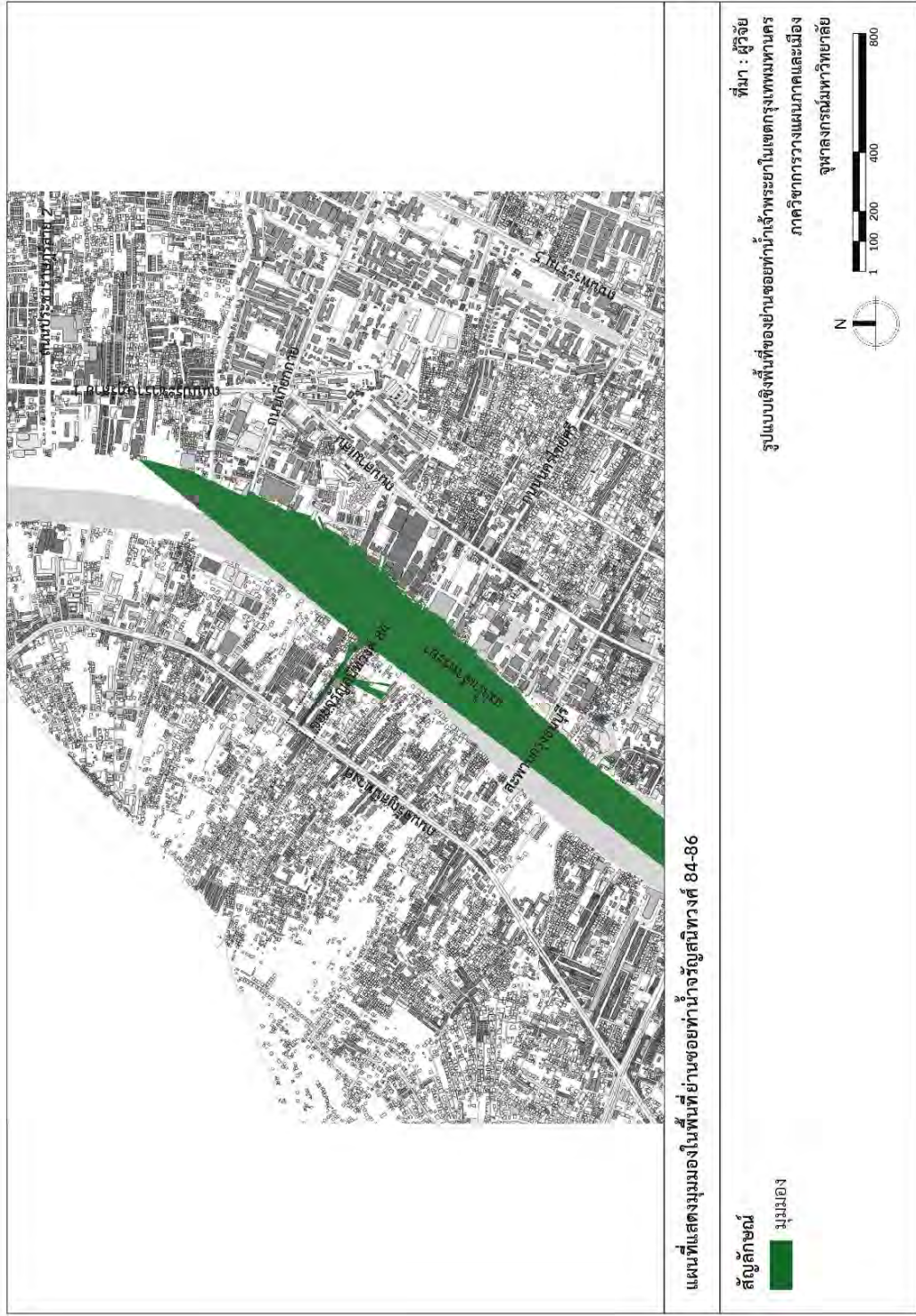
แผนที่ 45 รูปแบบอาคารและพื้นที่ว่างของเจริญนคร 1 เชื่อมต่อกับต้นบุษยกาย 2

พื้นที่ชอยทำน้ำส่วนใหญ่มีลักษณะของอาคารและพื้นที่ว่างที่วางตัวอย่างกระจัดกระจาย และมีความหนาแน่นของมวลอาคารที่หลากหลายส่วนใหญ่มีมวลอาคารหนาแน่นมาก มีพื้นที่ชอยทำน้ำ ที่มีความหนาแน่นน้อยเพียง 3 พื้นที่ คือ ชอยทำน้ำชอยสะพานพุทธ ชอยทำน้ำปิ่นเกล้า และส่วนใหญ่พบว่าความหนาแน่นของมวลอาคารมักกระจุกตัว อยู่ตามถนน คลองเส้นสำคัญ และริมแม่น้ำเจ้าพระยา

4.5 รูปแบบพื้นที่มุมมอง

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าพื้นที่ที่มีมุมมองกว้างสามารถมองเห็นได้ในคราวเดียว น่าจะดึงดูดให้เกิดการเข้าใช้งานพื้นที่มากกว่าพื้นที่ที่มีมุมมองแคบหรือจำกัด และยังถ้าพื้นที่ที่มีมุมมองที่สัมพันธ์กับน้ำด้วยแล้ว น่าจะยิ่งดึงดูด ให้เกิดการเข้าใช้งานของผู้คน ที่มีความอเนกประโยชน์มาก โดยวิเคราะห์รูปแบบพื้นที่มุมมองของพื้นที่สาธารณะริมน้ำ โดยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ สเปซซินแทกซ์ (space syntax) โดยกำหนดจุดมองสำคัญ 2 จุดในพื้นที่สาธารณะริมน้ำ และโปรแกรมจะระบุขอบเขตของพื้นที่ทั้งหมดที่สายตาคอนสามารถมองเห็นได้จากจุดนั้นๆ และนำมาเปรียบเทียบว่าพื้นที่ใดมีพื้นที่มุมมองออกสู่น้ำที่มากหรือน้อยกว่ากัน ในแต่ละพื้นที่ชอยทำน้ำสามารถ อธิบายได้ดังนี้

- 1) ชอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรขนานน้ำ
 - 1.1) ชอยทำน้ำจรัญสนิทวงศ์ 84-86 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก กำหนดจุดมองจากบริเวณปากชอยจรัญสนิทวงศ์ 84-86 มีมุมมองที่จำกัด ไปตามแนวอาคารบนชอย และไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว ส่วนมุมมองบริเวณทำน้ำเป็นมุมมองแบบเปิดกว้างทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 46)
 - 1.2) ชอยทำน้ำชอยสะพานพุทธ กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย กำหนดจุดมองมุมมองจากบริเวณชอยทำน้ำสะพานพุทธ มีมุมมองแบบเปิดกว้างสามารถเห็นพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำได้ในคราวเดียว เช่นเดียวกับมุมมองบริเวณทำน้ำที่เป็นมุมมองแบบเปิดกว้างทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 47)

แผนที่แสดงมุมมองในพื้นที่ย่านชอชยทำนน้ำจรัญญูสินีทางศ 84-86

สัญลักษณ์

มุมมอง

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปแบบเมืองพื้นที่ชอชยทำนน้ำจรัญญูสินีในเขตกรุงเทพมหานคร

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 46 รูปแบบมุมมองของพื้นที่พื้นที่ชอชยทำนน้ำจรัญญูสินีทางศ 84-86

2) ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ

2.1) ซอยทำน้ำพระราม 8 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก กำหนดจุดมุมมองจากบริเวณซอยทำน้ำพระราม 8 มีมุมมองแบบเปิดกว้าง สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว เช่นเดียวกับมุมมองบริเวณทำน้ำที่เป็นมุมมองแบบ เปิดกว้างทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 48)

2.2) ซอยทำน้ำซอยพระปิ่นเกล้า กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับน้อยมาก กำหนดจุดมุมมองจากบริเวณซอยทำน้ำซอยพระปิ่นเกล้า มีมุมมอง จำกัด ไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว ส่วนมุมมองบริเวณทำน้ำเป็นมุมมองแบบ เปิดกว้างทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 49)

3) ซอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ

3.1) ซอยทำน้ำซอยสะพานยาว กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก กำหนดจุดมุมมองจากบริเวณซอยทำน้ำซอยสะพานยาว มีมุมมอง แบบจำกัด ไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว ส่วนมุมมองบริเวณทำน้ำเป็นมุมมองแบบเปิดกว้างทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 50)

3.2) ซอยทำน้ำซอยภิรมย์ กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับน้อยมาก กำหนดจุดมุมมองจากบริเวณซอยทำน้ำซอยภิรมย์ มีมุมมองแบบจำกัด ไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว ส่วนมุมมองบริเวณทำน้ำเป็นมุมมองแบบเปิดกว้าง ทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 51)

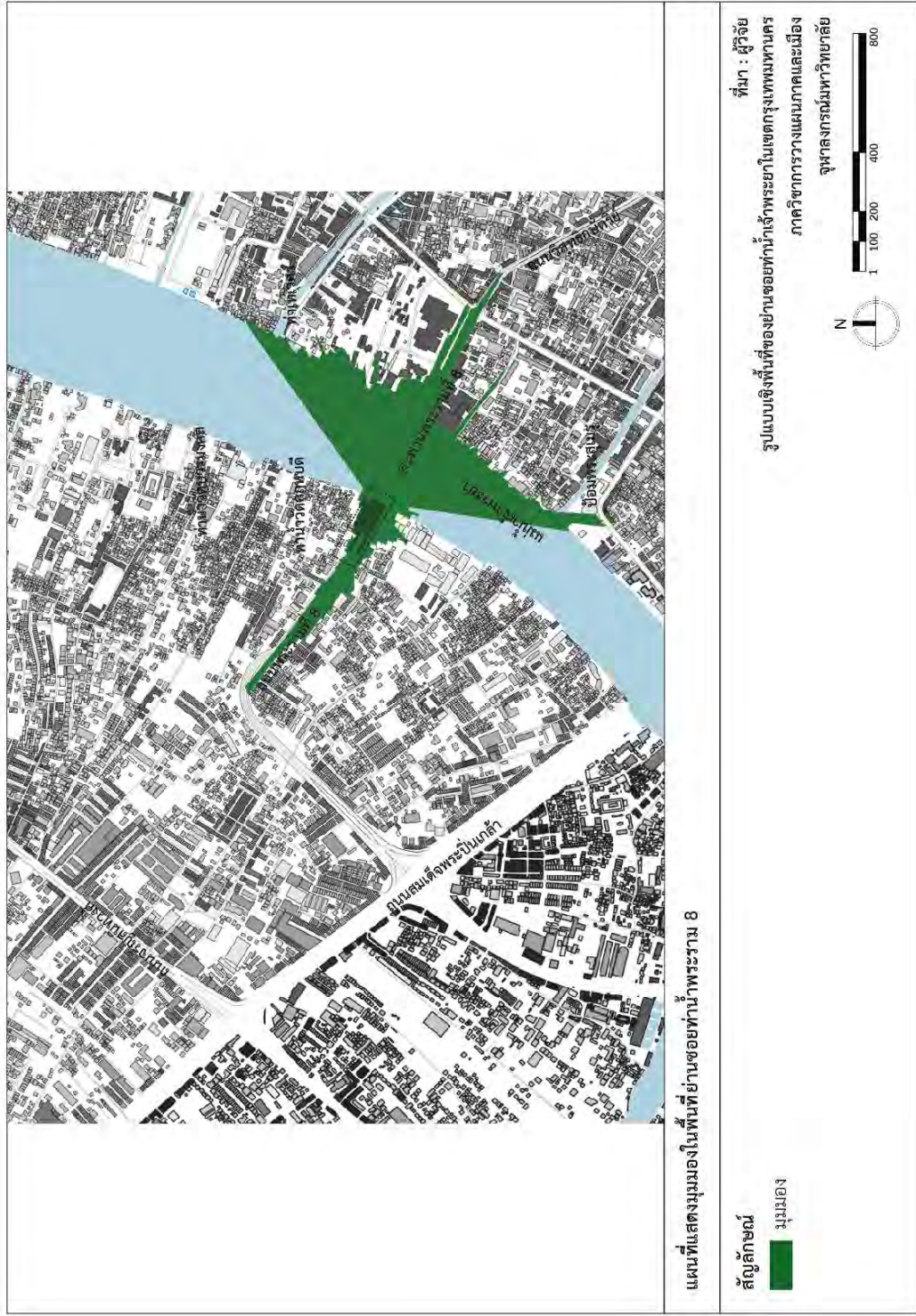
4) ซอยทำน้ำ ประเภทศาลาท่าเรือ

4.1) ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 34 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก กำหนดจุดมุมมองจากบริเวณซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 34 มีมุมมอง แบบจำกัด ไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว ส่วนมุมมองบริเวณทำน้ำเป็นมุมมองแบบ เปิดกว้าง ทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 52)

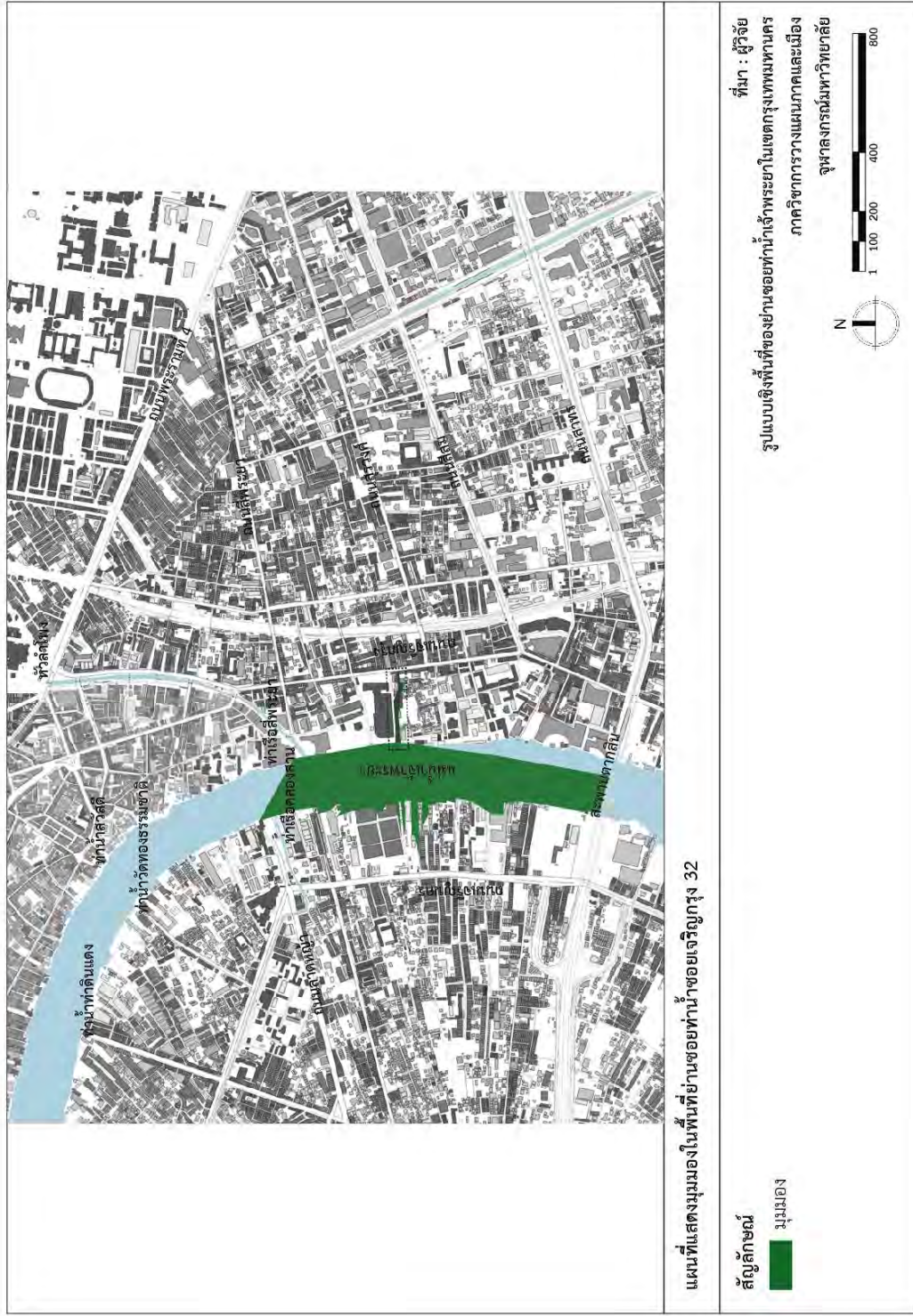
4.2) ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 32 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับน้อยมาก กำหนดจุดมุมมองจากบริเวณซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 32 มีมุมมอง แบบจำกัด ไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว ส่วนมุมมองบริเวณทำน้ำเป็นมุมมองแบบ เปิดกว้าง ทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 53)

2579389577

แผนที่ 48 รูปแบบมุมมองของพื้นที่ชอยท่านี้พาราม 8

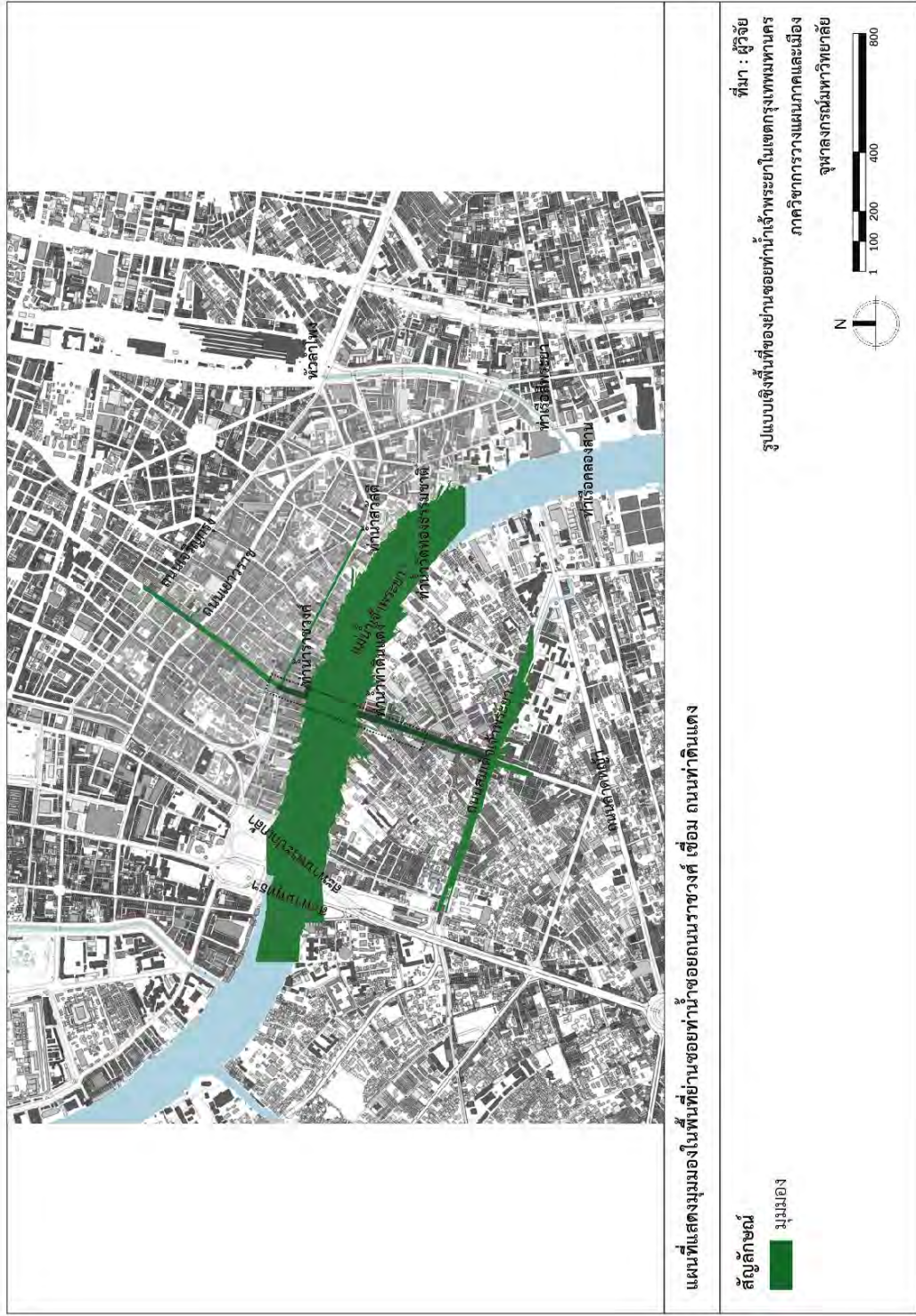

แผนที่ 52 รูปแบบมุมมองของพื้นที่ซอยท่าหน้าซอยเจริญกรุง 32

- 5) ซอยทำน้ำ ประเภทย่อยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก
- 5.1) ซอยทำน้ำซอยถนนราชวงศ์ เชื่อม ถนนท่าดินแดง กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก กำหนดจุดมุมมองจากบริเวณซอยซอยถนนราชวงศ์ และถนนท่าดินแดง มีมุมมองแบบจำกัดไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว ส่วนมุมมองบริเวณทำน้ำเป็นมุมมองแบบ เปิดกว้าง ทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 54)
- 5.2) ซอยทำน้ำซอยเทเวศร์ เชื่อม ท่าเรือซอยวัดบวรเม่งคลฯ กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย กำหนดจุดมุมมองจากบริเวณ ซอยเทเวศร์ และซอยท่าเรือวัดบวรเม่งคลฯ มีมุมมองแบบจำกัดไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว ส่วนมุมมอง บริเวณทำน้ำเป็นมุมมองแบบ เปิดกว้าง ทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 55)
- 6) ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก
- 6.1) ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 15 เชื่อม ซอยท่าเรือสาทร มุกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก กำหนดจุดมุมมองจากบริเวณ ซอยเจริญนคร 15 และซอยท่าเรือสาทร มีมุมมองแบบเปิดกว้างที่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว เช่นเดียวกับบริเวณ ทำน้ำที่เป็นมุมมองแบบเปิดกว้าง ทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 56)
- 6.2) ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 1 เชื่อม ซอยกัปตันบุชแยก 2 กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก กำหนดจุดมุมมองจากบริเวณ ซอยเจริญนคร 1 และมีมุมมองแบบจำกัดไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว มุมมองจากซอยซอยกัปตันบุชแยก 2 เป็นมุมมองแบบเปิดกว้าง สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว ส่วนมุมมองบริเวณทำน้ำเป็นมุมมองแบบ เปิดกว้าง ทำให้สามารถเห็นแม่น้ำได้มุมกว้าง (แผนที่ 57)

2579389577

แผนที่ 54 รูปแบบมุมมองของพื้นที่ชอยทำน้ำชอยถนนราชวงศ์ เชื่อมถนนทำดินแดง

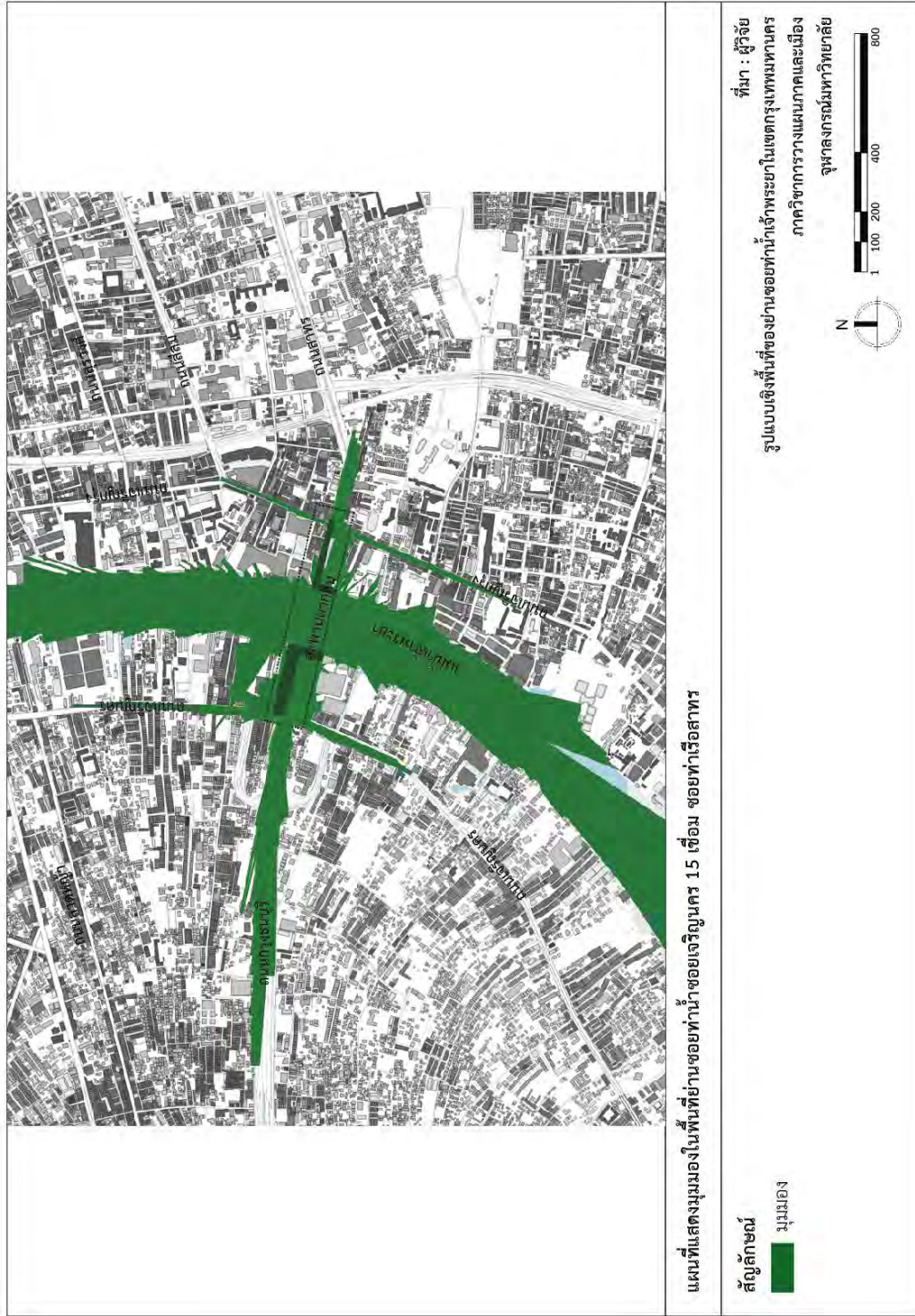
แปลงบริเวณตัวอาคารเก่าเพื่อใช้รีดเคาเทคโนโลยีน้ำเพื่อผลิตพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 55 ไร่เศษ

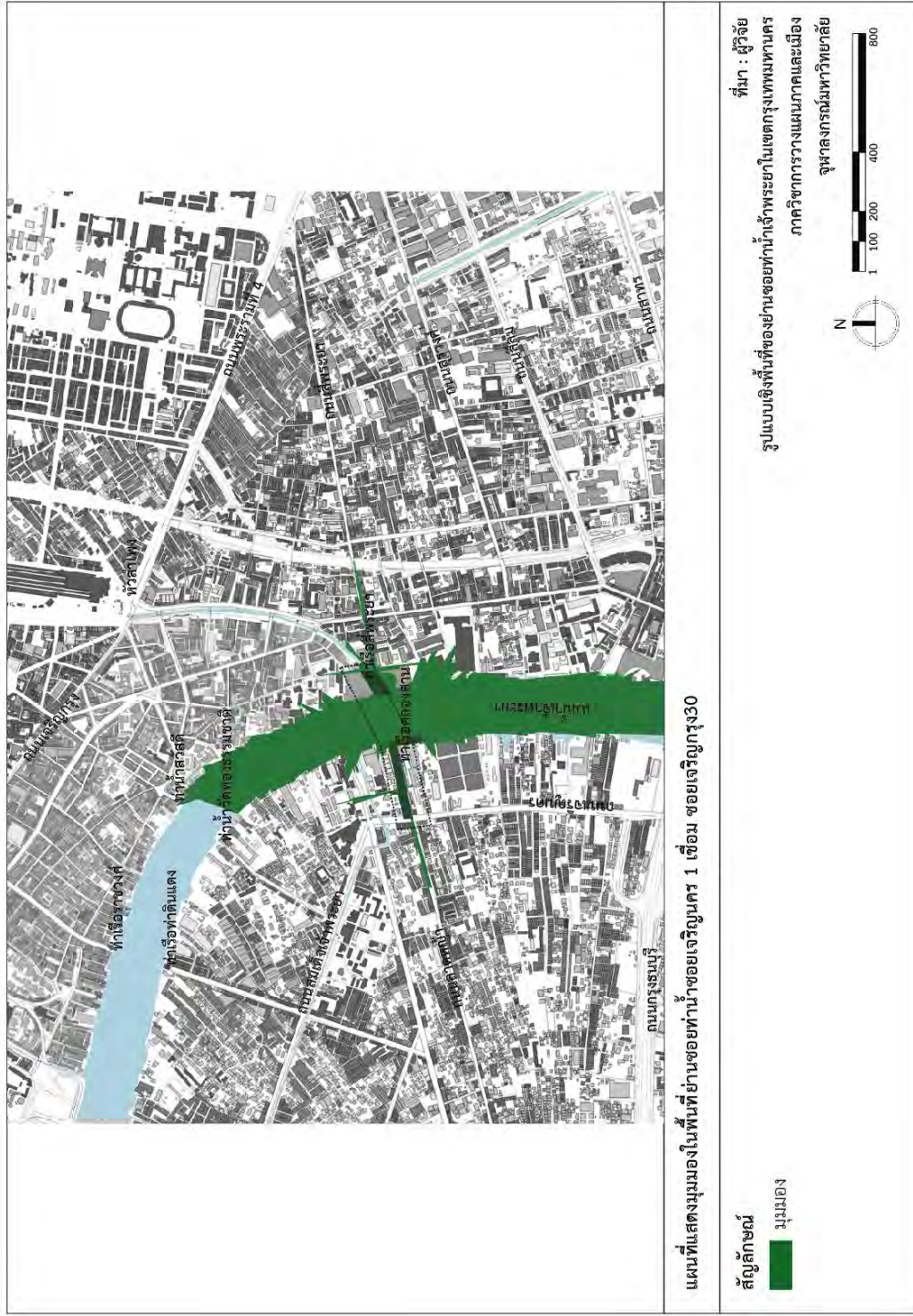
แปลงบริเวณตัวอาคารเก่าเพื่อใช้รีดเคาเทคโนโลยีน้ำเพื่อผลิตพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 55 ไร่เศษ

ผู้จัดทำ : ผู้วิจัย
 ภาควิชาเทคโนโลยีระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์
 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

พื้นที่สีเขียว

แผนที่ 56 รูปแบบมุมมองของพื้นที่ชอชอยท่าเรือสาทร 15 เซียมชอยท่าเรือสาทร

แผนที่ 57 รูปแบบมุมมองของพื้นที่ที่ขุดเจาะเชียงใหม่ 30 กิโลเมตร เชื่อมชานชนกับตัวเมืองเชียงใหม่

รูปแบบมุมมองของพื้นที่ชอยท่าน้ำมีความหลากหลายแตกต่างกันตามแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะ มุมมองจากบริเวณชอยท่าน้ำแต่ละชอย ส่วนใหญ่เป็นมุมมองแบบจำกัด ไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ใน ครั้งเดียว มีเพียง 2 พื้นที่ชอยท่าน้ำที่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว คือ ชอยท่าน้ำสะพานพุทธ ชอยท่าน้ำพระราม 8 จึงสันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าน่าจะเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์อย่างอนก ประโยชน์มากกว่าพื้นที่อื่นๆ

4.6 รูปแบบโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ

การศึกษาแบบโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ ใช้วิธีการศึกษาด้วยเทคนิค สเปซซินแทกซ์ (space Syntax) โดยเน้นการศึกษาความสัมพันธ์ของชอยท่าน้ำทั้งระดับเมือง (global integration) ระดับย่าน (local integration) และค่าความสามารถในการเข้าใจเมือง (intelligibility value) โดยการอ่านค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนค่าด้วย Integration HH ที่ได้จากการวิเคราะห์ของระบบ และในระดับย่าน (local integration) หรือที่แทนค่าด้วย Integration H3 เป็นค่าที่สามารถอธิบายเบื้องต้นได้ว่า หากพื้นที่ชอยท่าน้ำ มีเจดสีที่ได้อยู่ในโทนร้อน คือแดง ส้ม เหลือง สามารถ อธิบายเบื้องต้นจากแผนที่ได้ว่า พื้นที่ชอยท่าน้ำนั้นผังตัวได้ดีในระดับเมือง และระดับ ย่านที่ชอยท่าน้ำนั้นตั้งอยู่ แต่หากโทนสีที่ปรากฏเป็นโทนเย็น สามารถอธิบายผ่านแผนที่นั้นได้ว่า พื้นที่ชอยท่าน้ำนั้น ผังตัวในระดับเมืองและย่านที่ชอยท่าน้ำนั้นตั้งอยู่ได้ไม่ดีนัก รวมทั้งนำค่า ความสัมพันธ์ทั้งค่าความสัมพันธ์ในระดับเมือง (global integration value) และค่าความสัมพันธ์ใน ระดับย่าน (local integration value) มาหาค่าความสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ผ่านแผนภูมิ (scattergram) เพื่อแสดงความเกี่ยวเนื่อง (correlation) ผ่านการอ่านค่ากลาง (R-square) ที่ระบุค่า สัมประสิทธิ์ความผสาน (synergy coefficient) ซึ่งเป็นดัชนี ความสัมพันธ์ของค่าความสัมพันธ์ระดับ ย่าน (local integration value) และค่าความสัมพันธ์ ระดับเมือง (global integration value) ค่า กลาง (R-square) ที่แสดงผลค่าความสัมพันธ์ดังกล่าว หากมีค่ามากกว่า 0.5 และเข้าใกล้ 1 จะถือว่ามี นัยยะ สำคัญทางสถิติ หมายถึงพื้นที่ชอยท่าน้ำสัมพันธ์กับเมืองหรือย่าน และหากน้อยกว่า 0.5 จะถือ ว่ามีนัยยะสำคัญทางสถิติน้อย และเข้าใกล้ 0 จะถือว่าไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ หมายถึงพื้นที่ชอยท่า น้ำไม่สัมพันธ์กับเมืองหรือย่านที่ชอยท่าน้ำนั้นตั้งอยู่

โดยทั้ง 12 พื้นที่ ชอยท่าน้ำ พบว่าแต่ละพื้นที่ ชอยท่าน้ำ มีค่าโทนสีและค่าความสัมพันธ์ (integration value) แตกต่างกัน ดังนี้

1) ชอยท่าน้ำ ประเภททางสัญจรขนานน้ำ

1.1) ชอยท่าน้ำจรูญสนิทวงศ์ 84-86 มีค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเจดสีเขียว และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local

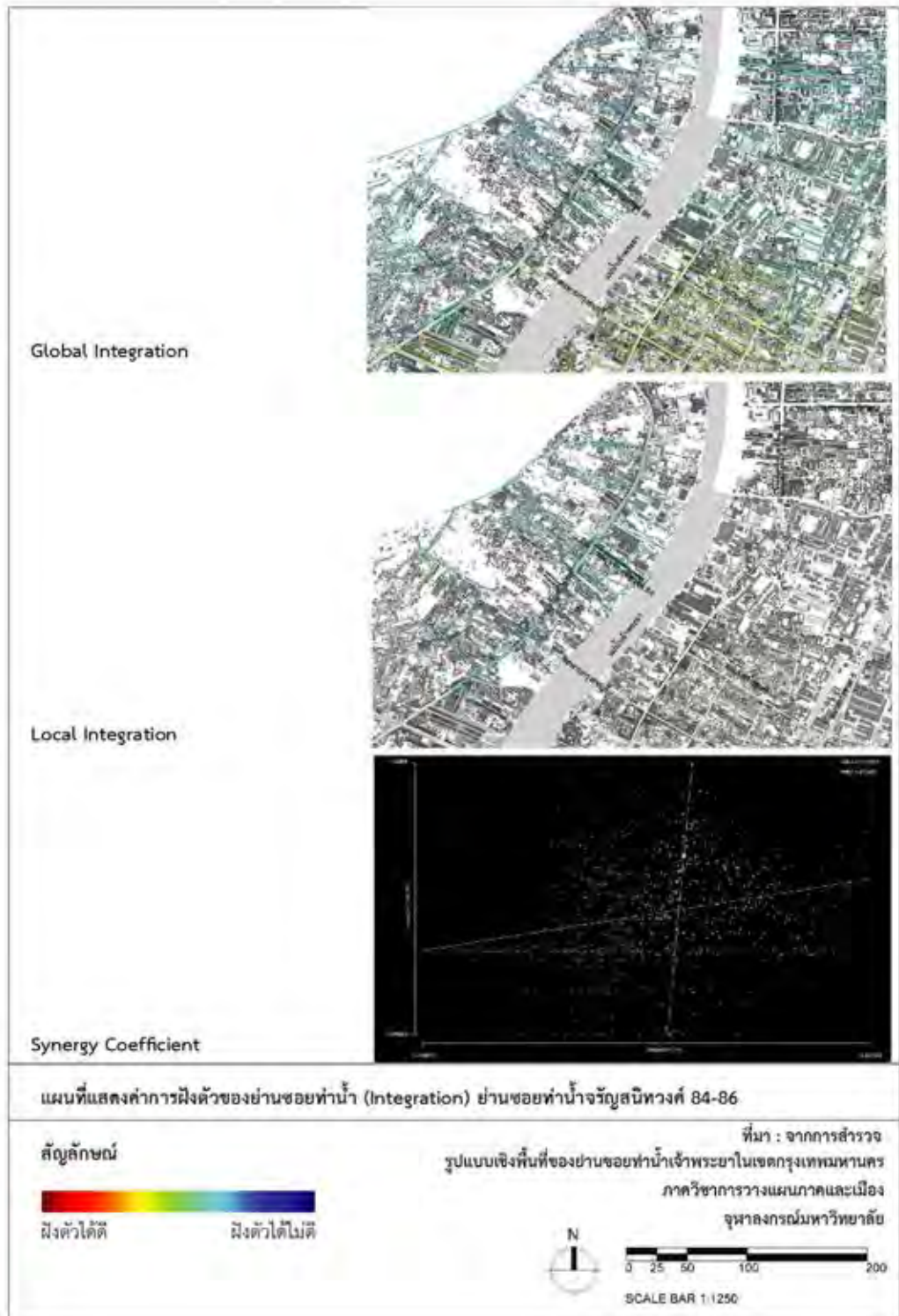

integration) ที่แทนด้วย Integration H3 ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R เท่ากับ R5 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่ Integration H5 เป็นเฉลี่ยเชิงบวก และสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ คือความสัมพันธ์ ระหว่าง Integration HH และ Integration H5 ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 เท่ากับ 0.0723359 และ Sel Rs เท่ากับ 0.973287

สามารถอธิบายได้ว่า ตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ชอยทำน้ำจรัญสนิทวงศ์84-86 ไม่สัมพันธ์กับเมือง แต่สัมพันธ์กับย่านที่ชอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่คนในพื้นที่จะเข้าใช้งานนำไปสู่ความอเนกประโยชน์ระดับย่าน (แผนที่ 58)

1.2) ชอยทำน้ำถนนสะพานพุทธ มีค่าความสัมพันธ์ของชอยทำน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเฉลี่ยสี่ลบ และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่แทนด้วย Integration Hx ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R4 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่ Integration H6 เป็นเฉลี่ยเหลือลบ และสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ คือความสัมพันธ์ ระหว่าง Integration HH และ Integration H6 ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 เท่ากับ 0.360375 และ Sel Rs เท่ากับ 0.186328

สามารถอธิบายได้ว่า ตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ชอยทำน้ำสะพานพุทธไม่สัมพันธ์กับเมืองและกับย่านโดยรอบที่ชอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่พื้นที่จะมีคนเข้าใช้งานน้อย หรือมีแนวโน้มที่จะไม่มีความอเนกประโยชน์ (แผนที่ 59)

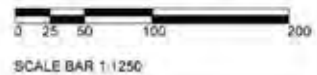

แผนที่แสดงค่าการฝังตัวของย่านชอยท่าน้ำ (Integration) ย่านชอยท่าน้ำจรัญสนิทวงศ์ 84-86

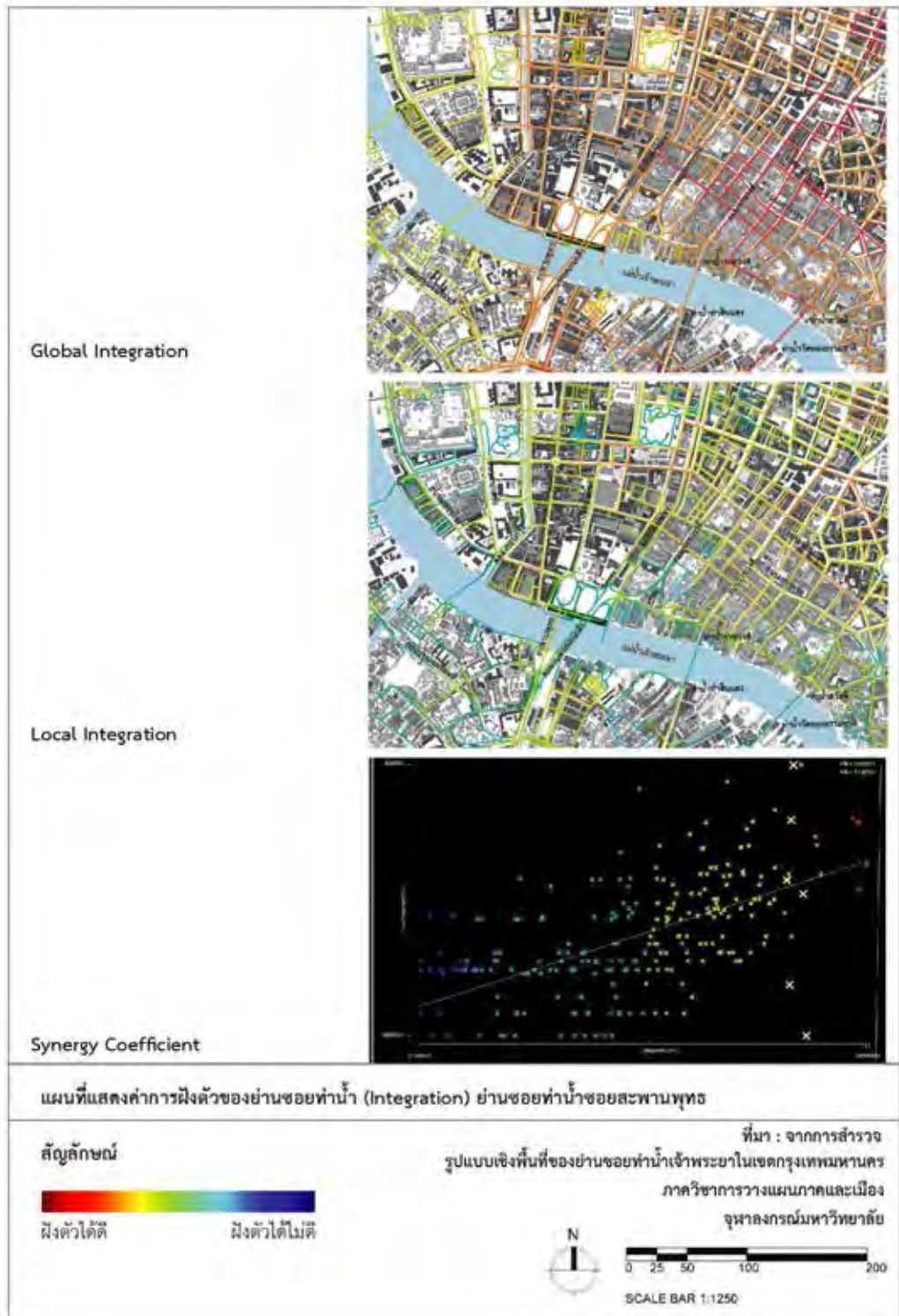
สัญลักษณ์

ที่มา : จากการสำรวจ
รูปแบบเชิงพื้นที่ของย่านชอยท่าน้ำเจ้าพระยาในเขตกรุงเทพมหานคร
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 58 ค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าน้ำจรัญสนิทวงศ์ 84-86

แผนที่ 59 ค่าความสัมพันธ์ของซอยท่าม้าซอยถนนสะพานพุทธ

2) ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ

2.1) ซอยทำน้ำ ถนนพระราม 8 มีค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเฉลี่ยเชิงบวก และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่แทนด้วย Integration Hx ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R8 เป็นเฉลี่ยค่าลบ และสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ ความผสวน คือความสัมพันธ์ ระหว่าง Integration HH และ Integration H ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 เท่ากับ 0.171139 และ Sel Rs เท่ากับ 1

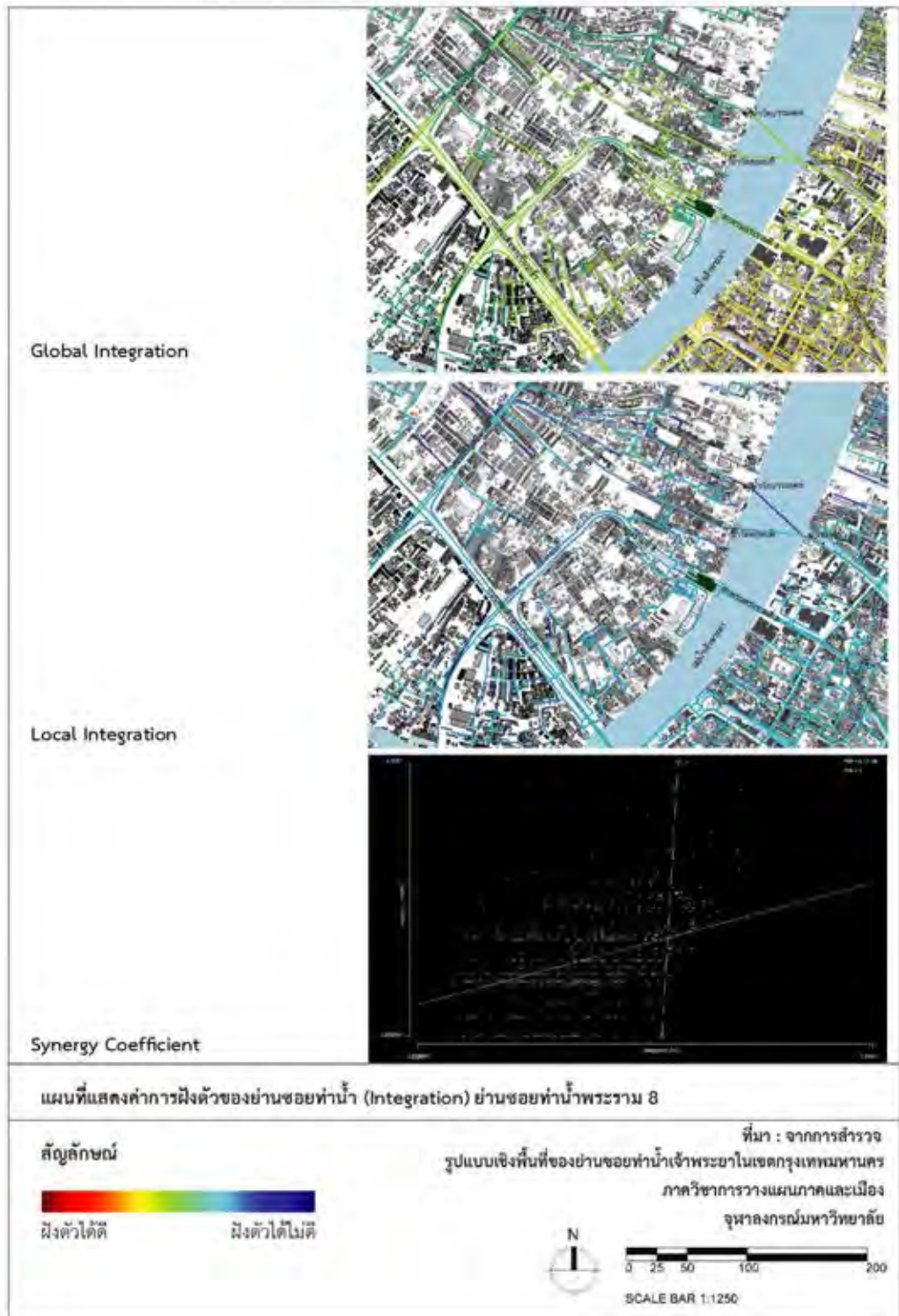
สามารถอธิบายได้ว่า ตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ซอยทำน้ำพระราม8 ไม่สัมพันธ์กับเมือง แต่สัมพันธ์กับย่านโดยรอบที่ซอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่คนในพื้นที่จะเข้าใช้งาน นำไปสู่ความอ่อนแอประโยชน์ระดับย่าน (แผนที่ 60)

2.2) ซอยทำน้ำ ซอยพระอาทิตย์ มีค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเฉลี่ยเชิงบวก และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่แทนด้วย Integration Hx ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R8 เป็นเฉลี่ยค่าลบ และสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ ความผสวน คือความสัมพันธ์ ระหว่าง Integration HH และ Integration H ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 เท่ากับ 0.883685 และ Sel Rs เท่ากับ 1

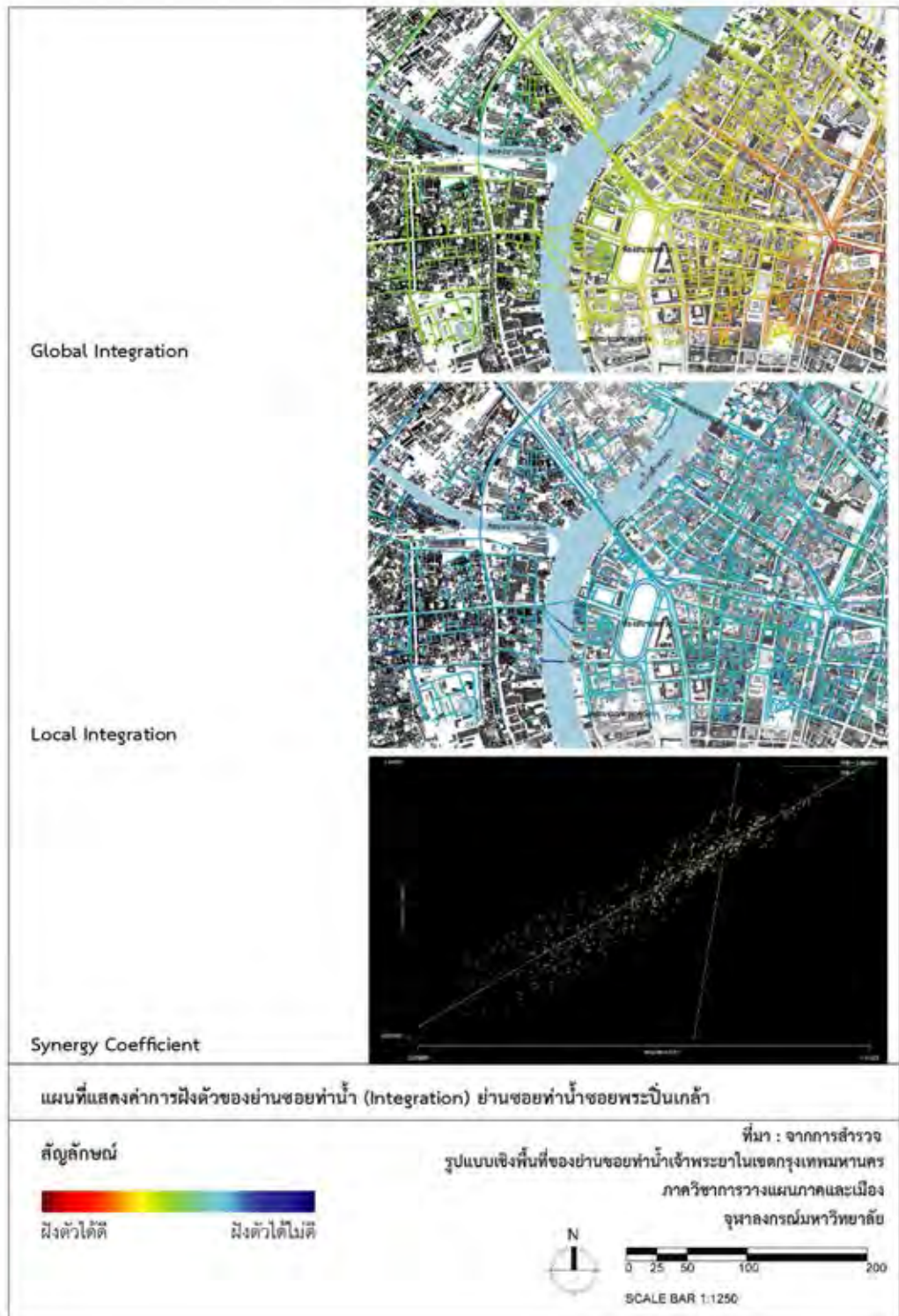
สามารถอธิบายได้ว่า ตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยพระอาทิตย์ สัมพันธ์กับเมืองและย่านโดยรอบที่ซอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่จะเข้าใช้งาน นำไปสู่ความอ่อนแอประโยชน์ระดับย่านและระดับเมือง (แผนที่ 61)

2579389577

แผนที่ 60 ค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าหน้าพระราม 8

แผนที่ 61 ค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าหน้าพระอาทิตย์

3) ซอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ

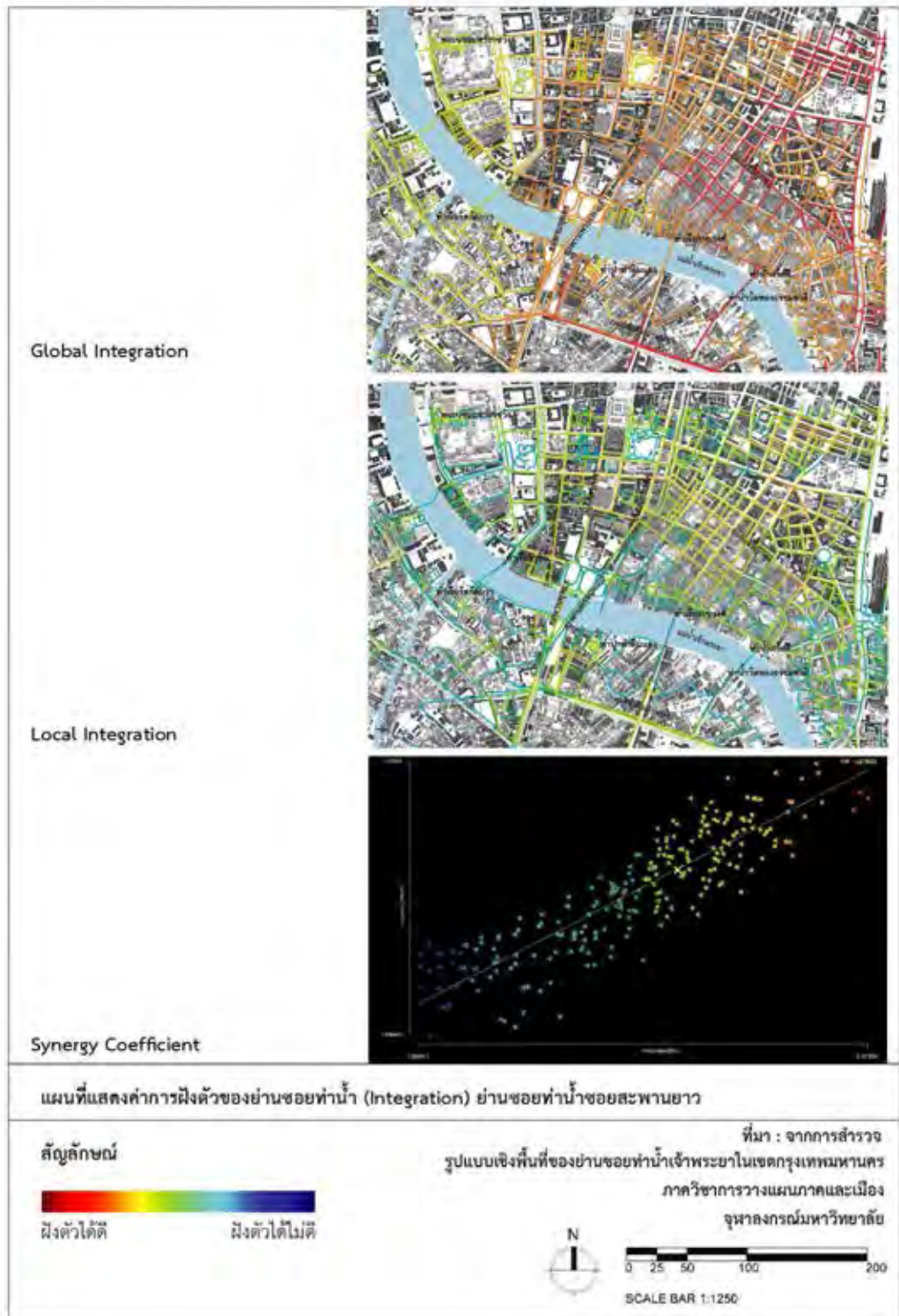
3.1) ซอยทำน้ำ ซอยสะพานยาว มีค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเฉลี่ยเหลือ และมีความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่แทนด้วย Integration Hx ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R6 เป็นเฉลี่ยฟ้า และสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ คือความสัมพันธ์ ระหว่าง Integration HH และ Integration H ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 เท่ากับ 0.779622 และ Sel Rs เท่ากับ 0.000004

สามารถอธิบายได้ว่า ตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยสะพานยาว ไม่สัมพันธ์กับเมือง และย่านโดยรอบที่ซอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่จะเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความอเนกประโยชน์ (แผนที่ 62)

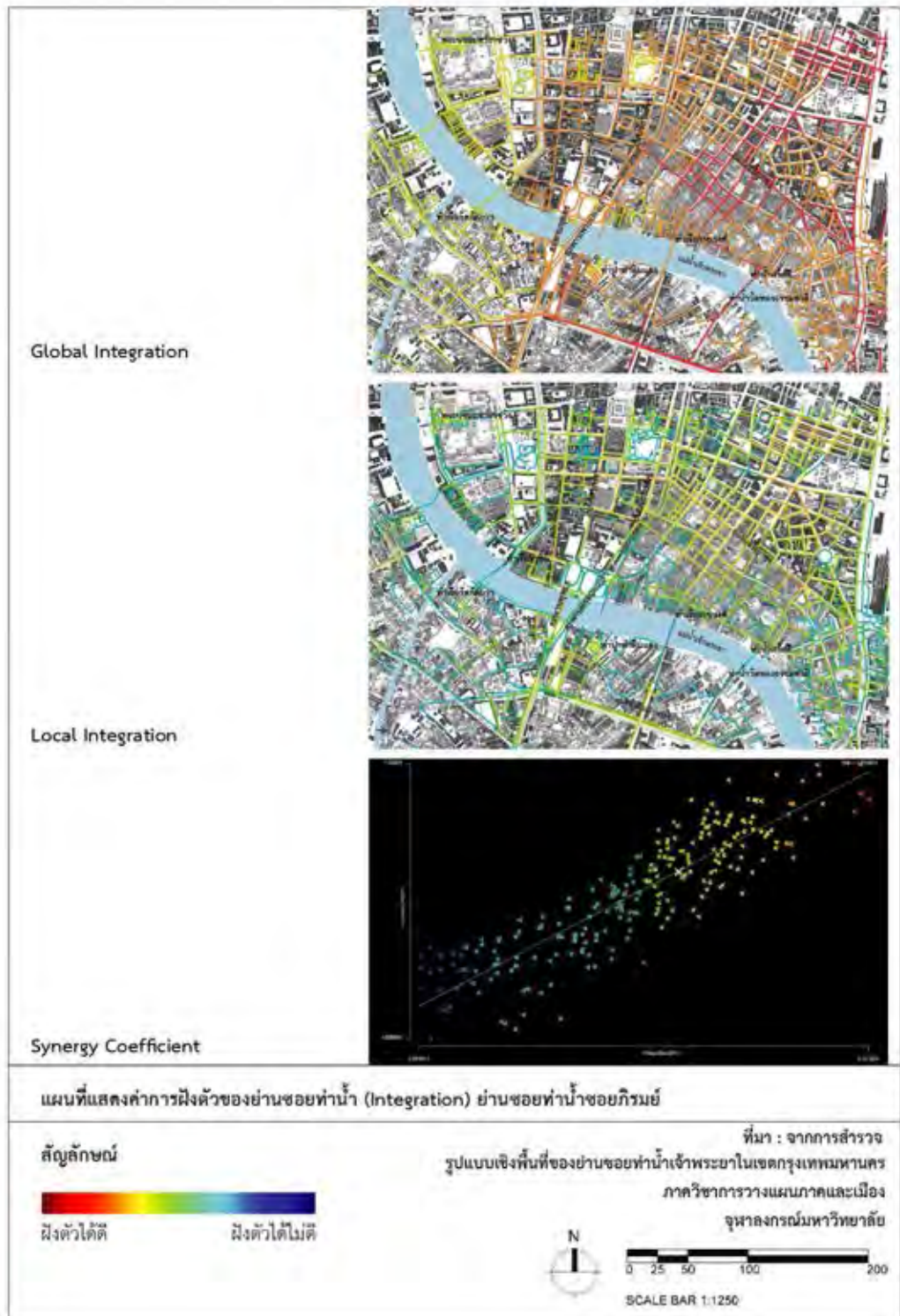
3.2) ซอยทำน้ำ ซอยภิรมย์ มีค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเฉลี่ยเหลือ และมีความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่แทนด้วย Integration Hx ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R6 เป็นเฉลี่ยฟ้า และสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ คือความสัมพันธ์ ระหว่าง Integration HH และ Integration H ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 เท่ากับ 0.779622 และ Sel Rs เท่ากับ 0.000007

สามารถอธิบายได้ว่า ตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยสะพานยาว ไม่สัมพันธ์กับเมือง และย่านโดยรอบที่ซอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่จะเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความอเนกประโยชน์ (แผนที่ 63)

แผนที่ 62 ค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าหน้าสะพานยาว

แผนที่ 63 ค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าหน้าภิรมย์

4) ซอยทำน้ำ ประเภทศาลาท่าเรือ

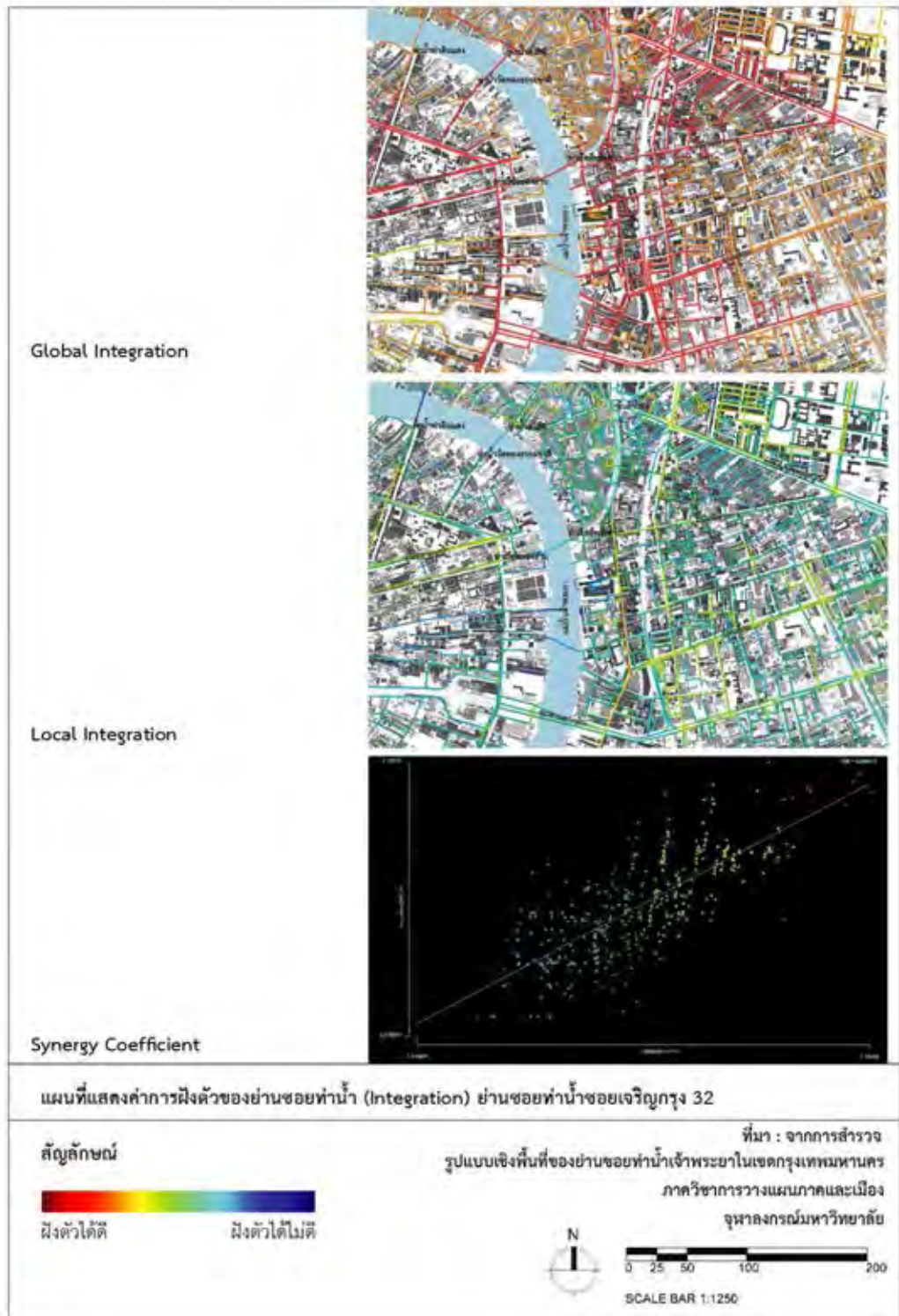
4.1) ซอยทำน้ำ ซอยเจริญกรุง 32 มีค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเส้นสีแดง และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่แทนด้วย Integration Hx ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R4 เป็นเส้นสีเขียว และสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ ความผสาน คือความสัมพันธ์ ระหว่าง Integration HH และ Integration H ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 เท่ากับ 0.727277 และ Sel Rs เท่ากับ 1

สามารถอธิบาย ได้ว่า ตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ซอยทำน้ำเจริญกรุง 32 สัมพันธ์กับเมือง และกับย่านโดยรอบที่ซอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่จะเข้าใช้งาน นำไปสู่ความอเนกประโยชน์ระดับย่านและระดับเมือง (แผนที่ 64)

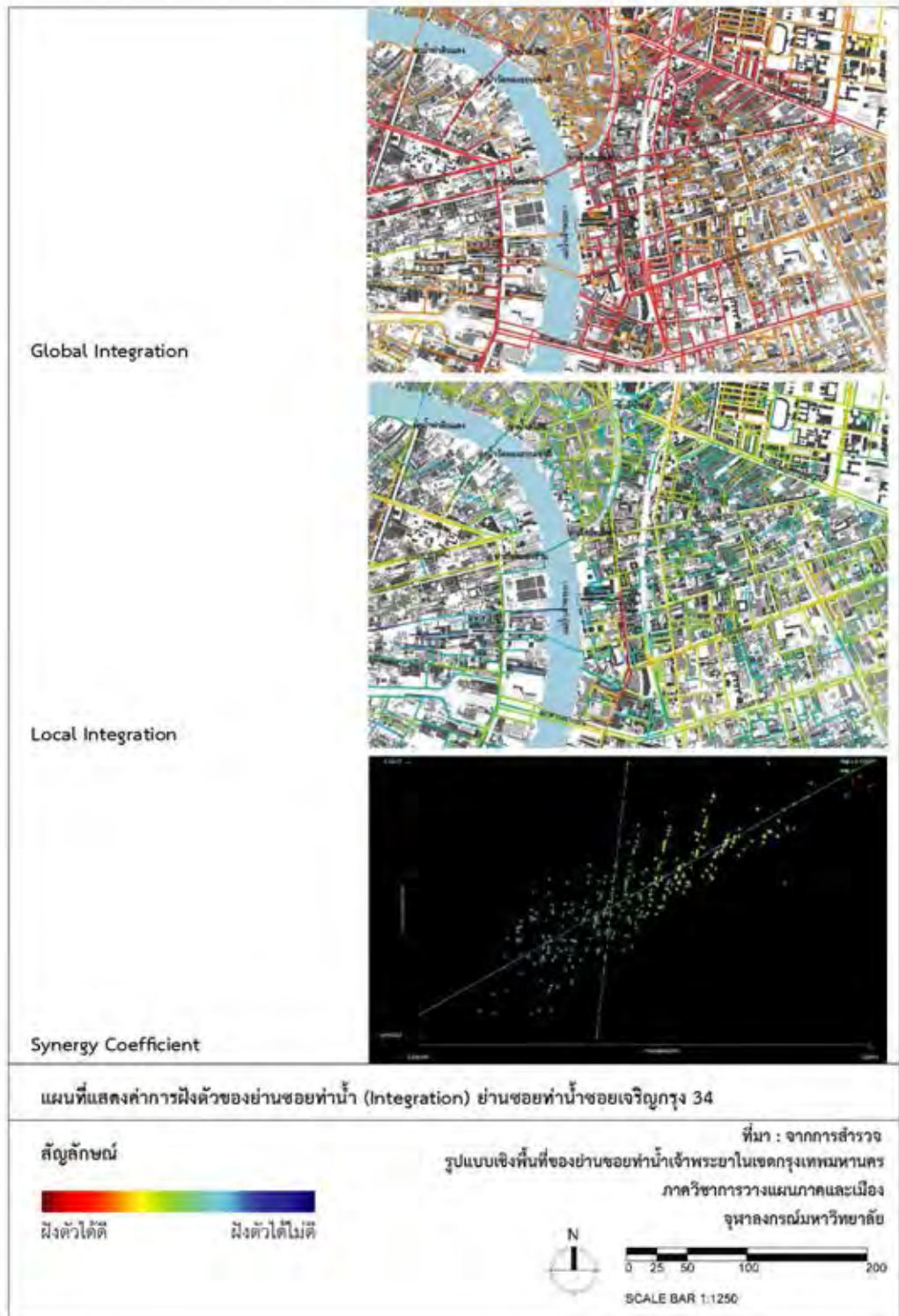
4.2) ซอยทำน้ำ ซอยเจริญกรุง 34 มีค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเส้นสีส้ม และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่แทนด้วย Integration Hx ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R7 เป็นเส้นสีน้ำเงิน และสามารถหาค่า สัมประสิทธิ์ความผสาน คือความสัมพันธ์ ระหว่าง Integration HH และ Integration H ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 เท่ากับ 0.588971 และ Sel Rs เท่ากับ 0.000005

สามารถอธิบายได้ว่า ตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยเจริญกรุง 34 ไม่สัมพันธ์กับเมืองและย่านโดยรอบที่ซอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่จะเป็นพื้นที่ที่ไม่มีผู้คนเข้าใช้งาน หรือไม่มีความเป็นอเนกประโยชน์ (แผนที่ 65)

แผนที่ 64 ค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าหน้าเจริญกรุง 34

แผนที่ 65 ค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าหน้าเจริญกรุง 32

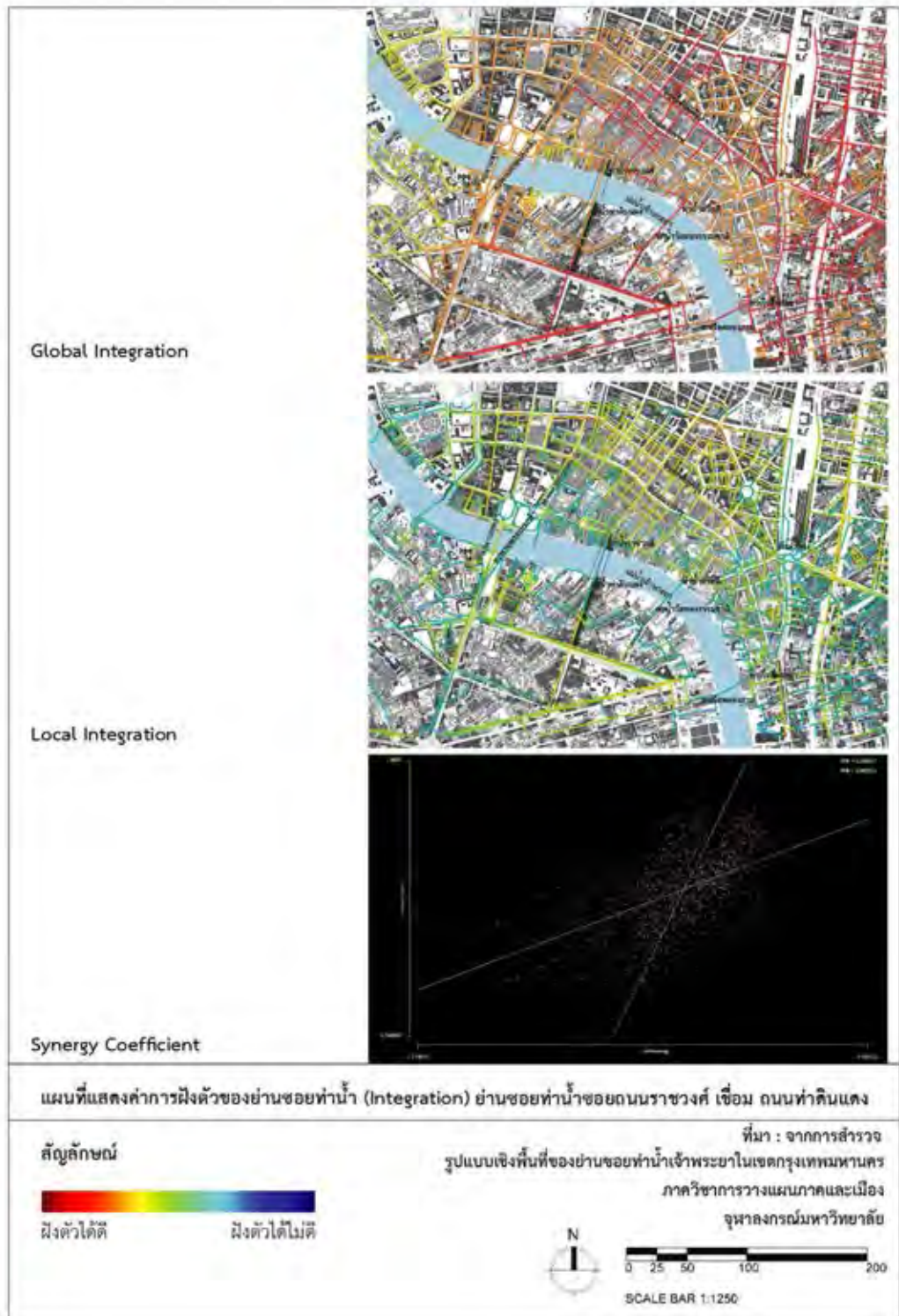
5) ซอยทำน้ำ ประเทพื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟาก

5.1) ซอยทำน้ำ ถนนราชวงศ์ เชื่อม ถนนท่าดินแดง มีค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ซอยทำน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเฉดสีส้ม และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่แทนด้วย Integration Hx ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R5 เป็นเฉดสีเขียว และสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่าง Integration HH และ Integration H ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 0.305827 และ Sel Rs เท่ากับ 0.853101

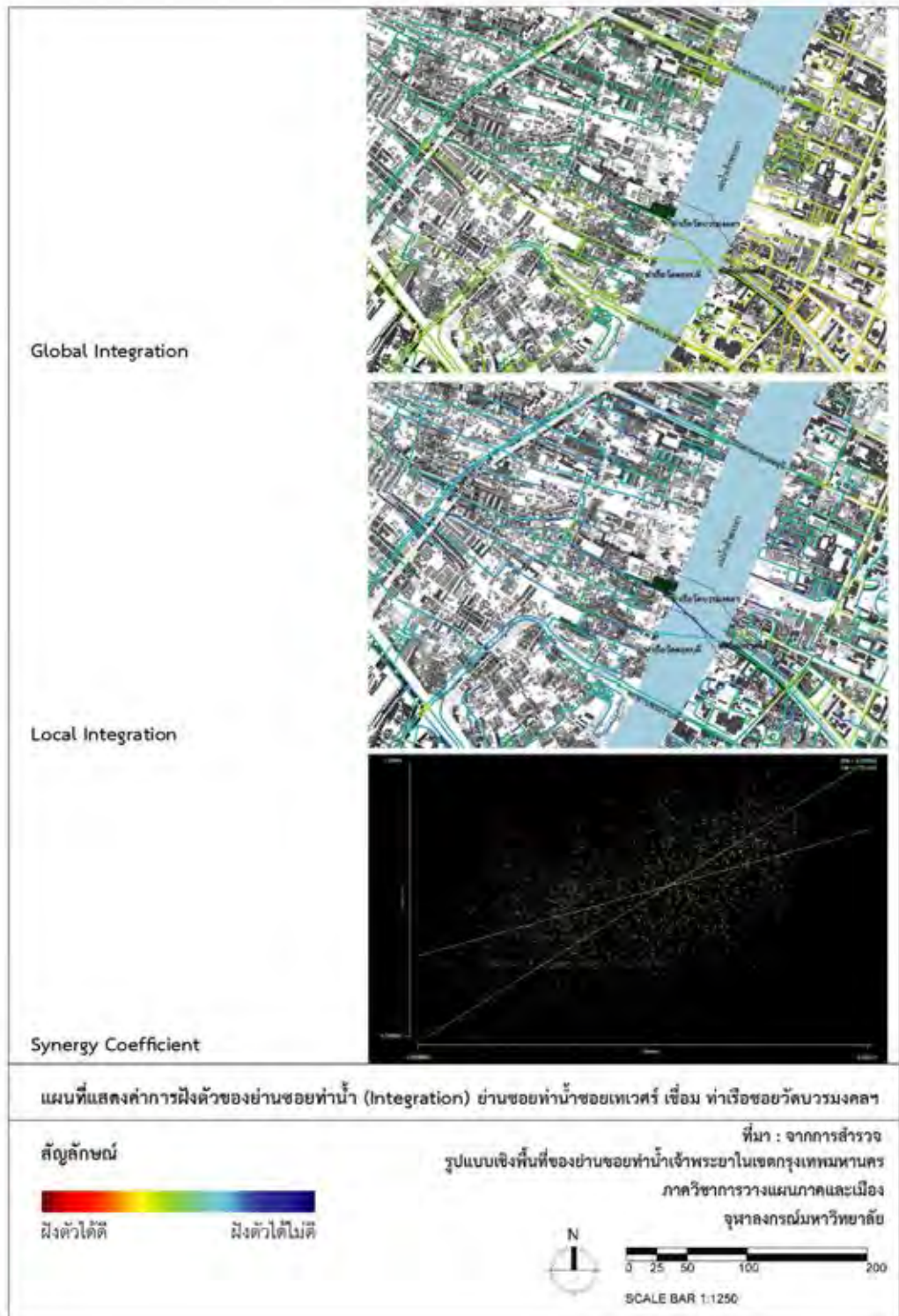
สามารถอธิบายได้ว่า ตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ซอยทำน้ำถนนราชวงศ์ถนนท่าดินแดง ไม่สัมพันธ์กับเมืองแต่สัมพันธ์กับย่านที่ซอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่ทั้งคนในพื้นที่จะเข้าใช้งาน นำไปสู่ความอเนกประโยชน์ระดับย่าน (แผนที่ 66)

5.2) ซอยทำน้ำซอยเทเวศร์ เชื่อม ซอยวัดบรมมงคลฯ มีค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเฉดสีเขียว และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่แทนด้วย Integration Hx ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R5 เป็นเฉดสีน้ำเงิน และสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่าง Integration HH และ Integration H ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 เท่ากับ 0.245791 และ Sel Rs เท่ากับ 0.273108

สามารถอธิบายได้ว่าตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ซอยทำน้ำ ซอยเทเวศร์ ซอยวัดบรมมงคลฯ มีไม่สัมพันธ์กับเมืองและย่านโดยรอบที่ซอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่จะเป็นพื้นที่ที่ไม่มีผู้คนเข้าใช้งานหรือไม่มีความเป็นอเนกประโยชน์ (แผนที่ 67)

แผนที่ 66 ค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าหน้า ถนนราชวงศ์ ถนนท่าดินแดง

แผนที่ 67 ค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าหน้า ชอยเทเวศร์ ชอยวัดบวรเมงคลา

6) ซอยทำน้ำ ประเภทซอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ซอยท่าเรือข้ามฟากขนานน้ำ

6.1) ซอยทำน้ำ ซอยเจริญนคร 15 สาทร มีค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเฉดสีแดง และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่แทนด้วย Integration Hx ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R7 เป็นเฉดสีเขียว และสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ ความผสาน คือความสัมพันธ์ ระหว่าง Integration HH และ Integration H ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 เท่ากับ 0.785797 และ Sel Rs เท่ากับ 0.590867

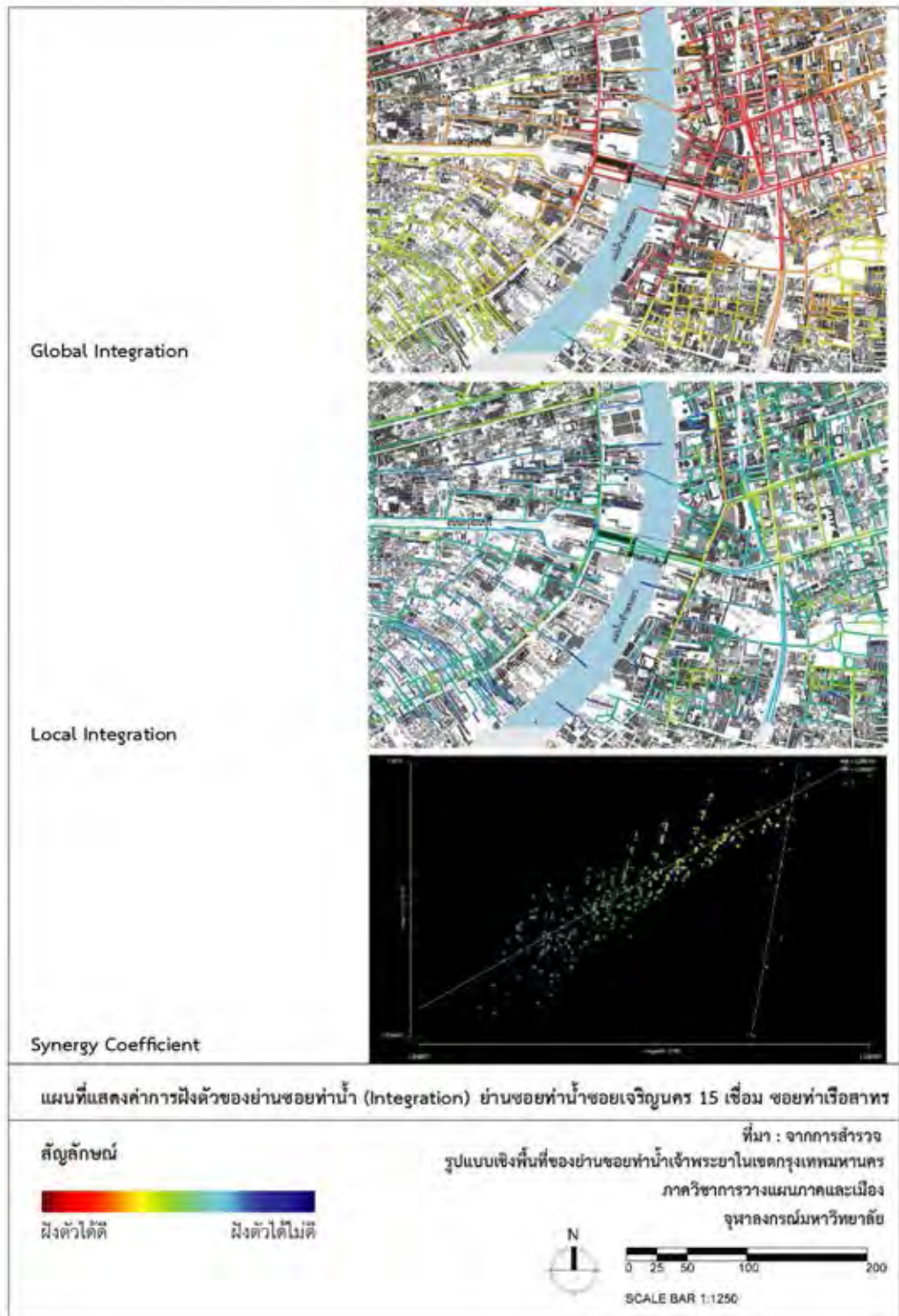
สามารถอธิบายได้ว่า ตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยทำน้ำ ซอยเจริญนคร 15 สาทร สัมพันธ์กับเมืองและย่านที่ซอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่จะเข้าใช้งาน นำไปสู่ความอเนกประโยชน์ระดับย่านและระดับเมือง (แผนที่ 68)

6.2) ซอยทำน้ำ ซอยเจริญนคร 1 ซอยกัปตันบุชแยก 2 มีค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำในระดับเมือง (global integration) ที่แทนด้วย Integration HH เป็นเฉดสีแดง และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับย่าน (local integration) ที่แทนด้วย Integration Hx ที่คนจะเลือกใช้ได้ดีที่สุดในช่วงที่ R9 เป็นเฉดสีฟ้า และสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ความผสาน คือความสัมพันธ์ ระหว่าง Integration HH และ Integration H ที่อ่านค่าผ่าน Rx ได้ R2 เท่ากับ 0.000806 และ Sel Rs เท่ากับ 0.905206

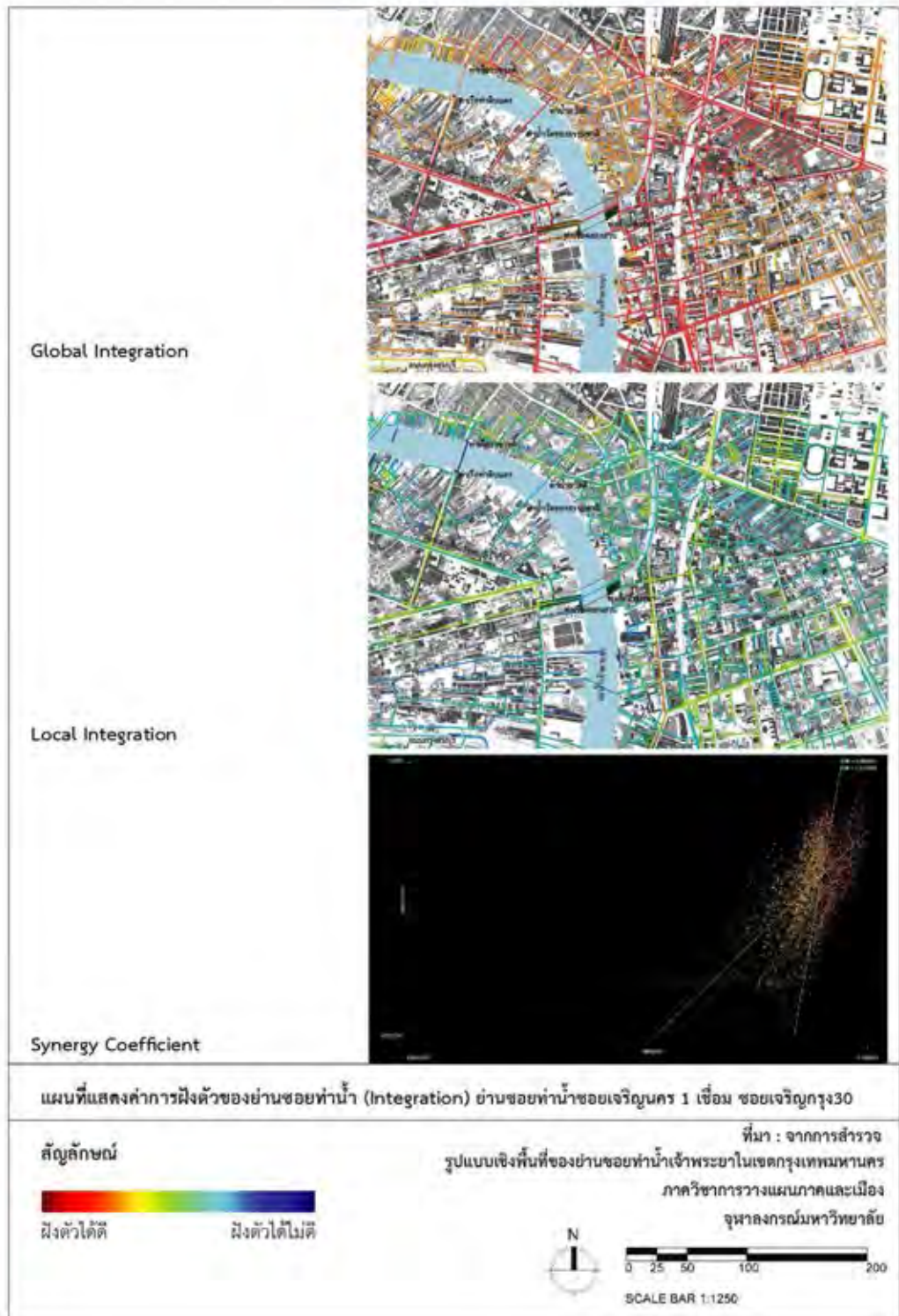
สามารถอธิบายได้ว่า ตำแหน่งและโครงข่ายของพื้นที่ซอยทำน้ำซอยทำน้ำ ซอยเจริญนคร 1 ซอยกัปตันบุชแยก 2 สัมพันธ์กับเมืองและย่านที่ซอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่ ทำให้มีแนวโน้มที่ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่จะเข้าใช้งาน นำไปสู่ความอเนกประโยชน์ระดับย่านและระดับเมือง (แผนที่ 69)

2579389577

แผนที่ 68 ค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าหน้า ซอยเจริญนคร 15 สาทร

แผนที่ 69 ค่าความสัมพันธ์ของชอยท่าหน้า ซอยเจริญนคร 1 ซอยกับต้นบุขแยก 2

จากการศึกษาค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำเจ้าพระยา พบว่า พื้นที่ที่มีค่าความสัมพันธ์ที่ดี คือ มีค่าความสัมพันธ์ระหว่าง Integration HH และ Integration Hx สูงที่สุดคือ ซอยทำน้ำพระอาทิตย์ คือมีค่า R2 เท่ากับ 0.883685 รองลงมาคือ ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 15 เชื่อม ซอยท่าเรือสาทร ที่มีค่า R2 เท่ากับ 0.785797 ส่วนพื้นที่ที่มีค่าความสัมพันธ์ของซอยทำน้ำเจ้าพระยาน้อยที่สุดในกลุ่มตัวแทนซอยทำน้ำคือ ซอยทำน้ำจรูญสนิทวงศ์ 84-86 มีค่า R2 เท่ากับ 0.0723359

4.7 ข้อค้นพบจากการศึกษารูปแบบเชิงพื้นที่

จากการวิเคราะห์รูปแบบเชิงพื้นที่ของกรณีศึกษาซอยทำน้ำเจ้าพระยาที่คัดเลือกแต่ละกรณีศึกษา พบว่า

4.7.1 ข้อค้นพบจากการศึกษารูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

1) กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก

- พื้นที่ซอยทำน้ำ 4 พื้นที่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่หลากหลาย คือ มีการใช้งาน 2 ประเภท ประกอบด้วย ซอยสะพานยาว ซอยเจริญกรุง 32 ซอยพระราม 8 และซอยท่าราชวงศ์เชื่อมท่าดินแดง

- พื้นที่ซอยทำน้ำ 1 พื้นที่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารประเภทเดียว คือ ซอยจรูญสนิทวงศ์ 84-86

- พื้นที่ซอยทำน้ำ 1 พื้นที่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่หลากหลาย คือ มีการใช้งาน 3 ประเภท คือ ซอยทำน้ำซอยเจริญนคร 15 เชื่อม ซอยท่าเรือสาทร

2) กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย

- พบทุกพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่หลากหลาย คือ มีการใช้งาน 2 ประเภท ยกเว้น พื้นที่ซอยทำน้ำเทเวศร์เชื่อมวัดบวรฯ

ถ้าเปรียบเทียบเฉพาะสัดส่วนรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร อาจไม่มีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะพื้นที่ที่มีแนวโน้มหรือไม่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารทุกพื้นที่ที่มีการใช้งานแบบผสมผสาน คือมากกว่า 3 ประเภท แต่หากพิจารณารายละเอียดของรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร พบว่า พื้นที่ที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ จะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารประเภทที่อยู่อาศัยอยู่ในทุกสัดส่วนการใช้ประโยชน์ ส่วนพื้นที่ที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่ไม่มีความอเนกประโยชน์ ถึงแม้จะมีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่มากกว่า 3 ประเภท แต่ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมการค้า อาคารสำนักงาน หรือกิจกรรมที่มีความเฉพาะ เช่น พื้นที่เก็บสินค้า เป็นต้น

4.7.2 ข้อค้นพบจากการศึกษารูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่าง

1) กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก

- พื้นที่ชอยท่าหน้า 4 พื้นที่ มีการกระจุกตัวของมวลอาคารอย่างหนาแน่น ส่วนอีก 2 พื้นที่มีมวลอาคารกระจายตัว

2) กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย

- พื้นที่ชอยท่าหน้า 2 พื้นที่ มีการกระจุกตัวของมวลอาคารอย่างหนาแน่น ส่วนอีก 4 พื้นที่มีมวลอาคารกระจายตัว

การวิเคราะห์รูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่าง หากพิจารณาความหนาแน่นในระดับชอยท่าหน้า อาจไม่พบความแตกต่างของมวลอาคาร หรือความหนาแน่นระหว่างพื้นที่ที่มีแนวโน้มมีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ และพื้นที่ที่ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่ไม่มีความอเนกประโยชน์ อาจเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ดิตริมแม่น้ำเจ้าพระยา ที่เกิดการพัฒนาและใช้งานมาตั้งแต่อดีต ทำให้รูปแบบมวลอาคารและพื้นที่ว่างส่วนใหญ่คล้ายและมีลักษณะใกล้เคียงกัน คือมีมวลอาคารขนาดเล็กจนถึงขนาดกลางหนาแน่นบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาและเส้นทางสัญจร แต่หากพิจารณารายละเอียดของมวลอาคารและพื้นที่ว่าง จะพบว่า พื้นที่ชอยท่าหน้าประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ และประเภทชอยท่าเรือข้ามฟากเชื่อมชอยท่าเรือข้ามฟากขนานน้ำ มีมวลอาคารขนาดใหญ่บริเวณโดยรอบท่าหน้า จากนั้นค่อยกระจายเป็นมวลอาคารขนาดกลางถึงเล็กตามลำดับ

4.7.3 ข้อค้นพบจากการศึกษารูปแบบพื้นที่มุมมอง

1) กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก

- ทุกพื้นที่ที่มีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำ แต่เป็นมุมมองจำกัด

- พบ 1 พื้นที่ที่สามารถมองเห็นแม่น้ำได้จากจุดมองจุดแรก

2) กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย

- ทุกพื้นที่ที่มีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำ และมีถึง 4 พื้นที่ที่เป็นมุมมองแบบพาโนรามา

- พบ 2 พื้นที่ที่สามารถมองเห็นแม่น้ำได้จากจุดมองจุดแรก

การวิเคราะห์รูปแบบพื้นที่มุมมอง พื้นที่ชอยท่าหน้าที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ มักมีพื้นที่มุมมองกว้าง สามารถเห็นวิวแม่น้ำ และพื้นที่โดยรอบได้กว้างไกล เนื่องจากส่วนใหญ่มักอยู่บริเวณโค้งแม่น้ำ ทำให้มีมุมมองที่แตกต่างกว่า

4.7.4 ข้อค้นพบจากการศึกษารูปแบบการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ

1) กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก

- ทุกพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับย่านที่ชอยท่าหน้านั้นตั้งอยู่

2579389577

- พบ 3 พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองด้วย
- 2) กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย
- พบ 3 พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับย่านที่ชอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่
- พบ 1 พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองด้วย
- พบ 2 พื้นที่ที่ไม่มีความสัมพันธ์ (integration) กับย่านที่ชอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่

การวิเคราะห์รูปแบบการสัญจรและพื้นที่สาธารณะ พบว่าพื้นที่ที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ มักมีความสัมพันธ์ (Integration) ในระดับย่าน คือ ชอยทำน้ำเจ้าพระยาฝั่งตัวได้ดีในระดับย่าน ในทางกลับกัน พื้นที่ที่มีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่ไม่มีความอเนกประโยชน์ มักพบว่ามีค่าความสัมพันธ์ (Integration) ต่ำในระดับย่าน ยกเว้นพื้นที่ชอยทำน้ำประเภทชอยทำน้ำท่าเรือข้ามฟากเชื่อมเส้นทางขนานน้ำ ที่มีค่าความสัมพันธ์ที่ดีในระดับย่าน นอกจากนั้นไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ใด ส่วนใหญ่ก็ไม่พบว่ามีค่าความสัมพันธ์ที่ดีในระดับเมือง เนื่องจากพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาส่วนใหญ่ ไม่ได้เกิดจากการวางแผนและออกแบบให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงข่ายการสัญจรทางบกของเมือง ยกเว้น พื้นที่ชอยทำน้ำประเภทชอยทำน้ำท่าเรือข้ามฟากเชื่อมเส้นทางขนานน้ำ

นอกจากนี้ยังพบว่า พื้นที่ชอยทำน้ำที่มีรูปแบบเชิงพื้นที่ที่หลากหลาย คือ พื้นที่ย่านชอยทำน้ำชอยเจริญนคร 15 เชื่อม ชอยท่าเรือสาทร กล่าวคือ พบว่า มีค่าความลึกในระบบน้อยเป็นลำดับแรก มีค่าความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในระดับย่านและเมือง มีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่หลากหลายถึง 3 ประเภทการใช้ประโยชน์ ทั้งนี้การสรุปว่าพื้นที่ชอยทำน้ำใดมีความอเนกประโยชน์ที่แท้จริงจำเป็นต้องทำการศึกษารูปแบบการใช้พื้นที่ชอยทำน้ำ ที่จะกล่าวในบทถัดไป

2579389577

บทที่ 5

รูปแบบการใช้พื้นที่ซอยทำน้ำเจ้าพระยา

เพื่อทำการตรวจสอบและยืนยันว่าพื้นที่ซอยทำน้ำใดมีความเหมาะสมและมีแนวโน้มในการเป็นพื้นที่ซอยทำน้ำที่ดี ผู้วิจัยได้ทำการลงเก็บข้อมูลการใช้พื้นที่ด้วยวิธีถ่ายภาพต่อเนื่อง (serial photo snapshots) เพื่อบันทึกรูปแบบกิจกรรมตามช่วงวันและเวลาต่างๆ และทำการบันทึกลงในแผนที่ตามตำแหน่งกิจกรรมที่ถ่ายภาพได้ในบริเวณพื้นที่เดียวกันทุกวัน และเวลาที่ทำการบันทึกภาพเพื่อนำมาประมวล พื้นที่ที่มีการใช้งานอย่างเหมาะสม โดยจากการสำรวจเก็บข้อมูลรูปแบบการใช้งานพื้นที่เบื้องต้น ในช่วงวันและเวลาต่าง ๆ ด้วย เพื่อระบุตำแหน่งและประเภทกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่จากภาพ และนำมาบันทึกลงแผนที่ สามารถจำแนกรูปแบบการใช้พื้นที่ซอยทำน้ำ ได้ดังนี้

5.1 ความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมในพื้นที่ซอยทำน้ำ

จากการสำรวจสามารถจำแนกกิจกรรมการใช้พื้นที่ที่มีลักษณะคล้ายกันได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ กิจกรรมในชีวิตประจำวัน กิจกรรมการค้า กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยแต่ละประเภทซอยทำน้ำพบความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรม การจับจองพื้นที่ ดังนี้

1) ซอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรขนานน้ำ

1.1) ซอยทำน้ำเจริญสนิทวงศ์ 84-86 พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ 3 ประเภท กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการค้า จำนวน 3 หน่วย กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 3 หน่วย และ กิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 6 หน่วย (แผนที่ 70)

1.2) ซอยทำน้ำสะพานพุทธ พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ 4 ประเภทกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการค้า จำนวน 5 หน่วย กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 1 หน่วย กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 6 หน่วย และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 6 หน่วย (แผนที่ 71)

2) ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ

2.1) ซอยทำน้ำพระราม 8 พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ 4 ประเภทกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการค้า จำนวน 7 หน่วย กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 5 หน่วย กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 10 หน่วย และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 11 หน่วย (แผนที่ 72)

2.2) ซอยทำน้ำพระปิ่นเกล้า พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ 4 ประเภทกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการค้า จำนวน 1 หน่วย กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 2 หน่วย กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 4 หน่วย และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 5 หน่วย (แผนที่ 73)

3) ซอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ

3.1) ซอยทำน้ำสะพานยาว ไม่พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ (แผนที่ 74)

3.2) ซอยทำน้ำภิรมย์ พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ 1 ประเภทกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการค้า จำนวน 1 หน่วย (แผนที่ 75)

4) ซอยทำน้ำ ประเภทศาลาท่าเรือ

4.1) ซอยทำน้ำเจริญกรุง 34 พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ 2 ประเภทกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการค้า จำนวน 4 หน่วย กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 3 หน่วย (แผนที่ 76)

4.2) ซอยทำน้ำเจริญกรุง 32 พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ 3 ประเภทกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการค้า จำนวน 12 หน่วย กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 2 หน่วย และ กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 3 หน่วย (แผนที่ 77)

5) ซอยทำน้ำ ประเภทท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ท่าเรือข้ามฟาก

5.1) ซอยทำน้ำถนนราชวงศ์เชื่อมถนนท่าดินแดง พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ 4 ประเภทกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการค้า จำนวน 7 หน่วย กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 2 หน่วย กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 6 หน่วย และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 7 หน่วย (แผนที่ 78)

5.2) ซอยทำน้ำเทเวศร์เชื่อมวัดบวรเมณฑล พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ 4 ประเภทกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการค้า จำนวน 3 หน่วย กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 1 หน่วย กิจกรรม นันทนาการ จำนวน 3 หน่วย และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 10 หน่วย (แผนที่ 79)

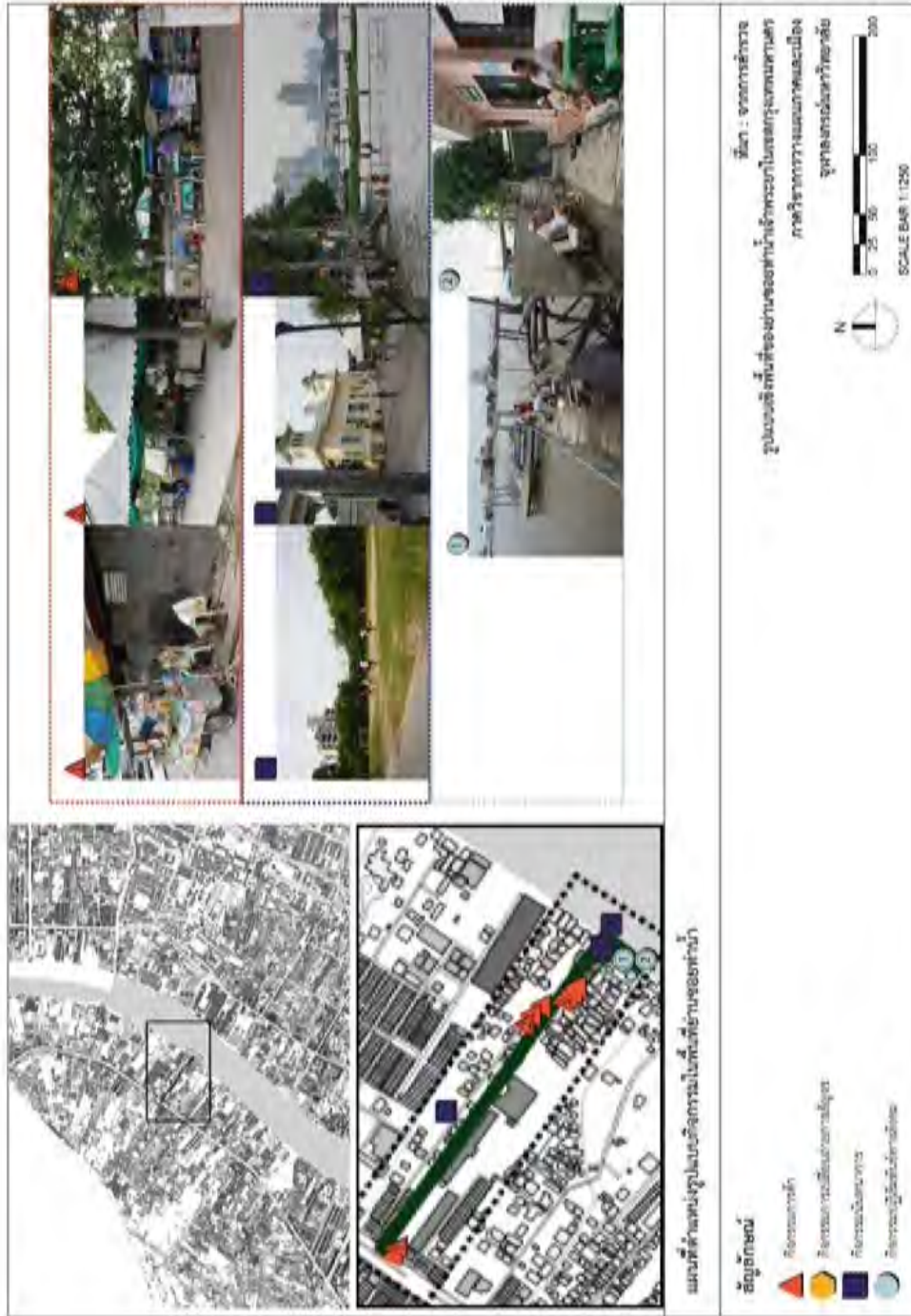
6) ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ท่าเรือข้ามฟาก

6.1) ซอยทำน้ำเจริญนคร 15 เชื่อมสาทร พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ 4 ประเภทกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการค้า จำนวน 8 หน่วย กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 11 หน่วย กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 6 หน่วย และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 18 หน่วย (แผนที่ 80)

6.2) ซอยทำน้ำเจริญนคร 1 เชื่อม กัปตันบุชแยก 2 พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ 4 ประเภทกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการค้า จำนวน 7 หน่วย กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 6 หน่วย กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 8 หน่วย และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 13 หน่วย (แผนที่ 81)

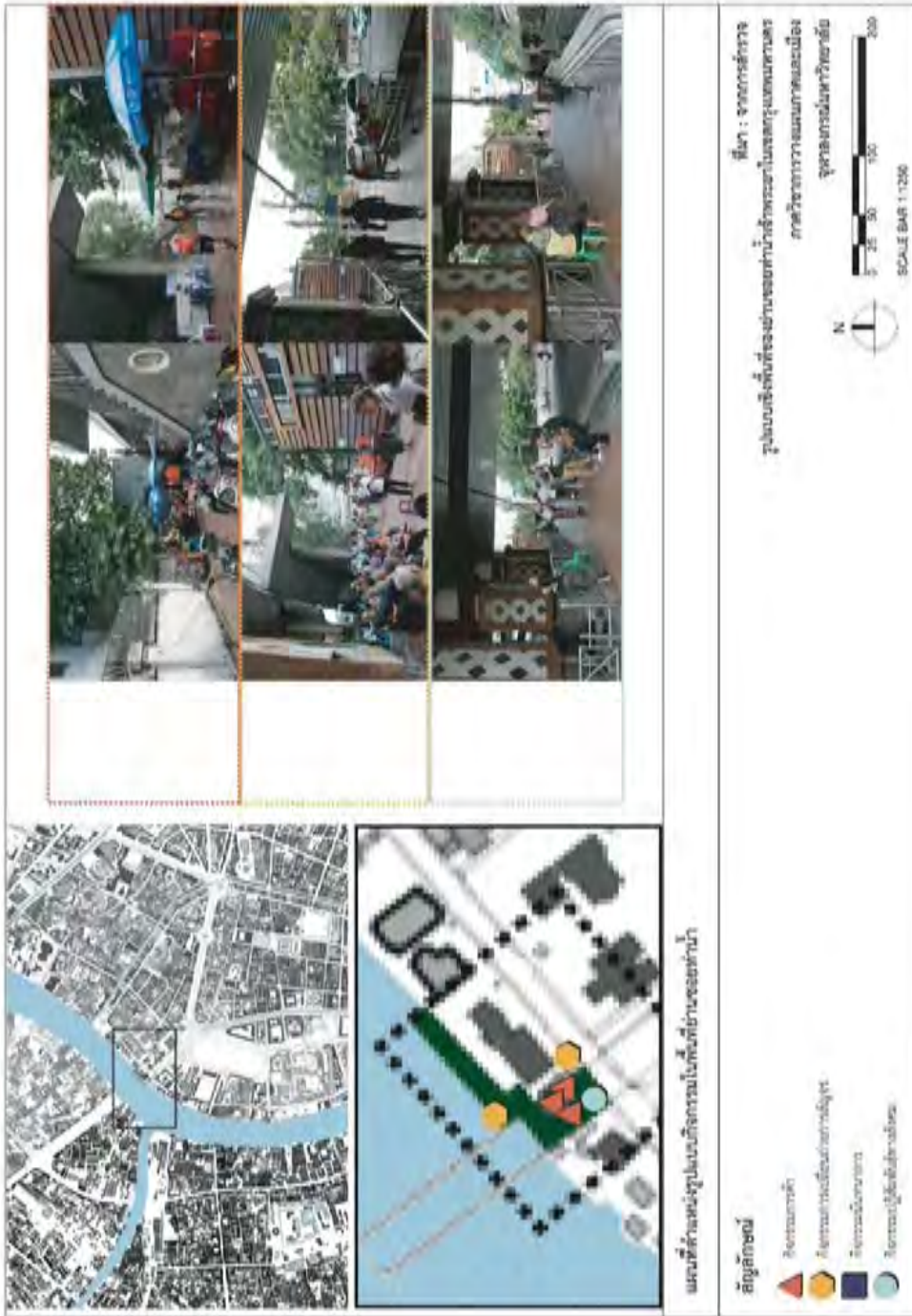
2579389577

แผนที่ 70 พื้นที่ชอยท่าน้ำจรัญนิทวงศ์ 84-86

แผนที่ 72 พื้นที่ซอยท่าฟ้าพระราม 8

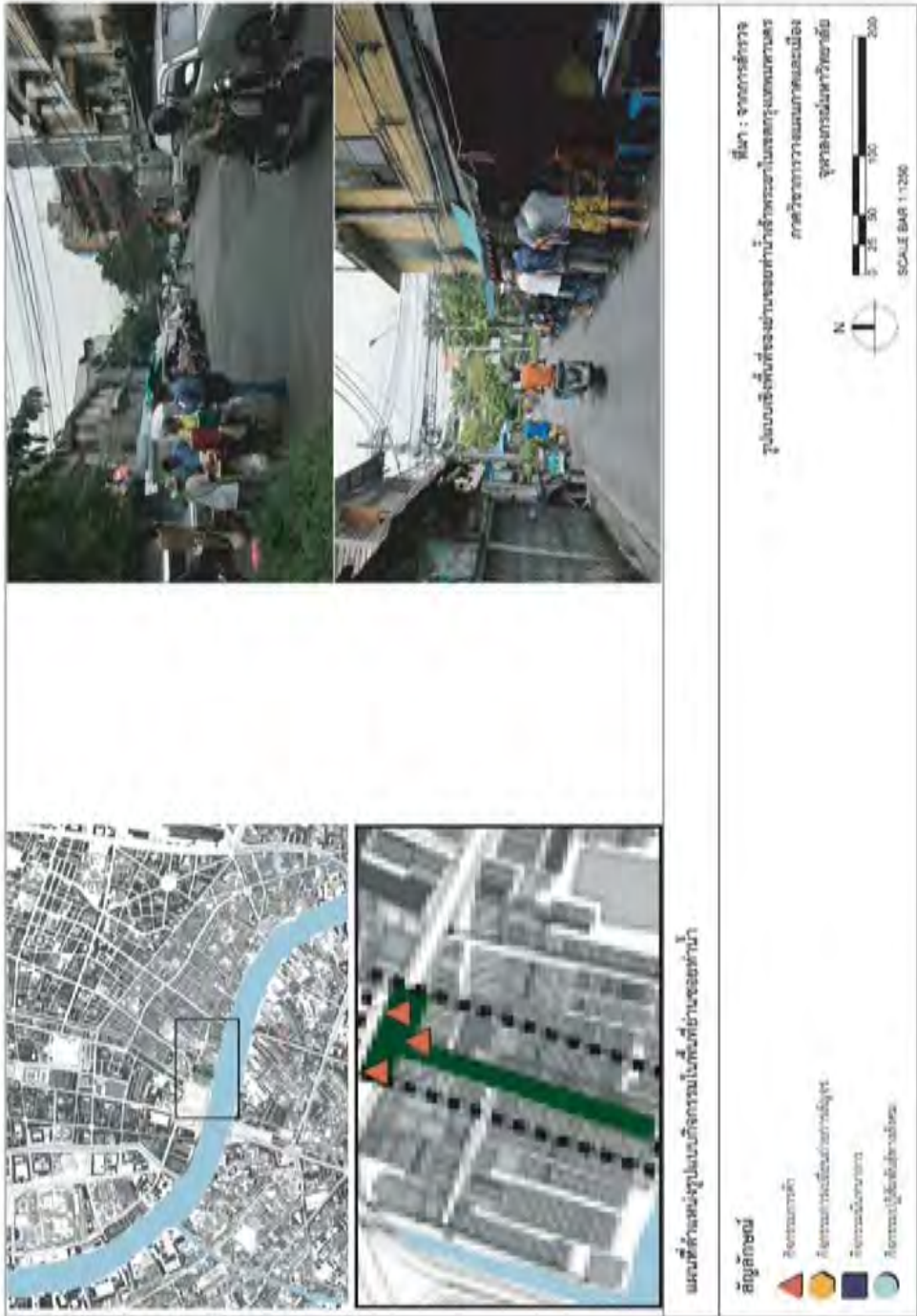
แผนที่ 73 พื้นที่ชอยท่าหน้าซอยพระปิ่นเกล้า

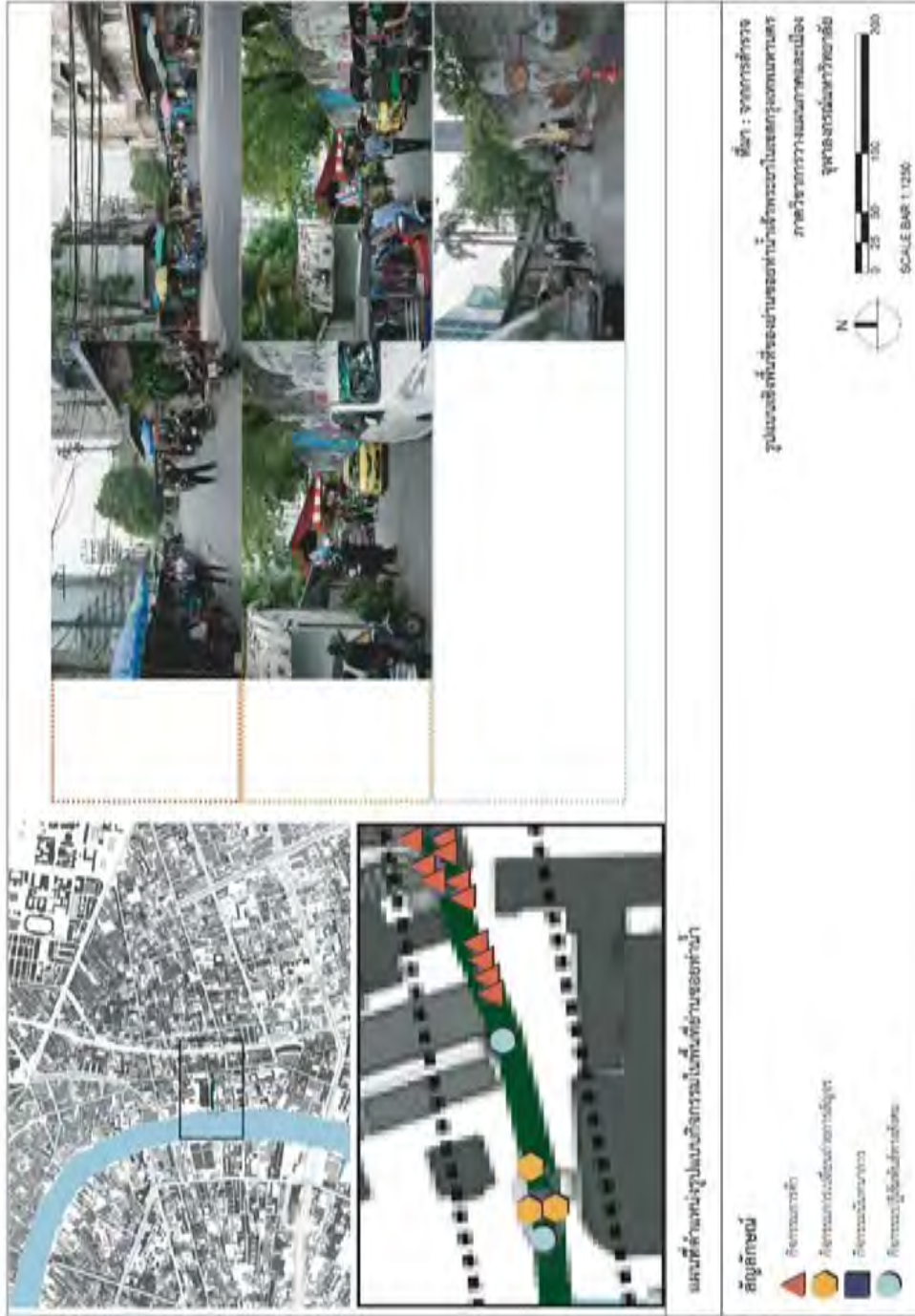

แผนที่ 74 พื้นที่ขอยท่าเรือเจ้าพระยา

แผนที่ 75 พื้นที่ชอยพ่าน้ำชอยภิรมย์

แผนที่ 77 พื้นที่ขายพำนักชุมชนแออัด 34

แผนที่ 80 พื้นที่ขอยพำนักขอยเจริญนคร 15 ที่เชื่อมขอยพำนักเรือสาทร

จากการสำรวจพบว่า พื้นที่ซอยทำนํ้ากรณีสึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก

พบ 3 พื้นที่ที่มีความหลากหลายของกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ ย่านซอยทำนํ้าจรูญสนิทวงศ์ 84-86 ซอยทำนํ้าซอยเจริญกรุง 32 และซอยทำนํ้าราชวงศ์-ทำดินแดง

พบ 2 พื้นที่ที่มีกิจกรรมมากถึง 4 กิจกรรม คือ ซอยท่าเรือข้ามฟาก ย่านซอยเจริญนคร 15-ท่าเรือสาทร และซอยทำนํ้าพระราม 8

และพบ 1 พื้นที่ที่มีกิจกรรมเพียงกิจกรรมเดียว คือ ย่านซอยทำนํ้าซอยสะพานยาว

ส่วนพื้นที่ที่ซอยทำนํ้ากรณีสึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย

พบ 4 พื้นที่ที่มีความหลากหลายของกิจกรรม 2 กิจกรรม คือ ย่านซอยทำนํ้าซอยสะพานพุทธ ย่านซอยทำนํ้าซอยพระปิ่นเกล้า ย่านซอยทำนํ้าซอยเจริญกรุง34 และ ทำนํ้าซอยเทเวศร์ เชื่อม ท่าเรือซอยวัดบวรเมณฑลฯ

พบ 1 พื้นที่ที่มีกิจกรรมมากถึง 4 กิจกรรม คือ ซอยท่าเรือข้ามฟาก ซอยเจริญนคร 1 เชื่อม ซอยเจริญกรุง 30

พบ 1 พื้นที่ที่ไม่มีกิจกรรมการใช้งาน

5.2 ความหลากหลายของรูปแบบผู้คนในการใช้พื้นที่ซอยทำนํ้า

จากการสำรวจพื้นที่ซอยทำนํ้า พบว่ามีกลุ่มผู้ใช้งานที่หลากหลาย สามารถจำแนกได้เป็นกลุ่มคนในพื้นที่ กลุ่มคนนอกพื้นที่ ตามช่วงวัย คือ วัยเด็ก-วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ โดย พบได้ในแต่ละ ประเภทซอยทำนํ้า ดังนี้

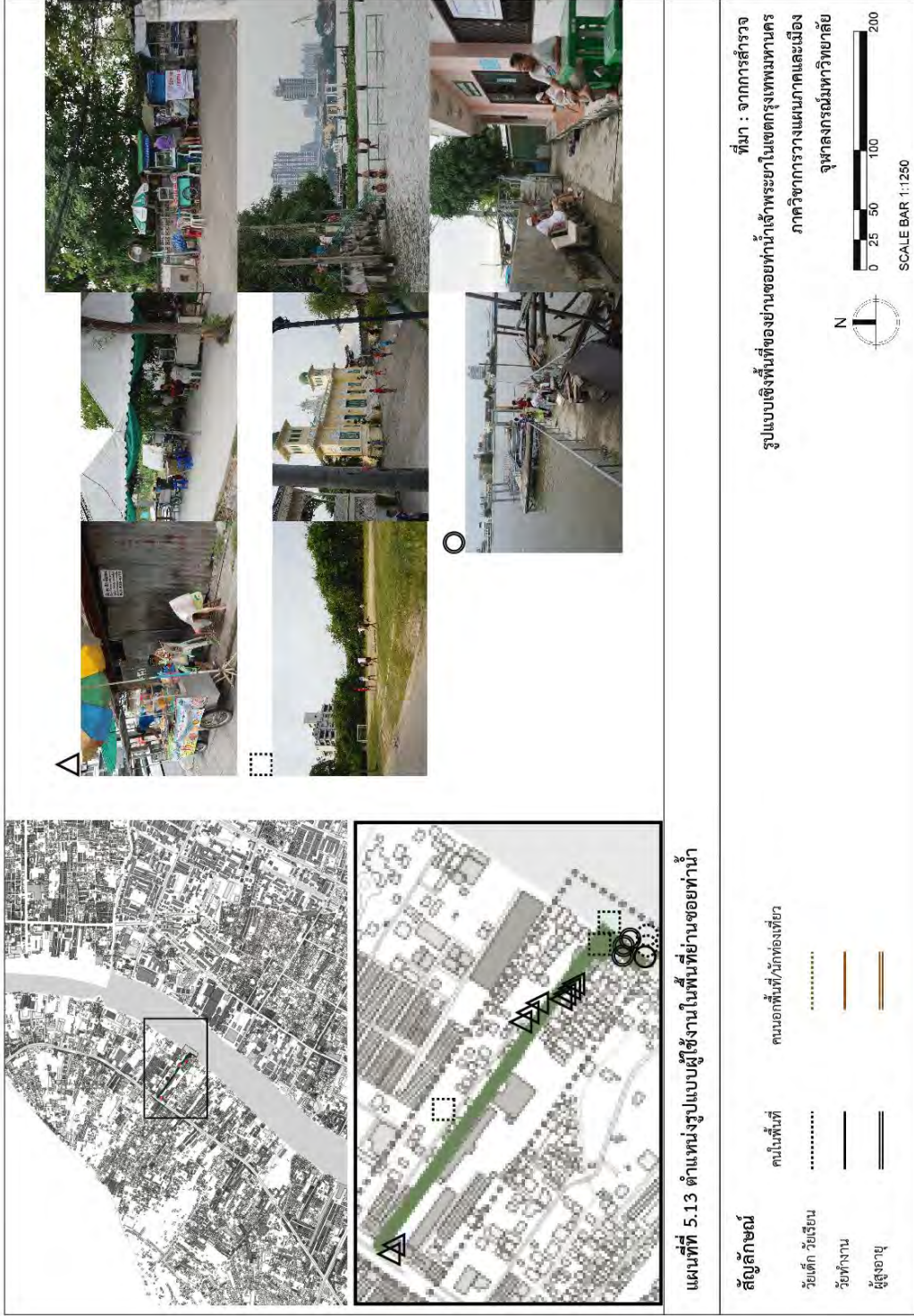
- 1) ซอยทำนํ้า ประเภททางสัญจรขนานนํ้า
 - 1.1) ซอยทำนํ้าจรูญสนิทวงศ์ 84-86 พบกลุ่มผู้ใช้งานเฉพาะคนในพื้นที่ ในทุกช่วงวัย คือ วัยเด็ก-วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ (แผนที่ 83)
 - 1.2) ซอยทำนํ้าสะพานพุทธ พบกลุ่มผู้ใช้งานทั้งคนในพื้นที่ เฉพาะช่วงวัยทำงาน และคนนอกพื้นที่ ในช่วงวัย วัยทำงาน และผู้สูงอายุ (แผนที่ 84)
- 2) ซอยทำนํ้า ประเภทพื้นที่โล่งริมนํ้า
 - 2.1) ซอยทำนํ้าพระราม 8 พบกลุ่มผู้ใช้งานทั้งคนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ ในทุกช่วงวัย คือ วัยเด็ก-วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ (แผนที่ 85)
 - 2.2) ซอยทำนํ้าพระปิ่นเกล้า พบกลุ่มผู้ใช้งานทั้งคนในพื้นที่ เฉพาะช่วงวัยทำงาน และคนนอกพื้นที่ ในทุกช่วงวัย คือ วัยเด็ก-วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ (แผนที่ 86)
- 3) ซอยทำนํ้า ประเภททางสัญจรบรรจบนํ้า
 - 3.1) ซอยทำนํ้าสะพานยาว ไม่พบกลุ่มผู้ใช้งานในพื้นที่ (แผนที่ 87)

- 3.2) ซอยทำนน้ำภิรมย์ พบกลุ่มผู้ใช้งานเฉพาะคนในพื้นที่ เฉพาะช่วง วัยทำงาน และผู้สูงอายุ (แผนที่ 88)
- 4) ย่านซอยทำนน้ำ ประเภทศาลาท่าเรือ
 - 4.1) ย่านซอยทำนน้ำซอยเจริญกรุง 34 พบกลุ่มผู้ใช้งานเฉพาะคนในพื้นที่เฉพาะช่วง วัยทำงาน (แผนที่ 89)
 - 4.2) ย่านซอยทำนน้ำซอยเจริญกรุง 32 พบกลุ่มผู้ใช้งานทั้งคนในพื้นที่ เฉพาะช่วงวัยทำงาน และคนนอกพื้นที่ เฉพาะช่วงวัยทำงาน (แผนที่ 90)
- 5) ซอยทำนน้ำ ประเภทท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ท่าเรือข้ามฟาก
 - 5.1) ซอยทำนน้ำถนนราชวงศ์ เชื่อม ถนนท่าดินแดง พบกลุ่มผู้ใช้งานคนในพื้นที่ เฉพาะช่วงวัยทำงานและผู้สูงอายุ และ คนนอกพื้นที่ ในทุกช่วงวัย คือ วัยเด็ก-วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ (แผนที่ 91)
 - 5.2) ซอยทำนน้ำเทเวศร์ เชื่อมท่าเรือวัดบวรมงคลฯ พบกลุ่มผู้ใช้งานเฉพาะคนในพื้นที่ ในทุกช่วงวัย คือ วัยเด็ก-วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ (แผนที่ 92)
- 6) ซอยทำนน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ท่าเรือข้ามฟาก
 - 6.1) ซอยทำนน้ำเจริญนคร 15 เชื่อม ท่าเรือสาทร พบกลุ่มผู้ใช้งานทั้งคนในพื้นที่ และคนนอกพื้นที่ ในทุกช่วงวัย คือ วัยเด็ก-วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ (แผนที่ 93)
 - 6.2) ซอยทำนน้ำเจริญนคร 1 เชื่อมกับตันบุงแยก 2 พบกลุ่มผู้ใช้งานคนในพื้นที่ เฉพาะช่วงวัยทำงาน และคนนอกพื้นที่ ในทุกช่วงวัย คือ วัยเด็ก-วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ (แผนที่ 94)

2579389577

แผนที่ 82 พื้นที่ชอยท่าหน้ารัฐสุนิทวงศ์ 84-86

แผนที่ที่ 5.14 ตำแหน่งรูปแบบงานในพื้นที่ย่านชอยท่าหน้า

สัญลักษณ์

- คนในพื้นที่
- คนนอกพื้นที่/นักท่องเที่ยว
- วัยเด็ก วัยเรียน
- วัยทำงาน
- ผู้สูงอายุ

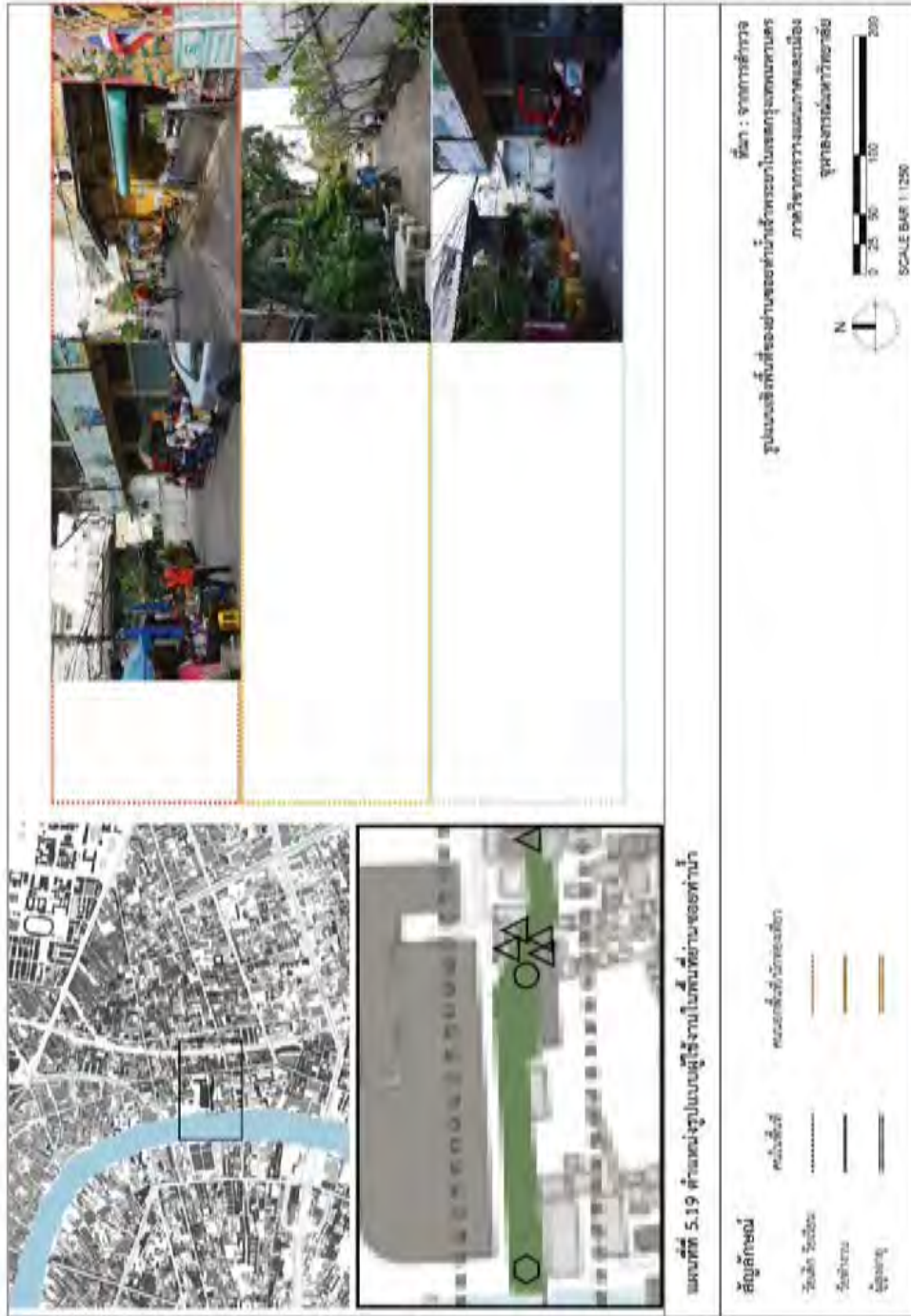
ที่มา : จากการศึกษา
 นครพนมเขตเทศบาลนครพนมและเมือง
 ภูพานนครพนมมหาวิทยาลัย

แผนที่ 83 พื้นที่ชอยท่าหน้าชอยสะพานพุทธ

แผนที่ 84 พื้นที่ขอยทำน้ำพาราม 8

แผนที่ 88 พื้นที่ชอยท่าน้ำเจริญกรุง 34

แผนที่ 89 พื้นที่ชอยท่าหน้าเจริญกรุง 32

แผนที่ 92 พื้นที่ชอยท่าหน้าเจริญนคร 15 เข็มสมุทร

รูปแบบกลุ่มผู้ใช้งานในพื้นที่ซอยท่าน้ำ พบว่าพื้นที่ที่มีการใช้งานครบทุกกลุ่ม และช่วงวัย คือ พื้นที่ ซอยท่าน้ำพระราม 8 และ ซอยท่าน้ำเจริญนคร 15 เชื่อม ท่าเรือสาทร ส่วนพื้นที่ซอยท่าน้ำ สะพานยาวไม่พบผู้ใช้งานในพื้นที่ในช่วงวัยและเวลาที่ลงสำรวจ

5.3 ความหลากหลายของรูปแบบช่วงเวลาในการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำ

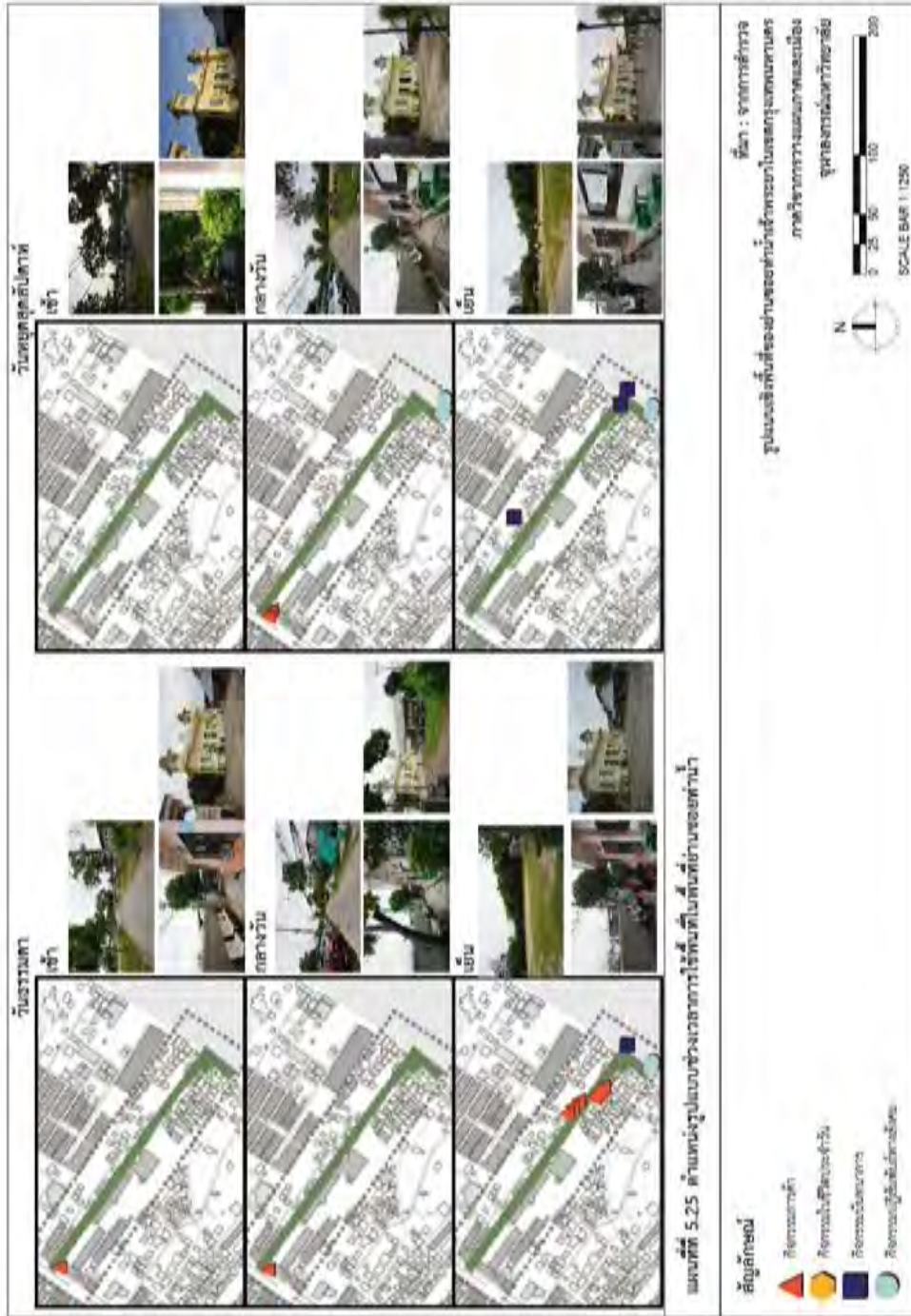
จากการสำรวจพื้นที่ซอยท่าน้ำ พบว่ามีช่วงวันและเวลาที่มีการใช้งานพื้นที่ซอยท่าน้ำ ที่แตกต่างกันตามแต่ละประเภทซอยท่าน้ำ ดังนี้

- 1) ซอยท่าน้ำ ประเภททางสัญจรขนานน้ำ
 - 1.1) ซอยท่าน้ำเจริญสุขนิทวงศ์ 84-86 พบการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำในวันธรรมดา เฉพาะ ช่วงเวลาเย็น และวันหยุด ในช่วงเวลาบ่าย และเย็น (แผนที่ 95)
 - 1.2) ซอยท่าน้ำสะพานพุทธ พบการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำ ทั้งในวันธรรมดา และ วันหยุด ในทุกช่วงเวลา (แผนที่ 96)
- 2) ซอยท่าน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ
 - 2.1) ซอยท่าน้ำพระราม 8 พบการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำในวันธรรมดา ช่วงเวลาบ่าย และเย็น และวันหยุด ในทุกช่วงเวลา (แผนที่ 97)
 - 2.2) ซอยท่าน้ำพระปิ่นเกล้า พบการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำในวันธรรมดา ทุกช่วง เวลา และวันหยุด ในช่วงเวลาเช้าและบ่าย (แผนที่ 98)
- 3) ซอยท่าน้ำ ประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ
 - 3.1) ซอยท่าน้ำสะพานยาว ไม่มีการใช้งานในแต่ละช่วงวันและเวลา (แผนที่ 99)
 - 3.2) ซอยท่าน้ำภิรมย์ พบการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำในวันธรรมดา ในช่วงเวลา เช้าและ บ่าย และวันหยุด เฉพาะช่วงเวลาเช้า (แผนที่ 100)
- 4) ซอยท่าน้ำ ประเภทศาลาท่าเรือ
 - 4.1) ซอยท่าน้ำเจริญกรุง 34 พบการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำในวันธรรมดา เฉพาะช่วงเวลา เช้า (แผนที่ 101)
 - 4.2) ซอยท่าน้ำเจริญกรุง 32 พบการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำในวันธรรมดา ทุกช่วงเวลา และวันหยุด ในช่วงเวลาเช้าและบ่าย (แผนที่ 102)
- 5) ซอยท่าน้ำ ประเภทท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ท่าเรือข้ามฟาก
 - 5.1) ซอยท่าน้ำถนนราชวงศ์ เชื่อม ถนนท่าดินแดง พบการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำ ทั้งในวัน ธรรมดา และวันหยุด ในทุกช่วงเวลา (แผนที่ 103)

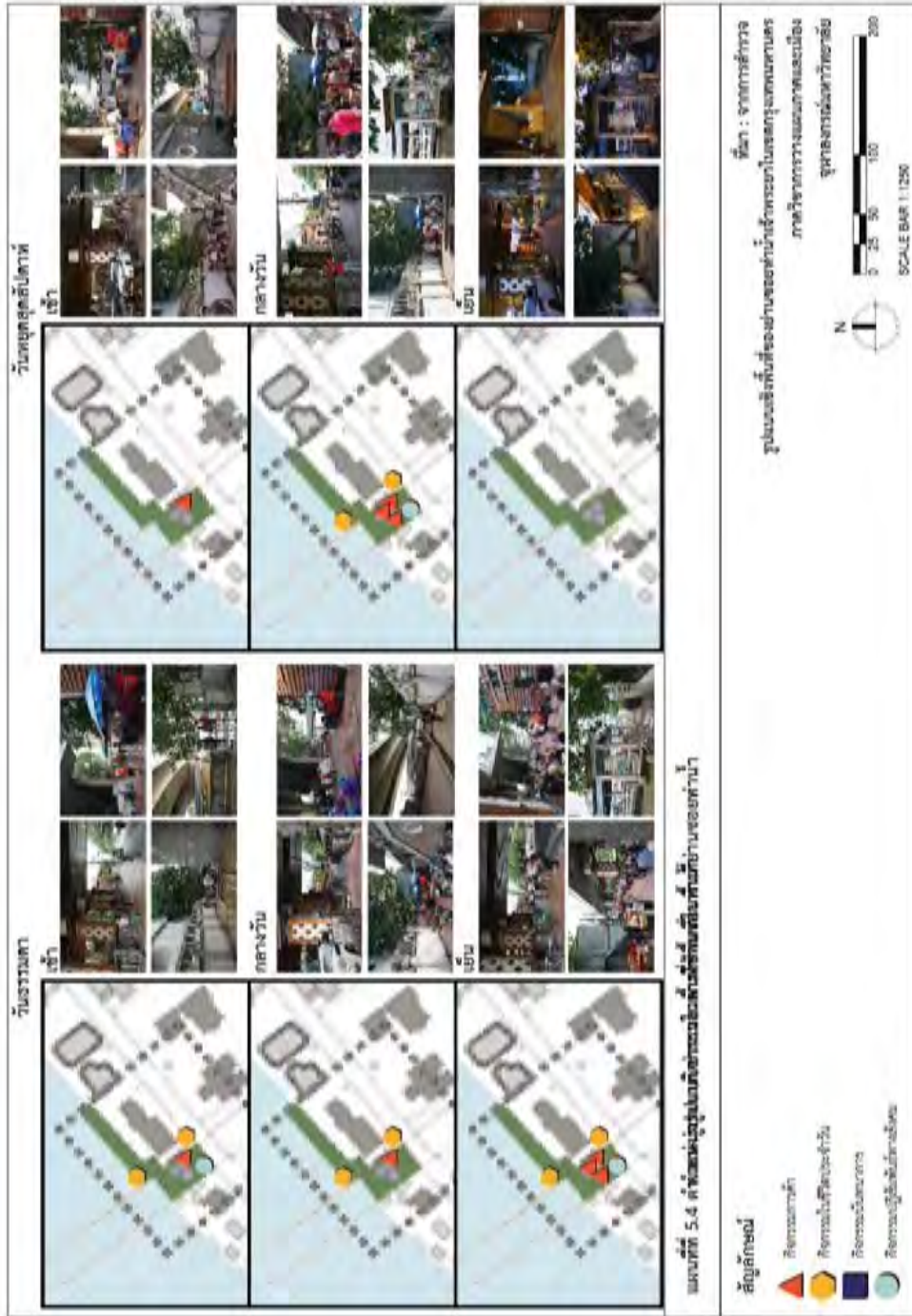
- 5.2) ซอยทำน้ำเทเวศร์ เชื่อมท่าเรือวัดบวรมงคลฯ พบการใช้พื้นที่ซอยทำน้ำ ทั้งในวันธรรมดา และวันหยุด ในทุกช่วงเวลา (แผนที่ 104)
- 6) ซอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ท่าเรือข้ามฟาก
- 6.1) ซอยทำน้ำเจริญนคร 15 เชื่อม ท่าเรือสาทร พบการใช้พื้นที่ซอยทำน้ำ ทั้งในวันธรรมดา และวันหยุด ในทุกช่วงเวลา (แผนที่ 105)
- 6.2) ซอยทำน้ำเจริญนคร 1 เชื่อมกับต้นบุษยก 2 พบการใช้พื้นที่ซอยทำน้ำ ทั้งในวันธรรมดา และวันหยุด ในทุกช่วงเวลา (แผนที่ 106)

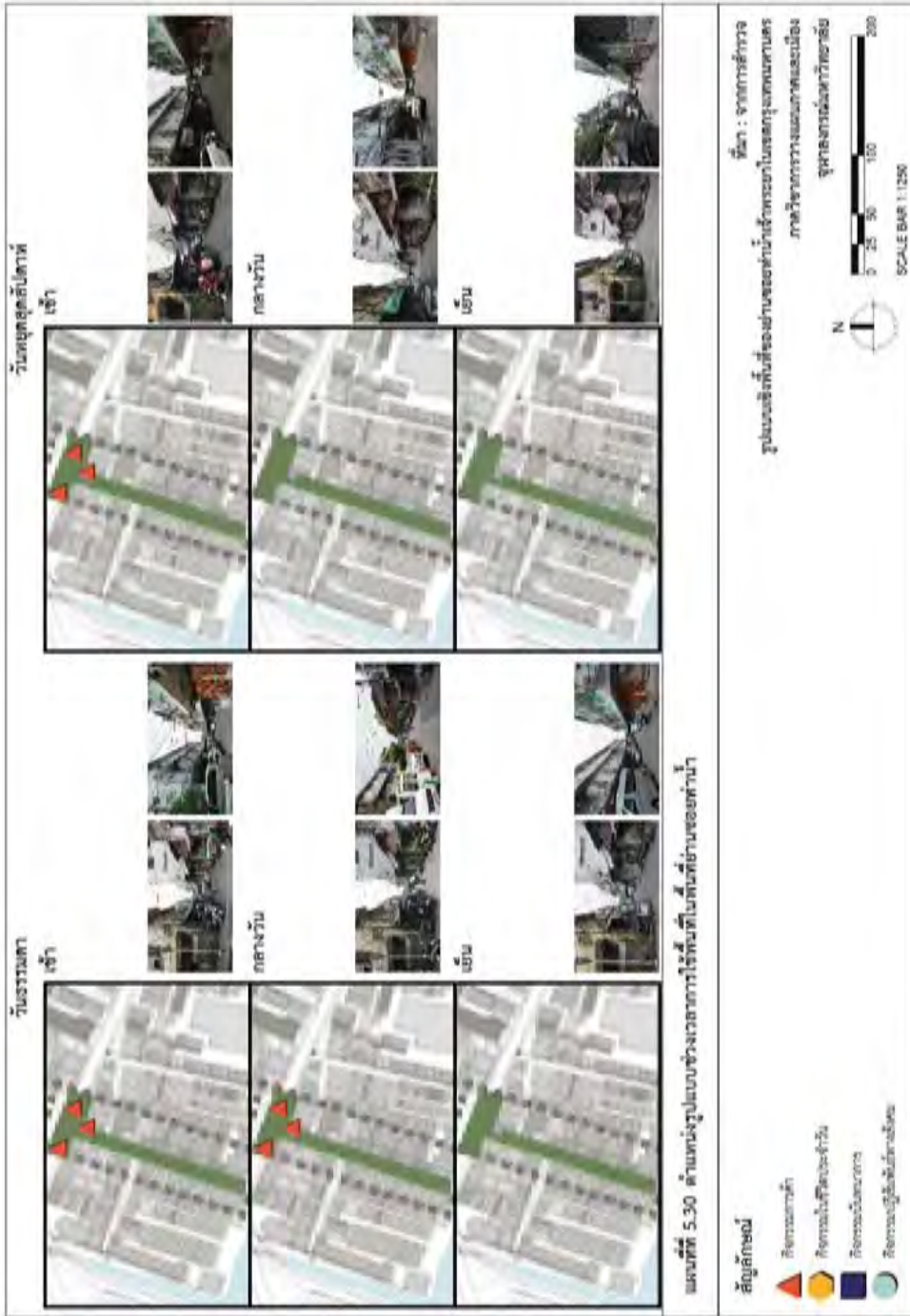
2579389577

แผนที่ 94 พื้นที่ชอยท่าหน้ารัฐสุโขทัย 84-86

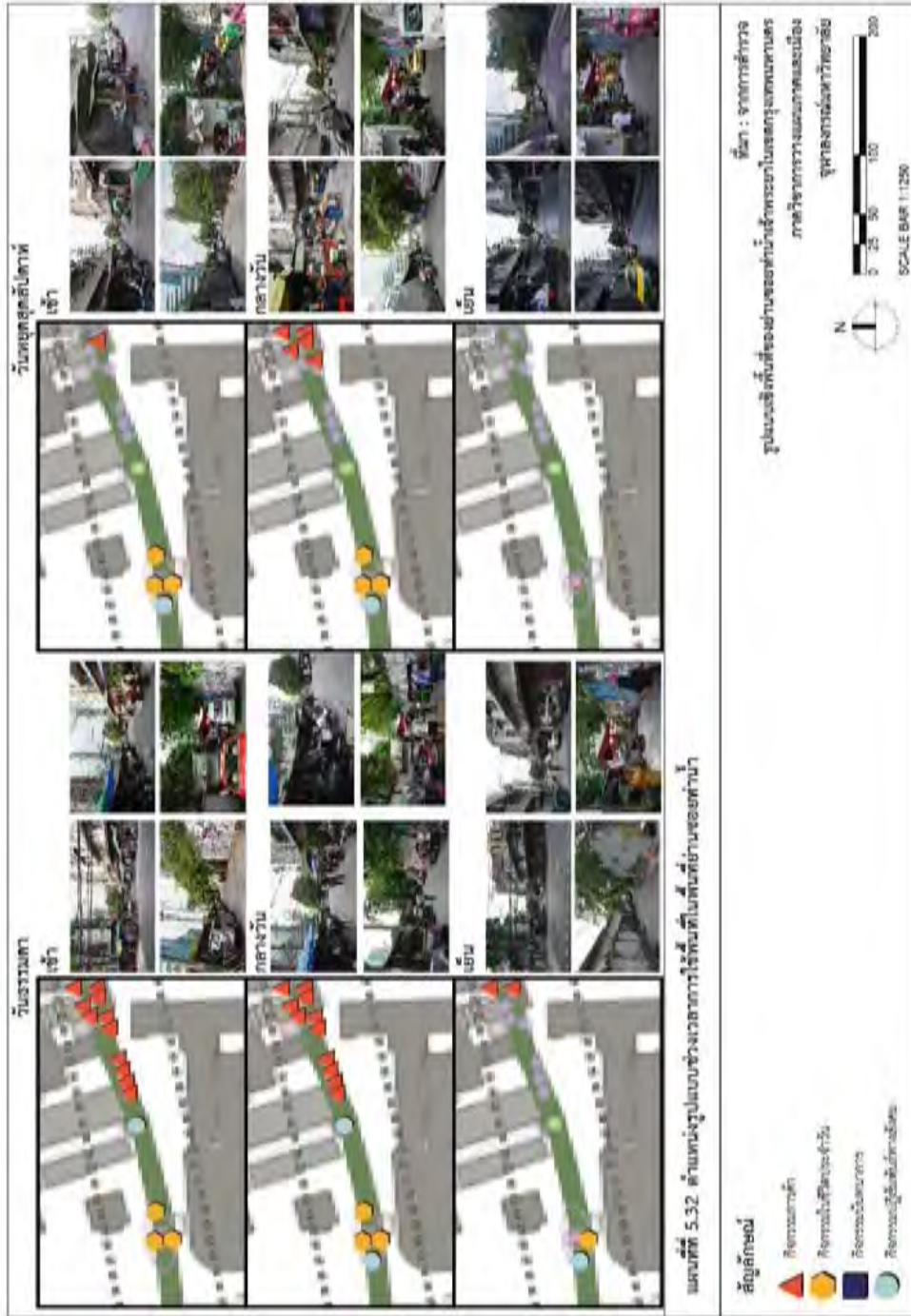
แผนที่ 97 พื้นที่ชอยทาน้ำชอยพระปิ่นเกล้า

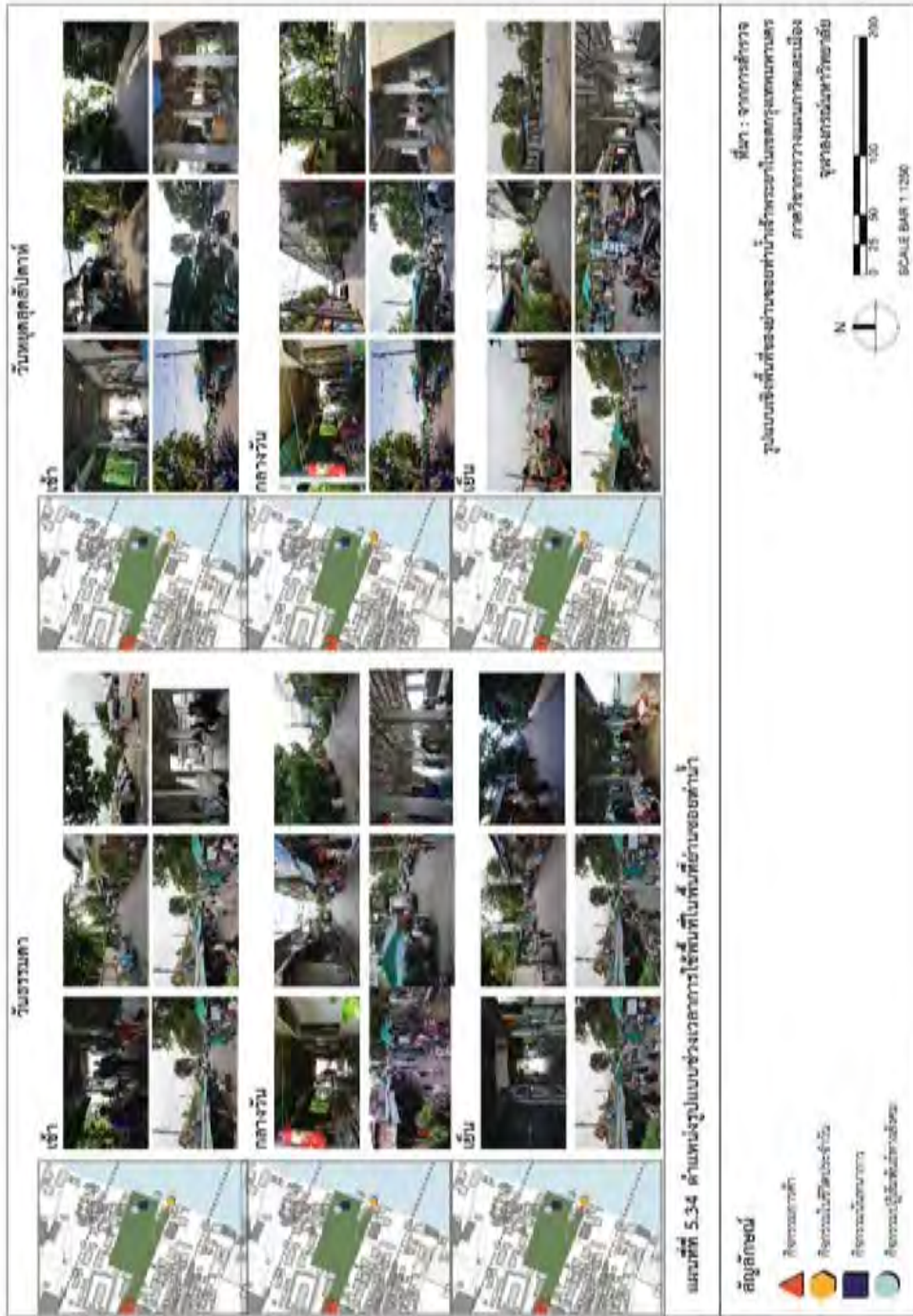
แผนที่ 99 พื้นที่ซอยทาน้ำชอยภิรมย์

แผนที่ 100 พื้นที่ซอซอทำงานซอซอเจริญกรง 32

แผนที่ 101 พื้นที่ซอยท่าหน้าซอยเจริญกรุง 34

แผนที่ 103 พื้นที่อาคารจอดรถ เชื่อมทำเรือขอยวดบวมคงดา

รูปแบบช่วงเวลาการใช้พื้นที่ซอยท่าน้ำ พบว่า ส่วนใหญ่มีการใช้งานในทุกวัน แต่แตกต่างกันตามแต่ละช่วงเวลา โดยมี 6 พื้นที่ซอยท่าน้ำ ที่พบว่ามีการใช้งานในทุกวันและทุกช่วงเวลา คือ ซอยท่าน้ำสะพานพุทธ ซอยท่าน้ำพระราม 8 ซอยท่าน้ำถนนราชวงศ์ เชื่อม ถนนท่าดินแดง ซอยท่าน้ำเทเวศร์ เชื่อมท่าเรือวัดบวรมงคลฯ ซอยท่าน้ำ เจริญนคร 15 เชื่อม ท่าเรือสาทร และ ซอยท่าน้ำเจริญนคร 1 เชื่อมกับต้นบุช แยก 2 และมีพื้นที่ที่ไม่มีการใช้งานเลย คือ พื้นที่ซอยท่าน้ำสะพานยาว

จากการศึกษารูปแบบเชิงพื้นที่ และรูปแบบการใช้พื้นที่ เบื้องต้น พบว่าพื้นที่ซอยท่าน้ำ ที่มีรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ที่หลากหลาย คือ พื้นที่ซอยท่าน้ำ เจริญนคร 15 เชื่อม ท่าเรือสาทร กล่าวคือ พบรูปแบบเชิงพื้นที่ที่หลากหลาย คือ มีค่าความลึกในระบบน้อยเป็นลำดับแรก มีค่าการฝังตัวที่ดีทั้งในระดับย่านและเมือง มีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่หลากหลาย มีมวลอาคารที่หนาแน่น รวมทั้งมีรูปแบบการใช้พื้นที่ที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมการใช้งานที่หลากหลาย มีกลุ่มผู้ใช้งานทุกคนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ ในทุกช่วงวัย และมีรูปแบบช่วงเวลาในการใช้งานทั้งในวัน ธรรมดาและวันหยุด ทั้งช่วงเวลาเช้า บ่าย และเย็น รองลงมาคือซอยท่าน้ำพระราม 8 ตามลำดับ

2579389577

บทที่ 6

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และ รูปแบบการใช้พื้นที่ของพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยา

6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ของพื้นที่ชอยท่าหน้า

จากผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ของแต่ละย่าน ชอยท่าหน้ามีความแตกต่างกันตามแต่ละพื้นที่ชอยท่าหน้า ดังนี้

1) พื้นที่ชอยท่าหน้า ประเภททางสัญจรขนานน้ำ

1.1) พื้นที่ชอยท่าหน้าจรัญสนิทวงศ์ 84-86 ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ เนื่องจาก พื้นที่พื้นที่ชอยท่าหน้าสัมพันธ์ได้ดีเฉพาะระดับย่าน มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารประเภทที่พักอาศัย เป็นสัดส่วนมากกว่าการใช้ประโยชน์ประเภทอื่นๆ ทำให้มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างขนาดเล็กกระจุกตัว อย่างหนาแน่น มีมุมมองสู่แม่น้ำเจ้าพระยาที่ไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียว ส่งผลให้มีรูปแบบการใช้พื้นที่ ที่มีความหลากหลายของกิจกรรม และช่วงเวลา แต่ไม่มีความหลากหลายของผู้ใช้งาน เนื่องจากมีการใช้งาน เฉพาะคนในพื้นที่ ในทุกกลุ่มวัย (รูปที่ 4)

โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

พบกิจกรรมการค้า ทั้ง 3 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 2 และที่ 3 คือเลี้ยงวัว 2 และ 3 จากพื้นที่ชอยท่าหน้า มีพื้นที่มุมมองจำกัดตามแนวอาคารและชอย ไม่สามารถเห็นแม่น้ำได้ในครั้งเดียว ซึ่งโดยรอบมีการใช้ประโยชน์อาคารและ ที่ดินประเภทศาสนสถาน อาคารราชการ และการใช้ประโยชน์ แบบผสม มีมวลอาคารหนาแน่น และมีผู้ใช้งาน เฉพาะคนในพื้นที่ ช่วงวัยทำงานที่ใช้งานพื้นที่ในหลากหลาย ช่วงเวลา

กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 3 หน่วย พบการใช้งาน 2 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณพื้นที่ ทางสัญจรขนานน้ำ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ มีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อม ด้วยการใช้ประโยชน์ อาคารและที่ดินประเภทศาสนสถาน มีมวลอาคารหนาแน่น และมีผู้ใช้งานเฉพาะกลุ่ม คือ ช่วงวัยเด็ก-วัยรุ่น ส่วนอีก 1 หน่วย พบการใช้งาน ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 1 กล่าวคือบริเวณเลี้ยงวัวแรก หรือเส้นทางหลักที่เชื่อมสู่ท่าหน้า และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภท อาคารราชการ มีมวลอาคารหนาแน่น และมีผู้ใช้งานเฉพาะกลุ่ม คือ คนในพื้นที่ ช่วงวัยเด็ก-วัยรุ่น ในหลายช่วงเวลา

กิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 6 หน่วย พบการใช้งาน 2 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณพื้นที่ ทางสัญจรขนานน้ำ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ มีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย มีมวลอาคาร

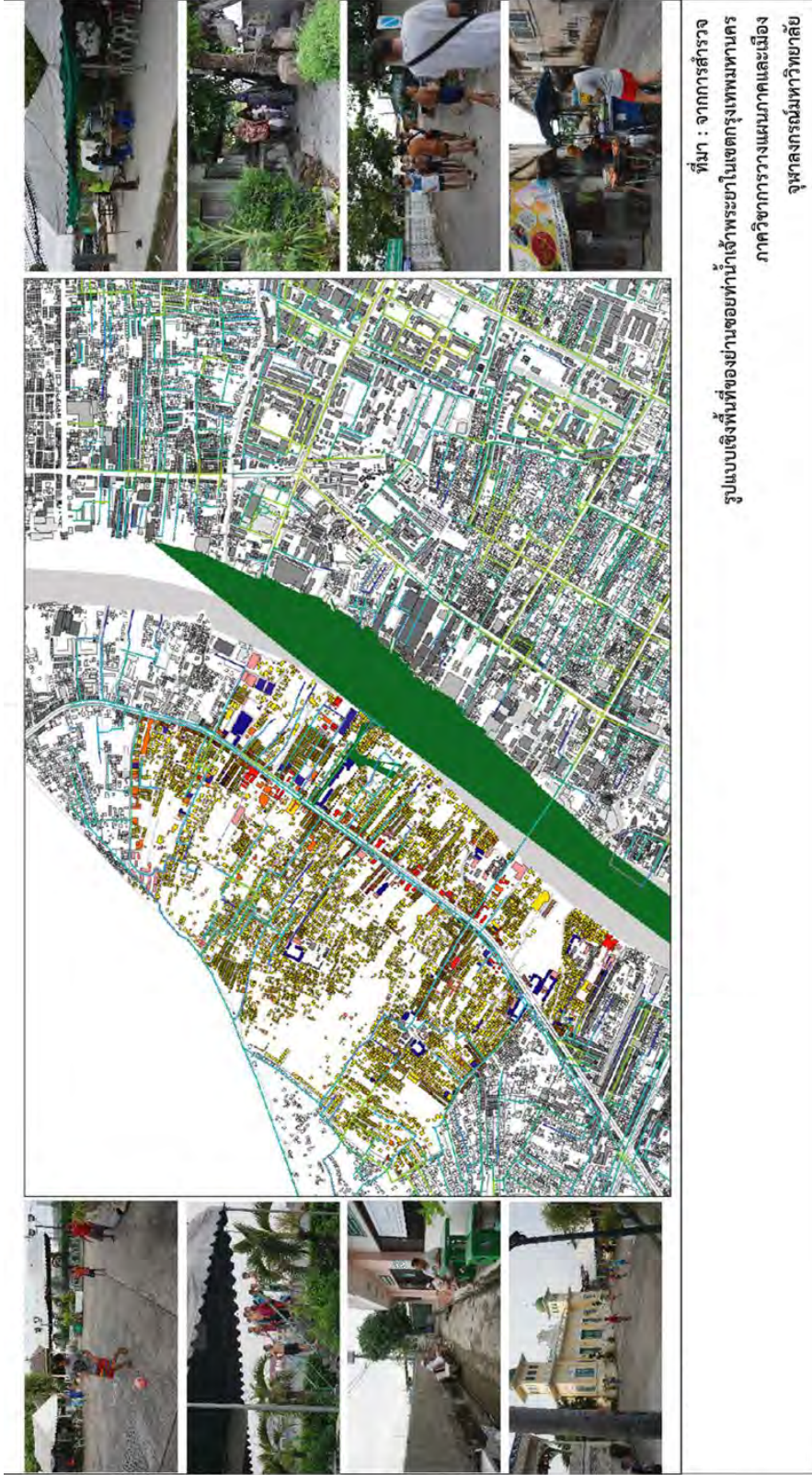
หนาแน่น และมีผู้ใช้งาน เฉพาะกลุ่ม คือ คนในพื้นที่ ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่วนอีก 4 หน่วย พบการใช้งานที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 2 และ 3 เลี้ยวจากท่าหน้า โดยอยู่ใกล้กับกิจกรรมการค้ำตั้ง 4 หน่วย และมีผู้ใช้งานเฉพาะกลุ่ม คือ คนในพื้นที่ ช่วงวัยทำงาน ในหลายช่วงเวลา

จากการศึกษารูปแบบการใช้พื้นที่ของ พื้นที่ชอยท่าหน้าจรัญสนิทวงศ์ 84-86 พบว่า มีการใช้งานเฉพาะ กลุ่มคนในพื้นที่ และแต่ละช่วงวัยมีการจับกลุ่มใช้งานในพื้นที่รวมทั้งกิจกรรมการใช้งานเป็นกลุ่มในพื้นที่ แยกกันชัดเจน คือ กลุ่มวัยเด็ก-วัยรุ่น มีการจับกลุ่มกันใช้งานในกิจกรรมนันทนาการ บริเวณทางขนานน้ำ ริมน้ำเจ้าพระยา และชอยจรัญสนิทวงศ์ 84 ซึ่งเป็นชอยที่เชื่อมสู่ท่าหน้าหรือทางขนานน้ำ ซึ่งมีมุมมองสู่ แม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว กลุ่มคนวัยทำงาน มีการจับกลุ่มกันใช้งานในกิจกรรมการค้าและกิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บริเวณชอยย่อยที่เป็นจุดตัด ระหว่างชอยย่อยกับ ชอยจรัญสนิทวงศ์ 84 ซึ่งไม่มีมุมมองที่สัมพันธ์กับแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนกลุ่มคนวัยสูงอายุ มีการจับกลุ่มกันใช้งานในกิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บริเวณทางขนานน้ำ ริมน้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีมุมมองสู่แม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว

ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าว สัมพันธ์กับค่าการสัมพันธ์ของพื้นที่พื้นที่ชอยท่าหน้า ที่มีค่าการสัมพันธ์ดีในระดับ ย่าน แต่สัมพันธ์ไม่ดีในระดับเมือง ทำให้พบการใช้งานเฉพาะคนในละแวกย่านที่ชอยท่าหน้านั้นตั้งอยู่ และไม่พบการใช้งานจากกลุ่มคนภายนอก

2579389577

ที่มา : จากภาพสำรวจ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 รูปแบบเชิงพื้นที่ของถนนเจ้าพระยาตอนบนของเมือง
 กรุงเทพฯ

รูปที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และการใช้พื้นที่ พื้นที่ชอยย่นำมาจัดภูมิวงค์ 84-86

1.2) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานพุทธ ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่พื้นที่ชอยทำน้ำสัมพันธ์ได้ไม่ดีทั้งในระดับเมืองและย่าน มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเพียง 2 ประเภท ทำให้มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างกระจายตัว แต่มีมุมมองที่เห็นแม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว ส่งผลต่อรูปแบบการใช้พื้นที่ คือ มีความหลากหลายของช่วงเวลา แต่ไม่มีความหลากหลายของผู้ใช้งาน และกิจกรรม เนื่องจากเกิดกิจกรรมการจับจองพื้นที่เฉพาะกิจกรรมและเฉพาะกลุ่มคน (รูปที่ 5)

โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

พบรูปแบบกิจกรรมการค้า จำนวน 5 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือ บริเวณพื้นที่ ทางสัญจรขนานน้ำ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ มีมุมมองเปิดกว้างสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์ อาคารประเภทพาณิชย์กรรม และมีผู้ใช้งานเฉพาะกลุ่ม คือ ช่วงวัยทำงาน ในหลายช่วงเวลา

กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 1 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือ บริเวณพื้นที่ ทางสัญจรขนานน้ำ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ มีมุมมองเปิดกว้างสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์ อาคารประเภทพาณิชย์กรรม และมีผู้ใช้งานเฉพาะกลุ่ม คือ ช่วงวัยทำงาน ในเฉพาะช่วงเวลากลางวันใน วันธรรมดา

จากการศึกษารูปแบบการใช้พื้นที่ของ พื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานพุทธ พบว่า มีการใช้งานเฉพาะ กลุ่มคนในพื้นที่ และเฉพาะช่วงวัยทำงาน โดยมีการจับจองใช้พื้นที่เพื่อการค้าและกิจกรรมในชีวิตประจำวัน บริเวณทางขนานน้ำ ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีมุมมองสู่มแม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว

ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าว สัมพันธ์กับค่าการสัมพันธ์ของพื้นที่พื้นที่ชอยทำน้ำ ที่มีค่าการสัมพันธ์ไม่ดีทั้ง ในระดับย่านและเมือง ทำให้พบการใช้งานเฉพาะคนในละแวกย่านที่ชอยทำน้ำนั้น ตั้งอยู่ และพบการใช้งาน จากกลุ่มคนภายนอกเพียงบางเวลาเท่านั้น

2) พื้นที่ชอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ

2.1) พื้นที่ชอยทำน้ำพระราม 8 ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ พื้นที่ชอยทำน้ำสัมพันธ์ได้ดีกับย่าน แต่สัมพันธ์ได้ไม่ดีกับเมือง และมีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเพียง 1 ประเภท มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างหนาแน่น แต่มีมุมมองที่เห็นแม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว และมีรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความหลากหลาย คือ มีความหลากหลายของกิจกรรม ผู้คน และช่วงเวลา (รูปที่ 6)

โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

พบกิจกรรมการค้า จำนวน 7 หน่วย โดยพบ จำนวน 6 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณพื้นที่โล่งริมน้ำ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ มีมุมมองเปิดกว้างสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วย การใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทอาคารราชการ และที่อยู่อาศัย มีมวลอาคารหนาแน่น มีผู้ใช้งาน หลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ เฉพาะช่วงเวลา ส่วนอีก 1 หน่วยพบการใช้งาน ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 1 กล่าวคือ บริเวณเลียวแรก หรือเส้นทางหลักที่เชื่อมสู่พื้นที่โล่งริมน้ำ และโอบล้อมด้วย การใช้ประโยชน์อาคาร และที่ดิน ประเภทที่พักอาศัย มีมวลอาคารหนาแน่น และมีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอก พื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 10 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือ บริเวณพื้นที่โล่งริมน้ำ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ มีมุมมองเปิดกว้างสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์ อาคารและที่ดินประเภทอาคารราชการ และที่อยู่อาศัย มีมวลอาคารหนาแน่น มีผู้ใช้งาน หลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 11 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือ บริเวณพื้นที่โล่งริมน้ำ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ มีมุมมองเปิดกว้างสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์ อาคารและที่ดินประเภทอาคารราชการ และที่อยู่อาศัย มีมวลอาคารหนาแน่น มีผู้ใช้งาน หลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

จากการศึกษารูปแบบการใช้พื้นที่ของ พื้นที่ชอยทำน้ำพระราม 8 พบว่า มีการใช้งานหลายกลุ่มคน หลากหลายกิจกรรม และหลากหลายช่วงเวลา โดยส่วนใหญ่มีการจับจองใช้พื้นที่เพื่อการค้านันทนาการ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บริเวณที่โล่งริมน้ำ ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีมุมมองสู่มแม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว

ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าว ไม่สัมพันธ์กับค่าการสัมพันธ์ของพื้นที่พื้นที่ชอยทำน้ำ ที่มีค่าการสัมพันธ์ดี ในระดับย่าน แต่ไม่ดีในระดับเมือง ซึ่งควรจะเกิดการใช้งานเฉพาะกลุ่มคนในมากกว่า แต่ในพื้นที่ พื้นที่ชอยทำน้ำ พบการใช้งานของกลุ่มคนนอกพื้นที่ในหลากหลายกิจกรรม และหลายช่วงเวลา

2579389577

CU Thesisis 5973318925 thesisis / revv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

8 ผลการประเมินการออกแบบพื้นที่พื้นที่ใช้สอยระบบการประปาในพื้นที่เชิงนิเวศของระบบประปาผิวน้ำที่เมืองเชียงใหม่

โดยคณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร กรุงเทพมหานคร
ฉบับที่ : ๑๒๓

2.2) พื้นที่ชอยทาน้ำชอยพระปิ่นเกล้า ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ พื้นที่ชอยทาน้ำสัมพันธ์ได้ดีกับย่านและเมือง แต่มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเพียง 1 ประเภท มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างหนาแน่น มีมุมมองจำกัด ไม่สามารถเห็นแม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว และมีรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความหลากหลายช่วงเวลา แต่มีการใช้งานเฉพาะกลุ่มคน และเฉพาะกิจกรรม (รูปที่ 7)

โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

กิจกรรมการค้า จำนวน 1 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณพื้นที่โล่งริมน้ำ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ ไม่มีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วย การใช้ประโยชน์อาคารและที่ดิน ประเภทอาคารราชการ มีมวลอาคารหนาแน่น มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย เฉพาะคนนอกพื้นที่ ในหลาย ช่วงเวลา

กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 2 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 1 ไม่มีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วย การใช้ประโยชน์อาคารและที่ดิน ประเภทอาคาร ราชการ มีมวลอาคารหนาแน่น มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย เฉพาะคนนอกพื้นที่ เฉพาะบางช่วงเวลา

กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 5 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 1 ไม่มีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วย การใช้ประโยชน์อาคารและที่ดิน ประเภทอาคาร ราชการ มีมวลอาคารหนาแน่น มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย เฉพาะคนนอกพื้นที่ เฉพาะบางช่วงเวลา

2579389577

3) พื้นที่ชอยทำน้ำ ประเภททางสัญจรบรรจบน้ำ

3.1) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยสะพานยาว ไม่พบรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ พื้นที่ชอยทำน้ำสัมพันธ์ได้ไม่ดีกับย่านและเมือง มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเพียง 1 ประเภท มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างหนาแน่น มีมุมมองจำกัดไม่สามารถเห็นแม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว (รูปที่ 8)

3.2) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยภิรมย์ ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ พื้นที่ชอยทำน้ำสัมพันธ์ได้ไม่ดีกับย่านและเมือง มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเพียง 1 ประเภท มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างหนาแน่น มีมุมมองจำกัดไม่สามารถเห็นแม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว และมีรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความหลากหลายช่วงเวลา แต่มีการใช้งานเฉพาะกลุ่มคนและเฉพาะกิจกรรม (รูปที่ 9)

โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

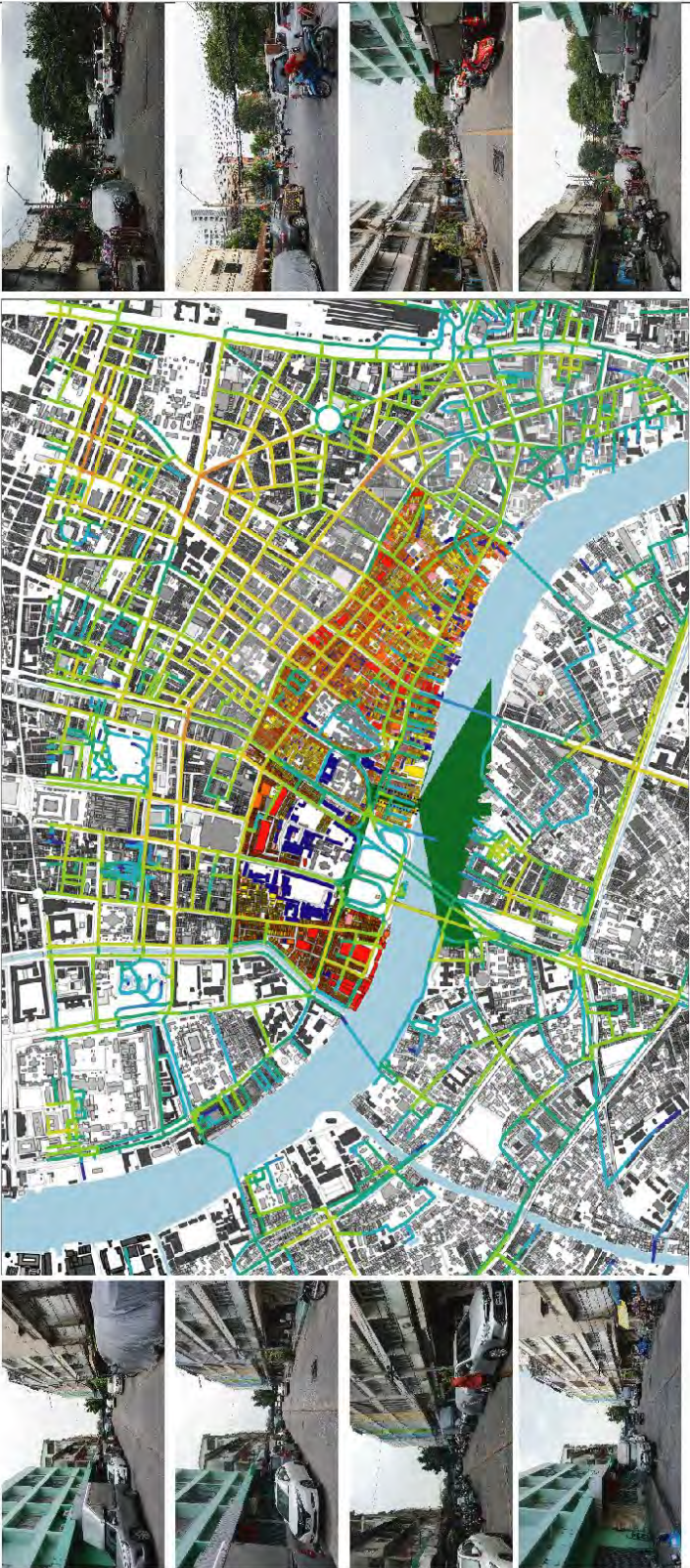
กิจกรรมการค้า จำนวน 1 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 ไม่มีมุมมองเปิดกว้างสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดิน ประเภทอาคารพักอาศัย มีมวลอาคาร หนาแน่น มีผู้ใช้งานเฉพาะคนในพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

2579389577

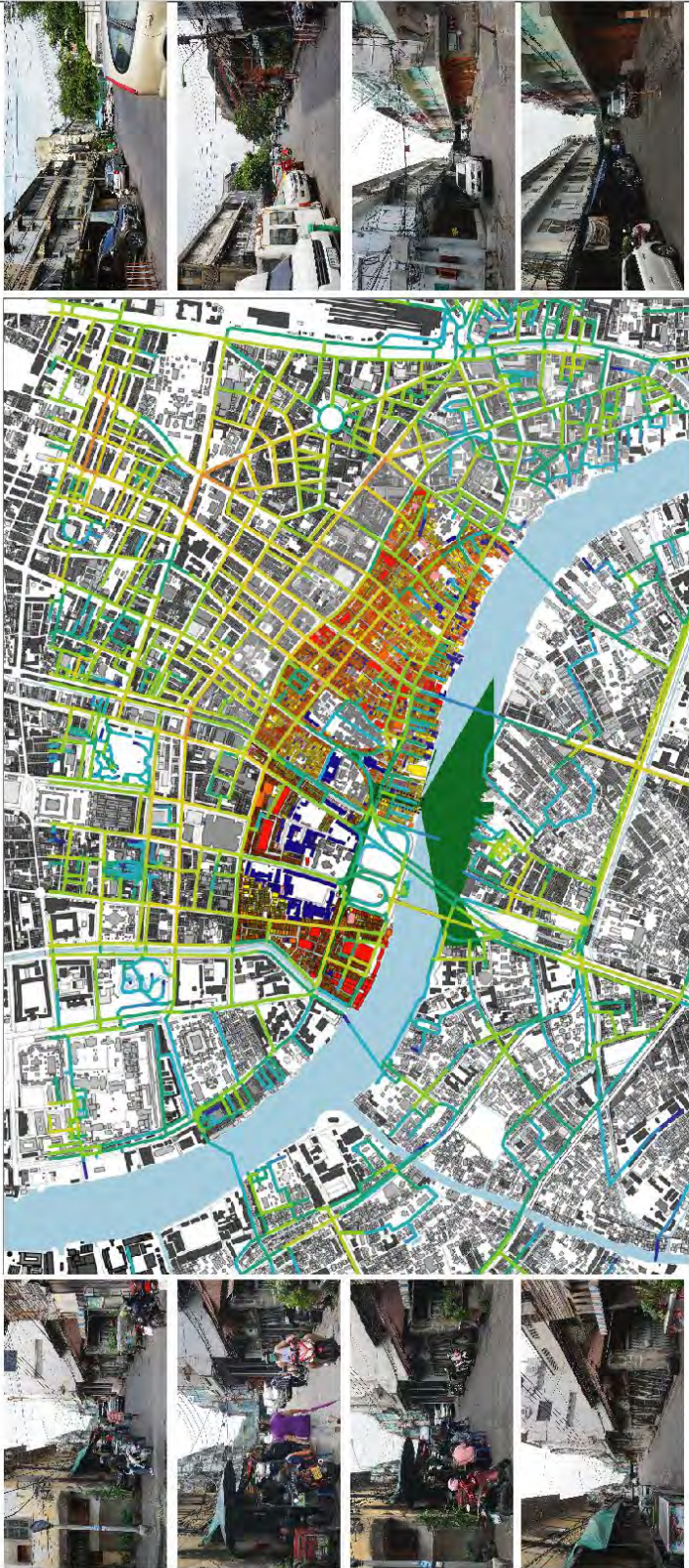
ภาพประกอบของผู้นำเสนอของพื้นที่พื้นที่ซึ่งรูปแบบการบูรณาการพื้นที่เชิงสถาปัตยกรรมและพื้นที่สีเขียว

ย่านอินทนิลนครของกรุงเทพฯ
ซึ่งมีอาคารพาณิชย์ระบบอาคาร
ระดับหนึ่งแห่งประกอบด้วยอาคารพาณิชย์
จากระบบอาคาร : ไม่มี
ที่

การเปรียบเทียบรูปแบบการอยู่อาศัยในพื้นที่ที่ใช้ระบบการขนส่งมวลชนที่พึ่งพิงเชิงกายภาพ
รูปที่ 6 คณิตศาสตร์และสังคมศาสตร์

ยอมนครศรีธรรมราช
เมืองระยองทางระบบขนส่งมวลชน
ระบบขนส่งมวลชนที่พึ่งพิงเชิงกายภาพ
ที่มา : จาก

4) พื้นที่ชอยทำน้ำ ประเภทศาลาท่าเรือ

4.1) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเจริญกรุง34 ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ พื้นที่ชอยทำน้ำสัมพันธ์ได้ไม่ดีกับย่านและเมือง มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเพียง 1 ประเภท มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างหนาแน่น มีมุมมองจำกัดไม่สามารถเห็นแม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว และมีรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความหลากหลายช่วงเวลา แต่มีการใช้งานเฉพาะกลุ่มคน และเฉพาะกิจกรรม (รูปที่ 10)

โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

กิจกรรมการค้า จำนวน 10 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 ไม่มีมุมมองเปิดกว้าง สู่แม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดิน ประเภทอาคารพักอาศัย มีมวลอาคาร หนาแน่น มีผู้ใช้งานเฉพาะคนในพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

4.2) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเจริญกรุง 32 ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ พื้นที่ชอยทำน้ำสัมพันธ์ได้ไม่ดีกับย่านและเมือง มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเพียง 1 ประเภท มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างหนาแน่น มีมุมมองจำกัดไม่สามารถเห็นแม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว และมีรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความหลากหลายช่วงเวลา แต่มีการใช้งานเฉพาะกลุ่มคน และเฉพาะกิจกรรม (รูปที่ 11)

โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

กิจกรรมการค้า จำนวน 1 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 ไม่มีมุมมองเปิดกว้าง สู่แม่น้ำเจ้าพระยา และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดิน ประเภทอาคารพักอาศัย มีมวลอาคาร หนาแน่น มีผู้ใช้งานเฉพาะคนในพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

ที่มา : จากกบรสำรวจ
รูปแบบเชิงพื้นที่ของย่านเก่าของเมือง
ภาคภิชากรววงแหวนและเมือง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และการใช้พื้นที่ พื้นที่ชอยเก่าน้ำชอยเจริญกรุง34

ที่มา : จากภาพสำรวจ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
 กรุงเทพมหานคร
 รูปแผนที่เชิงพื้นที่ของถนนพระรามที่ 9
 กรุงเทพมหานคร

รูปที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการใช้พื้นที่ พื้นที่ชอยพำนักชอยเจริญกรุง 32

5) พื้นที่ขอยทำน้ำ ประเภทขอยทำเรือข้ามฟาก เชื่อม ขอยทำเรือข้ามฟาก

5.1) พื้นที่ขอยทำน้ำขอยถนนราชวงศ์ เชื่อม ถนนท่าดินแดง มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่พื้นที่ขอยทำน้ำสัมพันธ์ได้ดีทั้งในระดับย่านและระดับเมือง มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและ อาคาร 2 ประเภท มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างหนาแน่น มีมุมมองที่เห็นแม่น้ำเจ้าพระยา ได้ในครั้งเดียว และมีรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความหลากหลาย คือ มีความหลากหลายของกิจกรรม ผู้คน และช่วงเวลา (รูปที่ 12)

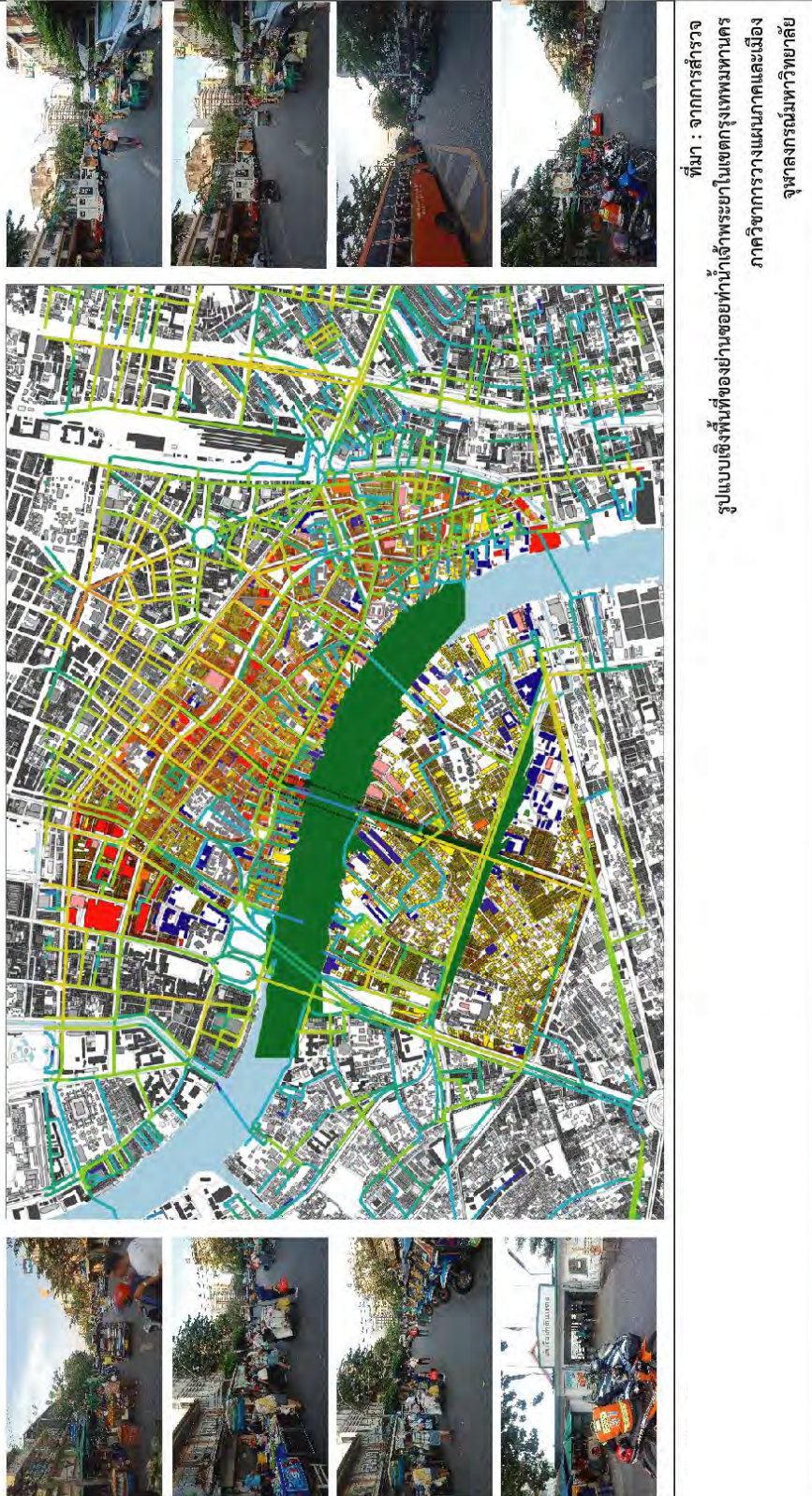
โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

พบรูปแบบกิจกรรมการค้า จำนวน 18 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณ ขอยทำน้ำที่เชื่อมสู่ท่าหน้า พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา มองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียว และโอบล้อม ด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทอาคารหลากหลายประเภท มีมวลอาคารหนาแน่นและ หลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

กิจกรรมในชีวิตประจำวัน พบ 4 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณ ขอยทำน้ำ พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา มองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียว และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคาร และที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลาย ช่วงเวลา

รูปที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่เชิงสถาปัตยกรรมกับพื้นที่ที่ชอยยอนในย่านเมืองเก่าเขตเมืองเก่าเวียงจันทน์

ข้อมูลเชิงพื้นที่ของเมือง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

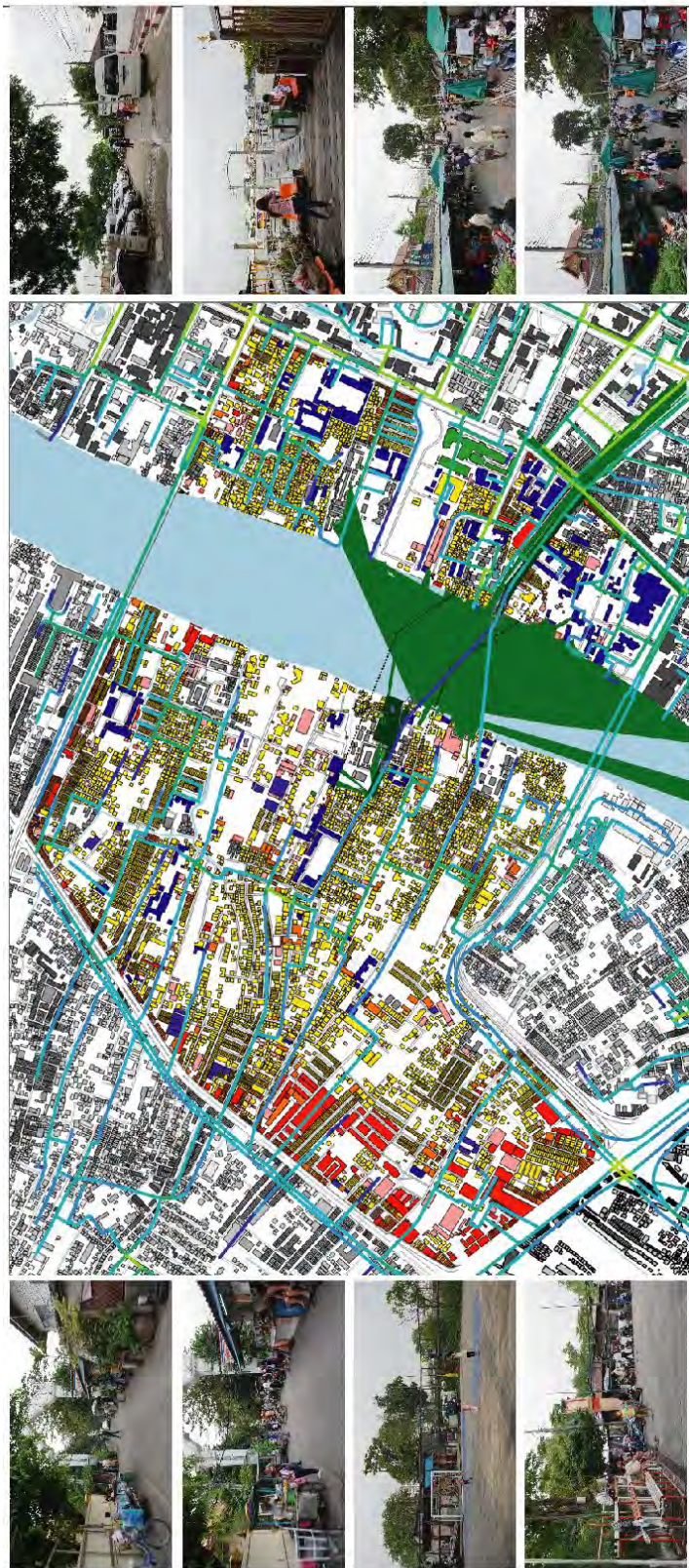
5.2) พื้นที่ขอยทำน้ำขอยเทเวศร์ เชื่อม ท่าเรือขอยวัดบวรมงคลฯ ไม่มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่พื้นที่ขอยทำน้ำสัมพันธ์ได้ไม่ดีทั้งในระดับย่านและระดับเมือง มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร 1 ประเภท คือ ที่พักอาศัย มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างหนาแน่น ไม่มีมุมมองที่เห็นแม่น้ำเจ้าพระยาได้ในครั้งเดียว แต่มีรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความหลากหลาย คือ มีความ หลากหลายของกิจกรรม และช่วงเวลา แต่ไม่มีความหลากหลายของกลุ่มผู้ใช้งาน (รูปที่ 13)

โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

พบรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ จำนวน 8 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณ ขอยทำน้ำที่เชื่อมสู่น้ำ พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่น้ำเจ้าพระยา มองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียว และโอบล้อม ด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทอาคารหลากหลายประเภท มีมวลอาคารหนาแน่นและ หลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลาย ช่วงเวลา

กิจกรรมในชีวิตประจำวัน พบ 2 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณ ขอยทำน้ำ พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่น้ำเจ้าพระยา มองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียว และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคาร และที่ดินประเภทพานิชยกรรม มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลาย ช่วงเวลา

ที่มา : จากบริการจัดการ
 ทัศนียภาพทางบริเวณแม่น้ำพระยาตอนบนของพื้นที่จังหวัดจันทบุรี
 ภาคตะวันออก กรุงเทพมหานคร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบพื้นที่และรูปแบบพื้นที่ที่เชื่อมโยงแม่น้ำสายย่อยของวัดยวดีวัดยวมงคล

6) พื้นที่ชอยทำน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ชอยท่าเรือข้ามฟาก

6.1) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเจริญนคร 15 เชื่อม ชอยท่าเรือสาทร มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่พื้นที่ชอยทำน้ำสัมพันธ์ได้ดีทั้งในระดับย่านและระดับเมือง มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและ อาคารมากถึง 3 ประเภท มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างหนาแน่น มีมุมมองที่เห็นแม่น้ำเจ้าพระยา ได้ในครั้งเดียว และมีรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความหลากหลาย คือ มีความหลากหลายของกิจกรรม ผู้คน และช่วงเวลา (รูปที่ 14)

โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

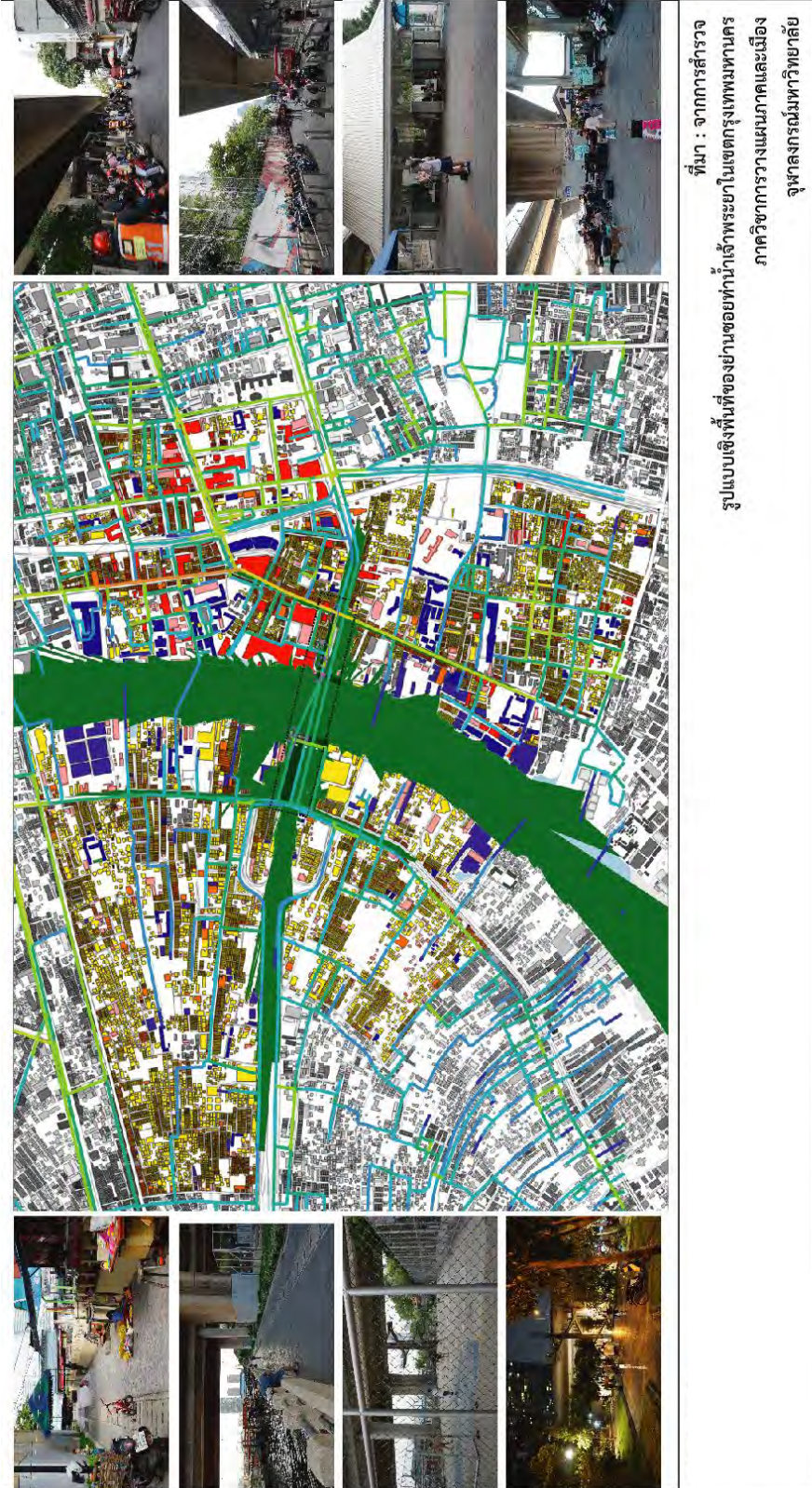
พบรูปแบบกิจกรรมการค้า จำนวน 8 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณพื้นที่โล่งริมน้ำ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ ฝั่งชอยเจริญนคร 15 และชอยทำน้ำ ที่เชื่อมสู่ทำน้ำ ฝั่งชอยท่าเรือสาทร พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยา มองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียว และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทอาคารหลากหลายประเภท มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 11 หน่วย พบ 4 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณชอยทำน้ำ ที่เชื่อมสู่ทำน้ำ ฝั่งชอยท่าเรือสาทร พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยา มองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียว และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลาย ช่วงเวลา ส่วนอีก 5 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 1 กล่าวคือบริเวณชอยที่เชื่อมกับชอยทำน้ำ ฝั่งชอยท่าเรือสาทร และชอยที่เชื่อมกับพื้นที่โล่งริมน้ำ ฝั่งชอยเจริญนคร 15 พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่ แม่น้ำเจ้าพระยา มองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียว และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินหลายประเภท มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลาย ช่วงเวลา และอีก 2 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 2 พบว่าโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคาร และที่ดินหลายประเภท มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและ คนนอกพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 6 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณพื้นที่ โล่งริมน้ำ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ ฝั่งชอยเจริญนคร 15 พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยา มองเห็นน้ำ ได้ในครั้งเดียว และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทอาคารหลากหลายประเภท มีมวล อาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 18 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณพื้นที่โล่งริมน้ำ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ ฝั่งชอยเจริญนคร 15 และชอยทำน้ำ ที่เชื่อมสู่ทำน้ำ ฝั่งชอยท่าเรือสาทร พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยา มองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียว และโอบล้อม

ด้วย การใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทอาคารหลากหลายประเภท มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

ที่มา : จากการสำรวจ
รูปแบบเชิงพื้นที่ของย่านถนนเจ้าพระยาในเขตกรุงเทพมหานคร
ภาคศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการไหลของน้ำที่ซอยท่าเรือสาทร

6.2) พื้นที่ชอยทำน้ำชอยเจริญนคร 1 เชื่อม ชอยเจริญกรุง30 มีความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่พื้นที่ชอยทำน้ำสัมพันธ์ได้ดีทั้งในระดับย่านและระดับเมือง มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและ อาคารมากถึง 3 ประเภท มีสัดส่วนมวลอาคารและพื้นที่ว่างหนาแน่น และมีรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีความ หลากหลาย คือ มีความหลากหลายของกิจกรรม ผู้คน และช่วงเวลา (รูปที่ 15)

กิจกรรมการค้า จำนวน 7 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 1 กล่าวคือบริเวณชอยที่เชื่อม กับชอยทำน้ำ พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยามองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียว และโอบล้อมด้วย การใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งาน หลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

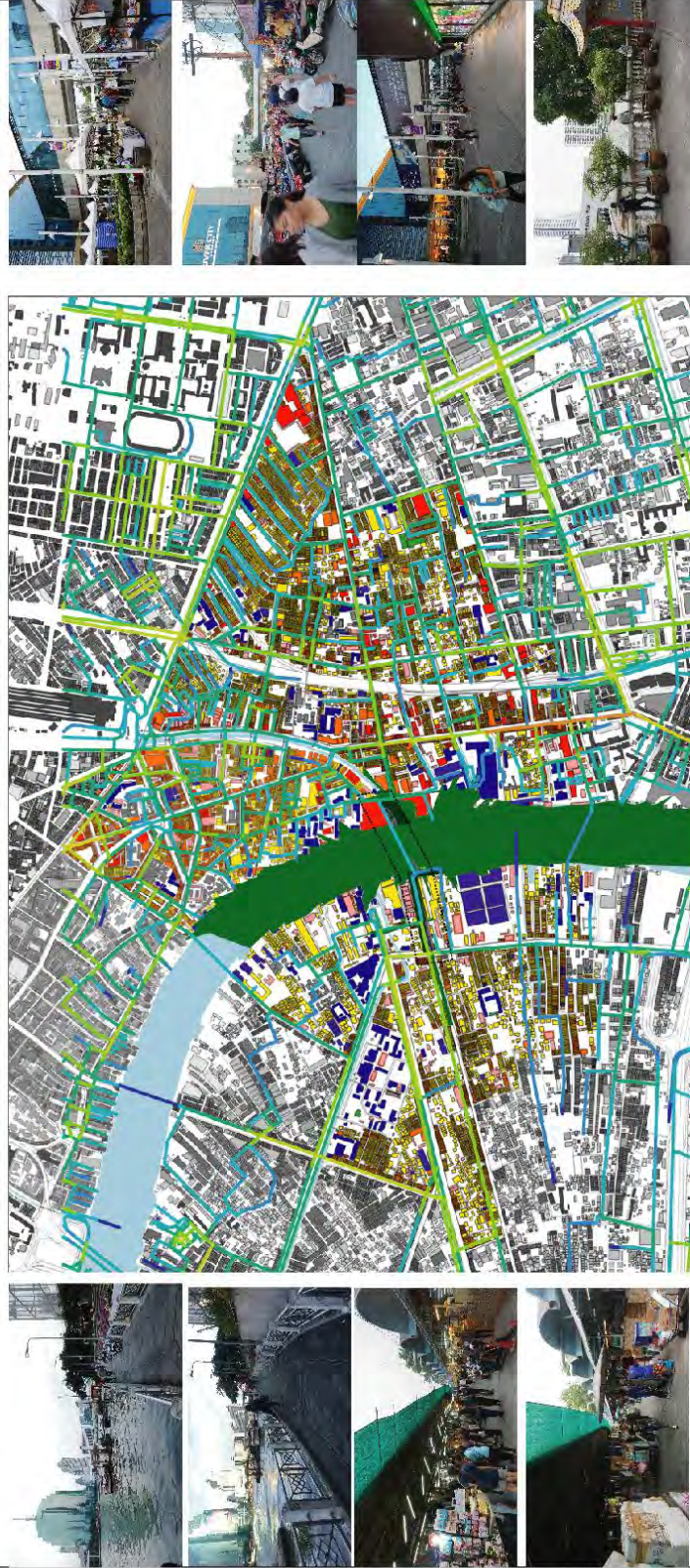
กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 6 หน่วย พบ 2 หน่วย ที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือบริเวณท่าเรือข้ามฟาก พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยามองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียว และ โอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา ส่วนอีก 4 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่จุดตัดระหว่าง 0 และ 1 กล่าวคือบริเวณชอยที่เชื่อมพื้นที่โล่งและทำน้ำ พบว่า มีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยามองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียว และโอบล้อมด้วยการใช้ประโยชน์อาคารและ ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่มวัย ทั้งคนใน และคนนอกพื้นที่ในหลายช่วงเวลา

กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 8 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือ บริเวณที่โล่งริมน้ำ และชอยทำน้ำ พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยามองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียวและโอบล้อมด้วยการใช้ ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลาย กลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 13 หน่วย พบที่ค่าความลึก (step depth) ที่ 0 กล่าวคือ บริเวณที่โล่งริมน้ำ และชอยทำน้ำ พบว่ามีมุมมองเปิดกว้างสู่แม่น้ำเจ้าพระยามองเห็นน้ำได้ในครั้งเดียวและ โอบล้อมด้วยการใช้ ประโยชน์อาคารและที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีมวลอาคารหนาแน่นและหลากหลาย มีผู้ใช้งานหลากหลาย กลุ่มวัย ทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ ในหลายช่วงเวลา

2579389577

ที่มา : จากภาพสำรวจ
 กรุงเทพมหานครเขตบางกอกใหญ่
 กรุงเทพมหานคร
 ภาพจากวิทยุกระจายเสียง
 กรุงเทพมหานคร

รูปที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบกายภาพพื้นที่พื้นที่ชอยยกาน้ำชาชอยเจริญนคร 1 เชื่อม ชอยเจริญนคร 30

6.2 รูปแบบเชิงพื้นที่ของพื้นที่ชอยท่าหน้าเจ้าพระยาที่มีรูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอเนกประโยชน์

เมื่อเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ ในแต่ละพื้นที่ชอย ท่าหน้าทั้ง 6 ประเภท 12 พื้นที่ชอยท่าหน้า (รูปที่ 16, 17) พบว่า พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์ กล่าวคือ มี ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ มีความหลากหลายของการใช้งานมากที่สุด มีแนวโน้มเป็นพื้นที่พื้นที่ชอยท่าหน้าที่มีประสิทธิภาพที่สุดในกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ชอยท่าหน้า คือ พื้นที่ชอยท่าหน้า ชอยเจริญนคร 15 เชื่อม ชอยท่าเรือสาทร รองลงมา คือ พื้นที่ชอยท่าหน้าเจริญนคร 1 เชื่อม ชอยกัปตันบุชแยก 2 ซึ่งหากพิจารณาจากการจำแนกประเภทของ พื้นที่ชอยท่าหน้า จะพบว่า พื้นที่ที่พื้นที่ชอยท่าหน้าที่มี ประสิทธิภาพที่สุดในกลุ่มตัวอย่าง 2 อันดับแรก เป็นพื้นที่ชอยท่าหน้า ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ชอยท่าเรือ ข้ามฟาก และหากพิจารณาเพียงความหลากหลายของรูปแบบเชิงพื้นที่ ทั้งสองท่าหน้าดังกล่าวยังมีรูปแบบ ความหลากหลายเชิงพื้นที่ที่หลากหลายที่สุดในบรรดากลุ่มตัวอย่างพื้นที่ชอยท่าหน้าอีกด้วย ซึ่งสามารถอธิบาย ได้ว่า พื้นที่พื้นที่ชอยท่าหน้าที่สานกันเป็นโครงข่ายของเมืองหรือย่านที่เชื่อมกันทั้งสองฝั่งแม่น้ำ จะทำให้เกิด การใช้งานที่อเนกประโยชน์มากกว่าพื้นที่ชอยท่าหน้าประเภทอื่นๆ

6.2.1 คุณสมบัติเชิงพื้นที่ที่สามารถสรุปได้จากการวัดความเป็นอเนกประโยชน์ คือ

- 1) พื้นที่ชอยท่าหน้าที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมากส่วนใหญ่มักมีความอเนกประโยชน์มาก
- 2) พื้นที่ชอยท่าหน้าที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับน้อยมี 1 พื้นที่ที่มีความอเนกประโยชน์มาก คือ ประเภทท่าเรือข้ามฟาก ชอยท่าหน้าเจริญนคร1 เชื่อม ชอยกัปตันบุช
- 3) พื้นที่ที่มีความเป็นอเนกประโยชน์มากมักพบรูปแบบเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย
 - พื้นที่ที่การศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก และมีความอเนกประโยชน์มาก ทุกพื้นที่ค่าความลึกในระบบ (step depth) หรือ มีจำนวนเลี้ยวกลับสู่ที่เดิมน้อย ตามหลักการแล้วพื้นที่ที่มีจำนวนเลี้ยวกลับน้อย คือพื้นที่ที่สามารถเดินทางกลับสู่ที่เดิมได้หรือมีทางเลือกในการเดินทาง เนื่องด้วยพื้นที่ดังกล่าวสานกันเป็นระบบตาราง (Grid) ขนาดเล็กในระดับพื้นที่ นั้นหมายถึงพื้นที่ดังกล่าวมีโอกาสที่ผู้คนในละแวกชอยท่าหน้าจะเลือกเข้าใช้งานมากกว่าพื้นที่ที่มีจำนวนเลี้ยวหรือค่าความลึกในระบบ (step depth) มาก จึงอาจกล่าวได้ว่าบริเวณเส้นทางดังกล่าว นิยมเลือกใช้เป็นเส้นทางสัญจร เนื่องด้วยมีระยะทางสั้นที่สุดในการเดินทาง และเข้าใช้งาน ซึ่งจากการสำรวจก็พบว่าพื้นที่ที่มีการเข้าใช้งานจากหลากหลายกลุ่มช่วงวัย หลายกิจกรรม และหลายช่วงเวลา
 - ทุกพื้นที่ที่สัมพันธ์ได้ดีกับย่านที่ชอยท่าหน้านั้นตั้งอยู่ กล่าวคือ พื้นที่ที่การศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก มีโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่สาธารณะที่เชื่อมอย่างเป็นระบบในระดับย่าน แต่ไม่เชื่อมอย่างเป็นระบบในระดับเมือง ตามหลักการแล้วพื้นที่ดังกล่าวจะมี

2579389577

CU Thesisis 5973318925 thesisis / recv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

แนวโน้มเข้าใช้งานจากกลุ่มคนในพื้นที่ ซึ่งจากการสำรวจก็พบว่าพื้นที่ที่มีการใช้งานจากกลุ่มคนใน เช่นกัน

- พื้นที่ส่วนใหญ่ 3 ใน 6 ของพื้นที่การศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก และมีความอเนกประโยชน์มาก พบว่ามีมวลาอาคารที่หนาแน่น คือ สัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์อาคาร ที่อาจกล่าวได้ว่า พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของมวลาอาคารมาก จะมีแนวโน้มเป็นพื้นที่ที่มีความอเนก ประโยชน์มาก เนื่องจาก ความหนาแน่นของมวลาอาคารจะสัมพันธ์กับปริมาณของผู้คนที่เข้าใช้งาน พื้นที่นั้นๆ

- พื้นที่มุมมองไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับการใช้งานพื้นที่อย่างอเนกประโยชน์ กล่าวคือ พื้นที่ การศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองมาก และมีความอเนกประโยชน์มาก ไม่พบว่ามีค่า มุมมองเปิดกว้างหรือมองได้จากจุดมองแรกเสมอไป เพราะส่วนใหญ่พบว่าพื้นที่ที่มีมุมมองกว้าง มองเห็นแม่น้ำได้ในคราวเดียวจะสัมพันธ์กับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ (integration) กับเมืองน้อย และมีความอเนกประโยชน์น้อยมากกว่า

6.2.2 ข้อค้นพบในรายละเอียดจากการวิเคราะห์รูปแบบการใช้พื้นที่ พบว่า พื้นที่ที่มีการใช้ งานอย่างอเนกประโยชน์ คือ มีความหลากหลายทั้งรูปแบบกิจกรรม กลุ่มคน และช่วงเวลา มากที่สุด คือ

พื้นที่ซอยท่าหน้าซอยเจริญนคร 15 เชื่อม ซอยท่าเรือสาทร โดยพบว่ามีรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มี ความอเนกประโยชน์มากที่สุดในการศึกษา ประกอบด้วย

- มีรูปแบบกิจกรรมการใช้พื้นที่ 4 ประเภทกิจกรรม คือ กิจกรรมการค้า กิจกรรมการ เปลี่ยนถ่าย การสัญจร กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
- มีรูปแบบผู้คนในการใช้พื้นที่พื้นที่ซอยท่าหน้า ทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย คือ ทั้งคนในพื้นที่ คน นอกพื้นที่ และทั้งวัยเด็ก-วัยรุ่น วันทำงาน และผู้สูงอายุ
- มีการใช้งานในช่วงเวลาที่หลากหลาย ทั้งวันธรรมดา วันหยุด ในทุกช่วงของวัน ทั้งเช้า บ่าย และเย็น

มีคุณสมบัติเชิงพื้นที่ที่สามารถสรุปได้ คือ

- ค่าความลึกในระบบ หรือ มีจำนวนเลี้ยวกลับสู่ที่เดิมน้อย คือ มีค่าเท่ากับ 3 อาจกล่าว ได้ว่าบริเวณเส้นทางดังกล่าวนิยมเลือกใช้เป็นเส้นทางสัญจร เนื่องด้วยมีระยะทางที่สั้น ที่สุดในการ เดินทาง
- สัมพันธ์ได้ดีกับย่านและเมืองที่ซอยท่าหน้านั้นตั้งอยู่ คือ มีค่าการสัมพันธ์ หรือ R2 อยู่ที่ 0.785797, 0.590887 ถือว่า มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ที่แสดงให้เห็นว่า พื้นที่ซอย

2579389577

ทำน้ำขอยเจริญนคร 15 เชื่อม ขอยท่าเรือสาทร มีโครงข่าย ที่สานเป็นส่วนหนึ่งของย่านและเมืองมีโอกาสที่จะนำผู้คนให้เข้าใช้งานพื้นที่ได้มาก

- มีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่หลากหลายในอัตราส่วน 1:1:1 คือ การใช้ประโยชน์อาคารประเภท ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม และผสมผสาน ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มเป็นพื้นที่ ที่มีความอเนกประโยชน์มาก เนื่องจากรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารจะสัมพันธ์กับ กลุ่มผู้ใช้งานที่ เข้าใช้พื้นที่นั้นๆ

- มีมวลอาคารที่หนาแน่น คือ สัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์อาคาร ที่อาจกล่าวได้ว่า พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารมาก จะมีแนวโน้มเป็นพื้นที่ ที่มีความอเนกประโยชน์มาก เนื่องจาก ความหนาแน่นของมวลอาคารจะสัมพันธ์กับปริมาณของผู้คนที่เข้าใช้งานพื้นที่นั้นๆ

- มีมุมมองที่เปิดกว้าง สามารถเห็นแม่น้ำเจ้าพระยาได้ในคราวเดียว คือ สิ่งดึงดูดที่ทำให้คนเข้าถึง และเข้าใช้งานพื้นที่นั้นๆ

รองลงมาของพื้นที่ที่มีรูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอเนกประโยชน์ คือ พื้นที่ขอยท่าหน้าเจริญนคร

1 เชื่อม ขอยกับตันบุษยก 2 คือ

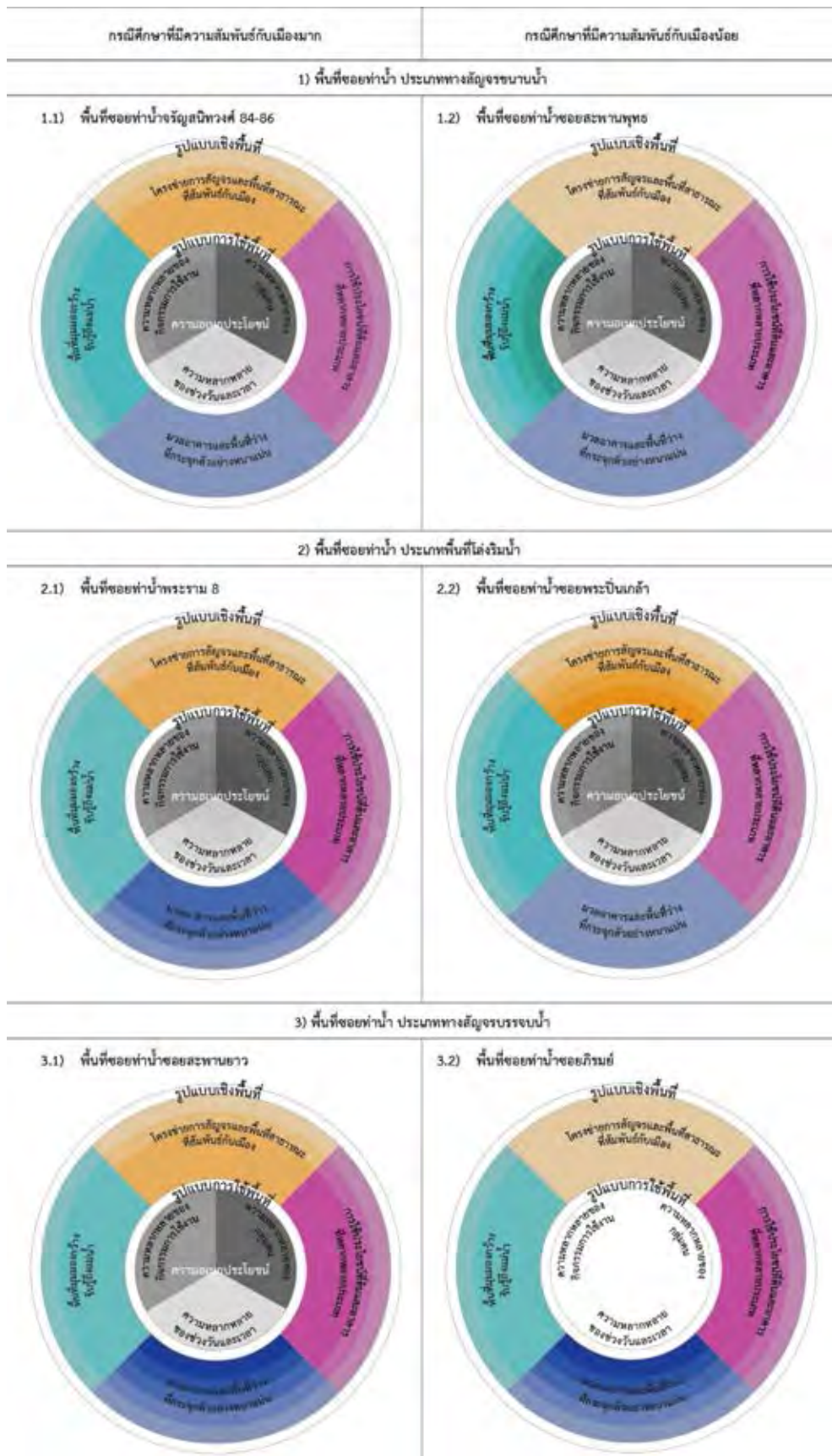
- มีรูปแบบกิจกรรมการใช้พื้นที่ 3 ประเภทกิจกรรม คือ กิจกรรมการค้า กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

- มีรูปแบบผู้คนในการใช้พื้นที่พื้นที่ขอยท่าหน้า ทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย คือ ทั้งคนในพื้นที่ คนนอกพื้นที่ และทั้งวัยเด็ก-วันรุ่น วันทำงาน และผู้สูงอายุ

- มีการใช้งานในช่วงเวลาที่หลากหลาย ทั้งวันธรรมดา วันหยุด ในทุกช่วงของวัน ทั้งเช้า บ่าย และเย็น

2579389577

รูปที่ 16 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่

กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับเมืองมาก	กรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับเมืองน้อย
4) พื้นที่ชอยท่าน้ำ ประเภทศาลาท่าเรือ	
<p>4.1) พื้นที่ชอยท่าน้ำชอยเจริญกรุง 32</p> 	<p>4.2) พื้นที่ชอยท่าน้ำชอยเจริญกรุง 34</p>
5) พื้นที่ชอยท่าน้ำ ประเภทชอยท่าเรือข้ามฟาก เชื่อม ชอยท่าเรือข้ามฟาก	
<p>5.1) พื้นที่ชอยท่าน้ำชอยถนนราชวงศ์ เชื่อม ถนนท่าดินแดง</p> 	<p>5.2) พื้นที่ชอยท่าน้ำชอยแควอร์ เชื่อม ท่าเรือชอยวัดบรมวงศลา</p>
6) พื้นที่ชอยท่าน้ำ ประเภทพื้นที่โล่งริมน้ำ เชื่อม ชอยท่าเรือข้ามฟาก	
<p>6.1) พื้นที่ชอยท่าน้ำชอยเจริญนคร 15 เชื่อม ชอยท่าเรือสาทร</p> 	<p>6.2) พื้นที่ชอยท่าน้ำชอยเจริญนคร 1 เชื่อม ชอยเจริญกรุง30</p>

รูปที่ 17 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยรูปแบบเชิงพื้นที่ของย่านชอยท่าหน้าเจ้าพระยาในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

7.1 สรุปผลการวิจัย

พื้นที่ย่านชอยท่าหน้าเจ้าพระยามีรูปแบบการใช้พื้นที่อย่างอเนกประโยชน์ คือ พื้นที่ที่มีค่าความลึกในระบบ หรือมีจำนวนเลี้ยวที่กลับสู่ที่เดิมน้อยตามการวิเคราะห์โครงข่ายการเข้าถึงและมองเห็นด้วยสเปซซินแทกซ์ มีค่าความสัมพันธ์ที่ดีกับย่านและเมืองที่ชอยท่าหน้านั้นตั้งอยู่ กล่าวคือพื้นที่ต้องมีโครงข่ายที่สานต่อเนื่องเป็นส่วนหนึ่งของย่านและเมือง จึงจะมีโอกาสที่จะเหนี่ยวนำผู้คนให้เข้ามาใช้งานพื้นที่ได้มาก ประกอบกับการมีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารได้แก่ การใช้ประโยชน์อาคารประเภท ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม และผสมผสาน ที่กระจุกตัวจนมีมวลอาคาร ที่หนาแน่น เนื่องจากรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารจะมีความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ใช้งานที่เข้าใช้พื้นที่นั้นๆ ตามกิจกรรมที่หลากหลาย ตามกลุ่มคน ช่วงวัยที่หลากหลาย และตามแต่ละช่วงเวลาที่หลากหลาย

ในทางกลับกัน พื้นที่ย่านชอยท่าหน้า ที่มีค่าความลึกในระบบ หรือมีจำนวนเลี้ยวกลับสู่ที่เดิมมาก มีค่าความสัมพันธ์ในระดับย่านแต่สัมพันธ์ได้ไม่ดีในระดับเมืองที่ชอยท่าหน้านั้นตั้งอยู่ กล่าวคือ มีโครงข่ายที่สานเป็นส่วนหนึ่งของระดับพื้นที่แต่ไม่เป็นส่วนหนึ่งของเมือง มักพบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเพียง 1 ประเภท และมีมวลอาคารขนาดเล็กกระจายตัว มีกิจกรรมในพื้นที่ย่านชอยท่าหน้าที่ดึงดูดเฉพาะกลุ่มคนในพื้นที่หรือเป็นชุมชน ละแวกบ้านเท่านั้น

ส่วนพื้นที่ที่มีค่าความลึกในระบบ หรือมีจำนวนเลี้ยวกลับสู่ที่เดิมมาก มีค่าความสัมพันธ์ไม่ดีทั้งในระดับย่านและเมืองที่ชอยท่าหน้านั้นตั้งอยู่ มักพบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเพียง 1 ประเภท และมีมวลอาคาร ขนาดใหญ่กระจายตัว มักพบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ย่านชอยท่าหน้าเพื่อกลุ่มคนเฉพาะ อาทิ เพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น

และเนื่องจากรูปแบบพื้นที่มุมมองส่วนใหญ่ของย่านชอยท่าหน้าคล้ายคลึงกัน คือ มีมุมมองจำกัดบริเวณชอย และมีมุมมองเปิดกว้างบริเวณริมแม่น้ำ ตามลักษณะกายภาพของพื้นที่ย่านชอย ท่าหน้า ทำให้ไม่มีคุณสมบัติเฉพาะของพื้นที่มุมมองที่เอื้อต่อการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์ แต่ในผลการศึกษา พบว่ามุมมองสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ใช้งาน กล่าวคือ ในพื้นที่ย่านชอยท่าหน้าจรัญสนิทวงศ์ 84 ย่านชอยท่าหน้าเจริญนครเชื่อมสาทร ย่านชอยท่าหน้าวัดบวรเม่งคลฯ ที่เชื่อมกับพื้นที่เทเวศร์ พบกลุ่ม

ผู้ใช้งานวันเด็ก-วัยรุ่น และวัยสูงอายุ ที่มีกัจจงพื้นที่ติตริมน้ำ ที่มีมุมมองเปิดกว้างสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพื้นที่ทำกิจกรรม

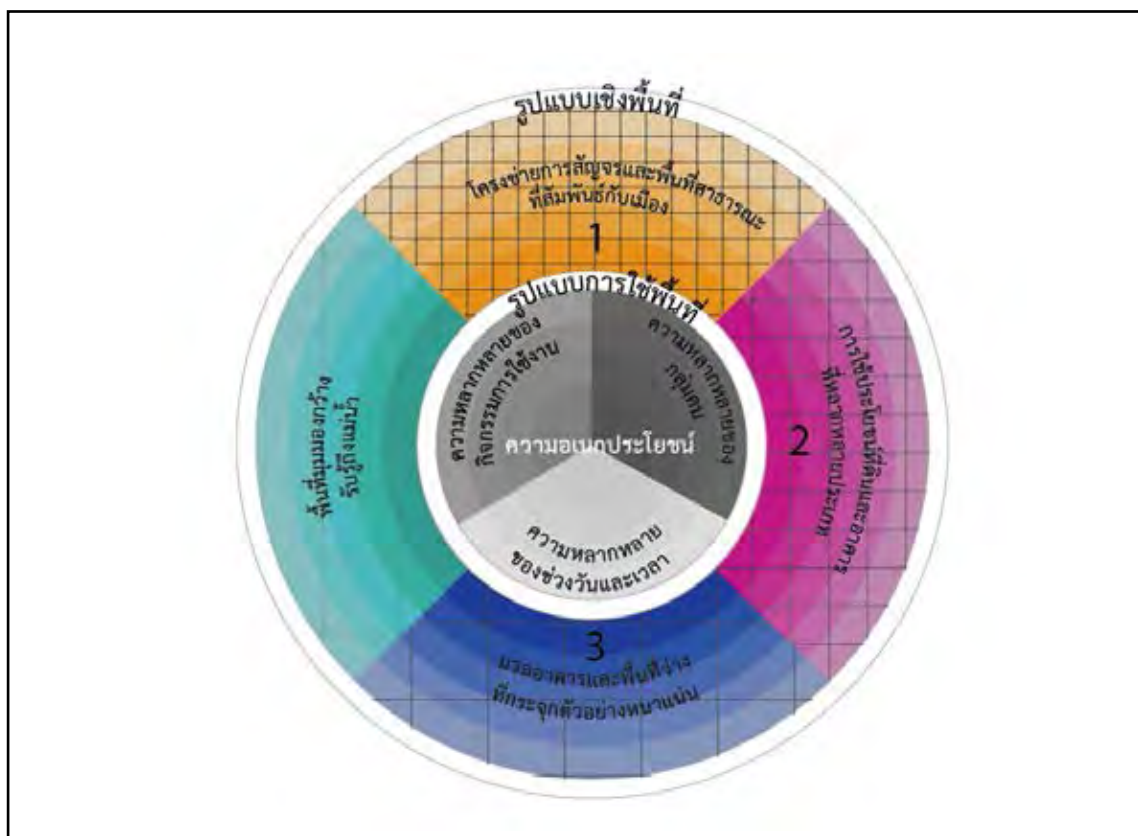
จากการวิเคราะห์รูปแบบการใช้พื้นที่ในด้านกิจกรรม พบว่า พื้นที่ย่านชอยทำน้ำที่จะพบกิจกรรม การใช้งานที่หลากหลาย คือ มีมากกว่า 1 กิจกรรมการใช้งาน จะเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์อาคารที่หลากหลาย และหนึ่งในประเภทการใช้ประโยชน์อาคาร ที่มีเสมอในทุกพื้นที่ที่เกิดกิจกรรมการใช้งานที่หลากหลาย คือ การใช้ประโยชน์อาคารประเภทที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของที่อยู่อาศัยประเภทหนาแน่น มากหรือน้อย รวมทั้งการใช้ประโยชน์อาคารแบบผสมที่มีที่อยู่อาศัยเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสัดส่วนการใช้ ประโยชน์ที่ดินหลัก ประกอบด้วย ย่านชอยทำน้ำจรัญสนิทวงศ์ 84-86 ย่านชอยทำน้ำชอยสะพานพุทธ ย่านชอยทำน้ำพระราม 8 ย่านชอยทำน้ำชอยพระปิ่นเกล้า ย่านชอยทำน้ำ ชอยเจริญกรุง 34 ย่านชอยทำน้ำ ชอยเจริญกรุง 32 ย่านชอยทำน้ำชอยถนนราชวงศ์ เชื่อม ถนนท่าดินแดง ย่านชอยทำน้ำชอยเทเวศร์ เชื่อม ท่าเรือชอยวัดบวรเมณฑลฯ ย่านชอยทำน้ำชอยเจริญนคร 15 เชื่อม ชอยท่าเรือสาทร และย่านชอยทำน้ำชอย เจริญนคร 1 เชื่อมชอยชอยกัปตันบุชแยก 2 ซึ่งย่านชอยทำน้ำที่ไม่พบการใช้ประโยชน์อาคาร ประเภทที่อยู่อาศัย หรือประเภทผสมผสาน ที่ไม่ได้มี ที่อยู่อาศัยเป็นองค์ประกอบ จะไม่พบกิจกรรมการใช้งาน หรือมีกิจกรรมการใช้งาน เพียงประเภทเดียว คือ ย่านชอยทำน้ำชอยสะพานยาว และ ย่านชอยทำน้ำชอยภิรมย์ ที่ไม่พบกิจกรรมการใช้งาน และพบเพียง 1 กิจกรรม ตามลำดับ

นอกจากนี้พื้นที่ชอยทำน้ำที่มีโครงข่ายการสัญจร โดยเฉพาะการเดินเท้า เชื่อมไปยังอีกฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา รวมทั้งมีพื้นที่ริมน้ำที่มีพื้นที่ที่เอื้อต่อการใช้งาน อาทิ พื้นที่โล่ง ศาลาริมน้ำ ศาลาท่าเรือ จะเอื้อให้เกิดการเข้าใช้งานอย่างอเนกประโยชน์ในพื้นที่ด้วยเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปคือ พื้นที่ย่านชอยทำน้ำที่มีการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์ ควรมี (รูปที่ 18)

- 1) มีค่าความสัมพันธ์ที่ดีกับย่านที่ชอยทำน้ำนั้นตั้งอยู่เป็นอันดับแรก หากเป็นพื้นที่ที่ต้องการรองรับการเข้าใช้งานจากกลุ่มคนนอกพื้นที่และกิจกรรมที่หลากหลายควรมีค่าความสัมพันธ์ที่ดีกับเมืองโดยรอบด้วย
- 2) รองลงมาคือมีความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร
- 3) มีมวลอาคารที่กระจุกตัวอย่างหนาแน่น

รูปที่ 18 รูปแบบเชิงพื้นที่ที่นำไปสู่ความเอื้อประโยชน์

7.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาารูปแบบเชิงพื้นที่ของเมืองที่มีความเฉพาะตัว และมีการใช้งาน ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตอย่างไทยมีน้อยมาก ในขณะที่ความสนใจในการสร้างพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะริมแม่น้ำเจ้าพระยา ก็มีมากขึ้นเรื่อยๆ ส่วนใหญ่มีความเข้าใจผิดและไม่ประสบความสำเร็จมักร้างไว้ซึ่งผู้คน แต่ในขณะเดียวกันพื้นที่ที่ไม่ได้ถูกออกแบบอย่างเป็นทางการ กลับมีการใช้งานอย่างมีชีวิตชีวา แสดงว่าพื้นที่ที่ได้รับการออกแบบมักไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของไทยของผู้คนและขาดความสัมพันธ์กับพื้นที่ย่านชอยทำหน้าที่โดยรอบโดยเฉพาะความสัมพันธ์เชิงพื้นที่

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ ที่หวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป คือ ลักษณะการปิดล้อมของพื้นที่ย่านชอยทำหน้าที่มีผลต่อการใช้งานของแต่ละกลุ่มคน หรือช่วงวัย เนื่องจากผู้วิจัยพบข้อสังเกตเบื้องต้นที่ว่า พื้นที่ที่ไม่สัมพันธ์กับการเข้าออกของอาคารโดยรอบ หรือพื้นที่แนวผนังทึบ จะมีแนวโน้มการใช้งาน มากกว่าพื้นที่ที่มีประตูเปิดเชื่อมเข้าสู่อาคารด้านข้าง ทั้งนี้ในงานวิจัยฉบับนี้ไม่ได้ลงลึก ถึงการปิดล้อม หรือลักษณะทางกายภาพในรายละเอียดของตัวอาคาร จึงไม่สามารถสรุปได้ในงานวิจัยชิ้นนี้

ผู้วิจัยจึงหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นพื้นฐานในการต่อยอดการศึกษาในรูปแบบเชิงพื้นที่ของย่านชอยท่าหน้า หรือย่านสำคัญอื่นๆ ริมน้ำของเมือง ทั้งในระดับโครงข่ายการเชื่อมโยง และระดับพื้นที่อาคาร เพื่อให้เกิดแนวคิด และกระบวนการศึกษาเชิงพื้นที่ที่เอื้อต่อการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์ และการใช้งานของชุมชน หรือกลุ่มคนที่มีความต้องการเฉพาะต่อไป

2579389577

CU Thesais 5973318925 thesais / recv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

CU IThesis 5973318925 thesis / rcv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

2579389577

บรรณานุกรม

- Gehl's. (1987). *life between buildings*.
- Hillier. (1984). *he Social Logic of Space*. Cambridge: Cambridge University Press:
Cambridge: Cambridge University Press.
- Hillier. (1999). *Space is the Machine: A Configurational Theory of Architecture*.
Cambridge: Cambridge University Press: Cambridge: Cambridge University Press.
- Jacobs. (1961). *The Death and Life of Great American Cities*.
- Jacobs. (1985). *Cities and the Wealth of Nations*.
- Schwanke. (2003). *Mixed-Use Development Handbook*.
- Trancik. (1986). *Spatial Design Theories*.
- ไชศรี ภักดิ์สุขเจริญ. (2541). สเปนซินแทกซ์ (Space Syntax_ : บทพิสูจน์สัตยาบันสถาปนิก. ภาษา.
วารสารของสมาคมสถาปนิกสยาม ฉบับที่ 05.
- ไชศรี ภักดิ์สุขเจริญ. (2547). วากรรมของเมืองผ่านโครงสร้างเชิงสัณฐาน. วารสารวิชาการ คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจน์ นทีวุฒิกุล. (2550). ตรวจจับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ในเมืองเชียงใหม่.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- กำแพง อติโพธิ. (2552). มิติการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของเมือง กรณีศึกษาเมืองนครนายก. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย,
- ชนิษฐา ช่อกลาง. (2558). แนวทางการพัฒนาพื้นที่พื้นที่สาธารณะใต้สะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา
กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ขวัญสรอง อติโพธิ. (2548) บรรยายพิเศษ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชริตา ชาตรีกุล. (2555). พื้นที่ว่างสาธารณะอเนกประโยชน์ในย่านกรุงรัตนโกสินทร์. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย,
- ธิดิมา กลางกำจัต. (2551). สนามทัศน์และรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนชานเมือง:
กรณีศึกษา ชุมชนท่าทราย นนทบุรี. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ปราณระฟ้า พรหมประวัตติ. (2551). สนามทัศน์และรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนในเมือง:
กรณีศึกษา ชุมชนย่านเสาชิงช้า กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- พลยมล หางนาค. (2557). รูปแบบพื้นที่และการใช้พื้นที่ของย่านพาหุรัด กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย,

ศุภฤกษ์ รังสิโรจน์. (2554). การวิเคราะห์สถานการณ์เมืองเพื่อพัฒนาการใช้พื้นที่ถนนคนเดิน : กรณีศึกษา
ถนนคนเดินกลางเวียงเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยศิลปากร,

2579389577

CU Thesisis 5973318925 thesis / recv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

CU IThesis 5973318925 thesis / rcv: 04082562 19:58:23 / seq: 19

2579389577

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ปณัฐพรรณ ลัดตากลม
วัน เดือน ปี เกิด	18 พฤษภาคม 2530
สถานที่เกิด	ราชบุรี
วุฒิการศึกษา	การวางผังเมืองบัณฑิต, ผ.บ.
ที่อยู่ปัจจุบัน	12/117 ต.แม่กลอง อ.เมืองฯ จ.สมุทรสงคราม 75000

2579389577

CU Thesais 5973318925 thesais / recv: 04082562 19:58:23 / seq: 19